

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΥΠΕΣ/01/2022

22 Αυγούστου 2022

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Σύνοψη.....	1
2.	Εισαγωγή.....	21
2.1	Γενικά στοιχεία για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα	21
2.2	Προηγούμενες ενέργειες της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.....	26
3.	Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	29
3.1	Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή	29
3.2	Σκοπός του ελέγχου.....	30
3.3	Μεθοδολογία	30
3.3.1	Πρότυπα ελέγχου	30
3.3.2	Ελεγκτική προσέγγιση.....	32
3.4	Κριτήρια ελέγχου.....	35
4.	Ευρήματα	37
4.1	Γενική περιγραφή	37
4.2	Μη συμπερίληψη από τον Υπουργό Εσωτερικών στην Πρότασή του προς το ΥΣ των ευρημάτων των αρμόδιων Λειτουργών του ΥΠΕΣ	38
4.2.1	Γενικά	38
4.2.2	Θέματα ευθυνών.....	40
4.2.3	Πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντικών στελεχών εταιρειών.....	42
4.2.4	Πολιτογράφηση μελών της οικογένειας των επενδυτών	43
4.2.5	Μη ικανοποίηση του κριτηρίου για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας €500.000	45
4.2.6	Μη ικανοποίηση του κριτηρίου του «καλού χαρακτήρα» και άλλες περιπτώσεις με αρνητικές αναφορές για τους αιτητές.	46
4.2.7	Μη ικανοποίηση οικονομικών κριτηρίων.....	65
4.3	Έγκριση αιτήσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο ενώ γνώριζε ότι δεν πληρούνταν τα κριτήρια.	69
4.3.1	Γενικά	69
4.3.2	Πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντικών στελεχών εταιρειών.....	72
4.3.3	Πολιτογράφηση μελών της οικογένειας των επενδυτών	74
4.3.4	Μη ικανοποίηση του κριτηρίου για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας €500.000	75
4.3.5	Μη ικανοποίηση οικονομικών κριτηρίων.....	77

4.4	Δειγματοληπτικός έλεγχος συγκεκριμένων περιπτώσεων, κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες ικανοποιούσαν τα εν ισχύ κριτήρια και κατέβαλαν στο δημόσιο τις εισφορές που καθορίζονταν.	81
4.4.1	Ευρήματα προηγούμενων Ειδικών Εκθέσεων	81
4.4.2	Έλεγχος επτά προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση πριν την 18η Αυγούστου 2020.....	83
4.4.3	Οριζόντιοι έλεγχοι σε πρόσωπα που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά την 18η Αυγούστου 2020.	89
4.4.4	Έλεγχος 20 προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά την 18η Αυγούστου 2020.....	95
4.4.5	Έλεγχος 5 προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά την 18η Αυγούστου 2020 και σχετίζονται με τη μαρίνα Αγίας Νάπας.....	124
4.5	Διερεύνηση των μέτρων που έλαβε το ΥΠΕΣ, ώστε να διασφαλίσει ότι τα πρόσωπα στα οποία παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα συνέχισαν να πληρούν τα σχετικά κριτήρια, για όσο χρόνο αυτό προβλεπόταν	129
4.6	Διερεύνηση κατά πόσο υπήρξε απώλεια φορολογικών ή άλλων εσόδων	136
4.6.1	Γενικά στοιχεία για την απώλεια εσόδων λόγω μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ.....	136
4.6.2	Ειδικές περιπτώσεις.....	138
4.6.3	Εσωτερικοί συμψηφισμοί ΦΠΑ συγκεκριμένου προσώπου «Α».....	141
5.	Γενικά συμπεράσματα	144

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 – Το θεσμικό πλαίσιο του ΚΕΠ

Παράρτημα 2 – Κατάσταση υποβληθέντων φορολογικών τιμολογίων και αποδείξεων είσπραξης (σχετικά με παρ. 4.4.4)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

AML	Anti-money laundering
INTOSAI	Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων
ΑΕΙ	Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα
ΑΠ	Αρχείο Πληθυσμού
ΓΔ	Γενικός Διευθυντής
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚΕΠ ή Πρόγραμμα	Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα
ΜΟΚΑΣ	Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης
ΠΑΤ	Πρωταρχικός Αριθμός Ταυτοποίησης
ΠΩΕ	Αγοραπωλητήριο συμβόλαιο ακινήτων
ΤΚΧ	Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών
ΥΣ	Υπουργικό Συμβούλιο
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002). Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον, ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της από την ελεγχόμενη οντότητα.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

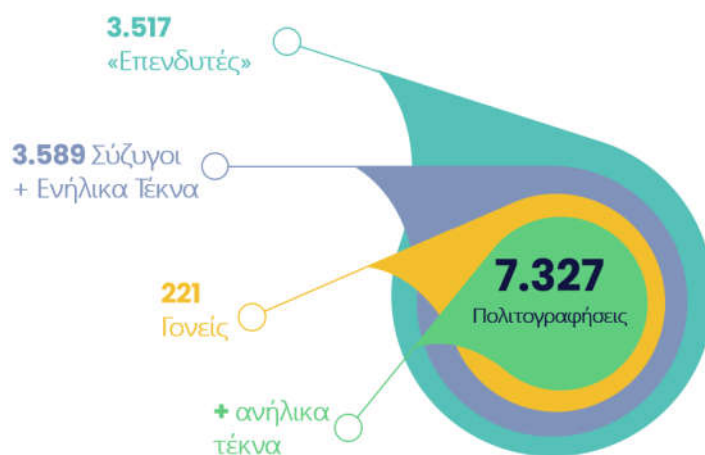
Ουδεμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνεται κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζεται επίσης ότι οι συστάσεις και τα ευρήματά της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

1. Σύνοψη

1.1 Γενικά στοιχεία

Στο πλαίσιο των μέτρων ενθάρρυνσης άμεσων ξένων επενδύσεων και προσέλκυσης φυσικών προσώπων υψηλής εισοδηματικής στάθμης, για εγκατάσταση και δραστηριοποίηση στην Κύπρο, το Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ) αναθεώρησε το 2013 ριζικά το πρόγραμμα που ίσχυε από το 2007 και εκπόνησε το «Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα» (ΚΕΠ ή Πρόγραμμα) για παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας, με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση σε μη Κύπριους επενδυτές/επιχειρηματίες.

Στις 13.10.2020, το ΥΣ αποφάσισε την κατάργηση του Προγράμματος από 1.11.2020 και καθόρισε ως τελευταία ημέρα υποβολής αιτήσεων για πολιτογράφηση την 31^η Οκτωβρίου 2020. Οι αιτήσεις που υποβάλλονταν μέχρι εκείνη την ημερομηνία θα μπορούσαν να εξεταστούν αργότερα.

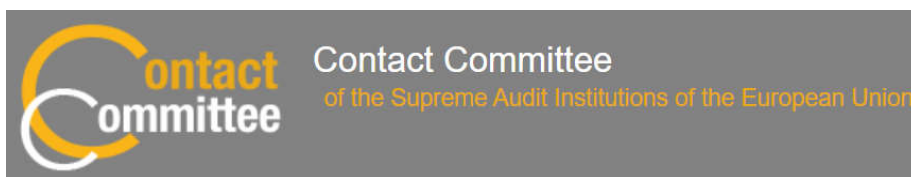

Συνολικά, από την έναρξη του Προγράμματος το 2007 μέχρι τη λήξη του, παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα σε 3.517 πρόσωπα τα οποία θεωρήθηκαν επενδυτές και σε 3.810 πρόσωπα τα οποία πολιτογραφήθηκαν ως μέλη της οικογένειάς τους (ως σύζυγοι, ως ενήλικα εξαρτώμενα τέκνα και 221 ως γονείς). Επίσης, πολιτογραφήθηκε μεγάλος αριθμός προσώπων ως ανήλικα τέκνα των πιο πάνω, για τα οποία δεν λήφθηκαν πλήρη στοιχεία και δεν αποτέλεσαν αντικείμενο του παρόντος ελέγχου.

Αμέσως μετά την εξαγγελία από την Υπηρεσία μας στις 28.8.2020 της έναρξης ελέγχου του ΚΕΠ, η Προεδρία της Δημοκρατίας ανακοίνωσε στις 2.9.2020 την πρόθεσή της να υποβάλει στον Γενικό Εισαγγελέα πρόταση για διορισμό Ερευνητικής Επιτροπής, με βάση τον περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμο (Κεφ. 44), κάτι το οποίο ο Γενικός Εισαγγελέας έπραξε με σχετικό Διάταγμά του, το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 7.9.2020. Έκτοτε, στη βάση σχετικής γνωμάτευσης που είχε λάβει από τον Γενικό Εισαγγελέα και μέχρι τον Αύγουστο του 2021, η Κυβέρνηση αρνείτο να μας παραχωρήσει οποιοδήποτε στοιχείο, σχετικά με τις αιτήσεις που ενέπιπταν στους όρους εντολής της Επιτροπής.

Τα πιο πάνω προσκόμματα συνιστούσαν παραβίαση των αρχών ανεξαρτησίας των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) που περιλαμβάνονται στη Διακήρυξη του Μεξικού. Τούτο επιβεβαιώθηκε σε ανακοίνωση στις 24.2.2021 του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI) και στις 18.5.2021 σε ανακοίνωση της Επιτροπής Επαφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), που αποτελεί τη συνέλευση των επικεφαλής των ΑΕΙ των 27 κρατών μελών της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. **Η Επιτροπή Επαφών τόνισε ότι η λειτουργία ανεξάρτητου, από επιχειρησιακή, θεσμική και οικονομική άποψη, εξωτερικού ελέγχου, προβλέπεται στο κοινοτικό κεκτημένο.**

Παρά τα προσκόμματα τα οποία είχαν τεθεί από πλευράς Κυβέρνησης, η Υπηρεσία μας μπόρεσε να ολοκληρώσει τρεις ελέγχους επί πτυχών του ΚΕΠ και να εξετάσει και ένα συναφές με το ΚΕΠ θέμα, κατά τον έλεγχο του Υφυπουργείου Τουρισμού. Συγκεκριμένα, στις 24.9.2020 η Υπηρεσία μας εξέδωσε την Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΠΕΣ/02/2020, που αφορούσε στο ΚΕΠ. Ακολούθησε στις 27.11.2020 η Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΠΕΣ/04/2020 που αφορούσε ειδικά στην πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντών δύο εταιρειών. Επίσης, στις 26.2.2021 εκδώσαμε την Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΦΤ/01/2021 που αφορούσε στο Υφυπουργείο Τουρισμού και στην οποία υπήρχε αναφορά στην πολιτογράφηση προσώπων που σχετίζονταν με τη μαρίνα Αγίας Νάπας. Είχε προηγηθεί στις 31.1.2020 η έκδοση της Ειδικής Έκθεσης με αρ. ΥΠΕΣ/01/2020, που αφορούσε στην πολιτογράφηση του ιδιοκτήτη αεροσκάφους που χρησιμοποιούσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, πέντε ακόμη επενδυτών και 36 συγγενών τους.

Στις 17.5.2021, μετά από δημοσιοποίηση πληροφοριών ότι επίκειτο η έναρξη ανακριτικού έργου ως προς το ενδεχόμενο διάπραξης ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με το ΚΕΠ, ενημερώσαμε με επιστολή μας τον Αρχηγό της Αστυνομίας ότι θέτουμε στη διάθεσή του τις εκθέσεις και το ογκώδες υποστηρικτικό υλικό, προς υποβοήθηση του έργου των ανακριτών. Ουδεμία απάντηση λάβαμε από την Αστυνομία.

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε στα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠΕΣ), το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (ΤΚΧ), το μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, το Τμήμα

Φορολογίας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αξιοποιήσαμε επίσης τα υπηρεσιακά σημειώματα που ετοιμάζαν οι αρμόδιοι Λειτουργοί του Υπουργείου Εσωτερικών, στα οποία περιλαμβανόταν συνήθως πολύ περισσότερη πληροφόρηση, σε σχέση με αυτή που περιλαμβανόταν στην Πρόταση προς το ΥΣ, η οποία επίσης κοινοποιείτο στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η Υπηρεσία μας, χωρίς να αγνοήσει το Πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής στον βαθμό που αυτό δημοσιοποιήθηκε, το χρησιμοποίησε μόνο ως υποβοηθητικό στοιχείο και για άντληση πληροφοριών από μαρτυρίες ενώπιον της Επιτροπής και όχι ως ελεγκτικό τεκμήριο για τη διενέργεια του ελέγχου.

1.2 Γενικά θέματα ενδεχόμενων ευθυνών των Υπουργών ή/και του Υπουργικού Συμβουλίου

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας (ΥΠΕΣ/04/2020) είχαμε εξετάσει την πολιτογράφηση 18 προσώπων (συν 9 συγγενικών τους προσώπων), που σχετίζονται με το καζίνο θέρετρο, ενώ ήταν γνωστό στα Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών ότι δεν πληρούσαν τα ισχύοντα κριτήρια. Επίσης, για κάποια εκ των κριτηρίων που δεν πληρούνταν ήταν ενήμερο και το ΥΣ. Μάλιστα, ειδικά για τα οικονομικά κριτήρια, στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι το Υπουργείο Οικονομικών διαβεβαίωνε ότι αυτά πληρούνταν. Από αυτό προκύπτει θέμα και πιθανής παραπλάνησης της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία θα έπρεπε να ενημερώνεται εκ των προτέρων για κάθε πολιτογράφηση, με βάση το εδάφιο (3) του άρθρου 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002).

Στην υπό αναφορά Ειδική Έκθεσή μας καταγράφονται τα ακόλουθα:

«Διαπιστώσεις – πιθανές ευθύνες

Με βάση τον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο (Ν.158(Ι)/1999), η επιδίωξη σκοπού κατάδηλα ξένου προς το σκοπό του νόμου, όπως επίσης η υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής εξουσίας, συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Θεωρούμε προφανές ότι, αν επιβεβαιωθούν τα γεγονότα όπως καταγράφονται στην παρούσα Έκθεση, τότε η Πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο και η σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 25.7.2019 θα συνιστούν κατάχρηση εξουσίας.

....

*Τα πιο πάνω τέθηκαν, με σχετική κοινοποίηση του προσχεδίου της παρούσας Έκθεσης, ενώπιον του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ο οποίος, είναι ο μόνος αρμόδιος, ασκώντας κατά την κρίση του τις συνταγματικές αρμοδιότητές του, **να αποφασίσει αν συντρέχουν λόγοι διερεύνησης του ενδεχομένου διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος του Μέρους ΙΙΙ του Ποινικού Κώδικα («Αδικήματα εναντίον της άσκησης νόμιμης εξουσίας»), ή/και άλλων αδικημάτων όπως για παράδειγμα αυτό της εξασφάλισης πιστοποιητικού με ψευδείς παραστάσεις (άρθρο 305 του Ποινικού Κώδικα).***

Τονίζουμε ότι η αναφορά μας αυτή και η κοινοποίηση του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ουδόλως σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί ότι διατυπώνουμε κατηγορία

εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων.»

Τα πιο πάνω υιοθετούνται κατ' αναλογία και για σκοπούς της παρούσας Έκθεσης, για όλες τις περιπτώσεις στις οποίες, είτε ο Υπουργός Εσωτερικών και/ή ο Υπουργός Οικονομικών παρέλειψαν να ενημερώσουν κατάλληλα το ΥΣ, είτε το ΥΣ ενέκρινε την πολιτογράφηση κατά παράβαση των εν ισχύι κριτηρίων.

Θεωρούμε επίσης αξιοσημείωτο ότι οι περιπτώσεις προβληματικού χειρισμού συνεχίστηκαν ακόμη και μετά την κατάργηση του ΚΕΠ στις 31.10.2020, κατά την εξέταση των αιτήσεων που παρέμεναν σε εκκρεμότητα και που εξετάστηκαν μέχρι και τις 31.7.2021.

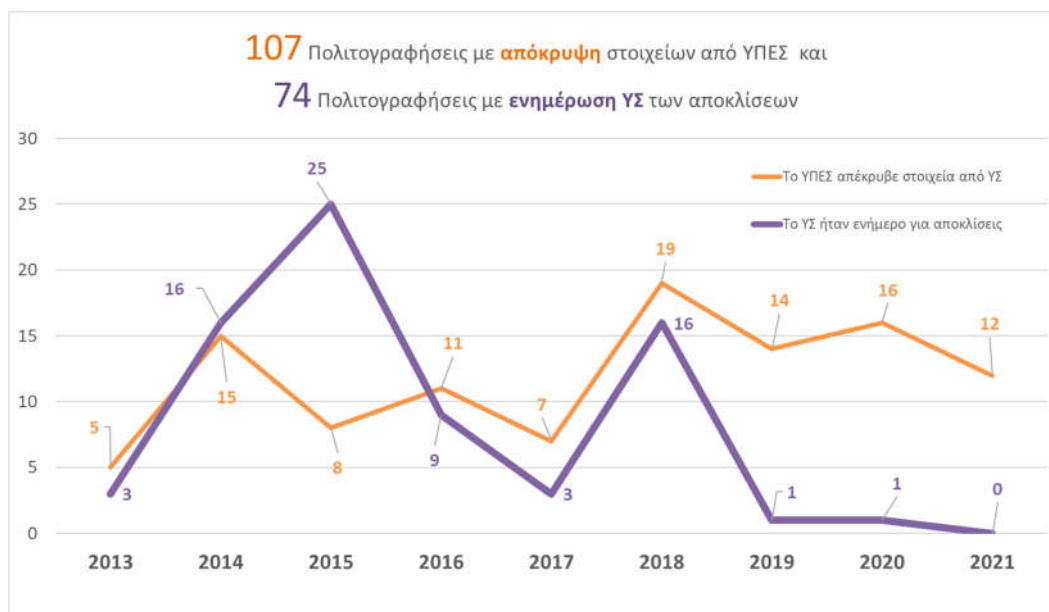
Συνοψίζοντας από τα υπηρεσιακά σημειώματα που ετοιμάζαν οι αρμόδιοι Λειτουργοί του ΥΠΕΣ:

- ◆ τις περιπτώσεις στις οποίες το ΥΠΕΣ (ορισμένες φορές μαζί με το Υπουργείο Οικονομικών) απέκρυψε εντελώς από το ΥΣ και την Βουλή των Αντιπροσώπων τις επισημάνσεις των αρμόδιων λειτουργών, καθώς και
- ◆ τις περιπτώσεις στις οποίες το ΥΣ αποφάσισε να εγκρίνει την πολιτογράφηση αιτητών, ενώ είχε ενημερωθεί, έστω και σε γενικές γραμμές, για την απόκλιση από τα καθορισμένα κριτήρια,

καταλήγουμε στον πιο κάτω Πίνακα και στο σχετικό γράφημα.

Σημειώνουμε ότι στον Πίνακα περιλαμβάνονται μόνο οι περιπτώσεις για τις οποίες υπήρχαν αρνητικές αναφορές στα υπηρεσιακά σημειώματα των λειτουργών του ΥΠΕΣ, τα οποία εξετάσαμε και καταγράφηκαν στις Παραγράφους 4.2 και 4.3 της παρούσας Έκθεσης, αλλά δεν περιλαμβάνονται τα ευρήματα των προηγούμενων Εκθέσεών μας ή της παρούσας Έκθεσης όπου εξετάστηκαν πλήρως οι φάκελοι των υποθέσεων, ούτε και οι χιλιάδες παράνομες πολιτογραφήσεις των μελών της οικογένειας των επενδυτών.

Έτος	Αριθμός αιτήσεων που εγκρίθηκαν από το ΥΣ	
	Το ΥΠΕΣ (και για τα οικονομικά κριτήρια το Υπουργείο Οικονομικών) απέκρυβε από το ΥΣ και την Βουλή τα ευρήματα των λειτουργών (Παρ. 4.2)	Το ΥΣ ήταν ενήμερο (συνήθως σε γενικές γραμμές) για την απόκλιση από τα κριτήρια και παραταύτα ενέκρινε την αίτηση (Παρ. 4.3)
2013	5	3
2014	15	16
2015	8	25
2016	11	9
2017	7	3
2018	19	16
2019	14	1
2020	16	1
2021	12	0
Σύνολο	107	74

1.3 Μη συμπερίληψη από τον Υπουργό Εσωτερικών στην Πρότασή του προς το Υπουργικό Συμβούλιο των ευρημάτων των αρμόδιων Λειτουργών του ΥΠΕΣ (Παράγραφος 4.2)

Γενικά

Ο Υπουργός Εσωτερικών ενημερωνόταν, κατά κανόνα με σχετικό σημείωμα, από τους αρμόδιους λειτουργούς του Υπουργείου του, για τα θέματα που σχετίζονταν με τις αιτήσεις που καλείτο να προωθήσει στο ΥΣ. Επίσης, ενημερωνόταν από το Υπουργείο Οικονομικών για την ικανοποίηση ή μη των επενδυτικών κριτηρίων. **Στα σημειώματα αυτά υπήρχαν πάρα πολλές φορές πολύ σημαντικά θέματα που, είτε πρόδηλα θα έπρεπε να οδηγήσουν στην άνευ ετέρου απόρριψη των αιτήσεων, είτε θα έπρεπε να προβληματίσουν το ΥΣ κατά τη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο άσκησης της διακριτικής του εξουσίας. Αυτά τα σημειώματα παρανόμως δεν επισυνάπτονταν στην Πρόταση προς το ΥΣ.**

Πολιτογράφιση προσώπων ως διευθυντικών στελεχών εταιρειών

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας, με αρ. ΥΠΕΣ/04/2020 είχαμε εξετάσει την πολιτογράφιση 91 προσώπων, τα οποία είχαν τύχει χειρισμού ως διευθυντικά στελέχη εταιρειών (και μέλη της οικογένειάς τους).

Πέραν των περιπτώσεων αυτών, εντοπίσαμε και άλλες περιπτώσεις, που δεν έτυχαν χειρισμού με βάση τα καθορισμένα κριτήρια και προϋποθέσεις και στις οποίες οι αιτητές δεν πληρούσαν ούτε καν αυτά τα ελάχιστα κριτήρια που είχαν τεθεί για την πολιτογράφησή τους ως διευθυντές.

Πολιτογράφιση μελών της οικογένειας των επενδυτών

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας (ΥΠΕΣ/02/2020) είχαμε, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι το ΥΣ καθ' υπέρβαση εξουσίας, είχε επεκτείνει τη δυνατότητα πολιτογράφισης, ώστε να μην καλύπτει μόνο τους αλλοδαπούς επιχειρηματίες και επενδυτές, αλλά και τα μέλη της οικογένειάς τους. Το εύρημά μας αυτό ήταν σύμφωνο με γνωμάτευση που από τον Ιούλιο του 2015 είχε δώσει ο

Γενικός Εισαγγελέας στο ΥΠΕΣ και με την οποία χαρακτήριζε την πράξη πολιτογράφησης μελών της οικογένειας των επενδυτών ως μάλλον “ultra vires”.

Πέραν του πιο πάνω ευρήματος, που υιοθετείται εκ νέου στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης, σε πολλές περιπτώσεις που παρατίθενται στην παρούσα Έκθεση, δεν πληρούνταν ούτε καν αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις που (έστω καθ’ υπέρβαση εξουσίας) είχε καθορίσει το ΥΣ.

Μη ικανοποίηση του κριτηρίου για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας €500.000

Σύμφωνα με τα κριτήρια του ΚΕΠ, οι αιτητές θα έπρεπε να είναι κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ. Στην Έκθεση παρατίθενται περιπτώσεις, στις οποίες οι αιτητές δεν πληρούσαν το κριτήριο αυτό και όμως παράνομα τους παραχωρήθηκε η υπηκοότητα.

Μη ικανοποίηση του κριτηρίου του «καλού χαρακτήρα» και άλλες περιπτώσεις με αρνητικές αναφορές για τους αιτητές

Σύμφωνα με το άρθρο 111Α του Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002), το οποίο επιτρέπει την πολιτογράφηση επενδυτών στο πλαίσιο του ΚΕΠ, μία εκ των προϋποθέσεων για πολιτογράφηση ήταν να «είναι καλού χαρακτήρα». Το κριτήριο αυτό είναι ευρύτερο της κατοχής λευκού ποινικού μητρώου. Στο δε Έντυπο Μ127 (αίτηση χορήγησης πιστοποιητικού πολιτογραφήσεως), υπάρχει ξεχωριστή αναφορά, αφενός στα λεγόμενα «δικαστικά μέτρα ασκηθέντα εναντίον του αιτούντος» (που καλύπτεται από το λευκό ποινικό μητρώο) και αφετέρου στη βεβαίωση από δύο εγγυητές που καλούνται να δηλώσουν ότι γνωρίζουν τον αιτητή και μπορούν να εγγυηθούν για τον καλό του χαρακτήρα.

Στην Έκθεση παρατίθεται μεγάλος αριθμός περιπτώσεων, στις οποίες το ΥΣ δεν ενημερώθηκε για τα ευρήματα των αρμόδιων λειτουργών. Οι περιπτώσεις αυτές δεν παρατίθενται γιατί θεωρούμε ότι κατ’ ανάγκη θα έπρεπε όλες να είχαν απορριφθεί από το ΥΣ, αλλά γιατί θεωρούμε ότι το ΥΣ θα έπρεπε να είναι ενήμερο, ώστε να προβληματιστεί το ίδιο πριν λάβει τη σχετική απόφασή του. Ενδεχομένως το ΥΣ να αποφάσιζε να εγκρίνει μία αίτηση, να την απορρίψει ή να ζητήσει περαιτέρω διερεύνηση. Την ευθύνη για την ελλιπή ενημέρωση του ΥΣ φέρει ο εκάστοτε Υπουργός Εσωτερικών (και σε ορισμένες περιπτώσεις ο Υπουργός Οικονομικών) που, ενώ ο ίδιος ενημερωνόταν υπηρεσιακά για τα θέματα αυτά, παρέλειπε να ενημερώσει, ως όφειλε, το ΥΣ, το οποίο είχε με βάση τον Νόμο την αποφασιστική αρμοδιότητα λήψης της σχετικής απόφασης. Εκτός από το ΥΣ, ομοίως ενημερωνόταν ελλιπώς και η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Στις πληροφορίες που καταγράφονταν στα σχετικά σημειώματα των αρμόδιων λειτουργών και παρατίθενται στην παρούσα Έκθεση, περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με την επιβολή κυρώσεων, με την ιδιότητα του Πολιτικώς Εκτεθειμένου Προσώπου (ΠΕΠ), με τα Paradise Papers/Panama Papers, με υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, με τρομοκρατικές ενέργειες, με διακίνηση ναρκωτικών, με καταδίκη σε φυλάκιση, με κατηγορίες για πλαστογραφία και άλλες κατηγορίες.

Μη ικανοποίηση οικονομικών κριτηρίων.

Καταγράφονται περιπτώσεις που αφορούν στην πτυχή της αξιολόγησης των αιτήσεων από το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο, παρά τη μη τήρηση των εκάστοτε εν ισχύι κριτηρίων, εισηγείτο την προώθηση της αίτησης, χωρίς να ενημερώνεται το ΥΣ για τις αποκλίσεις που υπήρχαν.

1.4 Έγκριση αιτήσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ γνώριζε ότι δεν πληρούνταν τα κριτήρια (Παράγραφος 4.3)

Γενικά

Όπως αναφέρουμε πιο πάνω, τα σημειώματα των αρμόδιων λειτουργών δεν επισυνάπτονταν στην Πρόταση προς το ΥΣ. Ωστόσο, ορισμένες φορές περιλαμβανόταν μία, έστω γενική, αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ. **Αυτό σημαίνει ότι το ΥΣ ήταν ενήμερο ότι η αίτηση δεν πληρούσε τα καθορισμένα κριτήρια και συνεπώς η Απόφαση για έγκριση της αίτησης ήταν παράνομη.**

Υπενθυμίζεται ότι τα κριτήρια καθορίζονταν από το ΥΣ με Αποφάσεις του οι οποίες, μετά την ψήφιση του περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικού) Νόμου του 2013 (Ν.36(Ι)/2013), ημερ. 30.4.2013, εκδίδονταν με δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, βάσει της παραγράφου 4 του Άρθρου 57 του Συντάγματος και συνεπώς **αποτελούσαν δευτερογενή νομοθεσία.**

Πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντικών στελεχών εταιρειών

Καταγράφονται περιπτώσεις στις οποίες οι αιτητές δεν πληρούσαν ούτε καν αυτά τα ελάχιστα κριτήρια που είχαν τεθεί για την πολιτογράφησή τους, και όμως το ΥΣ παρανόμως αποφάσιζε να εγκρίνει την αίτηση πολιτογράφησης με διάφορες γενικές και αόριστες δικαιολογίες, όπως «το γενικότερο όφελος που προκύπτει για την Κυπριακή οικονομία».

Πολιτογράφηση μελών της οικογένειας των επενδυτών

Υπήρξαν περιπτώσεις που το ΥΣ παρανόμως ενέκρινε την πολιτογράφιση μελών της οικογένειας επενδυτών (συγκεκριμένα τέκνων), εν γνώσει του ότι δεν πληρούσαν ούτε καν αυτές τις ελάχιστες προϋποθέσεις που (έστω καθ' υπέρβαση εξουσίας) είχε καθορίσει το ΥΣ.

Μη ικανοποίηση του κριτηρίου για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας €500.000

Το ΥΣ, εν γνώσει του, παρανόμως ενέκρινε την πολιτογράφιση αιτητών που δεν ήταν κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ.

Μη ικανοποίηση οικονομικών κριτηρίων

Το ΥΣ, εν γνώσει του, παρανόμως ενέκρινε την πολιτογράφιση αιτητών οι οποίοι δεν πληρούσαν τα καθορισμένα οικονομικά κριτήρια, με το αιτιολογικό ότι δήθεν οι αιτήσεις πληρούσαν το πνεύμα των κριτηρίων ή ότι τούτο θα εξυπηρετούσε το γενικότερο οικονομικό όφελος.

1.5 Δειγματοληπτικός έλεγχος συγκεκριμένων περιπτώσεων, κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες ικανοποιούσαν τα εν ισχύ κριτήρια και κατέβαλαν στο δημόσιο τις εισφορές που καθορίζονταν (Παράγραφος 4.4)

α. Ευρήματα προηγούμενων Ειδικών Εκθέσεων

Η Υπηρεσία μας είχε εντοπίσει και αναδείξει σημαντικά ευρήματα στις προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις της τα οποία υιοθετούνται πλήρως στην παρούσα Έκθεση. Μεταξύ άλλων διαπιστώσαμε τα ακόλουθα:

Έκθεση αρ. ΥΠΕΣ/02/2020

- ◆ Πολιτογράφηση των μελών της οικογένειας χιλιάδων πολιτογραφηθέντων αλλοδαπών καθ' υπέρβαση εξουσίας. Εντοπίσαμε περιπτώσεις που πραγματικός επενδυτής ήταν ο σύζυγος, αλλά την αίτηση την υπέβαλλε η σύζυγός του, ίσως για να μην κληθεί ο αιτητής που ήταν πρόσωπο με προφίλ υψηλού κινδύνου, να εξηγήσει την πηγή προέλευσης των χρημάτων του.
- ◆ Πολιτογράφηση προσώπων που δεν κατείχαν λευκό ποινικό μητρώο, δεν κατείχαν μόνιμη κατοικία, χωρίς να διασφαλίζεται η προέλευση των χρημάτων από το εξωτερικό, των οποίων η επένδυση μπορούσε να θεωρηθεί ως υψηλού κινδύνου για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, που ήταν πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα, για τα οποία υπήρχε εκκρεμής διερεύνηση από την INTERPOL της χώρας καταγωγής τους για αδικήματα οικονομικής φύσεως κ.λπ.
- ◆ Ευρήματα που αφορούν σε στοιχεία δεικνύοντα την ύπαρξη μη υγιών συναλλαγών (υπερτιμολογήσεις ακινήτων κ.λπ.).
- ◆ Ευρήματα που αφορούν στη μη ικανοποίηση των επενδυτικών κριτηρίων και απώλεια φορολογικών και άλλων εσόδων.
- ◆ Χρήση του χαμηλού συντελεστή ΦΠΑ (5%) για αγορά πρώτης κατοικίας τη στιγμή που επρόκειτο για αγορά επενδυτικής φύσης.

Έκθεση αρ. ΥΠΕΣ/04/2020

Πολιτογράφηση 27 προσώπων σχετιζόμενων με το καζίνο:

- ◆ Κατάφωρη παραβίαση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου και των σχετικών Αποφάσεων του ΥΣ.
- ◆ Απόκρυψη από την Πρόταση στο ΥΣ της οποίας αναφοράς στο ότι οι πολιτογραφηθέντες σχετίζονταν με το καζίνο θέρετρο.
- ◆ Συμπερίληψη στην Πρόταση στο ΥΣ ψευδούς βεβαίωσης ότι δήθεν οι αιτητές ικανοποιούσαν τα επενδυτικά κριτήρια.
- ◆ Οι αιτήσεις εγκρίθηκαν παρόλο ότι για κάποιους δεν ικανοποιείτο ούτε καν το τυπικό κριτήριο της κατοχής άδειας μετανάστευσης για περίοδο έξι μηνών.

Πολιτογράφιση 64 προσώπων σχετιζόμενων με την εταιρεία «Α»:

- ◆ Όλοι πολιτογραφήθηκαν επί υπουργίας του ίδιου Υπουργού Εσωτερικών ο οποίος ήταν και αυτός που πρότεινε στο ΥΣ την παραχώρηση υπηκοότητας σε διευθυντικά στελέχη εταιρειών. Την ίδια περίοδο, εταιρεία της οποίας μοναδικός μέτοχος ήταν ο τότε Υπουργός, προμήθευσε τα γυαλιά (σύστημα υαλοπετασμάτων) στο υπό κατασκευή κτήριο της εταιρείας «Α».
- ◆ Από τις 64 περιπτώσεις, τα 37 άτομα δεν φαίνεται ούτε καν να εργοδοτούνταν από την εταιρεία «Α», αλλά πολιτογραφήθηκαν ως να σχετίζονται με αυτήν. Από όσους εργοδοτούνταν, ελάχιστοι είχαν μισθοδοσία που θα δημιουργούσε τα καθορισμένα ελάχιστα φορολογικά έσοδα.
- ◆ Κάποιοι δήλωσαν ότι διέμεναν σε συγκεκριμένες οδούς/διαμερίσματα τη στιγμή που τα εν λόγω ακίνητα μέχρι την ημερομηνία ελέγχου παρέμεναν οικόπεδα ή χώροι στάθμευσης ή ημιτελή κτήρια. Αυτό σημαίνει ότι τα εν λόγω άτομα, ή άλλοι πάροχοι ή/και δικηγόροι εκ μέρους τους, ενδεχομένως να προέβησαν σε ψευδή δήλωση ως προς τον τόπο διαμονής τους.
- ◆ Σχεδόν για κανένα αγοραπωλητήριο έγγραφο δεν έγινε η μεταβίβαση παρότι πέρασαν πολλά χρόνια. Πολλά εξ αυτών ακυρώθηκαν με τρόπο που δεικνύει ενδεχόμενες εικονικές πράξεις.
- ◆ Σχεδόν όλες οι πράξεις αγοραπωλησιών ακινήτων έγιναν μεταξύ συγκεκριμένων εταιρειών που συνδέονται μεταξύ τους. Τούτο ενισχύει το ενδεχόμενο πολλές περιπτώσεις πωλήσεων να αφορούν σε εικονικές πράξεις.

Έκθεση αρ. ΥΦΤ/01/2021

Παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα σε οκτώ πρόσωπα που σχετίζονταν με τον Παραχωρησιούχο της μαρίνας Αγίας Νάπας. Η πολιτογράφιση έγινε χωρίς να πληρούνται τα επενδυτικά κριτήρια, με πάροχο το δικηγορικό γραφείο στο οποίο έχουν συμφέρον οι θυγατέρες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Επίσης, ένας εκ των Διευθυντών του Παραχωρησιούχου είναι πρόσωπο από το οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας.

β. Έλεγχος επτά προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφιση πριν τις 18.8.2020

Για την περίοδο αυτή, με δεδομένη τη διενέργεια κάποιων ελέγχων από την Υπηρεσία μας στο πλαίσιο των προηγούμενων Ειδικών Εκθέσεων και της εκτενούς εργασίας που έγινε από την Ερευνητική Επιτροπή που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα στις 7.9.2020, στην παρούσα Έκθεση περιοριστήκαμε στον έλεγχο της πολιτογράφισης έξι προσώπων, ενώ για έβδομο πρόσωπο προέκυψαν κάποια θέματα κατά τη διάρκεια άλλου ελέγχου.

Επιβεβαιώνεται η σαθρότητα των διαδικασιών που ακολουθούνταν και η ενδεχόμενη κατάχρηση εξουσίας και/ή ενδεχόμενη διάπραξη ποινικών αδικημάτων από διάφορα πρόσωπα.

Εκφράσαμε την άποψη ότι θα πρέπει να διερευνηθούν οι πιο πάνω επτά περιπτώσεις και να εξεταστεί κατά πόσο προκύπτουν οποιαδήποτε ποινικά αδικήματα.

Πολύ σημαντικό εύρημα είναι πως, κατά την περίοδο 19.3.2014 έως 13.9.2016 (ημερομηνία νέας Απόφασης για το επενδυτικό πρόγραμμα με το οποίο οι απαιτούμενες επενδύσεις μειώθηκαν σε €2 εκ.), από τις 1.000 περίπου αιτήσεις επενδυτών που υποβλήθηκαν στο ΥΠΕΣ, οι περισσότερες (775 περίπου) είχαν υποβληθεί με το κριτήριο Α.8 που αφορούσε σε Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις. **Αυτό σημαίνει ότι περίπου το 75% των αιτήσεων παρουσιάζονταν ως να εμπίπτουν σε συλλογικές επενδύσεις** και αποδεικνύει ότι η ύπαρξη κριτηρίου για επενδύσεις ύψους €5εκ. που υποτίθεται ίσχυε μέχρι τότε, στην πράξη δεν εφαρμοζόταν και πως το ΥΣ, ενώ θα έπρεπε να αποδέχεται τη χρήση του κριτηρίου Α.8 μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, για επενδυτές που αποδεδειγμένα συμμετείχαν σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, στην πράξη αποδεχόταν τη μαζική υποβολή συλλογικών αιτήσεων, που προφανώς διεκπεραίωναν ως τέτοιες οι πάροχοι (μεσάζοντες).

γ. Οριζόντιοι έλεγχοι σε πρόσωπα που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά τις 18.8.2020

Σύμφωνα με καταστάσεις που λήφθηκαν από το ΥΠΕΣ, κατά την περίοδο 19.8.2020 έως 31.7.2021 εγκρίθηκαν πολιτογράφησης 233 πρόσωπα ως επενδυτές.

Για τις περιπτώσεις αυτές διενεργήθηκαν γενικοί έλεγχοι, που αφορούσαν σε θέματα, όπως η βεβαίωση καταβολής δωρεάς όπου απαιτείτο και ευρήματα από ελέγχους δέουσας επιμέλειας που διενήργησε το ΥΠΕΣ ή εταιρείες με τις οποίες το ΥΠΕΣ συμβλήθηκε για τον σκοπό αυτό.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με την ΚΔΠ 379/2020, οι επενδυτές όφειλαν να καταβάλλουν ποσό ύψους τουλάχιστον €100.000 σε ένα εκ τεσσάρων καθορισμένων ιδρυμάτων/οργανισμών και άλλες €100.000 στον Κυπριακό Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, δηλαδή, η συνολική εισφορά ανερχόταν σε €200.000.

Από τους φακέλους που διερευνήσαμε για καταβολή ή μη των πιο πάνω καθορισμένων εισφορών, διαπιστώσαμε ότι, οι επενδυτές που υπέβαλαν αίτηση προ της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της ΚΔΠ 379/2020 (18.8.2020), ενώ θα αναμενόταν να καταβάλουν την καθορισμένη εισφορά ύψους €200.000, εκτός εάν συνέτρεχαν ειδικοί λόγοι, στην πράξη καθολικά για όλους εφαρμόστηκε το νομικό καθεστώς που ίσχυε προηγουμένως. **Αυτό σήμαινε απώλεια δημοσίων εσόδων ποσού ύψους που υπερβαίνει τα €25 εκ. από τα δημόσια ταμεία.**

~230
περιπτώσεις

Απώλεια πέραν
των **€25** εκ.

Με βάση το άρθρο 9 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(I)/1999), όταν το διοικητικό όργανο πρόκειται να εκδώσει μια πράξη, ύστερα από αίτηση, θα βασιστεί στο νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά τον χρόνο της έκδοσης της πράξης, ανεξάρτητα αν αυτό ήταν διαφορετικό κατά τον χρόνο της υποβολής της σχετικής αίτησης. Στο ίδιο άρθρο καθορίζεται πως, όταν η διοίκηση, έπειτα από πάροδο εύλογου χρόνου, **παραλείπει** να προβεί στην εξέταση της αίτησης, λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς που ίσχυε κατά το τέλος της εκπνοής του εύλογου χρόνου. Στην προκειμένη περίπτωση, το ΥΠΕΣ ενήργησε ως εάν να υπήρχε σε όλες τις περιπτώσεις δική του παράλειψη να εξετάσει τις αιτήσεις εντός εύλογου χρόνου.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πέντε παρανόμως πολιτογραφηθέντες της Μαρίνας Αγίας Νάπας, υπέβαλαν μεν την αίτησή τους τον Απρίλη και Μάιο του 2019 αλλά, με απόλυτα δική τους ευθύνη, συμπλήρωσαν τα στοιχεία της αίτησής τους τον Ιούνη του 2020. Η πολιτογράφησή τους έγινε χωρίς καμία καθυστέρηση, αλλά μάλλον με υπερβάλλουσα ταχύτητα, 2,5 μήνες μετά. Προφανώς δεν υπήρχε καμία παράλειψη και καμία ολιγωρία της διοίκησης στην εξέταση των αιτήσεων των προσώπων αυτών. Και όμως τους χαρίστηκε συνολικό ποσό ύψους €1 εκ. Η ίδια έρευνα θα έπρεπε να είχε γίνει από το ΥΠΕΣ και το ΥΣ ξεχωριστά για κάθε μία περίπτωση πριν χαριστεί στον κάθε αιτητή το ποσό των €200.000.

5 περιπτώσειςΑπώλεια **€1** εκ.

Τονίζουμε πως, εάν θέση του ΥΠΕΣ είναι πως, για τους αιτητές αυτούς που υπέβαλαν αίτηση πριν τις 18.8.2020 δεν τύγχαναν εφαρμογής οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020, τότε αυτομάτως η πολιτογράφιση των δεκάδων συγγενών τους (που θα επιτρεπόταν με βάση τους Κανονισμούς, αλλά όχι προηγουμένως), θα ήταν παράνομη.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, από τον Ιούλιο του 2015, το ΥΠΕΣ είχε στην κατοχή του γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, με την οποία χαρακτήριζε την πράξη πολιτογράφησης μελών της οικογένειας των επενδυτών ως μάλλον “ultra vires”. Ακόμη δε και να γινόταν δεκτός τυχόν ισχυρισμός ότι, έκτοτε, το ΥΣ παρανόμως πολιτογράφησε χιλιάδες μέλη των οικογενειών των επενδυτών, επειδή η γνωμάτευση είχε «παραπέσει» και εκ παραδρομής αγνοήθηκε, τούτο σίγουρα δεν μπορεί να το ισχυριστεί το ΥΠΕΣ για την περίοδο μετά τις 24 Σεπτεμβρίου 2020 όταν η Υπηρεσία μας ρητά κατέγραψε την παρανομία στην Έκθεσή της με αρ. αρ. ΥΠΕΣ/02/2020. Συνεπώς, τουλάχιστον από τον Σεπτέμβριο του 2020 μέχρι και τις 16.4.2021, το ΥΣ εν γνώσει του παρανομούσε πολιτογραφώντας μέλη των οικογενειών των επενδυτών, ενώ είχε αποφασίσει (παράνομα κατά την άποψή μας) ότι θα εφάρμοζε το νομικό καθεστώς που ίσχυε προ της 18ης Αυγούστου 2020 που δεν επέτρεπε την πολιτογράφιση των μελών της οικογένειας των επενδυτών. **Συνεπώς, για την περίοδο αυτή, το ΥΣ από τη μία απάλλαξε τους επενδυτές από την υποχρέωση καταβολής της εισφοράς των €200.000, δήθεν επειδή θα εφάρμοζε το προηγούμενο νομικό καθεστώς και ταυτόχρονα πολιτογραφούσε τα μέλη των οικογενειών τους, δήθεν επειδή δεν γνώριζαν ότι τούτο ήταν παράνομο μέχρι που τους το είπε η Ερευνητική Επιτροπή.**

δ. Έλεγχος 20 προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφιση μετά την 18η Αυγούστου 2020.

Από τους πιο πάνω επενδυτές επιλέγηκαν 20 περιπτώσεις για τις οποίες έγινε πιο ενδελεχής έρευνα των υποβληθέντων στοιχείων. Μεταξύ άλλων, προέκυψαν τα ακόλουθα θέματα σε διάφορες αιτήσεις. **Είναι σημαντικό ότι πρόκειται για αιτήσεις που αξιολογήθηκαν ακόμη και μετά την κατάργηση του Προγράμματος, στοιχείο που δεικνύει ότι το Πρόγραμμα παρέμεινε σαθρό μέχρι τέλους.**

- ◆ Σε 12 από τις 20 περιπτώσεις, τα πρόσωπα που δήλωσαν στο Έντυπο M127 ότι γνώριζαν τον αιτητή και βεβαιώνουν για τον καλό του χαρακτήρα και αφοσίωσή του, ήταν υπάλληλοι του γραφείου του παρόχου μέσω του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση και σε αρκετές περιπτώσεις ως διεύθυνση αναγραφόταν η διεύθυνση του παρόχου. Στο Έντυπο οι δύο εγγυητές καλούνταν να δηλώσουν ότι **δεν** είναι δικηγόροι, πράκτορες (agent) ή συγγενείς του αιτητή και ότι τον γνωρίζουν και μπορούν να εγγυηθούν για τον καλό του χαρακτήρα. Για το θέμα αυτό θα πρέπει, κατά την άποψή μας, να εξεταστεί κατά πόσο προκύπτουν οποιαδήποτε ποινικά αδικήματα.

- ◆ Διαβίβαση σημειωμάτων στον Υπουργό μέσω του Γενικού Διευθυντή (ΓΔ), ο οποίος όμως παρέλειπε να τα μονογράφει. Τούτο συνιστά αποχή από άσκηση αρμοδιότητας και είναι ενδεικτικό της παθογένειας στη δημόσια υπηρεσία. Οι επικεφαλής της διοικητικής δομής των Υπουργείων, που θα αναμενόταν να αποτελούν ότι πιο επίλεκτο από τη δημόσια υπηρεσία, αρνούνται να ασκήσουν τα καθήκοντά τους και να αναλάβουν τις ευθύνες της θέσης τους.
- ◆ Χρήση μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ή ανέγερση πρώτης κατοικίας.
- ◆ Στοιχεία που υποδηλούν μη υγιείς συναλλαγές. Σε μία περίπτωση το ΤΚΧ αποδέχθηκε τιμή κατά την αγοραπωλησία που διαφέρει σημαντικά από τις δικές του γενικές εκτιμήσεις.
- ◆ Μη επαρκείς έλεγχοι διασφάλισης της υγιούς προέλευσης των χρημάτων.
- ◆ Μη ικανοποίηση όλων των οικονομικών κριτηρίων.
- ◆ Πολιτογράφηση προσώπου για το οποίο εκκρεμούσε αίτημα Δικαστικής Συνδρομής σχετικά με υπόθεση απάτης και ξεπλύματος χρήματος.
- ◆ Πολιτογράφηση ΠΕΠ, ενώ τούτο απαγορευόταν ρητά από τους Κανονισμούς. Σε μία περίπτωση, η έκθεση ενισχυμένου ελέγχου αναφέρει ότι ο αιτητής επένδυσε τα χρήματα που καταχράστηκε σε εταιρεία στην οποία ήταν μέτοχος και της οποίας μέτοχοι ήταν επίσης η πρώην σύζυγος του προέδρου της χώρας, καθώς και πρόσωπο το οποίο ήταν ιδιοκτήτης τράπεζας η οποία το 2006 έχασε την άδεια λειτουργίας της, λόγω ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες.
- ◆ Μη έκδοση φορολογικών τιμολογίων και αποδείξεων είσπραξης.

ε. Έλεγχος πέντε προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά τις 18.8.2020 και σχετίζονται με τη μαρίνα Αγίας Νάπας.

Για τα πέντε αυτά πρόσωπα η Απόφαση του ΥΣ για έγκριση της αίτησης λήφθηκε στις 21.8.2020 όταν στο μεταξύ είχαν τεθεί σε ισχύ οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020.

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο ΚΕΠ, το οποίο εγκρίθηκε από το ΥΣ στις 13.2.2019, αίτηση για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, δύναται να υποβάλει υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος εταιρείας, νοουμένου ότι έχει τέτοια αμοιβή στην εν λόγω εταιρεία, που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100.000, τουλάχιστον, για περίοδο τριετίας και νοουμένου ότι αυτή η φορολογία έχει ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί. Η εταιρεία όπου εργάζεται το διευθυντικό στέλεχος θα πρέπει να προβεί σε επένδυση που πληροί ένα από τα οικονομικά κριτήρια. Πρέπει επίσης να έχει προβεί σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000. Τα κριτήρια αυτά παρέμειναν τα ίδια και στην ΚΔΠ 379/2020.

Για τα πέντε υπό αναφορά πρόσωπα, τα οποία δεν ικανοποιούσαν το κριτήριο των φορολογικών εσόδων ύψους €100.000 αφού ουσιαστικά δεν εργάζονταν στην Κύπρο, η Απόφαση του ΥΣ, ημερ. 21.8.2020, αναφέρει ότι επιτράπηκε η κατ' εξαίρεση πολιτογράφησή τους ως Κύπριοι πολίτες, λαμβάνοντας υπόψη τις επενδυτικές τους δραστηριότητες στη Δημοκρατία και το γεγονός ότι εμπίπτουν στο πνεύμα των κριτηρίων που το Συμβούλιο έχει καθορίσει με την Απόφασή του με, ημερ. 13.2.2019.

Φαίνεται ότι οι αιτήσεις υποβλήθηκαν με τους αιτητές ως επενδυτές και όχι ως υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη για να μην υπάρχει η υποχρέωση καταβολής/προπληρωμής φόρου εισοδήματος τουλάχιστον για περίοδο τριετίας σύμφωνα με τα οικονομικά κριτήρια του σχεδίου.

Ο ΓΔ του Υπουργείου Οικονομικών είχε αναφέρει στο σημείωμα, ημερ. 3.2.2020, προς τον Υπουργό σχετικά με την πολιτογράφηση των τεσσάρων αιτητών, ότι «εφόσον τα οικονομικά κριτήρια δεν ικανοποιούνται πλήρως δεν θα πρέπει να συστήσουμε την κατ' εξαίρεση πολιτογράφησή τους στη βάση των οικονομικών κριτηρίων αλλά στη βάση του ευρύτερου δημόσιου συμφέροντος της οικονομίας».

Ουσιαστικά, οι πέντε αιτητές δεν πληρούσαν τα οικονομικά κριτήρια που είχαν τεθεί στο ΚΕΠ, ούτε αυτά που ίσχυαν προ της 18.8.2020, ούτε αυτά που ίσχυαν μετά, και συνεπώς η έγκριση των αιτήσεων ήταν παράνομη.

1.6 Διερεύνηση των μέτρων που έλαβε το ΥΠΕΣ, ώστε να διασφαλίσει ότι τα πρόσωπα στα οποία παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα συνέχισαν να πληρούν τα σχετικά κριτήρια, για όσο χρόνο αυτό προβλεπόταν (Παράγραφος 4.5)

Με βάση τα εκάστοτε εν ισχύ κριτήρια, οι πολιτογραφηθέντες είχαν υποχρέωση να διατηρούν εφ' όρου ζωής τη μόνιμη κατοικία και για διάστημα τριών ετών τις υπόλοιπες επενδύσεις.

Έχουμε διαπιστώσει ότι, με εξαίρεση επιστολές που έστειλε τον Δεκέμβριο του 2019 το Υπουργείο Οικονομικών στα μέλη του Μητρώου Παρόχων Υπηρεσιών, όπως υποβάλουν στοιχεία για τους

πελάτες τους που είχαν πολιτογραφηθεί από την 1η Μαΐου 2013 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2018, για το θέμα αυτό δεν έχουν γίνει ουσιαστικοί έλεγχοι.

Εντοπίστηκαν 116 περιπτώσεις επενδυτών που είχαν αλλάξει το όνομά τους, εκ των οποίων οι 10 είχαν αλλάξει δύο φορές το όνομά τους.

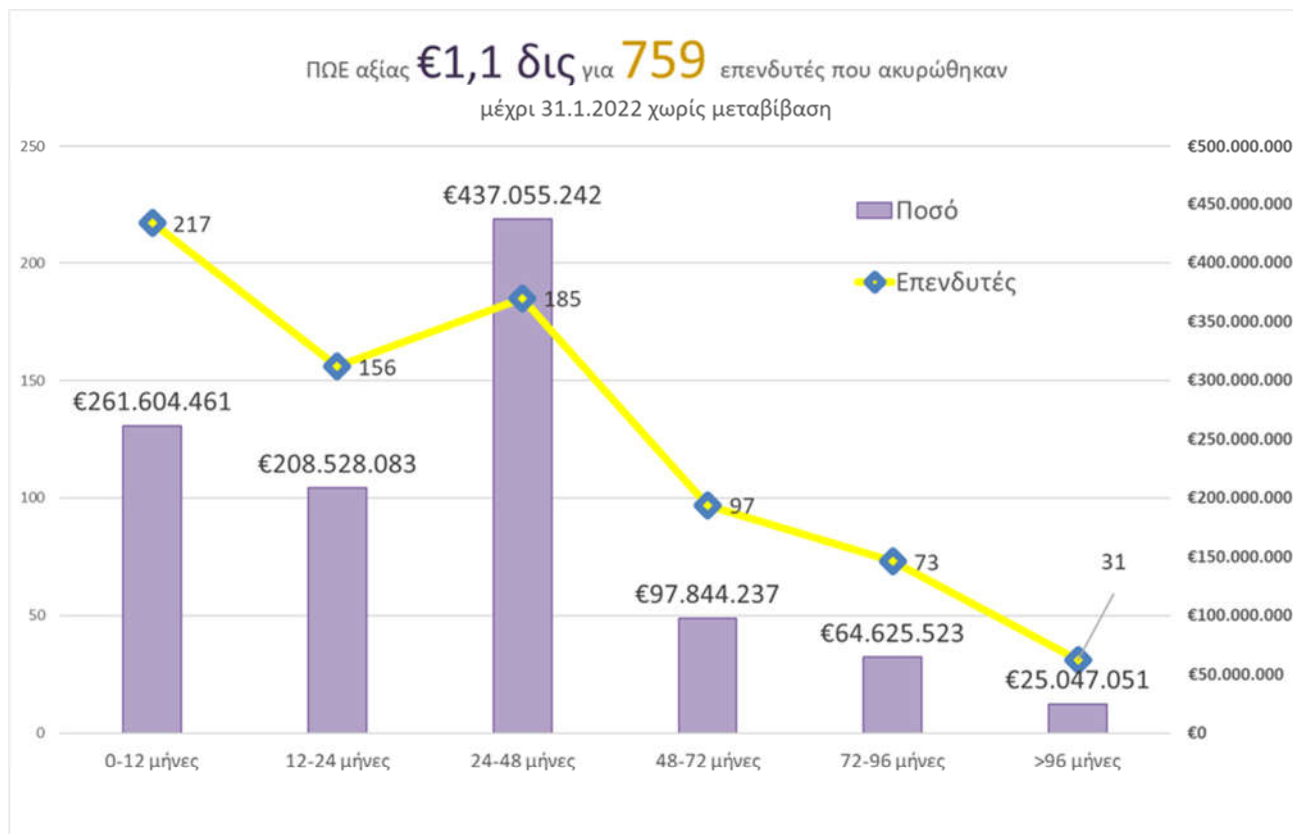

Για τους επενδυτές, που κατά την αγορά ακινήτων δεν είχαν εξασφαλίσει αριθμό ταυτότητας, παρατηρήσαμε ότι στα δεδομένα του ΤΚΧ, για κάθε αγοραπωλητήριο συμβόλαιο ακινήτων (ΠΩΕ), καταχωρείται ένας προσωρινός αριθμός («ψευδοταυτότητα»), που μπορεί να διαφέρει από εγγραφή σε εγγραφή για τον ίδιο αιτητή. Καταχωρείται επίσης το όνομά του και σε κάποιες εγγραφές και η ημερομηνία γέννησής του. Συνεπώς, η ταυτοποίηση της περιουσίας κάποιου προσώπου που δεν έχει Κυπριακή ταυτότητα είναι πολύ δύσκολη και μη αξιόπιστη, και αυτό ισχύει φυσικά και για τα πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν μέσω του ΚΕΠ.

Αντίστοιχη δυσκολία υπήρξε και στον εντοπισμό των επενδυτών ή/και των συζύγων τους στο σύστημα του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη ως μέτοχοι εταιρειών, εφόσον και σε αυτό το σύστημα, είτε δεν υπάρχει ημερομηνία γέννησης, είτε το όνομα είναι γραμμένο με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που είναι γραμμένο στο Αρχείο Πληθυσμού.

Έχουμε εντοπίσει ακυρωμένα ΠΩΕ επενδυτών, τα οποία δεν μεταβιβάστηκαν στον ίδιο αιτητή, μέχρι τις 31.1.2022.

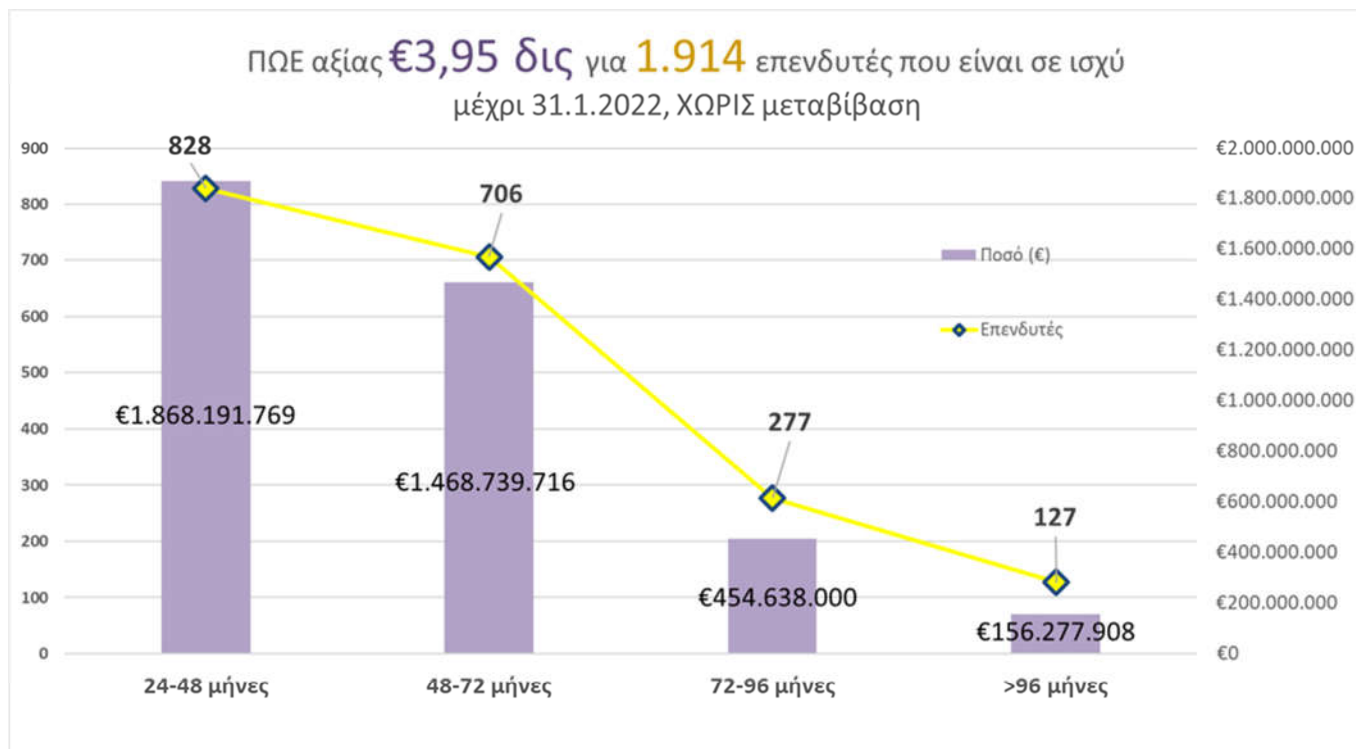
ΠΩΕ τα οποία ακυρώθηκαν μέχρι 31.1.2022, χωρίς κατά την ακύρωση να έχουν μεταβιβαστεί στον ίδιο αιτητή		
Διάρκεια ΠΩΕ	Επενδυτές	Συνολικό Ποσό (€)
0-12 μήνες	217	261.604.461
12-24 μήνες	156	208.528.083
24-48 μήνες	185	437.055.242
48-72 μήνες	97	97.844.237
72-96 μήνες	73	64.625.523
>96 μήνες	31	25.047.051
ΣΥΝΟΛΟ	759	1.094.704.598

Αυτό σημαίνει ότι αγορές ακινήτων της τάξης του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ, που θεωρητικά θα αποτελούσαν επενδύσεις στο πλαίσιο του ΚΕΠ, έχουν ακυρωθεί. Τούτο υποδηλοί την ανάγκη πλήρους ελέγχου ως προς το κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες διατηρούν την επένδυσή τους.

Επίσης, έχουμε εντοπίσει ΠΩΕ επενδυτών, τα οποία δεν ακυρώθηκαν αλλά ήταν σε ισχύ τις 31.1.2022 για μεγάλο, μέχρι και υπερβολικά μεγάλο, χρονικό διάστημα.

Διάρκεια ισχύος ΠΩΕ που παρέμεναν σε ισχύ μέχρι 31.1.2022		
Διάρκεια ΠΩΕ	Επενδυτές	Συνολικό Ποσό (€)
24-48 μήνες	828	1.868.191.769
48-72 μήνες	706	1.468.739.716
72-96 μήνες	277	454.638.000
>96 μήνες	127	156.277.908
ΣΥΝΟΛΟ	1938	3.947.847.393

Αυτό σημαίνει ότι αγορές ακινήτων της τάξης των €3,5 δις, ενδεχομένως να μην έχουν υλοποιηθεί και είναι υψηλού κινδύνου να ήταν εικονικές. Τούτο υποδηλοί την ανάγκη πλήρους ελέγχου ως προς το κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες διατηρούν την επένδυσή τους.

Το ΥΠΕΣ θα πρέπει να απευθυνθεί στο σύνολο των πολιτογραφηθέντων και να τους ζητήσει να υποβάλουν, σε τακτή προθεσμία, αποδεικτικά στοιχεία ότι διατηρούν και έχουν υλοποιήσει τις επενδύσεις που είχαν περιλάβει στην αίτηση και εάν όχι τότε τις αποξένωσαν, ώστε η Δημοκρατία να προχωρήσει σε διαδικασίες ανάκλησης της πολιτογράφησης, όπου τούτο ενδείκνυται.

Υποβάλαμε επίσης εισήγηση για θεσμοθέτηση Πρωταρχικού Αριθμού Ταυτοποίησης.

1.7 Διερεύνηση κατά πόσο υπήρξε απώλεια φορολογικών ή άλλων εσόδων (Παράγραφος 4.6)

α. Γενικά στοιχεία για την απώλεια εσόδων, λόγω χρήσης μειωμένου συντελεστή Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

Ζητήσαμε και λάβαμε από το Τμήμα Φορολογίας κατάσταση με τα πρόσωπα που εγκρίθηκαν επιβολής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας. Το αρχείο, το οποίο τηρεί ανά Επαρχία η Υπηρεσία ΦΠΑ του Τμήματος Φορολογίας, είναι πρόχειρο, ελλιπές και μη αξιόπιστο, κυρίως όσον αφορά στα κτηματολογικά δεδομένα, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και ως προς τα δηλωθέντα ποσά.

Πέραν τούτου, τα ονόματα των αιτητών μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, όπως είναι καταχωρισμένα στα Μητρώα ΦΠΑ, δεν συνάδουν με τα ονόματα στο αρχείο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, αλλά και τα στοιχεία των τεμαχίων στις αιτήσεις δεν συνάδουν με τα στοιχεία του ΤΚΧ. Ως εκ τούτου, ο εντοπισμός των περιπτώσεων που επενδυτές του ΚΕΠ επωφελήθηκαν, παράνομα κατά την άποψή μας, του ωφελήματος του μειωμένου ΦΠΑ, ήταν πολύ δυσχερής.

Μπορέσαμε να εντοπίσουμε αιτήσεις για μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ (5% για τα πρώτα 200 τ.μ. της κατοικίας) που είχαν γίνει από συνολικά 1.298 επενδυτές και οι οποίες συσχετίζονται με περιουσία αξίας της τάξης του €1,6 δις και με απώλεια δημοσίων εσόδων της τάξης των €204εκ. Ενδεχομένως να υπάρχουν και άλλα πρόσωπα που δεν μπορέσαμε να εντοπίσουμε.

	Αρ. κατοικιών	Συνολική Αξία (€)	Κανονικό ΦΠΑ (19%) (€)	Μειωμένο ΦΠΑ (5%) (€)	Απώλεια εσόδων (€)
Ε < 200 τ.μ.	950	1.019.536.462	193.711.928	50.976.823	142.735.105
200τμ < Ε < 225τμ	87	134.385.245	25.533.196	7.864.929	17.668.268
225τμ < Ε < 250τμ	86	146.880.068	27.907.213	10.420.701	17.486.512
250τμ < Ε < 275τμ	44	67.878.975	12.897.005	5.662.847	7.234.158
275τμ < Ε < 300τμ	50	87.268.318	16.580.981	8.117.650	8.463.330
300τμ < Ε < 400τμ	68	104.033.803	19.766.423	10.995.955	8.770.467
Ε > 400τμ	13	35.542.523	6.753.079	4.784.046	1.969.034
ΣΥΝΟΛΟ	1.298	1.595.525.395	303.149.825	98.822.952	204.326.874

1.298 Κατοικίες
Αξίας **€1,6 δις**

Απώλεια δημοσίων εσόδων
€204 εκ

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι περιπτώσεις που αφορούν στις 10 υψηλότερης αξίας κατοικίες, για τις οποίες εξαιρετικά εύποροι επενδυτές επωφελήθηκαν ενός ωφελήματος που θα έπρεπε να δίνεται μόνο στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής. Αυτό σημαίνει ότι, μόνο για αυτές τις 10 περιπτώσεις, υπήρξε απώλεια εσόδων της τάξης των €5 εκ.

	Ποσό Αντιπαροχής χωρίς ΦΠΑ (€)	ΦΠΑ (€)	Απώλεια για τα δημόσια έσοδα (€)	Εμβαδό (τ.μ.)	Περιγραφή
1	14.500.000	2.023.000	732.000	555	Οροφодιαμέρισμα σε πύργο
2	5.000.000	590.000	360.000	389	Διαμέρισμα*
3	4.753.125	237.656	665.438	169	Διαμέρισμα σε πύργο
4	4.556.562	311.034	554.713	230	Έπαυλη στη μαρίνα Λεμεσού
5	4.523.147	286.330	573.068	221	Έπαυλη στη μαρίνα Λεμεσού
6	4.070.000	203.500	569.800	88	Διαμέρισμα
7	4.000.000	200.000	560.000	144	Διαμέρισμα σε πύργο
8	3.808.500	342.765	380.850	280	Διαμέρισμα
9	3.700.000	185.000	518.000	199	Έπαυλη
10	3.691.500	332.235	369.150	280	Διαμέρισμα
ΣΥΝΟΛΟ	52.602.834	4.711.520	4.914.238		

* Το διαμέρισμα πωλήθηκε πρόσφατα και το όφελος από το μειωμένο ΦΠΑ επιστράφηκε στη Δημοκρατία. Αυτή ήταν η τρίτη φορά που ο επενδυτής αιτήθηκε και έτυχε έγκρισης για μειωμένο ΦΠΑ και τις τρεις εκ των υστέρων ακύρωσε την πράξη

10 πιο ακριβές κατοικίεςΑξίας **€52,6** εκΑπώλεια εσόδων **€5** εκ

Πάντως, από δείγμα αιτήσεων μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ από 100 επενδυτές, διαπιστώσαμε ότι για 33 επενδυτές (δηλ. για ποσοστό 33%) η αίτηση στο ΦΠΑ αφορά σε ΠΩΕ, τα οποία μέχρι 31.1.2022 ήταν ακόμη σε ισχύ. Αυτό σημαίνει ότι, είτε το ακίνητο δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί (κάτι που είναι πολύ πιθανό για σχετικά πρόσφατα ΠΩΕ), είτε ουσιαστικά η επένδυση δεν προχώρησε, είτε για κάποιο λόγο δεν έχει ακόμη εκδοθεί τίτλος ιδιοκτησίας στον επενδυτή.

Επιπρόσθετα, από τον έλεγχο της κατάστασης που λάβαμε από το Τμήμα Φορολογίας με τα πρόσωπα που εγκρίθηκαν επιβολής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας, εντοπίσαμε 115 περιπτώσεις για τις οποίες η καταγραφείσα αξία της κατοικίας ήταν κάτω των €500.000 που απαιτείτο από το ΚΕΠ ως ελάχιστη αξία μόνιμης κατοικίας. Το ΥΠΕΣ θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι σε κάθε περίπτωση οι επενδυτές κατείχαν και εξακολουθούν να διατηρούν κατοικία αξίας τουλάχιστον €500.000 (με εξαίρεση τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν τις 10.10.2011 όπου θα πρέπει να επιβεβαιώνεται απλά η κατοχή κατοικίας) και ότι οι δηλώσεις τους στο πλαίσιο του ΚΕΠ, ότι συγκεκριμένη κατοικία προορίζεται ως η μόνιμη κατοικία τους, δεν συγκρούεται με τις δηλώσεις που τα ίδια πρόσωπα έκαναν στο Τμήμα Φορολογίας.

Σχετικά με το θέμα αυτό, προκύπτει ακόμη ένα ζήτημα. Με βάση τους όρους του ΚΕΠ (όπως είχαν διευκρινιστεί από το ΥΠΕΣ σε έγγραφο ερωτήσεων-απαντήσεων), είναι επιτρεπτή η ενοικίαση της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, ενώ με βάση τη νομοθεσία του ΦΠΑ όπως εφαρμοζόταν, ο μειωμένος συντελεστής δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αν η κατοικία ενοικιαζόταν σε τρίτους. Αυτό επιβάλλει περαιτέρω ελέγχους από το Τμήμα Φορολογίας και στις 1.298 περιπτώσεις που εντοπίστηκαν.

β. Ειδικές περιπτώσεις

Διαπιστώσαμε την απουσία κατάλληλων μηχανισμών ελέγχου και αποτροπής τυχόν κατάχρησης του ωφελήματος αυτού.

Σε δύο περιπτώσεις, εντοπίστηκαν δύο εγκρίσεις για το ίδιο πρόσωπο, χωρίς ακύρωση ή επιστροφή ΦΠΑ. Αμφότερες, αφορούσαν σε ακίνητα που βρίσκονται σε διαφορετικές Επαρχίες.

Σε μία περίπτωση η κατοικία έχει ενοικιαστεί σε τρίτο πρόσωπο και συνεπώς η χρήση μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ δεν ήταν επιτρεπτή.

1.8 Γενικά συμπεράσματα

Με βάση τα ευρήματα της Έκθεσης, από τις 3.517 περιπτώσεις προσώπων που πολιτογραφήθηκαν ως επενδυτές, υπήρξε πολύ μεγάλος αριθμός πολιτογραφήσεων που δεν πληρούσε τα εν ισχύ κριτήρια. Επιπλέον, 3.810 πρόσωπα παρανόμως πολιτογραφήθηκαν ως συγγενείς των επενδυτών.

Ο Υπουργός Εσωτερικών ενημερωνόταν, κατά κανόνα, με σχετικό σημείωμα, από τους αρμόδιους λειτουργούς του Υπουργείου του για τα θέματα που σχετιζόνταν με τις αιτήσεις που καλείτο να προωθήσει στο ΥΣ. Επίσης, ενημερωνόταν από το Υπουργείο Οικονομικών για την ικανοποίηση ή μη των επενδυτικών κριτηρίων. Η μη κοινοποίηση στο ΥΣ των γεγονότων και πληροφοριών που περιλαμβάνονταν στο σημείωμα που ετοιμάζε ο αρμόδιος λειτουργός του ΥΠΕΣ, είναι μεμπτή και παράνομη, αφού στερούσε ουσιώδη πληροφόρηση από το όργανο που είχε την αποφασιστική αρμοδιότητα. Το πρόβλημα γίνεται σοβαρότερο εάν ληφθεί υπόψη ότι, με την πρακτική που ακολουθείτο, εκτός από το ΥΣ, στο σκοτάδι παρέμενε και η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Το ΥΣ ενέκρινε αριθμό αιτήσεων, ενώ γνώριζε ότι δεν πληρούνται τα σχετικά κριτήρια. Τούτο συνήθως αφορούσε στα επενδυτικά κριτήρια τα οποία το ΥΣ παραβίαζε, συνήθως με το αιτιολογικό ότι δήθεν η αίτηση ενέπιπτε στο πνεύμα των κριτηρίων αυτών.

Διαπιστώσαμε την απώλεια τεράστιου ύψους δημοσίων εσόδων, μεταξύ άλλων, από την παράνομη χρήση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, από τη μη εφαρμογή των Κανονισμών ΚΔΠ 379/2020, όταν αυτοί τέθηκαν σε ισχύ και από την παράνομη πολιτογράφηση των χιλιάδων προσώπων στα οποία δόθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα ως μέλη της οικογένειας επενδυτών, χωρίς τα πρόσωπα αυτά να προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση.

Διαπιστώσαμε, επίσης, ότι επενδύσεις ύψους ορισμένων δισεκατομμυρίων ευρώ, είτε ήδη ακυρώθηκαν, είτε είναι υψηλού κινδύνου να μην έχουν υλοποιηθεί και να παραμένουν στο χαρτί.

Πέραν της ενδεχόμενης ανάκλησης πολιτογραφήσεων, που θα πρέπει να εξετάσει η Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας και των ενδεχόμενων ποινικών αδικημάτων, προκύπτουν θέματα που θα πρέπει να εξετάσει το Τμήμα Φορολογίας. Επίσης, έχουμε διαπιστώσει τη σχεδόν παντελή απουσία ικανοποιητικών μηχανισμών ελέγχου που θα μείωναν το ενδεχόμενο εικονικών επενδύσεων ή πρόωρης εγκατάλειψής τους και τη συναφή απουσία εκ των υστέρων παρακολούθησης των επενδύσεων.

Κατά την άποψή μας, η εντύπωση που δημιουργείται είναι πως, πέραν από τα κενά και αδυναμίες που υπήρξαν, κάποιοι από τους ασκούντες δημόσια εξουσία ουδόλως λάμβαναν υπόψη το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και ουσιαστικά θεωρούσαν ότι θα μπορούσαν να ενεργούν κατά το δοκούν. Συνεπώς, διαφαίνεται το ενδεχόμενο κατάχρησης εξουσίας από πρόσωπα που ασκούσαν δημόσια εξουσία και το πρόβλημα δεν περιορίζεται μόνο στους επιτήδειους που καταχράστηκαν το ΚΕΠ εκμεταλλευόμενοι τα κενά, τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του.

Δυστυχώς, φαίνεται ότι η εξόχως αρνητική εικόνα που έχει δημιουργηθεί, εντός και εκτός Κύπρου, ως προς την εφαρμογή του Προγράμματος, ήταν το αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας σαθρής κατάστασης, ενδεχομένως μη απαλλαγμένης ακόμη και φαινομένων διαφθοράς και άλλων ποινικών αδικημάτων.

Θεωρούμε αξιοσημείωτο ότι, ουσιαστικά, η σαθρότητα του Προγράμματος παρέμεινε σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι την κατάργησή του.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει την αρνητική εικόνα που έχει δημιουργηθεί, εντός και εκτός Κύπρου, ως προς την εφαρμογή του Προγράμματος. Οι πολύ αρνητικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται

στην παρούσα Έκθεση, όπως και οι εξίσου αρνητικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στο πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής, μπορούν να βοηθήσουν στην άρση της αρνητικής αυτής εικόνας μόνο αν υπάρξει η αναγκαία λογοδοσία.

Θεωρούμε ότι η παρούσα Έκθεση αποδεικνύει τη σημασία της απρόσκοπτης διεξαγωγής ελέγχου από το Ανώτατο Ελεγκτικό Ίδρυμα της χώρας μας και επιβεβαιώνει τη θέση, που εξ αρχής εκφράσαμε, ότι το έργο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και της Ερευνητικής Επιτροπής δεν ήταν αμοιβαίως αποκλειόμενα, αλλά αντίθετα θα μπορούσε να είναι συμπληρωματικά και να γίνονται χωρίς κανένα πρόβλημα, παράλληλα και ταυτόχρονα.

2. Εισαγωγή

2.1 Γενικά στοιχεία για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα

Στο πλαίσιο των μέτρων ενθάρρυνσης άμεσων ξένων επενδύσεων και προσέλκυσης φυσικών προσώπων υψηλής εισοδηματικής στάθμης, για εγκατάσταση και δραστηριοποίηση στην Κύπρο, το Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ) αναθεώρησε το 2013 ριζικά το πρόγραμμα που ίσχυε από το 2007.

Συγκεκριμένα, το 2007, στη βάση της παραγράφου 2(στ) του Τρίτου Πίνακα του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002), ως ίσχυε τότε, και η οποία αφορούσε σε πολιτογράφηση αλλοδαπών σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εισήχθη, με Απόφαση του ΥΣ, το πρώτο πρόγραμμα πολιτογράφησης αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών. Δεδομένου ότι η πρόνοια του Νόμου αφορούσε σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις, ο αριθμός των πολιτογραφήσεων ήταν περιορισμένος (συνολικά 141 μεταξύ των ετών 2008-2012).

Το 2013, το ΥΣ εκπόνησε το «Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα» («το Πρόγραμμα» ή το ΚΕΠ) για παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας, με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση σε μη Κύπριους επενδυτές/επιχειρηματίες. Η πρώτη Απόφαση του ΥΣ λήφθηκε στις 16.4.2013. Ακολούθησε στις 30.4.2013 τροποποίηση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002), με τη ψήφιση του περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικού) Νόμου του 2013 (Ν.36(Ι)/2013), ο οποίος εισήγαγε το νέο άρθρο 111Α, στο εδάφιο (1) του οποίου μεταφέρθηκε η παράγραφος 2(στ) του Τρίτου Πίνακα, ενώ τα εδάφια (2) και (3) προέβλεπαν τα ακόλουθα:

«(2) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί, υπό όρους ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει, να επιτρέψει την πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.

(3) Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα ως άνω εδάφια (1) και (2) απαιτείται όπως ενημερώνεται εκ των προτέρων η Βουλή των Αντιπροσώπων.»

Ο τροποποιητικός Νόμος κατατέθηκε στη Βουλή στις 25.4.2013, με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, ψηφίστηκε στις 30.4.2013 και δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας την ίδια ημέρα.

Στη βάση της πιο πάνω πρόνοιας, λήφθηκε στις 24.5.2013 η Απόφαση του ΥΣ με τίτλο «Αναθεώρηση κριτηρίων και όρων για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών/επιχειρηματιών με βάση το εδάφιο (2) του άρθρου 111Α των περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμων 2002-2013 και κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του/της συζύγου και τέκνων άνω των 18 ετών αλλοδαπού επιχειρηματία επενδυτή πολιτογραφηθέντος κατ' εξαίρεση βάσει Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου.».

Ακολούθησαν τροποποιήσεις του Προγράμματος, στη βάση σχετικών Αποφάσεων του ΥΣ ημερ. 19.3.2014, 25.6.2014, 13.9.2016, 9.1.2018, 21.5.2018, 13.2.2019, 6.5.2019, 18.6.2019, 25.7.2019, που σταδιακά κατέστησαν το πρόγραμμα πιο αυστηρό ως προς τους διεξαγόμενους ελέγχους, αλλά πιο χαλαρό ως προς τα οικονομικά κριτήρια που αφορούσαν στην επένδυση σε ακίνητα,

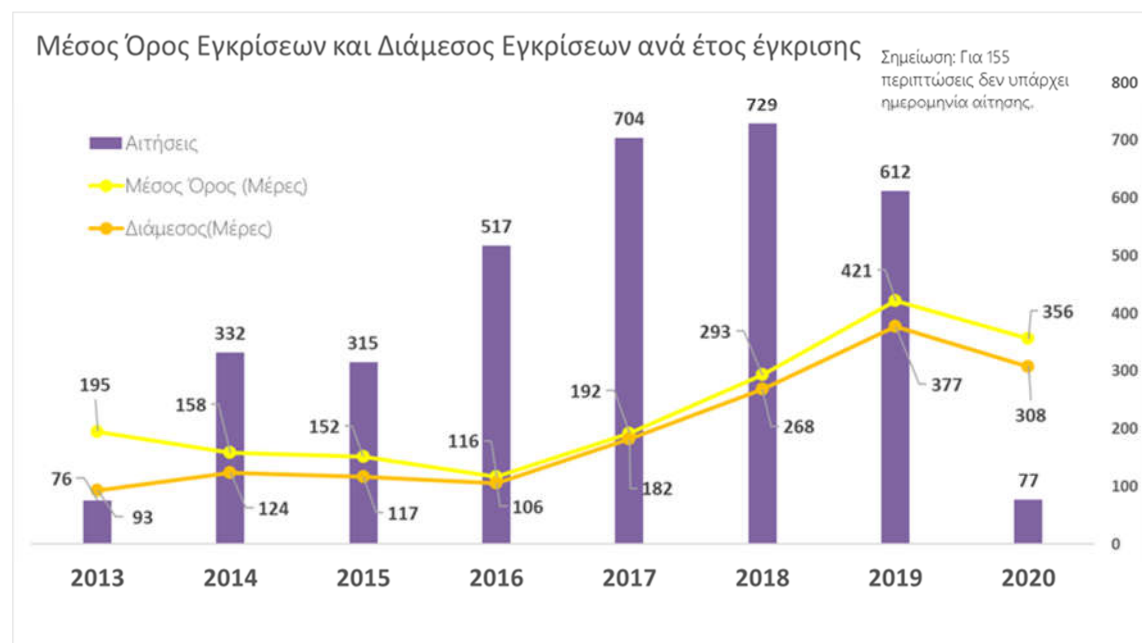
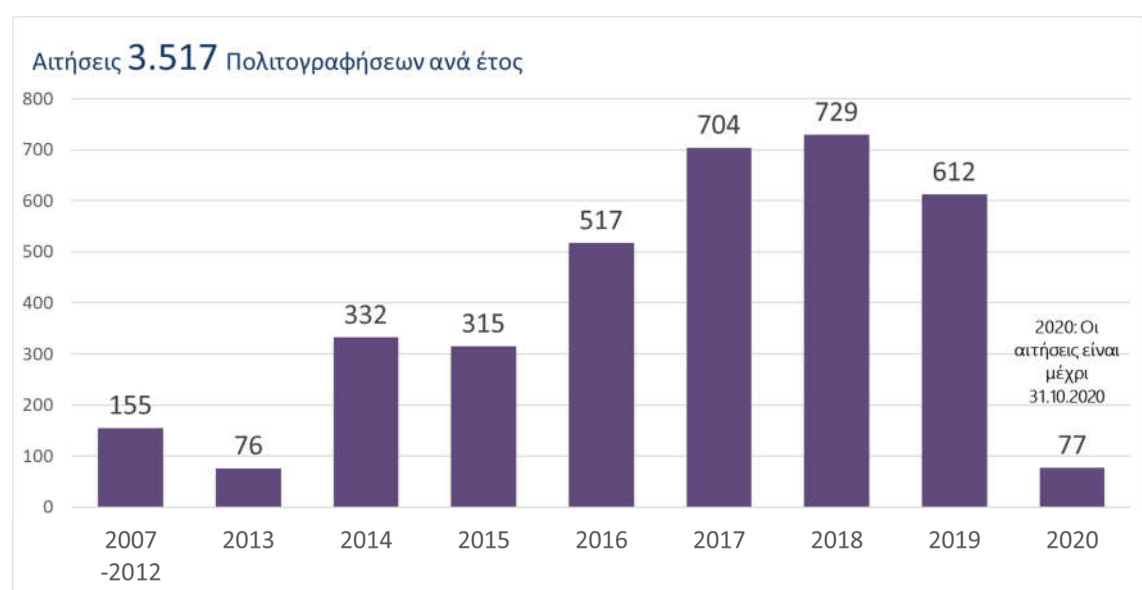
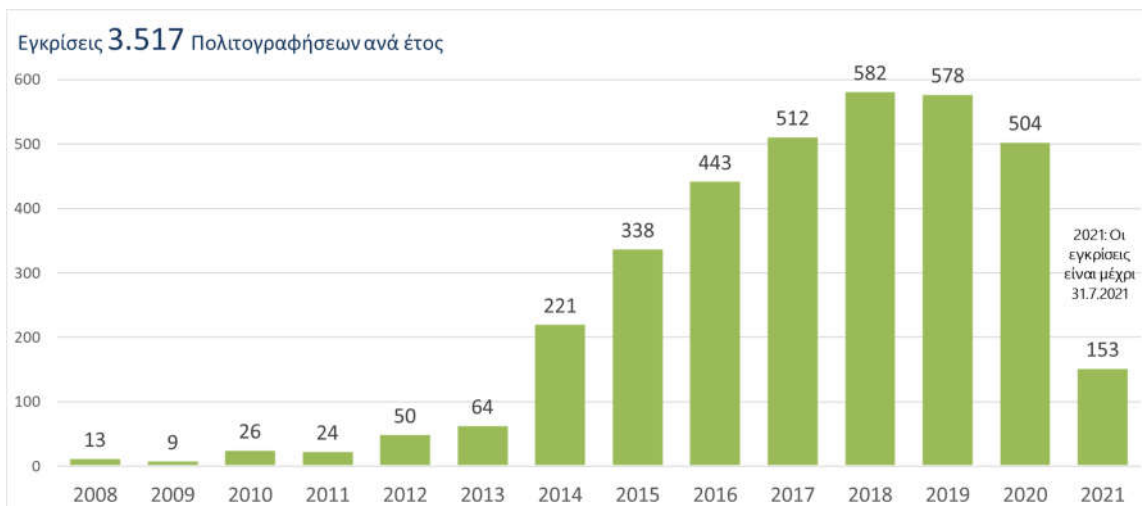
αναπτύξεις και έργα υποδομής. Η τελευταία τροποποίηση του Προγράμματος επήλθε με τη δημοσίευση των περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμών (Επίσημη Εφημερίδα ημερ. 18.8.2020, ΚΔΠ 379/2020), ταυτόχρονα με τη ψήφιση του περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικού) (Αρ. 2) Νόμου του 2020 (Ν.113(Ι)/2020).

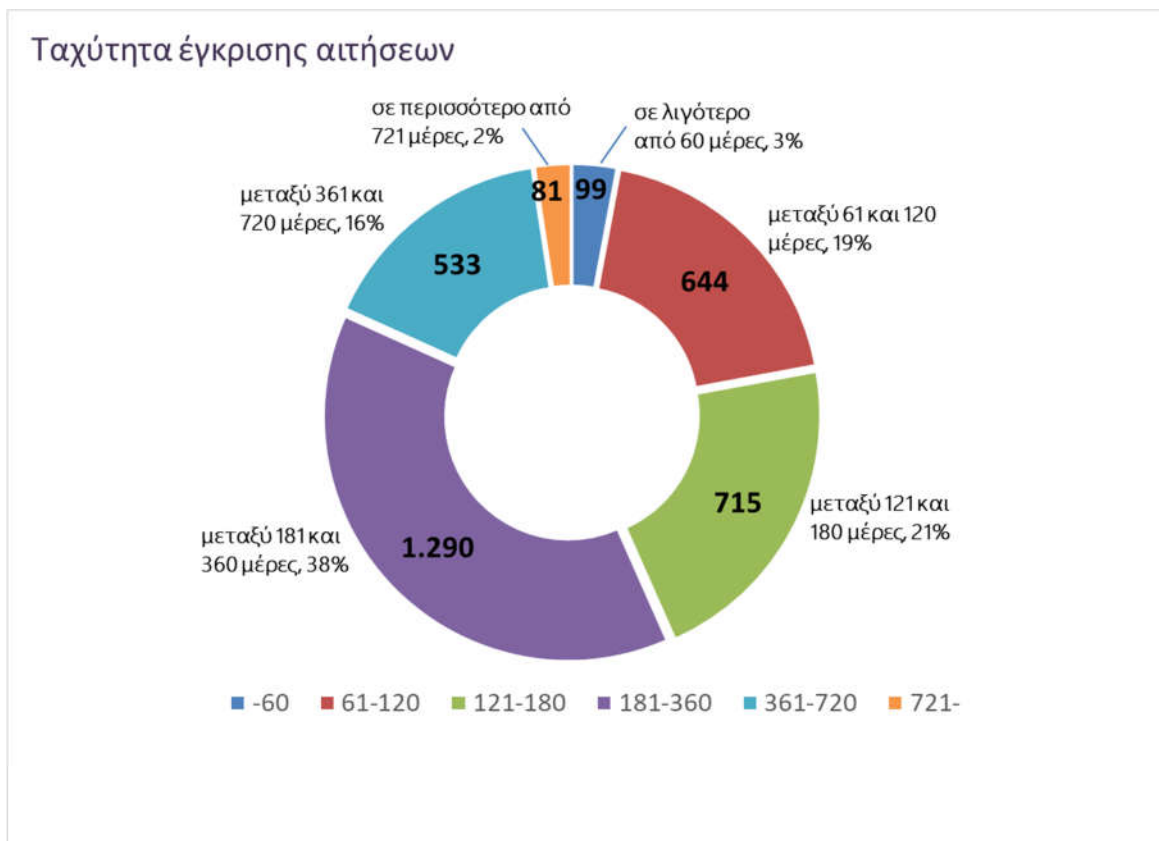
Παράλληλα, με τις Αποφάσεις του ημερ. 23.10.2019, 6.11.2019 και 27.11.2019, το ΥΣ αποφάσισε τη διενέργεια ελέγχου για πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν στο πλαίσιο του ΚΕΠ. Πιο συγκεκριμένα, στην Απόφαση του, ημερ. 23.10.2019, το ΥΣ αποφάσισε να εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Εσωτερικών όπως προχωρήσει σε νέους ελέγχους δέουσας επιμέλειας (“due diligence”) για όλα τα πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος πριν το 2018, οπότε και ενισχύθηκαν οι έλεγχοι δέουσας επιμέλειας, για να διαπιστωθεί κατά πόσο πρόσωπα που τους έχει παραχωρηθεί η κυπριακή υπηκοότητα αντιμετωπίζουν κατηγορίες για διάπραξη αδικημάτων και/ή τους έχουν επιβληθεί, διεθνώς ή ευρωπαϊκώς, περιοριστικά μέτρα. Επίσης, με την Απόφασή του, ημερ. 6.11.2019, το ΥΣ αποφάσισε τη σύσταση τριμελούς Επιτροπής για εξέταση των πιο πάνω περιπτώσεων πολιτογράφησης και εξουσιοδότησε τους Υπουργούς Οικονομικών και Εσωτερικών όπως εντείνουν τους ελέγχους όσον αφορά στην πρόοδο υλοποίησης των επενδύσεων που έγιναν στο πλαίσιο του ΚΕΠ πριν την 31.12.2016, ώστε να ληφθούν τα ενδεικνυόμενα μέτρα.

Στις 13.10.2020, το ΥΣ ενέκρινε την πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών για κατάργηση του Προγράμματος από 1.11.2020. Αυτό σήμαινε ότι τελευταία ημέρα υποβολής αιτήσεων για πολιτογράφηση ήταν η 31^η Οκτωβρίου 2020. Οι αιτήσεις που υποβάλλονταν μέχρι εκείνη την ημερομηνία θα μπορούσαν να εξεταστούν αργότερα.

Συνολικά, από την έναρξη του Προγράμματος το 2007 μέχρι τη λήξη του, παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα σε 3.517 πρόσωπα, τα οποία θεωρήθηκαν ως επενδυτές και σε 3.810 πρόσωπα, τα οποία πολιτογραφήθηκαν ως μέλη της οικογένειάς τους (ως σύζυγοι, ως ενήλικα εξαρτώμενα τέκνα και 221 ως γονείς). Σημειώνουμε ότι, με βάση το άρθρο 110(3) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002), ο Υπουργός Εσωτερικών έχει την εξουσία «να μεριμνήσει όπως το ανήλικο παιδί οποιουδήποτε πολίτη της Δημοκρατίας εγγραφεί ως πολίτης της Δημοκρατίας κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται κατά τον καθορισμένο τρόπο από τον γονέα ή τον κηδεμόνα του παιδιού». Δεν έχουμε πλήρη στοιχεία για τον αριθμό των ανήλικων τέκνων πολιτογραφηθέντων προσώπων που έχουν λάβει την Κυπριακή υπηκοότητα και το θέμα αυτό δεν αποτέλεσε αντικείμενο του παρόντος ελέγχου.

Στοιχεία για τις αιτήσεις που υποβάλλονταν και εγκρίνονταν κάθε έτος και τον χρόνο εξέτασης των αιτήσεων, φαίνονται στα πιο κάτω γραφήματα.

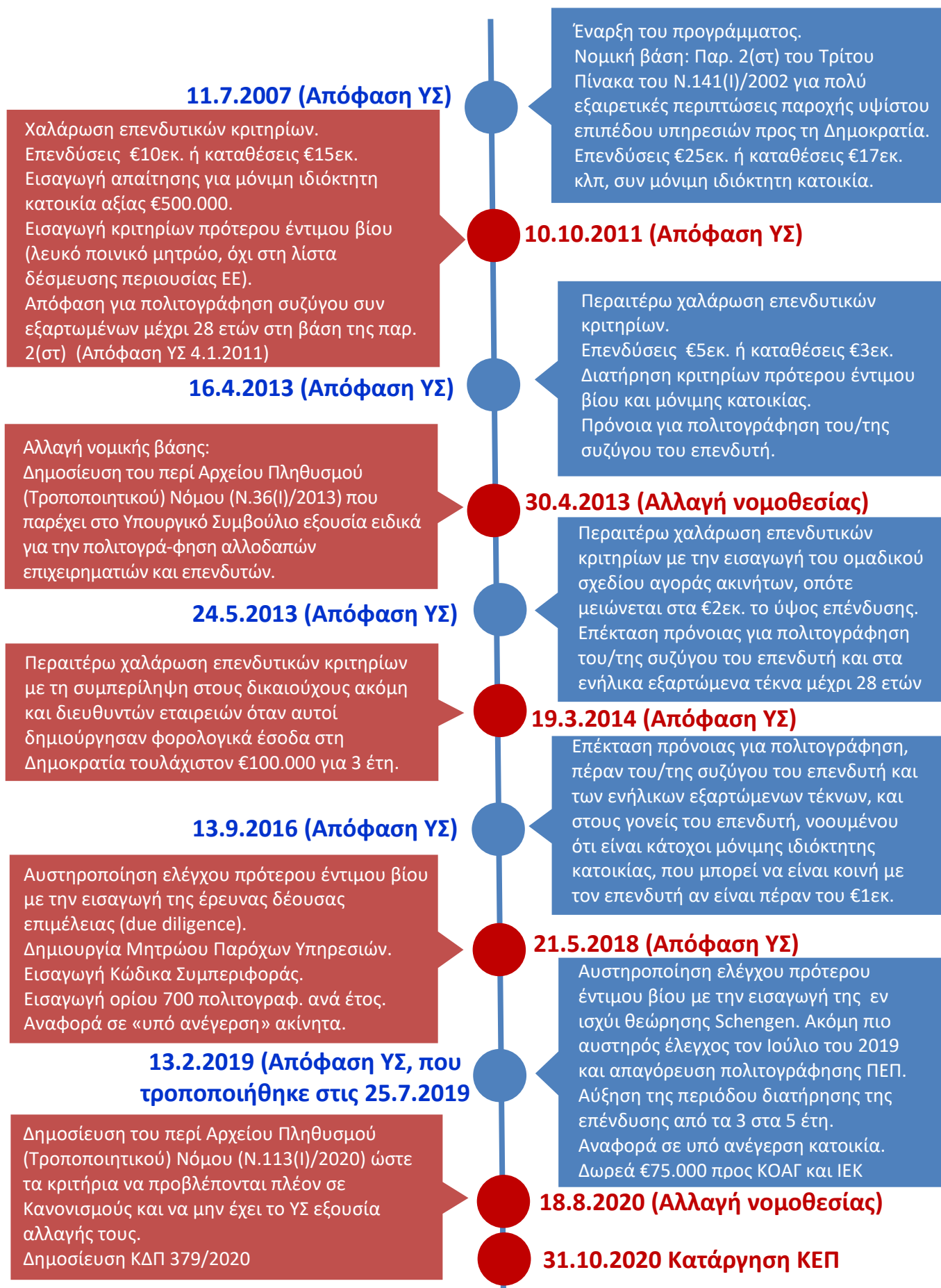

Οι δέκα αιτήσεις με τον ταχύτερο χρόνο ολοκλήρωσης της όλης διαδικασίας φαίνονται στον ακόλουθο Πίνακα.

Ημερομηνία αίτησης	Ημερομηνία έγκρισης	Μέρες έγκρισης
10.12.13	31.12.13	21
04.07.13	26.07.13	22
03.11.16	25.11.16	22
27.09.13	23.10.13	26
13.08.13	11.09.13	29
03.08.15	02.09.15	30
03.08.15	02.09.15	30
03.08.15	02.09.15	30
03.08.15	02.09.15	30
03.08.15	02.09.15	30

Στο πιο κάτω γράφημα φαίνονται χρονολογικά οι σημαντικότερες Αποφάσεις του ΥΣ και το σχετικό νομικό πλαίσιο. Η ακριβής περιγραφή των διαφόρων φάσεων του Προγράμματος έγινε με πολύ λεπτομερή τρόπο από την Ερευνητική Επιτροπή που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα στις 7.9.2020 και παρατίθεται αυτούσια ως **Παράρτημα 1** στην παρούσα Έκθεση.

2.2 Προηγούμενες ενέργειες της Ελεγκτικής Υπηρεσίας

Το 2016, στο πλαίσιο διεξαγωγής ελέγχων, γενικά για το θέμα της παραχώρησης της Κυπριακής υπηκοότητας, η Υπηρεσία μας προέβη, με επιτόπου επίσκεψη λειτουργού της στο Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠΕΣ), σε γενική επισκόπηση των διαδικασιών για παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας, με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση σε μη Κύπριους επενδυτές/επιχειρηματίες.

Όπως είχε διαπιστωθεί, το ίδιο το Υπουργείο είχε αναγνωρίσει αδυναμίες στο πρόγραμμα και είχε δρομολογήσει την αναθεώρηση των σχετικών κριτηρίων και διαδικασιών, με αποτέλεσμα να ληφθεί σχετική Απόφαση από το ΥΣ στις 13.9.2016, η οποία δεν είχε τότε ακόμη προλάβει να εφαρμοστεί στην πράξη. Δεδομένου τούτου, η Υπηρεσία μας δεν προχώρησε σε εκείνη τη φάση σε περαιτέρω ελέγχους. Διαπιστώσαμε επίσης ότι, για το ίδιο πρόγραμμα, το 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε υποβάλει στην Κύπρο ερωτήματα, μέσω του λεγόμενου "διαρθρωμένου διαλόγου" (EU PILOT), στα οποία η Κυπριακή Δημοκρατία απάντησε στις 6.7.2015 ότι η παραχώρηση της υπηκοότητας ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της κάθε χώρας, χωρίς στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επανέλθει, μέχρι τότε (2016).

Τον Φεβρουάριο και Ιούνιο του 2019, ο τότε Πρόεδρος του Κινήματος Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών Βουλευτής κ. Γιώργος Περδίκης, ζήτησε από την Υπηρεσία μας να διερευνήσει το θέμα της παραχώρησης της Κυπριακής υπηκοότητας σε ξένους επενδυτές. Λόγω του γεγονότος ότι το θέμα επηρέαζε σημαντικά τα δημόσια οικονομικά και προβάλλονταν ισχυρισμοί για προβλήματα στην εφαρμογή του Προγράμματος, αποφασίσαμε τον Ιούλιο του 2019 να προβούμε σε σχετικό έλεγχο ως προς την εφαρμογή του Προγράμματος.

Έτσι, στις 11.7.2019, με επιστολή μας προς τον Αν. Διευθυντή του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, ζητήσαμε κατάλογο όλων των περιπτώσεων, που είχε παραχωρηθεί υπηκοότητα στο πλαίσιο του Προγράμματος από το 2014 μέχρι εκείνη την ημερομηνία, με αναφορά στο ποσό που επενδύθηκε, στον αριθμό των εξαρτημένων προσώπων και στο δικηγορικό γραφείο που εκπροσωπούσε τους επενδυτές. Χάριν πληρότητας αναφέρουμε ότι στις 19.9.2019 στείλαμε υπενθύμιση για την επιστολή μας και στις 3.12.2019 λάβαμε απάντηση ότι το Πρόγραμμα τυγχάνει χειρισμού από το ΥΠΕΣ.

Στο μεταξύ, στο πλαίσιο εξέτασης των διαδικασιών ναύλωσης αεροσκαφών από την Προεδρία της Δημοκρατίας, διαφάνηκε ότι ο ιδιοκτήτης ενός τέτοιου αεροσκάφους είναι αλλοδαπός, ο οποίος πολιτογραφήθηκε στις αρχές του 2015, σύμφωνα με το πιο πάνω άρθρο 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002), όπως τροποποιήθηκε. Έτσι, ο έλεγχος επεκτάθηκε, ώστε να καλύψει και τη συγκεκριμένη διαδικασία πολιτογράφησης, καθώς και απορρέοντα από αυτήν φορολογικά θέματα.

Με δεδομένη δε και την προαναφερόμενη Απόφαση του ΥΣ ημερ. 6.11.2019 για σύσταση τριμελούς Ερευνητικής Επιτροπής, αποφασίσαμε τότε να αναμένουμε την ολοκλήρωση του έργου της Επιτροπής, προτού εξετάσουμε το ενδεχόμενο διεξαγωγής δικού μας ελέγχου.

Τον Αύγουστο του 2020, δηλαδή δέκα μήνες μετά τον διορισμό της τριμελούς Επιτροπής (η οποία δεν είχε μέχρι τότε εκδώσει οποιοδήποτε πόρισμα), υπήρξαν αρνητικά δημοσιεύματα του ξένου τηλεοπτικού δικτύου Al Jazeera σχετικά με το ΚΕΠ.

Στη βάση των πιο πάνω και λαμβάνοντας υπόψη την αρνητική εικόνα που είχε δημιουργηθεί εντός και εκτός Κύπρου, ως προς την εφαρμογή του ΚΕΠ, εικόνα που επιδεινώθηκε μετά τα δημοσιεύματα του δικτύου Al Jazeera, κρίναμε πως η διεξαγωγή ελέγχου από ένα θεσμικά ανεξάρτητο φορέα όπως είναι η Ελεγκτική Υπηρεσία, αποτελούσε πλέον αναγκαιότητα, ώστε να απαντηθούν αξιόπιστα οι καταγγελίες και ισχυρισμοί κατά του ΚΕΠ και, εάν αυτές ευσταθούσαν να αναζητηθούν ευθύνες και να ληφθούν διορθωτικά μέτρα, εάν όχι, να διαφυλαχθεί το κύρος της Δημοκρατίας και να θωρακιστεί το Πρόγραμμα.

Στις 28.8.2020, η Υπηρεσία μας εξήγγειλε την έναρξη ελέγχου του ΚΕΠ και στις 31.8.2020 λειτουργοί της Υπηρεσίας μας, μετά από συνεννόηση με τον αρμόδιο λειτουργό του ΥΠΕΣ, μετέβησαν στο Υπουργείο και έλαβαν τα πρώτα στοιχεία.

Η Προεδρία της Δημοκρατίας ανακοίνωσε στις 2.9.2020 την πρόθεσή της να υποβάλει στον Γενικό Εισαγγελέα πρόταση για διορισμό Ερευνητικής Επιτροπής, με βάση τον περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμο (Κεφ. 44), κάτι το οποίο ο Γενικός Εισαγγελέας έπραξε με σχετικό Διάταγμά του, το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 7.9.2020.

Στις 8.9.2020, ο Υπουργός Εσωτερικών μας ενημέρωσε ότι, στη βάση σχετικής γνωμάτευσης που είχε λάβει από τον Γενικό Εισαγγελέα, όλοι οι σχετικοί φάκελοι, αρχεία, στοιχεία και/ή έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή του Υπουργείου του, θα πρέπει να διαφυλαχθούν για να δοθούν στην Ερευνητική Επιτροπή και ως εκ τούτου δεν θα μας δίνονταν σε εκείνο το στάδιο οποιαδήποτε στοιχεία.

Έκτοτε, και μέχρι τον Αύγουστο του 2021, η Κυβέρνηση αρνείτο να μας παραχωρήσει οποιοδήποτε στοιχείο σχετικά με τις αιτήσεις που ενέπιπταν στους όρους εντολής της Επιτροπής, είτε αυτό ήταν φάκελοι που είχαν δοθεί στην Ερευνητική Επιτροπή, είτε στοιχεία από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης που αφορούσαν στην καταβολή των νενομισμένων τελών για την υποβολή αίτησης και για την έκδοση Πιστοποιητικού Πολιτογράφησης, είτε ακόμη και αντίγραφο Αποφάσεων του ΥΣ.

Τα πιο πάνω προσκόμματα συνιστούσαν παραβίαση των αρχών ανεξαρτησίας των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) που περιλαμβάνονται στη Διακήρυξη του Μεξικού. Τούτο επιβεβαιώθηκε σε ανακοίνωση στις 24.2.2021 του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI) ο οποίος, μέσω του μηχανισμού ταχείας παρέμβασης SIRAM (SAI Independence Rapid Advocacy Mechanism) είχε εξετάσει τα προσκόμματα που έχει θέσει η Κυβέρνηση στη διεξαγωγή ελέγχου για το ΚΕΠ.

Επίσης, στις 18.5.2021, η Επιτροπή Επαφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), που αποτελεί τη συνέλευση των επικεφαλής των ΑΕΙ των 27 κρατών μελών της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο ασκεί μόνιμα την Προεδρία της συνέλευσης, εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία, μεταξύ άλλων, κατέγραψε τα ακόλουθα:

«Η Επιτροπή Επαφών θεωρεί ότι κάθε απόπειρα παρακώλυσης της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας να διενεργήσει ορθά τους ελέγχους της αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του κοινοτικού κεκτημένου, το οποίο επιβάλλει νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις σε όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ. Ως εκ τούτου,

καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να σεβαστούν τον συνταγματικό ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας και να τη διευκολύνουν στην εκτέλεση της εντολής της.»

Παρά τα προσκόμματα τα οποία είχαν τεθεί από πλευράς Κυβέρνησης, η Υπηρεσία μας μπόρεσε να ολοκληρώσει δύο ελέγχους επί πτυχών του ΚΕΠ και να εξετάσει και ένα συναφές με το ΚΕΠ θέμα κατά τον έλεγχο του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Συγκεκριμένα, στις 24.9.2020, η Υπηρεσία μας εξέδωσε την Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΠΕΣ/02/2020, που αφορούσε στο ΚΕΠ. Ακολούθησε στις 27.11.2020, η Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΠΕΣ/04/2020, που αφορούσε ειδικά στην πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντών δύο εταιρειών. Επίσης, στις 26.2.2021 εκδώσαμε την Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΦΤ/01/2021 που αφορούσε στο Υφυπουργείο Τουρισμού και στην οποία υπήρχε αναφορά στην πολιτογράφηση προσώπων που σχετίζονταν με τη μαρίνα Αγίας Νάπας.

Στις 17.5.2021, μετά από δημοσιοποίηση πληροφοριών ότι επίκειτο η έναρξη ανακριτικού έργου, ως προς το ενδεχόμενο διάπραξης ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις στο πλαίσιο του ΚΕΠ, ενημερώσαμε με επιστολή μας τον Αρχηγό της Αστυνομίας ότι η Υπηρεσία μας έχει διεξαγάγει αριθμό ελέγχων, σχετικά με τέτοιες πολιτογραφήσεις και ότι θέτουμε στη διάθεσή του τις εκθέσεις και το ογκώδες υποστηρικτικό υλικό προς υποβοήθηση του έργου των ανακριτών. Ουδεμία απάντηση λάβαμε από την Αστυνομία.

3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ελέγχει, εν ονόματι της Δημοκρατίας, όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του ανατίθενται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Η διαδικασία κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών περιλαμβάνει την καταβολή τελών για την εξέταση της αίτησης και την έκδοση πιστοποιητικού πολιτογράφησης (από το 2019 απαιτείτο και η καταβολή εισφορών σε καθορισμένους οργανισμούς) και συνιστά ένα επενδυτικό πρόγραμμα, μέσω του οποίου η Δημοκρατία παραχωρεί, κατ' εξαίρεση, την Κυπριακή υπηκοότητα έναντι επενδύσεων που άμεσα (μέσω των τελών, εισφορών και φορολογικών εσόδων) και έμμεσα (μέσω της προσέλκυσης κεφαλαίων και της απορρέουσας ενίσχυσης συγκεκριμένων τομέων οικονομικής δραστηριότητας και δημιουργίας θέσεων εργασίας) φέρουν έσοδα στη Δημοκρατία.

Η εξουσία για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών ανήκει στο ΥΣ. Με βάση την καθορισμένη διαδικασία, αρμόδιο Υπουργείο για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων είναι το ΥΠΕΣ. Η αξιολόγηση των οικονομικών κριτηρίων των αιτήσεων γίνεται από το Υπουργείο Οικονομικών. Με βάση το άρθρο 12 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), οι Υπουργοί εποπτεύουν τους ελέγχοντες λειτουργούς των Υπουργείων και των Τμημάτων τους.

3.2 Σκοπός του ελέγχου

Ο παρών έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο ελέγχου συμμόρφωσης, που σκοπό είχε:

α. Τη διερεύνηση κατά πόσο ο χειρισμός των αιτήσεων, από το στάδιο της υποβολής σχετικού υπηρεσιακού σημειώματος στον εκάστοτε Υπουργό Εσωτερικών, μέχρι τη λήψη της τελικής απόφασης έγκρισης από το ΥΣ, ήταν ο ενδεδειγμένος, δηλαδή κατά πόσο:

- ◆ Αφενός η Πρόταση που ετοιμάζε ο Υπουργός Εσωτερικών προς το ΥΣ (η οποία αποτελούσε το μέσο και για την εκ των προτέρων ενημέρωση της Βουλής των Αντιπροσώπων, όπως προβλέπει ο Νόμος) ήταν ορθή και πλήρης και συμπεριελάμβανε τα ευρήματα του αρμόδιου Λειτουργού του ΥΠΕΣ, και
- ◆ αφετέρου κατά πόσο το ΥΣ λάμβανε δεόντως υπόψη τα όποια ευρήματα καταγράφονταν στην Πρόταση που είχε ενώπιόν του και έπαιρνε αποφάσεις σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, των Κανονισμών (όταν αυτοί ψηφίστηκαν) και των κριτηρίων που το ίδιο το ΥΣ είχε θέσει.

β. Τη διερεύνηση κατά πόσο τα πρόσωπα στα οποία παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα ικανοποιούσαν τα εν ισχύ κριτήρια πολιτογράφησης και εάν κατέβαλαν στο δημόσιο τις εισφορές που καθορίζονταν.

γ. Τη διερεύνηση των μέτρων που έλαβε το ΥΠΕΣ, μετά την παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας σε ξένους υπηκόους, ώστε να διασφαλίσει ότι αυτοί συνέχιζαν να ικανοποιούν τα κριτήρια για όσο χρόνο αυτό προβλεπόταν.

δ. Τη διερεύνηση κατά πόσο υπήρξε απώλεια φορολογικών ή άλλων εσόδων για τη Δημοκρατία.

3.3 Μεθοδολογία

3.3.1 Πρότυπα ελέγχου

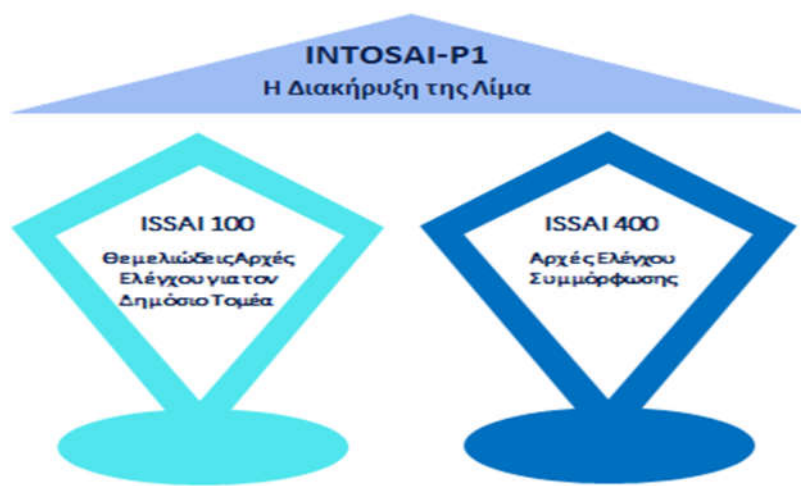
Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό

συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω:

Το θεμελιώδες πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (“The Lima Declaration”). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209, ημερ. 22.12.2011 και 69/228, ημερ. 19.12.2014. Το Πρότυπο INTOSAI-P1, όπως και το Πρότυπο INTOSAI-P10 (Διακήρυξη του Μεξικού) αποτελούν μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Το ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο, όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

3.3.2 Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε στα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από το ΥΠΕΣ, το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας, το ΤΚΧ, το μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, το Τμήμα Φορολογίας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στο ΥΠΕΣ δεν τηρείται επίσημο μητρώο πολιτογραφήσεων και όλες οι αιτήσεις διεκπεραιώνονταν μέσω των φακέλων του Υπουργείου. Αυτό που τηρείται από την αρμόδια Λειτουργό είναι αρχείο σε μορφή excel, το οποίο δεν συσχετίζεται, ούτε και διασυνδέεται με το επίσημο μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης.

Ομοίως, στο ΤΚΧ, η καταχώριση των ιδιοκτητών γίνεται κατά κανόνα με αναφορά στον αριθμό δελτίου Κυπριακής ταυτότητας. Σε όσους δεν έχουν Κυπριακή ταυτότητα, η καταχώριση γίνεται με έναν διακριτικό αριθμό (στο εξής ονομαζόμενου «ψευδοταυτότητα»), που δίνει το ίδιο το ΤΚΧ. Η πρακτική αυτή ακολουθείται και στις περιπτώσεις των αλλοδαπών που αποκτούσαν ακίνητη ιδιοκτησία, ως προϋπόθεση για την απόκτηση Κυπριακής υπηκοότητας (και άρα προτού αποκτήσουν Κυπριακή ταυτότητα). Μάλιστα, σε μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, μπορούσε στο ίδιο φυσικό πρόσωπο να δοθούν, σε ξεχωριστές περιπτώσεις απόκτησης ακίνητης ιδιοκτησίας, περισσότερες της μίας ψευδοταυτότητες. Επίσης, πολλές φορές η καταχώριση του ιδιοκτήτη γινόταν χωρίς καταχώριση της ημερομηνίας γέννησης. Το όνομα των αλλοδαπών ιδιοκτητών καταχωρείτο με λατινικούς χαρακτήρες σε ελεύθερη απόδοση, αλλά πολλές φορές η καταχώριση γίνεται με χρήση του ελληνικού και αγγλικού πληκτρολογίου, με αποτέλεσμα να μην είναι καθόλου ευχερής η ηλεκτρονική αναζήτηση ενός ονόματος. Για παράδειγμα, στο όνομα NICK μπορεί να γραφτεί το "NI" με τη χρήση ελληνικού πληκτρολογίου και το "CK" με τη χρήση αγγλικού πληκτρολογίου. Ως αποτέλεσμα, εάν γραφτεί στις αναζητήσεις η λέξη "NICK" με τη χρήση μόνο αγγλικού πληκτρολογίου, η εγγραφή στο ΤΚΧ δεν θα εντοπιστεί. Ο τρόπος καταχώρισης των ονομάτων επίσης δεν συσχετίζεται, ούτε και διασυνδέεται με το επίσημο μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης.

Παρόμοιο πρόβλημα υφίσταται και ως προς το αρχείο που τηρεί, ανά Επαρχία, η Υπηρεσία ΦΠΑ του Τμήματος Φορολογίας. Το αρχείο είναι πρόχειρο, ελλιπές και μη αξιόπιστο, κυρίως όσον αφορά στα κτηματολογικά δεδομένα, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και ως προς τα δηλωθέντα ποσά. Τα δεδομένα των διαφόρων Επαρχιών δεν είναι διασυνδεδεμένα μεταξύ τους.

Στη βάση των πιο πάνω δεδομένων, η Υπηρεσία μας αναζήτησε ξεχωριστά σε κάθε αρχείο, αλλά και με ταυτόχρονη άντληση στοιχείων από τα υπόλοιπα αρχεία, τα πρόσωπα στα οποία παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα στο πλαίσιο του ΚΕΠ. Προς τούτο χρησιμοποιήθηκαν διάφορα στοιχεία εντοπισμού, όπως, το όνομα, η ημερομηνία γέννησης, η δηλωθείσα ακίνητη ιδιοκτησία κατά την υποβολή αίτησης για πολιτογράφηση, τα στοιχεία των συζύγων ή τέκνων κ.λπ. και μέσα από μία επίμονη και επίπονη διαδικασία μπόρεσε να ταυτοποιήσει αξιόπιστα όλους τους πολιτογραφηθέντες και να εντοπίσει αυτούς στο επίσημο μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Ως προς την ακίνητη ιδιοκτησία των πολιτογραφηθέντων, για όσους εντοπίστηκε ακίνητη ιδιοκτησία στο όνομα τους, αυτό έγινε με τρόπο ασφαλή και αξιόπιστο με εξαίρεση τις περιπτώσεις ακίνητης ιδιοκτησίας, στις οποίες υπήρχαν συνωνυμίες και δεν υπήρχε ή δεν ήταν ορθά καταχωρισμένη η ημερομηνία γέννησης του πολιτογραφηθέντα στα δεδομένα του ΤΚΧ, οπότε για αυτές τις περιπτώσεις η ακίνητη ιδιοκτησία δεν λήφθηκε υπόψη στις αναλύσεις που ακολούθησαν.

Συνεπώς, θεωρούμε ότι έχουμε αποκτήσει επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια, που παρέχουν τη βάση για την εξαγωγή συμπερασμάτων απαλλαγμένων ουσιωδών σφαλμάτων. Η μη διασφάλιση της πληρότητας των δεδομένων συγκεκριμένων περιπτώσεων ακίνητης ιδιοκτησίας, σημαίνει ότι ενδεχομένως το πρόβλημα να είναι κάπως μεγαλύτερο από αυτό που καταγράφεται στην παρούσα Έκθεση, αλλά αυτό δεν αφαιρεί από τη χρησιμότητα των ευρημάτων μας.

Στον παρόντα έλεγχο αξιοποιήθηκαν, επίσης, τα υπηρεσιακά σημειώματα που ετοιμάζαν οι αρμόδιοι Λειτουργοί του ΥΠΕΣ και τα οποία υποβάλλονταν στον εκάστοτε Υπουργό Εσωτερικών μαζί με προσχέδιο της Πρότασης που θα υπέβαλλε ο Υπουργός στο ΥΣ. Όπως διαπιστώσαμε, στο υπηρεσιακό σημείωμα περιλαμβανόταν συνήθως πολύ περισσότερη πληροφόρηση, σε σχέση με αυτή που περιλαμβανόταν στην Πρόταση προς το ΥΣ, η οποία επίσης κοινοποιείτο στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Η διερεύνηση αυτή έγινε για σχεδόν όλες τις αιτήσεις στις οποίες υπήρχε στον φάκελο τέτοιο υπηρεσιακό σημείωμα και οι πληροφορίες που αντλήθηκαν με αυτό τον τρόπο από την Υπηρεσία μας αποδείχθηκαν πολύτιμες, αφού επέτρεψαν εντοπισμό προβληματικών πολιτογραφήσεων από το σύνολο του πληθυσμού και όχι δειγματοληπτικά.

Σε αριθμό περιπτώσεων, λήφθηκαν από το ΥΠΕΣ δειγματοληπτικά (τυχαία και σε ορισμένες περιπτώσεις στοχευμένα) πλήρη αντίγραφα των φακέλων των αιτητών και εξετάστηκαν ενδελεχώς.

Η Υπηρεσία μας έλαβε υπόψη ότι η Ερευνητική Επιτροπή που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, στις 7.9.2020, είχε ως όρο εντολής τη διερεύνηση, σε σχέση με το ΚΕΠ, από το 2007 μέχρι και τη 17η Αυγούστου 2020, του κατά πόσον εφαρμόστηκαν ορθά όλες οι εν ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής και/ή εξέτασης των αιτήσεων νομοθεσίες, αποφάσεις του ΥΣ και όλα τα ισχύοντα κατά τον χρόνο υποβολής και/ή εξέτασης των αιτήσεων, κριτήρια,

διαδικασίες, όροι και προϋποθέσεις, περιλαμβανομένων και των οικονομικών κριτηρίων που θα έπρεπε να ικανοποιούνται.

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη, αφενός μεν:

- ◆ την ευρύτητα των όρων εντολής της Ερευνητικής Επιτροπής,
- ◆ το γεγονός ότι η Επιτροπή εργάστηκε για εννέα μήνες βοηθούμενη από μεγάλο αριθμό συνεργατών (21 Συμβούλους Ερευνητές/Εξεταστές και επιπλέον 1 Νομικό Συνεργάτη - Εκτιμητή, 2 Βοηθούς Νομικούς Συνεργάτες - Εκτιμητές, 1 Δικηγόρο - Εκτιμητή, 2 Εγκεκριμένους Ελεγκτές/Λογιστές Εκτιμητές, 1 Εμπειρογνώμονα AML – Εκτιμητή, 3 Νομικούς Βοηθούς, 2 γραμματειακούς λειτουργούς και 1 κλητήρα, καθώς επίσης, εκτός ωρών εργασίας, 1 γραμματειακή λειτουργό, 7 Εμπειρογνώμονες Λειτουργούς της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, με ειδίκευση σε θέματα ερευνών και εξέταση αιτήσεων ως Εκτιμητές, καθώς και 3 Εμπειρογνώμονες του Γραφείου του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, επίσης ως Εκτιμητές), και
- ◆ το γεγονός ότι το πόρισμα της Επιτροπής ήταν εκτενές, καλά δομημένο και τεκμηριωμένο,

αφετέρου δε,

- ◆ το γεγονός ότι το Πόρισμα δεν έχει δημοσιοποιηθεί ολόκληρο αλλά εκτενή τμήματά του έχουν αποκρυβεί,
- ◆ το γεγονός ότι η Υπηρεσία μας δεν είχε πρόσβαση στο υποστηρικτικό υλικό και συναφή τεκμηρίωση του ελέγχου που διεξήγαγε η Ερευνητική Επιτροπή, και
- ◆ εάν θεωρηθεί ότι η Επιτροπή έχει την ιδιότητα ειδήμονα της διοίκησης, όπως αυτός καθορίζεται στα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, τότε με βάση το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 500 («Ελεγκτικά Τεκμήρια»), για τη χρήση του Πορίσματος ο ελεγκτής οφείλει, με βάση την παράγραφο (8) του Προτύπου αυτού, να:
 - αξιολογεί την ικανότητα, τις δυνατότητες και την αντικειμενικότητα του ειδήμονα,
 - αποκτά κατανόηση της εργασίας του ειδήμονα, και
 - να αξιολογεί την καταλληλότητα της εργασίας του ειδήμονα ως ελεγκτικού τεκμηρίου για το σχετικό ισχυρισμό,

στοιχεία που δεν ικανοποιούνται στον αναγκαίο βαθμό, τόσο λόγω των περιορισμών που αναφέρονται πιο πάνω, όσο και επειδή η Επιτροπή διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος ήταν μέλος του ΥΣ σε μεγάλο αριθμό υπό διερεύνηση αποφάσεων,

η Υπηρεσία μας, χωρίς να αγνοήσει το Πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής στον βαθμό που αυτό δημοσιοποιήθηκε, το χρησιμοποίησε μόνο ως υποβοηθητικό στοιχείο και για άντληση πληροφοριών από μαρτυρίες ενώπιον της Επιτροπής και όχι ως ελεγκτικό τεκμήριο για τη διενέργεια του ελέγχου.

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στην παρούσα Ειδική Έκθεση, αφορούν μόνο στα θέματα που εξετάστηκαν, στον βαθμό που αυτό κατέστη δυνατό, και δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι, για οποιοδήποτε σχετικό θέμα δεν αναφέρουμε εύρημα, αυτό συνάδει κατ' ανάγκην με τις αρχές και τα κριτήρια που το διέπουν.

Επιστολή με τα κατ' αρχήν ευρήματά μας στάλθηκε στις 2.5.2022 στον Γενικό Διευθυντή του ΥΠΕΣ. Λόγω καθυστέρησης υποβολής σχολίων από μέρος του, στάλθηκε στις 29.6.2022 προσχέδιο της παρούσας Έκθεσης για τυχόν σχόλια του. Την επομένη ημέρα (δηλαδή στις 30.6.2022) λάβαμε επιστολή του που έφερε ημερομηνία 29.6.2022 ως απάντηση στην επιστολή μας ημερ. 2.5.2022. Στις 22.7.2022 λάβαμε απάντηση και στο προσχέδιο της Έκθεσης (η επιστολή έφερε ημερομηνία 18.7.2022), το περιεχόμενο της οποίας λήφθηκε υπόψη και ενσωματώθηκε καταλλήλως, όπως αυτό ενδείκνυτο.

Λόγω της επιλογής του Γενικού Διευθυντή του ΥΠΕΣ, να διαβαθμίσει ως «Απόρρητη» την επιστολή του ημερ. 18.7.2022 (η επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, με ανάλογο περιεχόμενο είχε διαβαθμιστεί ως «Εμπιστευτική»), δεν ήταν δυνατό αυτή να επισυναφθεί αυτούσια (μετά τη δέουσα ανωνυμοποίηση για σκοπούς προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) στην παρούσα Έκθεση, ως ήταν η πρόθεσή μας.

Με την ίδια επιστολή του, ημερ. 18.7.2022, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μας ζήτησε να λάβουμε υπόψη ότι επί του παρόντος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει εναντίον της Δημοκρατίας διαδικασία επί παραβάσει για το ΚΕΠ και ότι θα πρέπει να αποφεύγονται ενέργειες που ενδεχομένως να επηρεάσουν αρνητικά τη νομική υπεράσπιση της Δημοκρατίας. Με επιστολή μας, ημερ. 22.7.2022, αναφέραμε ότι η Υπηρεσία μας προτίθεται να ενημερώσει η ίδια την Επιτροπή για τα ευρήματά μας, όπως έχουμε ήδη πράξει με τις προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις μας. Εκφράσαμε δε τη βεβαιότητα ότι, με την αναφορά του αυτή ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν υπονοούσε ότι η Δημοκρατία προτίθεται να αποκρύψει από την Επιτροπή τα πραγματικά γεγονότα, και ότι, αυτό που θα πράξει η Δημοκρατία, είναι μόνο να καταθέσει νομικά επιχειρήματα προς υποστήριξη της θέσης της ότι οι ενέργειές της δεν συνιστούσαν παράβαση υποχρέωσής της που απορρέει από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το προσχέδιο της παρούσας Έκθεσης στάλθηκε επίσης στις 29.6.2022, για σχόλια, στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, στον Έφορο Φορολογίας και στον Διευθυντή ΤΚΧ. Από τους δύο πρώτους δεν λήφθηκαν καθόλου σχόλια, ενώ ο Διευθυντής ΤΚΧ μας διαβίβασε σχόλια στις 27.7.2022 (η επιστολή φέρει ημερ. 19.7.2022) τα οποία και λήφθηκαν υπόψη και παρατίθενται αυτούσια στο κείμενο.

3.4 Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν, ως αρχές και κανόνες, τα ακόλουθα:

- α.** Ο περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμος (Ν.141(Ι)/2002), οι περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμοί (ΚΔΠ 379/2020) και οι Αποφάσεις του ΥΣ που αφορούν στην κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών/επιχειρηματιών. Ειδικότερα, οι πιο κάτω αποφάσεις του ΥΣ εκδίδονταν με δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα της

Δημοκρατίας, βάσει της παραγράφου 4 του Άρθρου 57 του Συντάγματος, και συνεπώς αποτελούσαν δευτερογενή νομοθεσία:

- ◆ Απόφαση αρ. 75.148, ημερ. 24.5.2013
- ◆ Απόφαση αρ.76.668, ημερ. 19.3.2014
- ◆ Απόφαση αρ. 77.131, ημερ. 25.6.2014
- ◆ Απόφαση αρ. 81.292, ημερ. 13.9.2016
- ◆ Απόφαση αρ. 84.068, ημερ. 9.1.2018
- ◆ Απόφαση αρ. 84.957, ημερ. 21.5.2018
- ◆ Απόφαση αρ. 86.879, ημερ. 13.2.2019
- ◆ Απόφαση αρ. 87.429, ημερ. 6.5.2019
- ◆ Απόφαση αρ. 87.713, ημερ. 18.6.2019
- ◆ Απόφαση αρ. 87.926 και 87.927, ημερ. 25.7.2019.

- β. Ο περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος (Ν.20(Ι)/2014).
- γ. Ο περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.38(Ι)/2014) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και εγκύκλιοι.
- δ. Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος (Ν.158(Ι)/1999).
- ε. Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμος (Ν.95(Ι)/2000) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και εγκύκλιοι.
- στ. Ο περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμος (Κεφ. 224) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και εγκύκλιοι.
- ζ. Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμος (Ν.1/1990).

4. Ευρήματα

4.1 Γενική περιγραφή

Λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό του ελέγχου που παρατίθεται στην παράγραφο 3.2 πιο πάνω, τα ευρήματα χωρίζονται στα εξής κεφάλαια:

α. Διερεύνηση κατά πόσο ο χειρισμός των αιτήσεων, από το στάδιο της υποβολής σχετικού υπηρεσιακού σημειώματος στον εκάστοτε Υπουργό Εσωτερικών μέχρι τη λήψη της τελικής απόφασης έγκρισης από το ΥΣ, ήταν ο ενδεδειγμένος. Το θέμα αυτό εξετάστηκε οριζόντια και καθολικά και όχι δειγματοληπτικά και χωρίζεται σε δύο υποκεφάλαια:

(i) Κατά πόσο η Πρόταση που ετοιμάζε ο Υπουργός Εσωτερικών προς το ΥΣ (η οποία αποτελούσε το μέσο και για την εκ των προτέρων ενημέρωση της Βουλής των Αντιπροσώπων, όπως προβλέπει ο Νόμος) ήταν ορθή και πλήρης και συμπεριελάμβανε τα ευρήματα του αρμόδιου Λειτουργού του ΥΠΕΣ.

(ii) Κατά πόσο το ΥΣ λάμβανε δεόντως υπόψη τα όποια ευρήματα καταγράφονταν στην Πρόταση που είχε ενώπιόν του και έπαιρνε αποφάσεις σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, των Κανονισμών (όταν αυτοί ψηφίστηκαν) και των κριτηρίων που το ίδιο το ΥΣ είχε θέσει.

β. Διερεύνηση κατά πόσο τα πρόσωπα στα οποία παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα ικανοποιούσαν τα εν ισχύ κριτήρια πολιτογράφησης και κατέβαλαν στο δημόσιο τις εισφορές που καθορίζονταν.

Στο κεφάλαιο αυτό εμπίπτει και το γενικό θέμα της πολιτογράφησης συγγενών των επενδυτών, και προσώπων ως διευθυντών εταιρειών, για τα οποία η Υπηρεσία μας είχε καταγράψει τα σχετικά ευρήματά της στις Ειδικές Εκθέσεις της με αρ. ΥΠΕΣ/02/2020 (ημερ. 24.9.2020) και με αρ. ΥΠΕΣ/04/2020 (ημερ. 27.11.2020), τα ευρήματα των οποίων υιοθετούνται πλήρως στην παρούσα Έκθεση.

Στο κεφάλαιο αυτό εμπίπτουν δύο ξεχωριστές κατηγορίες:

(i) Έγκριση από το ΥΣ αιτήσεων για πολιτογράφηση σε ημερομηνία προ της 18^{ης} Αυγούστου 2020, που δημοσιεύτηκε η ΚΔΠ 379/2020. Για τις περιπτώσεις αυτές, που είναι και οι περισσότερες (3.267 από σύνολο 3.517), η Υπηρεσία μας ήδη εξέτασε την πολιτογράφηση του ιδιοκτήτη αεροσκάφους που χρησιμοποιούσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και προσώπων που επένδυσαν μαζί του (Ειδική Έκθεση με αρ. ΥΠΕΣ/01/2020 και ημερ. 31.1.2020), όπως και δειγματοληπτικά αριθμό πέντε περιπτώσεων στην Ειδική Έκθεσή της με αρ ΥΠΕΣ/02/2020, τα ευρήματα της οποίας υιοθετούνται πλήρως στην παρούσα Έκθεση. Επιπρόσθετα, για την ίδια περίοδο διεξήγαγε ελέγχους η Ερευνητική Επιτροπή που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα στις 7.9.2020, ενώ σημαντικά ευρήματα αντλούνται επίσης από τους ελέγχους της παραγράφου (α) πιο πάνω. Εν πάση περιπτώσει, για περαιτέρω ενίσχυση του βαθμού ελέγχου, λήφθηκαν στοχευμένα ακόμη 6 φάκελοι, στη βάση αρνητικών αναφορών από δημοσιεύματα ή άλλων πηγών.

(ii) Έγκριση από το ΥΣ αιτήσεων για πολιτογράφηση σε ημερομηνία από την 18^η Αυγούστου 2020 και έπειτα. Οι περιπτώσεις αυτές είναι 250 από σύνολο 3.517. Για την περίοδο αυτή εξετάστηκαν 20 περιπτώσεις που επιλέγησαν δειγματοληπτικά. Επιπρόσθετα, για τα πέντε πρόσωπα που σχετίζονται με τη μαρίνα Αγίας Νάπας και περιλαμβάνονται στην Ειδική Έκθεση για το Υφυπουργείο Τουρισμού με αρ. ΥΦΤ/01/2021 ημερ. 26.2.2021, ολοκληρώθηκε ο έλεγχος, ο οποίος τότε αφορούσε μόνο στα στοιχεία που είχαν ληφθεί από άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες και όχι από το ΥΠΕΣ.

γ. Διερεύνηση των μέτρων που έλαβε το ΥΠΕΣ, μετά την παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας σε ξένους υπηκόους, ώστε να διασφαλίσει ότι αυτοί συνέχιζαν να ικανοποιούν τα κριτήρια για όσο χρόνο αυτό προβλεπόταν. Αυτό έγινε με την ανάλυση μαζικών δεδομένων από τα διάφορα μητρώα, κυρίως του ΤΚΧ. Ταυτόχρονα, έγινε διερεύνηση κατά πόσο τα αρχεία των αρμοδίων Υπουργείων και Τμημάτων ήταν πλήρη και αξιόπιστα και κατάλληλα συνδεδεμένα μεταξύ τους, ώστε να είναι δυνατή η αξιόπιστη παρακολούθηση μίας αίτησης για πολιτογράφηση, περιλαμβανομένης της παρακολούθησης της συνεχιζόμενης ικανοποίησης των τεθέντων όρων και προϋποθέσεων μετά την παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας.

δ. Διερεύνηση κατά πόσο υπήρξε απώλεια φορολογικών ή άλλων εσόδων.

4.2 Μη συμπερίληψη από τον Υπουργό Εσωτερικών στην Πρότασή του προς το ΥΣ των ευρημάτων των αρμόδιων Λειτουργών του ΥΠΕΣ

4.2.1 Γενικά

Λαμβάνοντας υπόψη τα πολύ αρνητικά και κυρίως εκτεταμένα προβλήματα του ΚΕΠ, που ανέδειξαν οι δύο προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις της Υπηρεσίας μας (ΥΠΕΣ/02/2020 και ΥΠΕΣ/04/2020), κρίναμε ότι ο παρών έλεγχος δεν μπορούσε να παραμείνει αμιγώς δειγματοληπτικός όπως συνήθως γίνεται και ότι, πέραν του δειγματοληπτικού ελέγχου φακέλων συγκεκριμένων περιπτώσεων, που παρουσιάζεται στην παράγραφο 4.4 πιο κάτω, θα ήταν χρήσιμος κάποιος έλεγχος που, κατά το δυνατόν, θα κάλυπτε όλες τις περιπτώσεις και όχι ένα μικρό δείγμα αυτών.

Στο πλαίσιο αυτό, αξιολογήσαμε το γεγονός ότι, σε όσες περιπτώσεις είχαμε εξετάσει στο παρελθόν, τα σημειώματα των αρμόδιων Λειτουργών του ΥΠΕΣ προς τον εκάστοτε Υπουργό (συστηματικά άρχισαν να ετοιμάζονται το 2013), ήταν κατά κανόνα αρκετά εκτενή και επεξηγηματικά. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα σημειώματα ήταν πάντοτε πλήρη ή ότι σε αυτά καταγράφονταν όλα τα προβλήματα κάθε αίτησης. Άλλωστε, στην Έκθεση αρ. ΥΠΕΣ/02/2020 είχαμε εντοπίσει (για τις πέντε περιπτώσεις πολιτογραφήσεων που είχαμε εξετάσει) προβλήματα που δεν είχαν καταγραφεί στα σχετικά σημειώματα. Γι' αυτό άλλωστε και στον παρόντα έλεγχο διενεργήσαμε και πρόσθετους ελέγχους σε φακέλους, αφού θεωρούμε ότι και αυτό το στάδιο, δηλαδή της ετοιμασίας του σημειώματος, αποτελεί αντικείμενο ελέγχου.

Παραταύτα, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα σημειώματα οριοθετούν την εργασία των τεχνοκρατών δημοσίων υπαλλήλων του ΥΠΕΣ (και αντίστοιχα του Υπουργείου Οικονομικών για τα οικονομικά κριτήρια) και από εκεί και πέρα αρχίζει η ευθύνη του εκάστοτε Υπουργού (καλύπτεται στην

παρούσα παράγραφο 4.2) και του ΥΣ (καλύπτεται στην επόμενη παράγραφο 4.3) και με δεδομένο ότι με βάση το Σύνταγμα υπάρχει σαφής διαχωρισμός της διοικητικής λειτουργίας του κράτους από την πολιτική εξουσία, κρίναμε ότι το να γίνει οριζόντια, για όλες τις περιπτώσεις, αυτός ο έλεγχος, που ήταν και σχετικά ευχερής, θα είχε μεγάλη προστιθέμενη αξία. Λάβαμε επίσης υπόψη ότι, με βάση τις γενικές αρχές διοικητικού δικαίου (άρθρο 26 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(I)/1999)), κάθε διοικητική πράξη η οποία εκδίδεται έπειτα από άσκηση διακριτικής εξουσίας, πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένη, ιδίως όταν πρόκειται για πράξη η οποία είναι αντίθετη ως προς το περιεχόμενό της με προηγηθείσα γνωμοδότηση, πρόταση, εισήγηση ή έκθεση αρμόδιου οργάνου ή με τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου.

Ουσιαστικά, στην παρούσα παράγραφο 4.2 καταγράφονται οι περιπτώσεις στις οποίες ο Υπουργός Εσωτερικών, στην Πρόταση την οποία υπέβαλλε στο ΥΣ, δεν περιελάμβανε, ως όφειλε, προβλήματα σχετικά με την αίτηση, για τα οποία ο ίδιος ήταν ενήμερος από τον αρμόδιο λειτουργό. Σε ορισμένες περιπτώσεις που τα προβλήματα ήταν οικονομικής φύσεως, αυτά ήταν γνωστά και στον Υπουργό Οικονομικών, αφού αυτά καταγράφονταν σε σχετική επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών προς το ΥΠΕΣ.

Πέραν της αναντίλεκτης ελλιπούς και σε πολλές περιπτώσεις παραπλανητικής, ενημέρωσης της Βουλής των Αντιπροσώπων, που είναι από μόνη της μεμπτή και παράνομη, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι, ναι μεν ο Υπουργός Εσωτερικών παρέλειπε να περιλάβει στην Πρόταση στο ΥΣ σημαντικά θέματα, που το σώμα θα έπρεπε να έχει υπόψη του, αλλά ότι ενημέρωνε το ΥΣ προφορικά κατά τη συζήτηση του θέματος για τη λήψη απόφασης έγκρισης ή απόρριψης της αίτησης. Πέραν του γεγονότος ότι αυτό, ούτως ή άλλως, δεν θα μπορούσε να αποτελέσει ικανοποιητική απάντηση γιατί δεν ενημερωνόταν το ΥΣ πλήρως και γραπτώς με τον ίδιο τρόπο που ενημερωνόταν ο ίδιος ο Υπουργός Εσωτερικών, θεωρούμε σημαντικό ότι ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατέθεσε ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας στις 7.9.2020 (σελ. 132 του Πορίσματος), ότι «οι πολιτογραφήσεις τοποθετούνταν στην κατηγορία των θεμάτων που δεν έχρηζαν ιδιαίτερης συζήτησης, δηλαδή δεν ασχολείτο το Υπουργικό Συμβούλιο, ήτο και αδύνατο να γίνει κάτι ανάλογο να μετατρέπετο σε όργανο ελέγχου των υπηρεσιακών εκθέσεων.»

Για το ίδιο θέμα, η Ερευνητική Επιτροπή καταγράφει στο Πόρισμά της (σελ 110) τα ακόλουθα, τα οποία προέκυψαν από την κατάθεση του νυν Γραμματέα του ΥΣ:

«Η ημερήσια διάταξη του Υπουργικού Συμβουλίου χωρίζεται σε διάφορες κατηγορίες. Οι εγκρίσεις για πολιτογραφήσεις συνήθως ήταν στην κατηγορία που δεν τύγχανε συζητήσεων. Σε αυτή την κατηγορία, οι Υπουργοί μόνο εάν υπήρχε κάποια διαφωνία ή αν ζητούσαν κάποια διευκρίνιση θα παρέμβαιναν στη διαδικασία λήψης της συγκεκριμένης απόφασης. Ανέφερε, ότι οι κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις ήταν σύνηθες τυπικά να εγκρίνονται, χωρίς να αποκλείεται το γεγονός ότι σε κάποιες περιπτώσεις ενδεχομένως να ζητούσε κάποιος Υπουργός μια διευκρίνιση.»

Ο Γραμματέας εξήγησε ότι μέχρι κάποια συγκεκριμένη ημερομηνία την οποία δεν θυμόταν αποστέλλετο όλος ο όγκος των εγγράφων που συνόδευαν τις αιτήσεις στην ημερήσια διάταξη, αλλά μετά αποφασίστηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών κάποια να μην στέλνονται επειδή ο όγκος τους ήταν τεράστιος.

Με βάση τα λεγόμενα του, θεωρεί πως το Υπουργικό Συμβούλιο είχε ενώπιον του όλα τα δεδομένα για να πάρει μια απόφαση. Σχετικά με τους ισχυρισμούς του Υπουργείου Εσωτερικών ότι η Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου τους είχε ζητήσει να μην στέλνονται όλα τα συνοδευτικά έγγραφα, ο Γραμματέας αρνήθηκε τους ισχυρισμούς, και ανέφερε ότι απλώς είχε λάβει ένα τηλεφώνημα εάν θα μπορούσε να βρεθεί κάποιος τρόπος να μειώσουν των όγκο των εγγράφων τα οποία απέστειλλαν από το Υπουργείο Εσωτερικών. Η απάντηση που έδωσε ήταν ότι, ως Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου, πρέπει να διασφαλίζουν ότι η πληροφόρηση φθάνει στο Υπουργικό Συμβούλιο για να μπορούν να παίρνουν συγκεκριμένες αποφάσεις. Το μόνο που είχαν αποδεχθεί ήταν η μείωση των αντιγράφων που έφταναν κοντά τους, αλλά όχι η πληροφόρηση που θα έπαιρναν τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου.»

Στη σελίδα 264 του Πορίσματος, αναφέρεται ότι, στο ερώτημα που υποβλήθηκε στον Γραμματέα του ΥΣ «αν ήταν σύνηθες, τυπικά να εγκρίνονται οι αιτήσεις», αυτός απάντησε ότι «ήταν σύνηθες τυπικά να εγκρίνονται, χωρίς να αποκλείεται το γεγονός ότι σε κάποιες περιπτώσεις ενδεχομένως να ζητούσε κάποιος Υπουργός μία διευκρίνιση».

Είναι γεγονός ότι, με βάση δύο εγκυκλίους που είχαν εκδοθεί από τη Γραμματεία του ΥΣ (12.3.2008 και 30.1.2014), τα Σημειώματα και Προτάσεις προς το ΥΣ θα πρέπει να είναι συνοπτικά και γενικά να μην υπερβαίνουν τις δύο σελίδες. Ωστόσο, αμφότερες οι εγκυκλίαι καθορίζουν ότι, εάν για την παρουσίαση ενός θέματος απαιτείται εκτενέστερη ανάλυση ή/και περισσότερα στοιχεία και λεπτομέρειες, τότε αυτά θα πρέπει να επισυνάπτονται σε παράρτημα.

Στη βάση των πιο πάνω, κρίνουμε ότι η μη κοινοποίηση στο ΥΣ των γεγονότων και πληροφοριών που περιλαμβάνονταν στο σημείωμα που ετοιμάζε ο αρμόδιος λειτουργός του ΥΠΕΣ, είτε με την επισύναψη αυτούσιου του σημειώματος, είτε με την ετοιμασία άλλου με ανάλογο περιεχόμενο, είναι μεμπτή και παράνομη, αφού στερούσε το όργανο που είχε την αποφασιστική αρμοδιότητα λήψης απόφασης από ουσιώδη πληροφόρηση. Το πρόβλημα γίνεται σοβαρότερο εάν ληφθεί υπόψη ότι, με την πρακτική που ακολουθείτο, εκτός από το ΥΣ, στο σκοτάδι παρέμενε και η Βουλή των Αντιπροσώπων. Όπως μάλιστα φαίνεται πιο κάτω, ορισμένες φορές οι πληροφορίες ήταν τόσο σημαντικές που θα έπρεπε να οδηγήσουν στην άνευ ετέρου απόρριψη της αίτησης. Τις λίγες φορές που γινόταν κάποια αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ, αυτή ήταν συνήθως πολύ γενικόλογη.

4.2.2 Θέματα ευθυνών

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας (ΥΠΕΣ/04/2020) είχαμε, μεταξύ άλλων εξετάσει την περίπτωση της πολιτογράφησης 18 προσώπων (συν εννέα συγγενικών προσώπων) που σχετίζονται με το καζίνο θέρετρο, ενώ ήταν γνωστό στα Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών,

ότι δεν πληρούσαν τα ισχύοντα κριτήρια. Επίσης, για κάποια εκ των κριτηρίων που δεν πληρούνταν ήταν ενήμερο και το ΥΣ.

Με βάση τα στοιχεία που είχαμε τότε ενώπιόν μας, φαινόταν επίσης να προκύπτει θέμα παραπλάνησης της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία θα έπρεπε να ενημερώνεται εκ των προτέρων για κάθε πολιτογράφηση, με βάση το εδάφιο (3) του άρθρου 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002).

Στη βάση των πιο πάνω, στην υπό αναφορά Ειδική Έκθεσή μας καταγράφονταν τα ακόλουθα:

«Διαπιστώσεις – πιθανές ευθύνες

Με βάση τον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο (Ν.158(Ι)/1999), η επιδίωξη σκοπού κατάδηλα ξένου προς το σκοπό του Νόμου, όπως επίσης η υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής εξουσίας, συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Θεωρούμε προφανές ότι, αν επιβεβαιωθούν τα γεγονότα όπως καταγράφονται στην παρούσα Έκθεση, τότε η Πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο και η σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 25.7.2019 θα συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- η παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας στους 27 πολιτογραφηθέντες φαίνεται να συνιστά κατάφωρη παραβίαση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου και των σχετικών Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου,*
- όπως φαίνεται, δεν υπήρξε ενημέρωση των επίσημων φορέων διαχείρισης της Συμφωνίας Αδειοδότησης του καζίνο θέρετρο (ΕΑΠΕΚ και Συντονιστική Επιτροπή) για ένα θέμα που υποτίθεται ότι αφορούσε στην προώθηση της συγκεκριμένης επένδυσης,*
- η Συμφωνία Αδειοδότησης συνήφθη τον Ιούνιο του 2017 και στη βάση αυτής η διαχειρίστρια εταιρεία ανέλαβε υποχρεώσεις για συμμόρφωση με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης της επένδυσης,*
- η παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας έγινε δύο χρόνια μετά τη σύναψη της Συμφωνίας Αδειοδότησης και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο κίνητρο προς την εταιρεία για ανάληψη της επένδυσης (που ούτως ή άλλως τέτοιο κίνητρο θα έπρεπε να είχε περιληφθεί στα έγγραφα του διαγωνισμού),*
- όπως φαίνεται, ίσως να υπήρξε απόκρυψη της οποιας αναφοράς στο ότι οι πολιτογραφηθέντες σχετίζονταν με το καζίνο θέρετρο,*
- όπως φαίνεται, ίσως να υπήρξε συμπερίληψη ενδεχομένως ψευδούς βεβαίωσης ότι δήθεν οι αιτούντες ικανοποιούσαν τα επενδυτικά κριτήρια,*
- οι αιτήσεις εγκρίθηκαν παρόλο ότι ίσως για κάποιους δεν ικανοποιείτο ούτε καν το τυπικό κριτήριο της κατοχής άδειας μετανάστευσης για περίοδο έξι μηνών,*
- για τις αιτήσεις υπήρξε παρέμβαση του τότε Υπουργού Εσωτερικών (και νυν Υπουργού Οικονομικών) ώστε να εξεταστούν κατά προτεραιότητα σε σχέση με άλλες αιτήσεις, και*

- *όπως ο ίδιος ο νυν Υπουργός Οικονομικών ανέφερε, ήταν μια συνειδητή απόφαση, τα πιο πάνω τέθηκαν, με σχετική κοινοποίηση του προσχεδίου της παρούσας Έκθεσης, ενώπιον του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ο οποίος, είναι ο μόνος αρμόδιος, ασκώντας κατά την κρίση του τις συνταγματικές αρμοδιότητες του, να αποφασίσει αν συντρέχουν λόγοι διερεύνησης του ενδεχομένου διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος του Μέρους III του Ποινικού Κώδικα («Αδικήματα εναντίον της άσκησης νόμιμης εξουσίας»), ή/και άλλων αδικημάτων όπως για παράδειγμα αυτό της εξασφάλισης πιστοποιητικού με ψευδείς παραστάσεις (άρθρο 305 του Ποινικού Κώδικα).*

Τονίζουμε ότι η αναφορά μας αυτή και η κοινοποίηση του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ουδόλως σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί ότι διατυπώνουμε κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων.»

Τα πιο πάνω υιοθετούνται κατ' αναλογία και για σκοπούς της παρούσας Έκθεσης για όλες τις περιπτώσεις στις οποίες, είτε ο Υπουργός Εσωτερικών και/ή Οικονομικών παρέλειψαν να ενημερώσουν κατάλληλα το ΥΣ, είτε το ΥΣ ενέκρινε την πολιτογράφηση κατά παράβαση των εν ισχύι κριτηρίων.

Θεωρούμε αξιοσημείωτο ότι οι περιπτώσεις προβληματικού χειρισμού συνεχίστηκαν ακόμη και μετά την κατάργηση του ΚΕΠ στις 31.10.2020, κατά την εξέταση των αιτήσεων που παρέμεναν σε εκκρεμότητα.

Στην επιστολή του ημερ. 18.7.2022, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ καταγράφει λεπτομερώς τις Αποφάσεις του ΥΣ και τις ενέργειες του ΥΠΕΣ από τον Ιανουάριο του 2018 και εντεύθεν, για να καταδείξει τα μέτρα που λήφθηκαν από την Κυβέρνηση προς αυστηροποίηση του Προγράμματος. Παραθέτει επίσης τους όρους εντολής της Ερευνητικής Επιτροπής που διορίστηκε στις 7.9.2020 και αναφέρει το γεγονός ότι βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες αποστέρησης υπηκοότητας από αριθμό προσώπων και ποινικές έρευνες από την Αστυνομία.

Η Υπηρεσία μας σημειώνει τα πιο πάνω με την επισήμανση ότι, πράγματι, υπό το βάρος των πιέσεων που υπήρξαν, κυρίως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εγχώρια και διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης, λήφθηκαν μέτρα αυστηροποίησης του ΚΕΠ, πλην όμως παραμένουμε στη θέση που τεκμηριώνεται στις επόμενες παραγράφους, ότι η σαθρότητα του Προγράμματος παρέμεινε σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι την κατάργησή του.

4.2.3 Πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντικών στελεχών εταιρειών

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΥΠΕΣ/04/2020, είχαμε εξετάσει την πολιτογράφηση 18 προσώπων (και 9 συγγενών τους) σχετιζόμενων με το καζίνο και 64 προσώπων σχετιζόμενων με την εταιρεία «Α», οι οποίοι είχαν τύχει χειρισμού ως διευθυντικά στελέχη εταιρειών.

Πέραν των περιπτώσεων αυτών, για τις οποίες τα ευρήματα παρατίθενται συνοπτικά στην παράγραφο 4.4.1 πιο κάτω, εντοπίσαμε και τις ακόλουθες περιπτώσεις που δεν έτυχαν χειρισμού με βάση τα καθορισμένα κριτήρια και προϋποθέσεις:

Προϋποθέσεις Πολιτογράφησης ΓΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Μόνιμη κατοικία στην Κύπρο
€500.000 + ΦΠΑ

Αμοιβή τέτοια που να
δημιουργεί φορολογικά
έσοδα €100.000 σε 3 χρόνια

Να είναι διευθυντής σε εταιρεία που είχε
προβεί σε επενδύσεις ανάλογες αυτών που
προβλέπονταν στο ΚΕΠ

α. Ο αιτητής ήταν υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος σε εταιρεία που επένδυσε €2,5 εκ. σε αγορά εμπορικού ακινήτου, προκατέβαλε στη Δημοκρατία το ποσό των €100.000 για φόρο εισοδήματος για τα έτη 2018-2020 (αίτηση 2018) και αγόρασε υπό ανέγερση μόνιμη κατοικία αξίας €630.000. Η εταιρεία στην οποία είναι στέλεχος, ανήκει εξ ολοκλήρου σε πρόσωπο που απέκτησε την Κυπριακή υπηκοότητα το 2012 και θα χρησιμοποιείτο ως διοικητική βάση για αναδιάρθρωση τράπεζας, της οποίας ήταν ιδιοκτήτης και η οποία θεωρείτο από τις πιο αναξιόπιστες της χώρας του. Η τράπεζα και ο ιδιοκτήτης της θεωρούνταν ως ΠΕΠ. Δεν υπήρχε αναφορά για την εταιρεία στην οποία ήταν διευθυντικό στέλεχος και για τις επενδύσεις της στη σχετική Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 6.5.2019).

β. Ο αιτητής ήταν από τον Ιούλιο του 2018 Γενικός Διευθυντής Κυπριακής εταιρείας, η οποία έλαβε από το εξωτερικό ποσά πέραν των €7 εκ. κατά την περίοδο 2015-2018. Αγόρασε δύο οικιστικά ακίνητα αξίας €280.000 και €220.000 ως μόνιμη κατοικία, συνεπώς δεν πληρούσε το κριτήριο της μόνιμης κατοικίας. Δεν υπάρχει αναφορά στο σημείωμα κατά πόσο καταβλήθηκε φόρος εισοδήματος από τον αιτητή, ωστόσο ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μάς ενημέρωσε με την επιστολή του ημερ. 29.6.2022, ότι εντοπίστηκε πιστοποιητικό καταβολής της απαιτούμενης φορολογίας, το οποίο είχε προσκομιστεί από το Τμήμα Φορολογίας κατά την εξέταση της αίτησης και προ της έγκρισης. Στην Πρόταση προς το ΥΣ δεν υπήρχε αναφορά για μη ικανοποίηση του κριτηρίου της μόνιμης κατοικίας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 6.5.2019).

4.2.4 Πολιτογράφηση μελών της οικογένειας των επενδυτών

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας (ΥΠΕΣ/02/2020) είχαμε, μεταξύ άλλων, αναφέρει τα ακόλουθα:

«Τονίζεται ότι η εξουσία, που δόθηκε το 2013 από το νομοθέτη στο Υπουργικό Συμβούλιο, αφορούσε σε αλλοδαπούς επιχειρηματίες και επενδυτές και όχι στα μέλη της οικογένειας τους, εξουσία η οποία δόθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο πολύ πρόσφατα, με τον περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικό) (Αρ. 2) Νόμο του 2020 (Ν.113(Ι)/2020), με τον οποίο το σχετικό εδάφιο (2) του άρθρου 111Α τροποποιήθηκε με την προσθήκη, μετά τη φράση «πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών», της φράσης «ή/και των μελών της οικογένειάς τους», όπως επεξηγείται πιο κάτω.

Παρά ταύτα, σε όλες του τις Αποφάσεις, το Υπουργικό Συμβούλιο επέκτεινε τη δυνατότητα πολιτογράφησης, ώστε να μην καλύπτει μόνο τους αλλοδαπούς επιχειρηματίες και επενδυτές, αλλά και τα μέλη της οικογένειάς τους.

Όπως είναι γνωστό, κάθε παρέκκλιση από το πλαίσιο που διαγράφει ο εξουσιοδοτικός Νόμος, συνιστά υπέρβαση εξουσίας.»

Επισημαίνουμε ότι το πιο πάνω εύρημά μας συνάδει με γνωμάτευση που, από τον Ιούλιο του 2015, είχε δώσει ο Γενικός Εισαγγελέας στο ΥΠΕΣ, στο πλαίσιο της υποβολής της Κυβέρνησης για την ετοιμασία της απάντησής της προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία είχε υποβάλει στην Κύπρο ερωτήματα μέσω του λεγόμενου "διαρθρωμένου διαλόγου" (EU PILOT). Συγκεκριμένα, χωρίς μάλιστα τούτο να αποτελεί αντικείμενο των ερωτημάτων που καλείτο να απαντήσει, ο Γενικός Εισαγγελέας στη γνωμάτευσή του ημερ. 3.7.2015 εξέφρασε την άποψη ότι η παραχώρηση της υπηκοότητας στη σύζυγο και τα ανήλικα ή εξαρτώμενα τέκνα του επενδυτή ήταν μάλλον "ultra vires".

Πέραν του πιο πάνω ευρήματος, που υιοθετείται εκ νέου στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης, στις πιο κάτω περιπτώσεις δεν πληρούνταν ούτε καν αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις που (έστω καθ' υπέρβαση εξουσίας) είχε καθορίσει το ΥΣ.

α. Η αιτήτρια (27 ετών) εγκρίθηκε ως εξαρτώμενο τέκνο συζύγου αιτητή, ως φοιτήτρια για απόκτηση προπτυχιακού τίτλου. Σύμφωνα με επιστολή ιδιωτικού Πανεπιστημίου στην Κύπρο, ημερ. 11.6.2014, η αιτήτρια είχε γίνει δεκτή ως φοιτήτρια για πτυχίο που θα άρχιζε στις 29.9.2014, δηλαδή κατά την αίτησή της δεν φοιτούσε σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δεν υπήρχε αναφορά για το θέμα αυτό στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 23.4.2014).

β. Η αιτήτρια εγκρίθηκε ως εξαρτώμενο τέκνο αιτητή, ενώ ήταν άνω των 29 ετών όταν υπέβαλε αίτηση. Ο πατέρας της αιτήτριας απέστειλε επιστολή, ζητώντας επανεξέταση της αίτησης, η οποία είχε αρχικά απορριφθεί, καθώς όλα τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είχαν αποκτήσει την Κυπριακή υπηκοότητα. Δεν υπήρχε αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ για την ηλικία της αιτήτριας, αναφερόταν όμως η ημερομηνία γέννησής της (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.11.2016).

γ. Εγκρίθηκε η πολιτογράφηση συμβίας, παρόλο που η συμβίωση δεν αναγνωριζόταν και δεν κατοχυρωνόταν καθ' οιονδήποτε τρόπο από την Κυπριακή νομοθεσία. Σημειώνουμε ότι η πρόνοια που επιτρέπει την πολιτογράφηση σε συμβίους προστέθηκε με την απόφαση του ΥΣ, ημερ. 13.9.2016, δηλαδή μετά την αίτηση και έγκριση πολιτογράφησης της συγκεκριμένης συμβίας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 30.10.2013)

δ. Η αίτηση τέκνου επενδυτή είχε αρχικά απορριφθεί, επειδή φοιτούσε για απόκτηση διδακτορικού τίτλου, τίτλος ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στους αποδεκτούς τίτλους σπουδών, σύμφωνα με τη σχετική Απόφαση του ΥΣ, όμως νέα αίτηση του τέκνου, στην οποία αναφερόταν ότι φοιτούσε για απόκτηση δευτέρου μεταπτυχιακού τίτλου, ο οποίος και πάλι δεν περιλαμβανόταν στους αποδεκτούς τίτλους σπουδών, εγκρίθηκε. Δεν περιλήφθηκε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ. Σημειώνουμε ότι ο επενδυτής ήταν ΠΕΠ και υπηρετούσε ως

Υφυπουργός τοπικής ανάπτυξης κατά το έτος έγκρισης πολιτογράφησης του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 20.8.2013).

ε. Εγκρίθηκε τέκνο κάτω των 28 ετών, το οποίο φοιτούσε για απόκτηση δεύτερου πτυχίου, ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στους αποδεκτούς τίτλους σπουδών, του οποίου αρχικά η αίτηση είχε απορριφθεί. Σημειώνουμε ότι είχαν εγκριθεί και τα τέσσερα αδέρφια του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 27.8.2014).

στ. Εγκρίθηκε πολιτογράφησης τέκνο επενδυτή, ο οποίος μόλις είχε γίνει 28 ετών, με το αιτιολογικό πως, παρόλο που φοιτούσε για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου, εντούτοις ήταν ακόμη οικονομικά εξαρτώμενος των γονέων του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 10.12.2014).

ζ. Εγκρίθηκε πολιτογράφησης τέκνο επενδυτή 29 ετών, που φοιτούσε για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου μετά από απόρριψη της αίτησης δύο φορές (η πρώτη αίτηση είχε γίνει με αδέρφια τα οποία είχαν εγκριθεί) (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.1.2016).

Για τις περιπτώσεις α., β., γ., ε., στ. και ζ., ο ΓΔ του ΥΠΕΣ εξέφρασε με την επιστολή του, ημερ. 29.6.2022 την άποψη ότι, παρόλο που δεν υπήρχε πλήρης ικανοποίηση των κριτηρίων, εντούτοις το ΥΣ τις ενέκρινε ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις, το ΥΣ δεν ενημερωνόταν όπως θα έπρεπε και επιπλέον, ούτως ή άλλως, το ΥΣ δεν είχε εξουσία να παραβιάζει τα κριτήρια, τα οποία με δευτερογενή νομοθεσία είχαν τεθεί και δημοσιοποιηθεί.

4.2.5 Μη ικανοποίηση του κριτηρίου για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας €500.000

Σύμφωνα με τα κριτήρια του ΚΕΠ, οι αιτητές θα έπρεπε να είναι κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000 πλέον το ΦΠΑ.

Παραθέτουμε τις ακόλουθες περιπτώσεις στις οποίες ο αιτητής δεν πληρούσε το κριτήριο αυτό:

α. Αγορά πέραν του ενός ακινήτου, ως μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία.

Εγκρίθηκαν αιτήσεις επενδυτών, οι οποίοι αγόρασαν πέραν του ενός ακινήτου για μόνιμη κατοικία, ώστε να καλύπτεται η υποχρέωση της κατοχής μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €500.000. Παρατηρούμε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις αγοράστηκαν δύο ανεξάρτητες κατοικίες σε διαφορετικές περιοχές/πόλεις (ημερ. Απόφασης ΥΣ 19.5.2015 και ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.4.2018 – στην πρώτη περίπτωση υπήρχε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ, ενώ στη δεύτερη δεν υπήρχε).

β. Άλλα θέματα μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας

(i) Αιτητής αγόρασε (πέντε) ακίνητα αξίας €997.342, καθώς επίσης και τεμάχιο γης αξίας €902.662 και είχε συνάψει συμφωνία ύψους €100.000 για ανέγερση κατοικίας σε αυτό, ποσό το οποίο θεωρείται υπερβολικά χαμηλό. Σημειώνουμε ότι τα αγοραπωλητήρια συμβόλαια συνολικής αξίας €1.900.004 υποβλήθηκαν στο ΤΚΧ στις 14.3.2017, ενώ η εκτιμημένη αξία του ΤΚΧ την 1.1.2013 ήταν €1.090.200 και την 1.1.2018 €1.446.100. Επίσης, όπως διαφάνηκε από έρευνα στο διαδίκτυο, μετά από πέντε χρόνια δεν φαίνεται να έχει ανεγερθεί κατοικία στο πιο πάνω τεμάχιο γης. Ο αιτητής είχε υποχρέωση να υποβάλλει

ετήσια στα Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών πιστοποιητικό προόδου των εργασιών ανέγερσης της μόνιμης κατοικίας. Συνεπώς, πέραν των αυξημένων ποσών που φαίνεται να καταβλήθηκαν για την αγορά των ακινήτων, ο αιτητής δεν κατέχει ιδιόκτητη κατοικία, ως η αίτηση και έγκριση. Δεν υπήρχε αναφορά για τις αξίες των συμβολαίων στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 19.8.2017).

(ii) Αιτητής επένδυσε ποσό €2,2 εκ. σε Κυπριακή εταιρεία και αγόρασε κατοικία αξίας €1,2εκ. την οποία όμως δεν είχε εξοφλήσει (εκκρεμούσε η αποπληρωμή ποσού €622.000). Δεν υπήρχε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 28.2.2019). Δεύτερος αιτητής προέβη σε αγορά μετοχών αξίας €2εκ. και σε αγορά οικοδομήσιμης γης αξίας €400.000, όπου θα αναγειρόταν μόνιμη κατοικία αξίας €900.000, για την οποία είχε καταβάλει ως προκαταβολή το ποσό των €100.500. Δεν υπήρχε αναφορά για τα ποσά που πληρώθηκαν για τις επενδύσεις, στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.4.2018).

(iii) Αιτητής, ο οποίος προέβη σε κατάθεση προθεσμίας ύψους € 5εκ., αγόρασε κατοικία προς €530.000 από τη σύζυγό του, η οποία την είχε αγοράσει προς €418.000. Σύμφωνα με καταστάσεις του ΤΚΧ, το ακίνητο είχε αγοραστεί από τη σύζυγο στις 11.2.2013 έναντι ποσού €438.900 και εξακολουθεί να διατηρείται από την ίδια. Αναφέρουμε ότι, ενώ δεν γνωρίζουμε την ημερομηνία αγοράς του ακινήτου από τον σύζυγο/επενδυτή, αυτή πρέπει να ήταν πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης 14.8.2014 και συνεπώς φαίνεται ότι η πράξη έγινε για να εμπίπτει στους όρους του ΚΕΠ. Δεν υπήρχε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.1.2015).

(iv) Αιτητής έφερε στην Κύπρο €2.040.000 και δαπάνησε μέχρι την ημερομηνία αίτησης μόνο ποσό €1.727.147 για την αγορά δύο οικιστικών τεμαχίων (€1.045.000), με σκοπό την ανέγερση τριών επαύλεων (το υπόλοιπο ποσό αφορούσε σε πληρωμές προς εργολάβο και άλλα σχετικά έξοδα), ένα εκ των οποίων θα ήταν η κατοικία του. Δεν υπήρχε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.7.2018).

4.2.6 Μη ικανοποίηση του κριτηρίου του «καλού χαρακτήρα» και άλλες περιπτώσεις με αρνητικές αναφορές για τους αιτητές

Σύμφωνα με το άρθρο 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου 141(Ι)/2002, το οποίο επιτρέπει την πολιτογράφηση επενδυτών στο πλαίσιο του ΚΕΠ, μία εκ των προϋποθέσεων για πολιτογράφηση ήταν να «είναι καλού χαρακτήρα» (προϋπόθεση 1(γ) του Τρίτου Πίνακα του Νόμου).

Επιπρόσθετα, από την έναρξη του προγράμματος το 2007, απαραίτητος όρος για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση ήταν η κατοχή λευκού ποινικού μητρώου, ενώ από τον Οκτώβριο του 2011 υπάρχει προϋπόθεση ότι το όνομα του αιτητή δεν έπρεπε να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της ΕΕ.

Επίσης, στις 25.7.2019 το ΥΣ αποφάσισε ότι δεν θα επιτρέπεται η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του Προγράμματος, σε πρόσωπα που εντάσσονται στις κατηγορίες υψηλού

ρίσκου, όπως ΠΕΠ, πρόσωπα που υπόκεινται σε ποινική διερεύνηση ή που έχουν φυλακιστεί και πρόσωπα στα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις.

Σημειώνουμε πάντως ότι ακόμη και στους περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμούς (ΚΔΠ 379/2020, ημερ. 18.8.2020), τα κριτήρια τα οποία καθορίζονται δεν αφορούν στην αξιολόγηση του προσόντος του «καλού χαρακτήρα». Στο άρθρο 111Α(4) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, όπως τροποποιήθηκε στις 18.8.2020, αναφέρεται ότι στους Κανονισμούς καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται «η πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών ή/και των μελών της οικογένειάς τους, χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα». Ως τέτοια κριτήρια πολιτογράφησης είχαν, μεταξύ άλλων, περιληφθεί στους Κανονισμούς τα ακόλουθα:

- Έχει λευκό ποινικό μητρώο από τη συνήθη χώρα διαμονής του, το οποίο εκδόθηκε τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν από την καταχώριση της αίτησης.
- Ο ίδιος και τα μέλη της οικογένειάς του δεν ενεργούν κατά τρόπον που να υποδηλοί ότι αποδέχονται με οποιονδήποτε τρόπο την παράνομη διοίκηση στις μη ελεγχόμενες από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας περιοχές, δεν κατέχουν οποιοδήποτε αξίωμα σχετιζόμενο με αυτήν και δεν κατέχουν ή έχουν παράνομα εισέλθει, προκαλέσει ζημιά ή παρέμβει σε ακίνητη ιδιοκτησία που βρίσκεται στις εν λόγω περιοχές η οποία ανήκει σε άλλο νόμιμο ιδιοκτήτη.
- Ο ίδιος και τα μέλη της οικογένειάς του δεν περιλαμβάνονται σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων:
 - Πρόσωπα των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
 - Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, κατά την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από το άρθρο 2 του περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμου και τα οποία κατέχουν πολιτειακό αξίωμα κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ή κατείχαν πολιτειακό αξίωμα κατά τους αμέσως προηγούμενους δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.
 - Πρόσωπα, τα οποία έχουν καταδικαστεί για σοβαρό ποινικό αδίκημα που επισύρει ποινή φυλάκισης πέντε (5) ετών και άνω ή για άλλο σοβαρό αδίκημα ή για αδίκημα ατιμωτικό ή που ενέχει ηθική αισχρότητα:
 - Νοείται ότι, σε περίπτωση καταδίκης σε άλλη χώρα, απαιτείται όπως αυτή αφορά σε αδίκημα το οποίο συνιστά αδίκημα και στη Δημοκρατία, ως ανωτέρω αναφέρεται, το οποίο να επισύρει ποινή φυλάκισης.
 - Πρόσωπα, τα οποία υπόκεινται σε ποινική διερεύνηση είτε στη Δημοκρατία είτε σε άλλη χώρα σε σχέση με σοβαρό ποινικό αδίκημα, το οποίο επισύρει ποινή φυλάκισης πέντε (5) ετών και άνω ή για άλλο σοβαρό αδίκημα ή για αδίκημα ατιμωτικό ή που ενέχει ηθική αισχρότητα.

- Πρόσωπα, τα οποία συνδέονται με οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα, οργανισμό ή φορέα στα οποία έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση που βρίσκονται σε ισχύ, όπως μέτοχοι ή υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη εταιρειών ενταγμένων σε κατάλογο κυρώσεων.
- Πρόσωπα τα οποία συνδέονταν, αλλά δεν συνδέονται πλέον με οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα, οργανισμό ή φορέα, στα οποία έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση που βρίσκονται σε ισχύ, όπως μέτοχοι ή υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη εταιρειών ενταγμένων σε κατάλογο κυρώσεων, τα οποία ήταν συνδεδεμένα με τις συγκεκριμένες εταιρείες όταν επιβλήθηκε το καθεστώς κυρώσεων.
- Πρόσωπα, στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών που βρίσκονται ή βρίσκονταν σε ισχύ για περίοδο έως δώδεκα (12) μηνών πριν από την υποβολή της αίτησης.
- Πρόσωπα, τα οποία συνδέονται με οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα, οργανισμό ή φορέα στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών που βρίσκονται ή βρίσκονταν σε ισχύ για περίοδο έως δώδεκα (12) μηνών πριν από την υποβολή της αίτησης.
- Πρόσωπα τα οποία συνδέονταν, αλλά δεν συνδέονται πλέον με οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα, οργανισμό ή φορέα στα οποία έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών που βρίσκονται ή βρίσκονταν σε ισχύ για περίοδο έως δώδεκα (12) μηνών πριν από την υποβολή της αίτησης, όπως μέτοχοι ή υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη εταιρειών ενταγμένων σε κατάλογο κυρώσεων, τα οποία ήταν συνδεδεμένα με τις συγκεκριμένες εταιρείες όταν επιβλήθηκε το καθεστώς κυρώσεων.
- Πρόσωπα, τα οποία καταζητούνται πανευρωπαϊκώς από τη EUROPOL ή διεθνώς από την INTERPOL`
 - Δεν έχει υποβάλει αίτηση για απόκτηση υπηκοότητας σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, η οποία να έχει απορριφθεί.
 - Είναι κάτοχος θεώρησης Schengen, η οποία είναι σε ισχύ.

Θεωρούμε πάντως ότι μπορεί με ασφάλεια να λεχθεί πως το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα» είναι ευρύτερο της κατοχής λευκού ποινικού μητρώου. Στο δε Έντυπο M127 (αίτηση χορήγησης πιστοποιητικού πολιτογραφήσεως), υπάρχει ξεχωριστή αναφορά:

- στα λεγόμενα «δικαστικά μέτρα ασκηθέντα εναντίον του αιτούντος» (που καλύπτεται από το λευκό ποινικό μητρώο), και
- στη βεβαίωση από δύο εγγυητές που καλούνται να δηλώσουν ότι:

«Υποστηρίζω τη παρούσαν αίτησιν καθ' ότι γνωρίζω τον αιτούντα προσωπικώς, διατηρώ στενάς μετ' αυτού σχέσεις διά το διάστημα των ετών. Εγγυώμαι διά τον

καλόν χαρακτήρα και πίστιν αυτού, διατίθεμαι δε να παράσχω πλήρεις λεπτομερείας καθ' όσον αφορά εις την γνωριμίαν και σχέσεις μου μετά του αιτούντος»

Πάντως, οι πιο κάτω περιπτώσεις δεν παρατίθενται γιατί θεωρούμε ότι κατ' ανάγκη θα έπρεπε όλες να είχαν απορριφθεί από το ΥΣ, αλλά γιατί θεωρούμε ότι το ΥΣ θα έπρεπε να είναι ενήμερο, ώστε να προβληματιστεί το ίδιο πριν λάβει τη σχετική Απόφασή του. Ενδεχομένως το ΥΣ να αποφάσιζε να εγκρίνει μία αίτηση, να την απορρίψει ή να ζητήσει περαιτέρω διερεύνηση. Την ευθύνη για την ελλιπή ενημέρωση του ΥΣ φέρει ο εκάστοτε Υπουργός Εσωτερικών που, ενώ ο ίδιος ενημερωνόταν υπηρεσιακά για τα θέματα αυτά, παρέλειπε να ενημερώσει, ως όφειλε, το ΥΣ που είχε, με βάση τον Νόμο, την αποφασιστική αρμοδιότητα λήψης της σχετικής απόφασης.

Εκτός από το ΥΣ, ομοίως ενημερωνόταν ελλιπώς και η Βουλή των Αντιπροσώπων.

α. Πληροφορίες σχετικά με την επιβολή κυρώσεων

Εγκρίθηκαν αιτητές, οι οποίοι ήταν διευθυντές, σύμβουλοι, μέλη ή Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων τραπεζικών ιδρυμάτων ή άλλων εταιρειών, οι οποίες υπόκεινται σε κυρώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή και τις Η.Π.Α. Σημειώνουμε ότι, σχετικά με το θέμα αυτό, η πρώτη φορά που εισήχθη κριτήριο ήταν με την Απόφαση του ΥΣ στις 25.7.2019, περί μη παραχώρησης της Κυπριακής υπηκοότητας σε πρόσωπα που συνδέονται (ή δεν συνδέονται πλέον) με νομικές οντότητες στις οποίες επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από τρίτες χώρες και σε πρόσωπα στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις από τρίτες χώρες.

Τέτοιες περιπτώσεις αναφέρονται πιο κάτω:

(i) Αιτητής ήταν ο δεύτερος Αντιπρόεδρος τράπεζας, η οποία περιλαμβανόταν στον κατάλογο κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 19.5.2015).

(ii) Ο αιτητής ήταν Αντιπρόεδρος και υπεύθυνος του τμήματος προσωπικού εταιρείας, η οποία υπόκειται σε κυρώσεις από τις ΗΠΑ. Δεν υπήρχε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.8.2020).

(iii) Σύμφωνα με δημοσιεύματα, κατά την περίοδο που ο αιτητής ήταν ανώτερο διευθυντικό στέλεχος της (1982-1998), πετρελαϊκή εταιρεία εξήγαγε πετρέλαιο χωρίς να δηλώνεται, με αποτέλεσμα να μην καταβάλλονται τα νενομισμένα τέλη. Το δημοσίευμα δεν ανέφερε κατά πόσο ο αιτητής γνώριζε την απάτη. Στο δημοσίευμα αναφέρεται επίσης ότι ο αιτητής εμπλεκόταν σε παρόμοιες παράνομες δραστηριότητες, κατά τη διάρκεια της θητείας του ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) άλλης εταιρείας (1998-2006) και ότι το Υπουργείο Εσωτερικών της χώρας σχεδίαζε να ξεκινήσει ποινική διερεύνηση εναντίον του και των συνεργατών του, η οποία σταμάτησε λόγω παρεμβάσεων, όμως δεν εντοπίστηκαν πληροφορίες από αξιόπιστες πηγές που να επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω. Επισημαίνουμε επίσης ότι στις δύο εταιρείες είχαν επιβληθεί κυρώσεις από τις Η.Π.Α. ή/και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ημερ. Απόφασης ΥΣ 30.7.2021).

(iv) Ο αιτητής που υπέβαλε την αίτησή του το 2018, ως σύζυγος επενδύτριας, με την οποία είχε υποβάλει ταυτόχρονα αίτηση για πολιτογράφηση, ήταν μέλος του κυβερνώντος κόμματος της χώρας του και κατά την περίοδο 2001-2015 κατείχε πολιτειακά αξιώματα. Επίσης, τον Μάιο του 2018 συμπεριλήφθηκε σε κατάλογο κυρώσεων από το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας και Άμυνας

τρίτης χώρας. Δεν υπήρχε σχετική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 12.12.2018).

(v) Ο αιτητής ήταν διευθυντής εταιρείας, με στενό συνεργάτη άτομο στο οποίο είχαν επιβληθεί κυρώσεις από τις ΗΠΑ για χρηματοδότηση της Al Qaeda, ενώ διευθυντής στην ίδια εταιρεία ήταν και ο αδελφός του αρχηγού της οργάνωσης. Η εταιρεία έτυχε εξονυχιστικού ελέγχου από τις ΗΠΑ, ενώ δεν είναι ξεκάθαρο εάν ο αιτητής έχει σχέση με τα πιο πάνω άτομα. Επίσης, εταιρεία στην οποία ο αιτητής είναι διευθυντής επεκτάθηκε επιχειρηματικά στο Ιράκ, χώρα η οποία υπόκειται σε κυρώσεις, όμως δεν εντοπίστηκαν πληροφορίες ότι επιβλήθηκαν κυρώσεις στον αιτητή από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τρίτη χώρα (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, με την επιστολή του ημερ. 29.6.2022, μας πληροφόρησε ότι, για την περίπτωση (i) η αίτηση είχε εγκριθεί τέσσερα χρόνια πριν τη λήψη της Απόφασης αρ. 87.926, για την περίπτωση (ii) για την προώθηση της αίτησης λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι το μετοχικό κεφάλαιο του επενδυτή στην εταιρεία ήταν 0,01% και για την περίπτωση (iii) η πρώτη εταιρεία περιλήφθηκε στον κατάλογο κυρώσεων της ΕΕ το 2014, ενώ η σύνδεση του αιτητή έλαβε χώρα κατά την περίοδο 1982-1998 και με τη δεύτερη εταιρεία κατά την περίοδο 1998-2006 και δεδομένων των πιο πάνω διαφαίνεται ότι ο επενδυτής δεν ενέπιπτε στις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου για τις οποίες δεν επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας μέσω του ΚΕΠ. Σχετικά με την περίπτωση (v), ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μάς ανέφερε ότι στην έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας δεν υπήρχαν πληροφορίες που να συνδέουν τον αιτητή προσωπικά με τη συγκεκριμένη τρομοκρατική οργάνωση και ότι δεν εντοπίστηκαν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να συνδέουν τον αιτητή με νομικές οντότητες που είναι ενταγμένες σε καταλόγους κυρώσεων ή πληροφορίες που να εμπλέκουν τον αιτητή ή εταιρείες του σε παραβίαση κυρώσεων ή άλλες παράνομες δραστηριότητες. Ανάλογα επιχειρήματα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ κατέγραψε για τον αιτητή αυτό στην επιστολή του, ημερ. 18.7.2022.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις δεν υπήρχε αναφορά για τις πληροφορίες που σχετίζονται με την επιβολή κυρώσεων στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

β. Πληροφορίες σχετικά με Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ)

(i) Εγκρίθηκε πολιτογράφησης ο σύζυγος επενδύτριας, ο οποίος είχε υπηρετήσει ως Υπουργός και Βοηθός Πρωθυπουργός στη χώρα του από όπου είχε παραιτηθεί τον Δεκέμβριο του 2012 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 10.10.2013).

(ii) Ο σύζυγος και ο πατέρας της επενδύτριας ήταν ΠΕΠ. Ο σύζυγος, ο οποίος επίσης αιτήθηκε πολιτογράφησης, διετέλεσε Γενικός Διευθυντής σε Υπουργεία και ο πατέρας της ήταν Πρόεδρος ή μέλος διαφόρων Κρατικών Επιτροπών. Η αίτηση υποβλήθηκε το 2018 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 1.11.2018).

- (iii) Ο αιτητής ήταν ΠΕΠ, καθώς κατά την περίοδο 2008-2012 υπηρέτησε ως Υφυπουργός στη χώρα του. Η αίτηση υποβλήθηκε το 2018 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.7.2019).
- (iv) Ο αιτητής ήταν ΠΕΠ, καθώς κατά την περίοδο 1999-2017 ήταν βουλευτής και μέλος κόμματος. Η αίτηση υποβλήθηκε το 2018 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 16.10.2018).
- (v) Ο αιτητής ήταν ΠΕΠ, καθώς κατά την περίοδο 2010-2015 ήταν μέλος του τοπικού Κοινοβουλίου. Η αίτηση υποβλήθηκε το 2018 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.7.2019).
- (vi) Η αιτήτρια ήταν ΠΕΠ, καθώς κατά την περίοδο 2005-2016 διετέλεσε μέλος του ΔΣ και αναπληρώτρια Γενική Διευθύντρια του Οργανισμού Ασφάλισης Καταθέσεων. Η αίτηση υποβλήθηκε το 2018 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.7.2019).

Στις πιο πάνω περιπτώσεις δεν υπήρχε αναφορά για θέματα ΠΕΠ στην Πρόταση προς το ΥΣ.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στις επιστολές του, ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας ανέφερε ότι, η Απόφαση του ΥΣ με την οποία καθορίστηκε ότι δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας σε ΠΕΠ, λήφθηκε στις 25.7.2019 και αφορούσε σε πρόσωπα που κατέχουν πολιτειακό αξίωμα ή το κατείχαν τα τελευταία πέντε χρόνια. Για τις περιπτώσεις που παρατίθενται πιο πάνω, οι εγκρίσεις είχαν δοθεί είτε πριν την πιο πάνω Απόφαση, είτε κατά την ίδια περίοδο, με αποτέλεσμα να ήταν αδύνατο να εφαρμοστούν οι διατάξεις.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, δεν υπήρχε αναφορά για τις πληροφορίες που σχετίζονται με τα θέματα ΠΕΠ στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές, αν και η ιδιότητα ΠΕΠ κρίνεται ότι παραπέμπει σε περιπτώσεις υψηλού ρίσκου, δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ. Επισημαίνουμε, επίσης, ότι στις περιπτώσεις (iii), (v) και (vi), η έγκριση δόθηκε από το ΥΣ την ίδια, ή/και λίγες ημέρες μετά που το ίδιο αποφάσιζε ότι δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας σε ΠΕΠ, χωρίς φυσικά να γνωρίζει τα δεδομένα των υποθέσεων, αφού αυτά δεν τέθηκαν ενώπιόν του.

γ. Πληροφορίες που σχετίζονται με κατάχρηση και διαφθορά

- (i) Η αιτήτρια ήταν παντρεμένη με τέως Δήμαρχο, ο οποίος απολύθηκε το 2010 από το αξίωμά του από τον Πρόεδρο της χώρας, λόγω κατηγοριών για κατάχρηση, διαφθορά και προνομιακή μεταχείριση της κατασκευαστικής εταιρείας της συζύγου του. Δεν απαγγέλθηκαν συγκεκριμένες κατηγορίες και δεν έλαβε χώρα δικαστική διαδικασία εναντίον του. Η αιτήτρια το 2010 ενεπλάκη σε σκάνδαλο και διερευνήθηκε εναντίον της υπόθεση για υπεξαίρεση. Εταιρεία της που αντιμετώπιζε οικονομικά προβλήματα φερόταν να πώλησε γη σε κτηματομεσιτική εταιρεία, η οποία για την αγορά έλαβε δάνειο από τράπεζα που άνηκε στον Δήμο στον οποίο ήταν Δήμαρχος ο σύζυγος της. Την ημέρα της αγοράς, ο Δήμος αποφάσισε την αύξηση του κεφαλαίου της τράπεζας. Δεν απαγγέλθηκαν κατηγορίες εναντίον της (ημερ. Απόφασης ΥΣ 10.12.2014).

- (ii) Η αιτήτρια είναι πρώην σύζυγος επιχειρηματία, ο οποίος εξέτισε ποινή φυλάκισης για φοροδιαφυγή (9 χρόνια το 2005), κατάχρηση και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (13 χρόνια το 2010). Η αιτήτρια δεν ενεπλάκη στις ποινικές υποθέσεις και πήρε διαζύγιο το 2006 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 13.6.2016).
- (iii) Το 2014, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της χώρας της επέβαλε σε αιτήτρια πρόστιμο ύψους περίπου €670.000 (στο τοπικό νόμισμα), για χειραγώγηση της μετοχής εταιρείας στην οποία ήταν διευθύνων σύμβουλος. Η αιτήτρια απέρριψε τις κατηγορίες και δεν κατέβαλε το πρόστιμο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προχώρησε σε διερεύνηση ποινικής υπόθεσης εναντίον της, η οποία τερματίστηκε με απόφαση του Γενικού Εισαγγελέα της χώρας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 9.1.2018).
- (iv) Το δικαστήριο επέβαλε εναντίον αιτητή παγοποίηση περιουσιακών στοιχείων, για επιχειρηματικές διαφορές μεταβίβασης μετοχών. Οι καταγγελίες αποσύρθηκαν και η παγοποίηση άρθηκε. Επίσης, Επιτροπή ομολόγων των ΗΠΑ παγοποίησε περιουσιακά στοιχεία εταιρείας που ελεγχόταν από τον αιτητή για παράνομα κέρδη. Πληρώθηκε ποσό περίπου €12 εκ., χωρίς όμως να παραδεχτούν, ενώ ο αιτητής δεν κατηγορήθηκε. Επίσης, σε άρθρο αναφέρεται ότι ο αιτητής διέφυγε από τη χώρα του για να αποφύγει έρευνα εναντίον των εταιρειών του, οι οποίες είχαν σχέση με καταδικασθέντα πρώην αξιωματούχο. Επίσης, ήταν μέλος Επιτροπής που αποτελούσε πολιτικό σώμα στη Βουλή (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.7.2020).
- (v) Η INTERPOL ζήτησε πληροφορίες για αιτήτρια, σύζυγο επενδυτή, η οποία ήταν διευθύντρια εταιρείας, στην οποία είχε μεταφερθεί ποσό περίπου €3,3 εκ. από εταιρεία στην οποία διευθυντής ήταν πρόσωπο το οποίο διερευνούσαν για φοροδιαφυγή. Στη συνέχεια, τα κεφάλαια μεταφέρθηκαν σε λογαριασμούς άλλων ανενεργών εταιρειών. Η INTERPOL Λευκωσίας τους ενημέρωσε ότι η αιτήτρια ήταν άγνωστη στο εγκληματολογικό αρχείο των Κυπριακών αρχών. Δεν εντοπίστηκε κάτι ούτε από τη ΜΟΚΑΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 15.10.2019).
- (vi) Ο σύζυγος επενδυτής καταζητείτο από τις αρχές της χώρας του για υπόθεση απάτης και αργότερα το διεθνές ένταλμα σύλληψης ακυρώθηκε (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.8.2014).
- (vii) Κατά τον έλεγχο αιτητή από την Αστυνομία, εντοπίστηκε φάκελος στην EUROPOL που σχηματίστηκε κατόπιν αιτήματος των αρχών Ευρωπαϊκής χώρας, σύμφωνα με τον οποίο ο αιτητής μαζί με άλλα πρόσωπα, διερευνήθηκε για υπόθεση απάτης, αλλά δεν προέκυψε οτιδήποτε εναντίον τους (ημερ. Απόφασης ΥΣ 8.6.2017).
- (viii) Στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας αναφέρεται για τον αιτητή ότι μπορεί να ωφελήθηκε από τις πολιτικές του διασυνδέσεις, καθώς ήταν συνιδιοκτήτης αλιευτικών εταιρειών με αναπληρωτή βουλευτή, καθώς και της θέσης ως μέλος του Κρατικού Συμβουλίου Αλίευσης της Επαρχίας του. Αναφέρει ότι μπορεί να έχει εκτεθεί σε δωροδοκία, διαφθορά ή άλλου είδους οικονομικό έγκλημα λόγω της θέσης του, όμως δεν εντοπίστηκαν οποιεσδήποτε πληροφορίες για τον ίδιο (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2020).
- (ix) Ο αιτητής υπηρετούσε ως Πρόεδρος ή ως υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος σε πολλές εταιρείες του αδελφού του, ο οποίος συνελήφθη για διαφθορά το 2017. Εκφράζονταν όμως αμφιβολίες για τη νομιμότητα των μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν για την κράτηση του

αδελφού του, ο οποίος αφέθηκε ελεύθερος το 2019, χωρίς να έχουν προσαφθεί οποιεσδήποτε κατηγορίες εναντίον του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 6.5.2019).

(x) Για τον αιτητή είχε παραληφθεί μήνυμα από την EUROPOL Ευρωπαϊκής χώρας, σχετικά με διερευνώμενη υπόθεση απάτης και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, χωρίς να εκδοθεί ένταλμα σύλληψής του. Ο αιτητής ήταν διευθύνων σύμβουλος εταιρείας, η οποία είχε απασχολήσει τη ΜΟΚΑΣ λόγω ύποπτων τραπεζικών συναλλαγών στην Κύπρο, ενώ η εταιρεία ανήκει σε άτομο το οποίο κατηγορήθηκε από τις Αμερικανικές αρχές για σύσταση εγκληματικής οργάνωσης, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και δωροδοκία αξιωματούχου (η έκδοση του ιδιοκτήτη εκδικάστηκε από Αυστριακό δικαστήριο και απορρίφθηκε, ενώ η σύζυγός του απέκτησε πρώτη την Κυπριακή υπηκοότητα με απόφαση του ΥΣ το 2015) (ημερ. Απόφασης ΥΣ 13.6.2016).

(xi) Η σύζυγος αιτητή καταζητείτο από τις αρχές της χώρας της για υπόθεση απάτης ύψους περίπου €3εκ. και εναντίον της είχε εκδοθεί διεθνές ένταλμα σύλληψης και διέφευγε της σύλληψης. Παρόλο που ο αιτητής παρουσιαζόταν ως το θύμα εξαπάτησης από τη σύζυγό του, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ είχε εισηγηθεί την απόρριψη του αιτήματος αφού η υπόθεση δεν είχε ακόμη διερευνηθεί. Το ΥΣ δεν είχε ενημερωθεί σχετικά στην Πρόταση που υποβλήθηκε (ημερ. Απόφασης ΥΣ 26.6.2013).

(xii) Ο αιτητής ήταν ιδιοκτήτης εταιρείας, η οποία κατηγορήθηκε για διαφθορά το 2011 και ο ίδιος καταδικάστηκε σε πέντε έτη φυλάκισης, επειδή το 2006 αγόρασε από την τοπική κυβέρνηση τεμάχια γης προς ανάπτυξη σε πολύ χαμηλή τιμή. Το 2013 η εταιρεία, μετά από συμφωνία με την κυβέρνηση, επέστρεψε τη γη και το δικαστήριο τερμάτισε την ποινική δίωξη εναντίον του αιτητή (ημερ. Απόφασης ΥΣ 16.2.2016).

(xiii) Αιτητής, ο οποίος κατείχε και δεύτερη υπηκοότητα και είχε αλλάξει το όνομά του, σε δημοσιεύματα αναφέρεται ότι εμπλεκόταν σε θέματα διαφθοράς και ότι κατάφερε να επιτύχει επιχειρηματικά χρησιμοποιώντας αθέμιτα μέσα (ημερ. Απόφασης ΥΣ 19.11.2014).

(xiv) Σύζυγος επενδύτριας συνελήφθη το 2014 για υπόθεση δωροδοκίας του φορολογικού ελεγκτή της εταιρείας του, ώστε ο ελεγκτής να μην περιλάβει στην αναφορά του παραβιάσεις της εταιρείας. Η υπόθεση τερματίστηκε και οι κατηγορίες αποσύρθηκαν το 2016, επειδή δεν υπήρχαν αρκετά στοιχεία. Είχε παρουσιάσει λευκό ποινικό μητρώο (ημερ. Απόφασης ΥΣ 9.3.2016).

(xv) Σύμφωνα με την έκθεση ελέγχου δέουσας επιμέλειας αιτητή, τα εισοδήματα των εταιρειών του αιτητή δεν ήταν αρκετά υψηλά για να του προσφέρουν το απαιτούμενο ποσό για τις επενδύσεις και πιθανόν μέρος του να προέρχεται από τον πατέρα της συζύγου του, του οποίου μία εκ των εταιρειών χαρακτηρίστηκε το 2019 ως η πιο απεχθής εταιρεία και κλέφτης και ότι δραστηριοποιείται σε τομέα που παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο διαφθοράς και δωροδοκίας. Όμως δεν έχουν εντοπιστεί κατηγορίες διαφθοράς ή δωροδοκίας εναντίον τους (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(xvi) Σύμφωνα με την έκθεση δέουσας επιμέλειας, αιτητής ήταν ιδρυτής, ιδιοκτήτης και διευθυντής εταιρείας, η οποία δραστηριοποιείτο στον τομέα του εμπορίου αντικειμένων συλλογής της χώρας του. Λόγω έλλειψης ρυθμιστικών Κανονισμών στον τομέα, οι δόλιες

δραστηριότητες ήταν διάχυτες. Η εταιρεία κατά την περίοδο 9/2016-3/2019 έλαβε πολλά εμβάσματα από €10.000 έως €45.000 από δικούς του λογαριασμούς, μελών της οικογένειας του και άλλους και εμπεριέχεται κίνδυνος ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Όμως δεν υπήρχαν ενδείξεις ότι ο αιτητής ή μέλη της οικογένειάς του εμπλέκονταν σε παράνομες δραστηριότητες. Στην έκθεση επισημαίνεται επίσης ότι, μεταξύ 2016 και 2018, ο αιτητής εργαζόταν σε εταιρεία στην οποία η σύζυγός του ήταν ιδιοκτήτρια και διευθύντρια, η οποία διαλύθηκε το 2018 για αδιευκρίνιστες αιτίες. Ο επενδυτής και η σύζυγός του δεν δήλωσαν στο βιογραφικό τους την εργοδότησή τους στην εταιρεία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(xvii) Αιτητής ήταν εκτελεστικός διευθυντής σε όμιλο εταιρειών, τον οποίο είχε ιδρύσει ο πατέρας του. Το 2018, είχε καταχωριστεί υπόθεση απάτης εναντίον του πατέρα του και το 2019 ανακρίθηκε για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η αίτησή του είχε αρχικά απορριφθεί και αργότερα εγκρίθηκε, αφού λήφθηκαν πρόσθετα στοιχεία, επιβεβαιώθηκε από τους δικηγόρους του αιτητή ότι δεν εκκρεμούσε οποιαδήποτε υπόθεση εναντίον του αιτητή και η έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας δεν ανέφερε τον αιτητή στην υπόθεση απάτης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(xviii) Αιτητής, ο οποίος είχε υπηρετήσει ως Υφυπουργός, ως γεροϋσιαστής, καθώς και σε Επιτροπή Ανάπτυξης κατά την περίοδο 1992-2010, το 1997 είχε κατηγορηθεί ότι καταχράστηκε περίπου €230 εκ. κατά την αγορά εξοπλισμού από την κυβέρνηση αλλά δεν προσάφθηκαν εναντίον του οποιεσδήποτε κατηγορίες επειδή καλυπτόταν από Βουλευτική ασυλία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 28.5.2014).

(xix) Αιτητής είχε κατηγορηθεί ότι, μαζί με δύο άλλα πρόσωπα, υπεξείρεσαν ποσό της τάξης των €300.000 σε τοπικό νόμισμα από εταιρεία υπό μορφή δωρεών σε φιλανθρωπικό ίδρυμα, όμως δεν υποβλήθηκε οποιαδήποτε καταγγελία εναντίον του αιτητή και υποβλήθηκε καθαρό ποινικό μητρώο και πιθανόν οι εναντίον του κατηγορίες να προσάφθηκαν στο πλαίσιο της δίωξης των συνεργατών του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 1.7.2015).

Σχετικά με τις πιο πάνω πολιτογραφήσεις, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στις επιστολές του ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας ανέφερε ότι όλες οι αιτήσεις που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο ικανοποιούσαν τα κριτήρια, τους όρους και τις προϋποθέσεις του ΚΕΠ, που ήταν σε ισχύ κατά την εξέτασή τους. Επίσης, για τη λήψη της απόφασης για προώθηση της αίτησης ενώπιον του ΥΣ για έγκριση, λαμβάνονταν υπόψη όλα τα στοιχεία της αίτησης και όχι μόνο αποσπασματικά γεγονότα. Ειδικότερα, για τις περιπτώσεις (i), (ii), (v), (vi), (x), (xi) και (xiv), οι αρνητικές πληροφορίες δεν αφορούσαν αποκλειστικά στο πρόσωπο του/της επενδυτή/επενδύτριας, αλλά στο πρόσωπο του/της συζύγου, ενώ για την περίπτωση (ix) αφορούσαν στον αδελφό του επενδυτή και για την (xvii) στον πατέρα του επενδυτή. Μάλιστα, στις περιπτώσεις (ii), (v) και (xi) οι αρνητικές πληροφορίες αφορούσαν σε πρώην σύζυγο. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση (ii) η επενδύτρια είχε διαζευχθεί τον πρώην σύζυγό της (ο οποίος καταδικάστηκε σε φυλάκιση) το 2006 και η αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση υποβλήθηκε, εξετάστηκε και εγκρίθηκε το 2016, δηλαδή μια δεκαετία αργότερα. Για την περίπτωση (xi) επισημάνθηκε το γεγονός ότι ο επενδυτής υπήρξε το θύμα της οικονομικής απάτης για την οποία καταζητείτο η πρώην σύζυγός του. Επίσης, για τις περιπτώσεις (i), (iii), (iv), (vi), (vii), (ix), (xiv) και (xvii), το ΥΠΕΣ αναφέρει ότι οι υπό αναφορά

αιτητές ή μέλη της οικογένειάς τους, είχαν από τη μια εμπλακεί σε ποινικές διαδικασίες, από την άλλη, όμως, δεν καταδικάστηκαν για ποινικά αδικήματα και κατά την εξέταση και έγκριση της αίτησης ήταν κάτοχοι λευκού ποινικού μητρώου. Σχετικά με την περίπτωση (xii) αναφέρεται ότι, παρόλο που ο επενδυτής είχε αρχικά καταδικαστεί για ποινικό αδίκημα, εντούτοις εν τέλει η εναντίον του ποινική δίωξη τερματίστηκε με απόφαση δικαστηρίου. Επιπρόσθετα, για τις περιπτώσεις (ii), (ix) και (x) είχαν εκφραστεί σαφείς υπόνοιες ότι οι ποινικές διώξεις εναντίον μελών οικογένειας των επενδυτών/επενδυτριών είχαν πολιτικά κίνητρα. Μάλιστα, για την περίπτωση (x) δικαστήριο κράτους-μέλους της ΕΕ απέρριψε αίτημα των Η.Π.Α. για έκδοση του συζύγου της επενδύτριας, επειδή θεωρήθηκε ότι το αίτημα για έκδοση ήταν υποκινούμενο από πολιτικά κίνητρα και ότι οι Αμερικανικές αρχές απέτυχαν να αποδείξουν ότι μπορούσαν να τεκμηριώσουν επαρκώς την εναντίον του υπόθεση. Ακόμη, για τις περιπτώσεις (viii), (xv) και (xvi) δεν υπάρχουν σαφείς πληροφορίες, οι οποίες να εμπλέκουν τους επενδυτές/επενδύτριες προσωπικά σε παράνομες ενέργειες. Απλώς, όπως αναφέρει, στις εκθέσεις ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας, εκφράζονται υπόνοιες ότι πιθανώς οι επενδυτές/επενδύτριες να εμπλέκονταν σε διαφθορά εξαιτίας διασύνδεσης με ΠΕΠ ή του τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους. Στις περιπτώσεις (xviii) και (xix) οι αιτητές είχαν προσκομίσει λευκό ποινικό μητρώο από τη χώρα καταγωγής τους.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, δεν υπήρχε αναφορά για τις πληροφορίες που σχετίζονται με κατάχρηση και διαφθορά στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ. Αναφέρουμε, ως παράδειγμα, την περίπτωση (xi), στην οποία ο τότε (2013) ΓΔ του ΥΠΕΣ είχε εισηγηθεί την απόρριψη του αιτήματος, ενώ το ΥΣ δεν είχε ενημερωθεί σχετικά, καθώς και την πρόσφατη (2021) περίπτωση (xv), στην οποία υπήρχαν ενδείξεις για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι οποίες απεκρύβησαν από το ΥΣ, το οποίο ενδεχομένως να αποφάσιζε περαιτέρω διερεύνηση του θέματος.

δ. Πληροφορίες που σχετίζονται με τα Paradise Papers/Panama Papers

Παρατηρήσαμε περιπτώσεις αιτητών των οποίων τα ονόματα περιλαμβάνονταν στα Panama Papers, Paradise Papers κ.λπ., ως μέτοχοι σε εταιρείες με έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους. Όπως αναφέρεται και σε σημειώματα, η συμπερίληψη του ονόματος κάποιου σε τέτοιες λίστες λεγόμενων φορολογικών παραδείσων δεν συνεπάγεται τη διάπραξη εγκληματικής ενέργειας, όμως δεδομένου ότι οι εν λόγω εταιρείες είναι εγγεγραμμένες σε δικαιοδοσίες με νομικό πλαίσιο που ευνοεί τη φοροδιαφυγή ή τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, η οποιαδήποτε εμπλοκή σε τέτοιες λίστες συνεπάγεται αυξημένο ρίσκο εμπλοκής σε ύποπτες/παράνομες δραστηριότητες.

Ειδικότερα:

(i) Σε έρευνα του ΥΠΕΣ, στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων World Check, αναφέρεται ότι το όνομα αιτητή περιλαμβανόταν στα Panama Papers και ότι ήταν ΠΕΠ, καθώς ήταν συνεργάτης

πολιτικών στη χώρα του. Επίσης, σε δημοσιεύματα στο διαδίκτυο αναφέρεται ότι το 2009 ο αιτητής συνελήφθη για υπόθεση ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, ενώ τελικά του χορηγήθηκε αμνηστία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 12.12.2018). Σημειώνουμε ότι αίτηση υπέβαλε ξεχωριστά και η θυγατέρα του αιτητή, η οποία εργάζεται στις επιχειρήσεις του πατέρα της απ' όπου προέρχονται τα εισοδήματά της. Πληροφορίες έθεταν υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα των δραστηριοτήτων του πατέρα της (ημερ. Απόφασης ΥΣ 12.12.2018).

(ii) Ο αιτητής αναφέρεται στα Panama Papers ως ιδιοκτήτης και δικαιούχος εταιρείας. Ως δεύτερος μέτοχος είναι ίδρυμα, το οποίο έχει μετοχές σε εταιρείες στις οποίες είναι ιδιοκτήτης ο πατέρας του αιτητή, για τον οποίο εντοπίστηκαν αρνητικά δημοσιεύματα. Είχε κατηγορηθεί από εταιρεία, από την οποία είχε δανειστεί ποσό περίπου €100 εκ., ότι αγόρασε εταιρεία η οποία άξιζε €700.000 προς €14 εκ., με σκοπό να μην αποπληρώσει το δάνειο (ημερ. Απόφασης ΥΣ 8.7.2020).

(iii) Εντοπίστηκε δημοσίευμα, σύμφωνα με το οποίο το όνομα αιτητή περιλαμβανόταν στα Panama Papers ως μέλος του ΔΣ και μέτοχος εταιρείας εγγεγραμμένης στις Σεϋχέλλες. Μέλος του ΔΣ και φερόμενος ιδιοκτήτης της εταιρείας ήταν επιχειρηματίας ο οποίος διερευνάτο για δωροδοκία και οικονομικές απάτες (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.1.2018).

(iv) Η έκθεση δέουσας επιμέλειας εντόπισε το όνομα του αιτητή στα Panama Papers το 2015, ως μέτοχο εταιρείας με έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους. Επίσης, ο αιτητής είχε διατελέσει Δήμαρχος (όχι όμως κατά την περίοδο της έρευνας), χωρίς να διευκρινίζονται οι ημερομηνίες. Επιπρόσθετα, ο αιτητής είχε αποκτήσει Γαλλική υπηκοότητα, μέσω του Γαλλικού προγράμματος πολιτογράφησης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2020).

(v) Σε έκθεση έρευνας δέουσας επιμέλειας εντοπίστηκε κίνδυνος αρνητικής φημολογίας και πηγών πλουτισμού αιτήτριας. Πρόσωπο με ίδιο όνομα με την αιτήτρια σχετίζεται με εταιρεία, η οποία είχε έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους. Το πρόσωπο αυτό χρησιμοποίησε δίκτυο πυραμίδας για να εκδώσει ψηφιακά νομίσματα αξίας €150 εκ., για συγκέντρωση παράνομου πλούτου και για φοροδιαφυγή. Αναφέρει, επίσης, ότι η εταιρεία δεν ήταν επισήμως εγγεγραμμένη, ότι δεν είχε πληρώσει οποιοδήποτε ποσό σε φόρους και ότι το πρόσωπο αυτό εξαπάτησε ανυποψίαστους επενδυτές, όμως λόγω έλλειψης πληροφοριών, δεν εξακριβώθηκε εάν πρόκειται για την αιτήτρια ή για συνωνυμία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 30.7.2021).

(vi) Σύμφωνα με την έκθεση έρευνας δέουσας επιμέλειας, αιτητής αναφερόταν στα Panama Papers ως μέτοχος εταιρείας που ιδρύθηκε στο Hong Kong και σημειώνει ότι οι υπεράκτιες (offshore) εταιρείες έχουν χρησιμοποιηθεί για παράνομες δραστηριότητες, όπως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και φοροδιαφυγή. Δεν εντοπίστηκαν όμως ισχυρισμοί για διαφθορά εναντίον του αιτητή ή της εταιρείας στην οποία ήταν μέτοχος. Επίσης, η ΜΟΚΑΣ έλαβε αίτημα παροχής πληροφοριών από αντίστοιχη μονάδα του εξωτερικού, για εταιρεία της οποίας ο αιτητής ήταν μέτοχος, η οποία διερευνάτο μαζί με άλλες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος από υπεξαίρεση κεφαλαίων τράπεζας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(vii) Επενδύτρια διετέλεσε διευθύντρια σε εταιρεία που είχε έδρα στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους, αναφερόταν στα Panama Papers ως μέτοχος εταιρειών με έδρα τις Μπαχάμες, οι οποίες

είχαν διαλυθεί και ο σύζυγός της, ο οποίος φαίνεται να ήταν και ο ίδιος μέτοχος διαλυμένης εταιρείας με έδρα τις Μπαχάμες, αναφερόταν στα Offshore Leaks ως μέτοχος εταιρείας με έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(viii) Εντοπίστηκαν στο διαδίκτυο στοιχεία, τα οποία συνέδεαν τον αιτητή και τις εταιρείες στις οποίες εμπλεκόταν με τα Panama Papers και με ΠΕΠ. Σε δημοσίευμα σε ξένο ιστότοπο υπήρχε ο ισχυρισμός ότι εταιρεία του αιτητή εμπλεκόταν σε ύποπτες/παράνομες δραστηριότητες, πληροφορία η οποία δεν τεκμηριώθηκε (ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.8.2020).

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στην επιστολή του ημερ. 29.6.2022, μας απάντησε ότι οι βάσεις δεδομένων Paradise Papers, Panama Papers, Pandora Papers, Bahamas Leaks και Offshore Leaks είναι αναρτημένες στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα Offshore Leaks Database του International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ). Στην ιστοσελίδα αναφέρεται ρητώς πως η συμπερίληψη ενός προσώπου στις εν λόγω βάσεις δεδομένων, δεν σημαίνει αυτομάτως ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο εμπλέκεται σε ύποπτες ή παράνομες δραστηριότητες. Γι' αυτό, όπως ανέφερε, σε όλες τις περιπτώσεις λαμβάνονται υπόψη και όλα τα άλλα δεδομένα που συλλέγονται μέσα από τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στις αιτήσεις που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο, αναφέρεται ότι για την περίπτωση (ii) οι αρνητικές πληροφορίες δεν αφορούν στο πρόσωπο του επενδυτή, αλλά στον πατέρα του. Επίσης, οι περιπτώσεις (i), (iii), (iv), (v), (vi), (vii) και (viii) είχαν επιπρόσθετα διαβιβασθεί στη ΜΟΚΑΣ για περαιτέρω έλεγχο και από τον έλεγχο που πραγματοποίησε η ΜΟΚΑΣ, δεν προέκυψαν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να ενέπλεκαν τους επενδυτές σε παράνομες δραστηριότητες.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, δεν υπήρχε αναφορά για τις πληροφορίες που σχετίζονται με τα Paradise Papers/Panama Papers στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

ε. Πληροφορίες σχετικά με υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος

(i) Για αιτητή εντοπίστηκε από την Αστυνομία καταχώρηση στο σύστημα INTERPOL Ευρωπαϊκής χώρας για υπόθεση ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, χωρίς όμως να έχει εντοπιστεί ο φάκελος, καθώς με την πάροδο πέντε ετών από την τελευταία ενέργεια αυτός καταστρέφεται. Η έκθεση δέουσας επιμέλειας δεν εντόπισε οποιονδήποτε κίνδυνο για τον αιτητή. Σημειώνουμε ότι, πέραν του αιτητή και της συζύγου του, αίτηση υπέβαλε και η κόρη του ως επενδύτρια. Σύμφωνα με το σημείωμα, οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για την πολιτογράφηση της προήλθαν από δωρεά €5 εκ. από τον πατέρα της (ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.8.2020 και ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.8.2020).

(ii) Αιτητής είχε εμπλακεί το 2001 σε υπόθεση ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Εταιρεία στην οποία ήταν διευθυντής μετέφερε ποσό €25 εκ. από το εξωτερικό, κάτι που δεν δικαιολογείτο από τις δραστηριότητες της εταιρείας. Η υπόθεση παρουσιάστηκε ενώπιον δικαστηρίου αλλά ο

αιτητής αθώθηκε επειδή την περίοδο εκείνη το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος δεν συνιστούσε ποινικό αδίκημα στη χώρα του. Επιπλέον, η ΜΟΚΑΣ, από ύποπτες συναλλαγές από τράπεζες στην Κύπρο, είχε εντοπίσει δημοσιεύματα στο διαδίκτυο για τον αιτητή, σχετικά με υποθέσεις παράνομης εμπορίας οπλισμού και μεσολάβησή του μέσω Κυπριακής εταιρείας, για αγορά οπλισμού με τελικό προορισμό χώρα στην οποία είχε επιβληθεί εμπάργκο πώλησης όπλων. Ως δικαιολογητικά προς τις τράπεζες, για τις συναλλαγές που αφορούσαν στην εμπορία οπλικών συστημάτων, είχαν προσκομιστεί έγγραφα, τα οποία κρίθηκαν ύποπτα, καθώς περιείχαν σοβαρές ανακρίβειες και λάθη για τα οποία οι πελάτες των τραπεζών δεν ήταν σε θέση να εξηγήσουν. Όμως η INTERPOL της χώρας του δεν είχε πληροφορίες για ανάμειξη του αιτητή σε παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, είχε θεωρηθεί από τη ΜΟΚΑΣ ότι το ακίνητο στο οποίο επένδυσε ο αιτητής αξίας €5 εκ. ήταν υπερτιμημένο. Ενώ η αίτησή του είχε αρχικά απορριφθεί, ακολούθως εγκρίθηκε από το ΥΣ στις 27.4.2016. Ο αιτητής απασχόλησε εκ νέου την ΜΟΚΑΣ και το ΥΠΕΣ, μετά από ενημέρωση για δημοσιεύματα ότι εμπλεκόταν σε εμπόριο ναρκωτικών, όπλων και ανθρώπων και ειδικότερα αφότου έλαβε επιστολή τον Αύγουστο του 2019 από την Αστυνομία ότι καταζητείται διεθνώς για αδικήματα φοροδιαφυγής και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπου τελικά παρουσιάστηκε οικειοθελώς. Το ΥΠΕΣ απέστειλε, τον Νοέμβριο του 2019, Πρόταση προς το ΥΣ για αποστέρηση της Κυπριακής υπηκοότητας, η οποία όμως τελικά δεν φαίνεται να εγκρίθηκε και τον Απρίλιο του 2021 το ΥΠΕΣ του ανανέωσε κανονικά το Κυπριακό διαβατήριό. (ημερ. Απόφασης ΥΣ 27.4.2016).

(iii) Ο αιτητής είναι ιδιοκτήτης μίας εταιρείας και 33% μέτοχος, μαζί με τους δύο αδελφούς του, άλλης εταιρείας, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα διαμαντιών και κοσμημάτων. Ο συγκεκριμένος τομέας είναι επιρρεπής σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, λαθρεμπόριο και χρηματοδότηση τρομοκρατίας, καθώς, λόγω αδιαφάνειας και μη επιβολής Κανονισμών, ανταλλάζονται διαμάντια χωρίς να είναι γνωστή η προέλευσή τους. Δεν εντοπίστηκε όμως κάτι αρνητικό για τον αιτητή ή τις εταιρείες του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2020).

Σχετικά με την περίπτωση (i) ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ενημέρωσε ότι λόγω της καταστροφής του Φακέλου, η Αστυνομία δεν μπορούσε να τους ενημερώσει κατά πόσο ο επενδυτής είχε διερευνηθεί ως ύποπτος ή ποια ήταν η εμπλοκή του στη διερευνώμενη υπόθεση. Η αίτηση διαβιβάστηκε στη ΜΟΚΑΣ, όπου μετά από έλεγχο δεν προέκυψαν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να εμπλέκουν τον επενδυτή σε παράνομες δραστηριότητες. Για την περίπτωση (ii), ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μάς ανέφερε ότι αυτή είχε διερευνηθεί από την Τριμελή Επιτροπή, η οποία διορίστηκε στις 6.11.2019, όμως με τα δεδομένα που ίσχυαν δεν μπορούσε να αποστερηθεί την Κυπριακή υπηκοότητα αλλά η περίπτωση είναι υπό παρακολούθηση και σε περίπτωση που προκύψει οποιαδήποτε εξέλιξη, που συνηγορεί σε αποστέρηση, θα προωθηθεί, το συντομότερο, Πρόταση προς το ΥΣ. Σχετικά με την περίπτωση (iii), ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μάς ανέφερε ότι μπορεί ο τομέας στον οποίο δραστηριοποιείται επιχειρηματικά ο αιτητής, να έχει υψηλό ρίσκο, όμως τα αποτελέσματα του ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας δεν εντόπισαν οποιοδήποτε αρνητικό στοιχείο εναντίον του.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, δεν υπήρχε αναφορά για θέματα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ. Ουσιαστικά, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ ισχυρίζεται ότι, για παράδειγμα, το Υπουργείο του είχε δικαίωμα να αποκρύψει από το ΥΣ ότι για τον αιτητή (ii) η ΜΟΚΑΣ, από ύποπτες συναλλαγές από τράπεζες στην Κύπρο, είχε εντοπίσει δημοσιεύματα στο διαδίκτυο, σχετικά με υποθέσεις παράνομης εμπορίας οπλισμού και μεσολάβηση του μέσω Κυπριακής εταιρείας για αγορά οπλισμού με τελικό προορισμό χώρα στην οποία είχε επιβληθεί εμπάργκο πώλησης όπλων.

στ. Πληροφορίες σχετικά με τρομοκρατικές ενέργειες

Ο αιτητής διέμενε μόνιμα στην Κύπρο και υπήρχαν πληροφορίες ότι ήταν μέλος των μυστικών υπηρεσιών της χώρας του. Αναφέρεται πιθανή ανάμειξη σε τρομοκρατικές ενέργειες, μετακίνηση οπλισμού μεταξύ χωρών και ότι μετέβαινε συχνά στα κατεχόμενα και συνεργαζόταν με Τουρκοκυπρίους, όμως δεν επιβεβαιώθηκαν οι πληροφορίες και δεν έγινε ποινική διερεύνηση εναντίον του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 13.6.2016).

Για την πιο πάνω περίπτωση, ο ΓΔ μάς ανέφερε ότι κατά τη λήψη της απόφασης, για προώθηση της αίτησης ενώπιον του ΥΣ για έγκριση, λήφθηκε υπόψη ότι ο επενδυτής διαμένει στην Κυπριακή Δημοκρατία με την οικογένειά του από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Όσον αφορά στις πληροφορίες εναντίον του, αναφέρεται ότι όλες οι πληροφορίες λήφθηκαν πριν από το 2002, ενώ από το 2002 και εντεύθεν δεν υπήρξε οτιδήποτε εναντίον του. Επίσης, όλες οι πληροφορίες είναι ανεπιβεβαίωτες και ουδέποτε προέκυψε οποιοδήποτε στοιχείο που να οδηγήσει τις αρχές να προβούν σε ποινική διερεύνηση εναντίον του.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, οι πιο πάνω πληροφορίες δεν περιλήφθηκαν στη σχετική Πρόταση προς το ΥΣ και συνεπώς, η απάντηση του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντά στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε την αίτηση ως μη πληρούσα το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

ζ. Πληροφορίες σχετικά με διακίνηση ναρκωτικών

(i) Αιτήτρια το 2007 καταδικάστηκε σε εξαετή φυλάκιση, με πενταετή αναστολή, για διακίνηση ναρκωτικών. Το αδίκημα είχε παραγραφεί (ημερ. Απόφασης ΥΣ 7.10.2015).

(ii) Αιτητής καταδικάστηκε το 2004 σε τέσσερα χρόνια φυλάκιση, με αναστολή για κατοχή και πώληση ναρκωτικών το 2003. Η ποινή παραγράφηκε το 2006. Δεν εντοπίστηκαν οποιαδήποτε στοιχεία στα αρχεία της INTERPOL. Στο σημείωμα αναφέρεται επίσης ότι “επενδυτής, ο οποίος έχει καταδικαστεί για διάπραξη ποινικού αδικήματος, είναι εξαιρετικά αμφίβολο ότι μπορεί να θεωρηθεί «καλού χαρακτήρα»” (ημερ. Απόφασης ΥΣ 23.4.2020).

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στις επιστολές του ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας ενημέρωσε ότι για τις πιο πάνω περιπτώσεις, για έγκριση των αιτήσεων λήφθηκε υπόψη το νεαρό της ηλικίας τους όταν καταδικάστηκαν (21 ετών), ότι οι ποινές είχαν παραγραφεί και για την (i) το γεγονός ότι είχε συνεργαστεί με τις αρχές για τη σύλληψη των εμπόρων ναρκωτικών.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι στις πιο πάνω περιπτώσεις, οι πληροφορίες σχετικά με τα θέματα ναρκωτικών δεν είχαν περιληφθεί στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

η. Πληροφορίες σχετικά με καταδίκη σε φυλάκιση

(i) Αιτητής καταδικάστηκε το 2012 σε 18 μήνες φυλάκιση, με τριετή αναστολή, για τα αδικήματα της χρήσης πλαστού πιστοποιητικού γέννησης και της απόπειρας υφαρπαγής ψευδούς βεβαιώσεως στην προσπάθεια έκδοσης διαβατηρίου άλλης χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είχε ισχυριστεί ότι εξαπατήθηκαν και ότι δεν γνώριζαν το περιεχόμενο των πιστοποιητικών γέννησης, επειδή δεν γνώριζε την ελληνική. Σύμφωνα με τον δικηγόρο του, ο αιτητής εφεσίβαλε την απόφαση και αθώωθηκε, όμως δεν προσκομίστηκε επίσημο έγγραφο της αθωωτικής απόφασης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 8.10.2014).

(ii) Αιτητής καταδικάστηκε το 2005 (σε ηλικία 32 ετών) σε τετραετή φυλάκιση, για τα αδικήματα της υπεξαίρεσης και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Εξέτισε πέραν του ενός έτους φυλάκιση και το 2006 αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους. Το 2009, το δικαστήριο αποφάσισε την παραγραφή της ποινής και του ποινικού μητρώου (ημερ. Απόφασης ΥΣ 11.3.2015).

(iii) Αιτητής καταδικάστηκε το 2002 (σε ηλικία 23 ετών) σε δέκα μήνες φυλάκιση, σε υπό όρους αποφυλάκιση τριών ετών και σε πρόστιμο ύψους €2.000, για ποινικά αδικήματα της διακίνησης εκρηκτικών υλικών, της αποθήκευσης εκρηκτικών υλικών και της αποστολής εκρηκτικών υλικών μέσω ταχυδρομείου (ημερ. Απόφασης ΥΣ 11.9.2019).

(iv) Αιτητής, σύζυγος επενδύτριας καταδικάστηκε το 1996 (σε ηλικία 32 ετών) σε δύο χρόνια φυλάκιση με αναστολή για επίθεση. Το αδίκημα έχει παραγραφεί (ημερ. Απόφασης ΥΣ 28.3.2018).

(v) Αιτητής καταδικάστηκε το 1990 (σε ηλικία 20 ετών) σε τρία χρόνια φυλάκιση και κατάσχεση περιουσίας για τα αδικήματα της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας και κατοχής πλαστογραφημένων αγαθών. Αφέθηκε ελεύθερος το 1992 υπό όρους (ημερ. Απόφασης ΥΣ 26.9.2018).

(vi) Αιτητής καταδικάστηκε το 1987 (σε ηλικία 30 ετών) σε τρία χρόνια και έξι μήνες φυλάκιση για κλοπή. Το αδίκημα έχει παραγραφεί (ημερ. Απόφασης ΥΣ 27.7.2016)

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στις επιστολές του, ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας πληροφόρησε ότι, για την έγκριση των πιο πάνω περιπτώσεων, λήφθηκαν υπόψη ότι η ποινή φυλάκισής τους είχε

παραγραφεί πριν την υποβολή της αίτησης, ότι μεσολάβησε μεγάλο χρονικό διάστημα από την καταδίκη μέχρι την υποβολή των αιτήσεών τους, το νεαρό της ηλικίας τους για τις περιπτώσεις (iii) και (v) και ότι δεν υπήρχαν οποιεσδήποτε άλλες αρνητικές πληροφορίες εναντίον τους. Για την περίπτωση (i), μας ανέφερε ότι αντίγραφο της κατ' έφεση αθωωτικής απόφασης είχε σταλθεί στο ΥΠΕΣ στις 3.10.2014, δηλαδή πριν την υποβολή της Πρότασης και τη λήψη της Απόφασης από το ΥΣ.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, οι πληροφορίες σχετικά με την προηγούμενη καταδίκη σε φυλάκιση δεν είχαν περιληφθεί στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

θ. Πληροφορίες σχετικά με κατηγορίες για πλαστογραφία

(i) Το επιχειρηματικό δάνειο αιτητή ύψους περίπου €700 εκ (σε τοπικό νόμισμα) κατέστη μη εξυπηρετούμενο και ο διαχειριστής διαπίστωσε ότι ο αιτητής καταχράστηκε από την εταιρεία περίπου €100 εκ. τα οποία χρησιμοποίησε για ιδίους σκοπούς. Ο διαχειριστής προχώρησε με εκποίηση του εργοστασίου και τα δάνεια αποπληρώθηκαν. Ο αιτητής με τη σύζυγό του, κατέθεσαν αγωγή εναντίον της τράπεζας για παράνομη αποξένωση της περιουσίας του. Κατά την εκδίκαση της υπόθεσης παραδέχτηκαν ότι εξασφάλισαν το δάνειο με πλαστά έγγραφα ξένης τράπεζας. Επίσης, διερευνήθηκαν από το Γραφείο Φορολογίας για μη πληρωμή φόρου κεφαλαιουχικών κερδών ύψους περίπου €120 εκ. και εμπλέκεται σε οικογενειακή διαμάχη, όπου κατηγορήθηκε για καταπάτηση ξένης ιδιοκτησίας, πρόκληση ζημιών και κλοπή εγγράφων (ημερ. Απόφασης ΥΣ 5.4.2018).

(ii) Σε αιτητή, ο οποίος διέμενε στην Κύπρο, είχε ασκηθεί τον Ιούνιο του 2017 ποινική δίωξη για τις κατηγορίες της κλοπής ποσού €550.000 από αντιπρόσωπο, της πλαστογραφίας και της κυκλοφορίας πλαστού εγγράφου. Ο Γενικός Εισαγγελέας είχε αποφασίσει αναστολή της ποινικής δίωξης, με την υπόθεση να παραμένει σε εκκρεμότητα για δύο έτη, σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος διαπράξει παρόμοιο αδίκημα, όρος ο οποίος διαγράφηκε αργότερα. Ο αιτητής είχε ερευνηθεί για δεύτερη υπόθεση πλαστογραφίας, η οποία αρχειοθετήθηκε χωρίς στοιχειοθέτηση αδικήματος. Επίσης, από έρευνα στο World Check εντοπίστηκε πρόσωπο με ίδιο όνομα, το οποίο τον Αύγουστο του 2016 καταδικάστηκε σε φυλάκιση για το αδίκημα της απάτης, χωρίς όμως να εμπεριέχεται η ημερομηνία γέννησης για επιβεβαίωση ότι αφορούσε στο ίδιο άτομο (ημερ. Απόφασης ΥΣ 3.7.2019).

Για τις πιο πάνω περιπτώσεις ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε για την περίπτωση (i) ότι, κατά τη λήψη της απόφασης για προώθηση των αιτήσεων ενώπιον του ΥΣ για έγκρισή τους, λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η αγωγή εναντίον της τοπικής τράπεζας έληξε μέσω διακανονισμού τον Ιούλιο του 2016, βάσει του οποίου η τράπεζα κατέβαλε στο ζεύγος περίπου €140 εκ. ως αποζημίωση. Επίσης, οι αιτητές είχαν προσκομίσει πιστοποιητικό λευκού

ποινικού μητρώου από τη χώρα καταγωγής τους. Επιπρόσθετα, όσον αφορά στην υπόθεση μη καταβολής φόρου κεφαλαιουχικών κερδών, η υπόθεση έληξε μέσω διακανονισμού το 2016, οι όροι του οποίου δεν δημοσιοποιήθηκαν. Ακόμη, η αίτηση είχε επιπρόσθετα διαβιβασθεί στη ΜΟΚΑΣ για περαιτέρω έλεγχο και από τον έλεγχο που πραγματοποίησε δεν προέκυψαν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να ενέπλεκαν τους αιτητές σε παράνομες δραστηριότητες. Για την περίπτωση (ii), μας ανέφερε ότι, κατά τη λήψη της απόφασης για προώθηση των αιτήσεων ενώπιον του ΥΣ για έγκρισή τους, λήφθηκε υπόψη ότι ο αιτητής είχε προσκομίσει πρόσφατο πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα καταγωγής του. Επίσης, λήφθηκε σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι ο τότε Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας είχε αποφασίσει αναστολή της ποινικής δίωξης του επενδυτή και διαγραφή του όρου, που είχε θέσει, να παραμείνει σε εκκρεμότητα η ποινική υπόθεση για δύο χρόνια. Ακόμη, λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η δεύτερη υπόθεση εναντίον του αιτητή αρχειοθετήθηκε, χωρίς στοιχειοθέτηση οποιουδήποτε αδικήματος.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, οι πληροφορίες σχετικά με τις κατηγορίες για πλαστογραφία δεν είχαν περιληφθεί στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

(ι) Πληροφορίες σχετικά με άλλες κατηγορίες

(i) Για τον αιτητή εντοπίστηκαν δημοσιεύματα, σύμφωνα με τα οποία εμπλεκόταν σε παράνομες δραστηριότητες και συγκεκριμένα σε διακίνηση λαθρομεταναστών, όμως ουδέποτε διενεργήθηκε οποιαδήποτε έρευνα εναντίον του ούτε και κατηγορήθηκε επισήμως για οποιοδήποτε αδίκημα. Σημειώνουμε ότι, η σύζυγός του, η οποία δεν πολιτογραφήθηκε, κατά την αίτησή του ήταν Υφυπουργός στη χώρα τους (ημερ. Απόφασης ΥΣ 26.11.2014).

(ii) Αιτήτρια ήταν ΠΕΠ, καθότι, από το 2014, ήταν μέλος του ΔΣ τράπεζας, η οποία μέχρι τον Φεβρουάριο του 2014 ήταν κρατική οντότητα. Το 2017, η ΜΟΚΑΣ έλαβε αναφορά για ύποπτες συναλλαγές από τραπεζικό ίδρυμα για όμιλο εταιρειών. Παρόλο που δεν τέθηκε θέμα αμφισβήτησης των πηγών πλουτισμού των δικαιούχων του ομίλου, εντούτοις δημιουργήθηκαν υποψίες, λόγω κυρίως του όγκου των συναλλαγών μεταξύ των εταιρειών του ομίλου και των αλλαγών των ιδιοκτητών. Η αιτήτρια ήταν εκ των δικαιούχων του ομίλου μέχρι το 2011 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 7.5.2020).

(iii) Ο αιτητής περιλαμβανόταν στη λίστα των «αποκλεισμένων» διευθυντών εταιρειών (disqualified directors) για την περίοδο 11.2016-10.2021, επειδή η εταιρεία στην οποία ήταν διευθυντής δεν υπέβαλε ελεγμένους λογαριασμούς για τρία συναπτά έτη. Ως αποτέλεσμα, ο αιτητής δεν δικαιούται να είναι διευθυντής οποιασδήποτε εταιρείας κατά την περίοδο αυτή. Δεν εντοπίστηκε κάτι από τη ΜΟΚΑΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 15.10.2019).

- (iv) Εντοπίστηκε αρνητική φημολογία για τον πατέρα αιτητή, από τον οποίο είχαν προέλθει οι πόροι για την πολιτογράφηση. Ο πατέρας ήταν διευθύνων σύμβουλος εταιρείας στην οποία, σύμφωνα με δημοσίευμα, επιβλήθηκε πρόστιμο επειδή δεν έκτισε κατοικίες σε οικονομικά αδύναμες περιοχές της πόλης και τους απαγορεύτηκε να πωλούν ακίνητα στην πόλη τους. Επίσης, ο πατέρας και οι άλλοι διευθυντές ήταν αποδέκτες ποινικών παραπόνων για εργάτη που απεβίωσε από εργατικό ατύχημα. Το θέμα είχε διευθετηθεί εξώδικα (ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.8.2020).
- (v) Σύμφωνα με άρθρα, ο αιτητής ήταν ιδιοκτήτης και Πρόεδρος του ΔΣ ομίλου εταιρειών, ο οποίος περιλάμβανε ξενοδοχείο σχετικά με το οποίο ο Γενικός Εισαγγελέας της χώρας διενήργησε ποινική υπόθεση εναντίον του Δημάρχου για έκδοση παράνομων αδειών για την ανέγερσή του, οι οποίες ανακλήθηκαν. Η άδεια αφορούσε σε παραβίαση Κανονισμών που επέτρεπαν κτήρια μέχρι τέσσερις ορόφους, το συγκεκριμένο ήταν κτήριο επτά ορόφων, ενώ το ξενοδοχείο ολοκληρώθηκε. Επίσης, ο αιτητής διατηρούσε επιχειρηματικά συμφέροντα σε χώρα, η οποία υπόκειται σε κυρώσεις από τις ΗΠΑ, χωρίς να υπάρχουν πληροφορίες ότι ο αιτητής ή οι εταιρείες του υπόκειται σε κυρώσεις ή έχουν κατηγορηθεί για παράνομες δραστηριότητες (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).
- (vi) Ο αιτητής το 2015 καταδικάστηκε σε πρόστιμο €1.150, περίπου, για κατάχρηση εξουσίας. Το ίδιο έτος έλαβε αμνηστία και η ποινή παραγράφηκε (ημερ. Απόφασης ΥΣ 7.12.2017).
- (vii) Ο αιτητής είχε εμπλακεί σε αστική υπόθεση με καταβολή ποσού περίπου €300.000 σε τοπικό νόμισμα, χωρίς να διευκρινίζεται εάν πρόκειται για πρόστιμο ή για απώλεια περιουσίας συνεπεία της απόφασης. Το πιο πάνω δεν είχε αναφερθεί στην αίτηση για πολιτογράφηση στο σημείο όπου κλήθηκε να καταγράψει οποιεσδήποτε αστικές ή ποινικές υποθέσεις εναντίον του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 17.6.2020).
- (viii) Αιτητής διερευνήθηκε πέντε φορές ως αυτοεργοδοτούμενος και έλαβε πρόστιμο σε τρεις περιπτώσεις για παραβιάσεις των κανονισμών προστασίας του περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης. Οι υποθέσεις ήταν αστικής φύσεως και η ΜΟΚΑΣ δεν είχε αναφέρει οτιδήποτε (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2020).
- (ix) Ο αιτητής ήταν διευθύνων σύμβουλος σε εταιρεία στον τομέα των ακινήτων, στην οποία ήταν μέτοχος η σύζυγός του, η οποία παρά το ότι είχε καθαρό κέρδος περίπου €100.000 το 2019, από τον Δεκέμβριο του 2019 μπήκε σε διαδικασία εκκαθάρισης. Ο τομέας ακινήτων είναι τομέας υψηλού ρίσκου και στην έκθεση δέουσας επιμέλειας εντοπίζεται κίνδυνος πηγών πλουτισμού (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.10.2020).
- (x) Ο επενδυτής υπήρξε μέτοχος και η σύζυγος του διευθύνων σύμβουλος εταιρείας, η οποία δραστηριοποιείτο ως μεσάζων για αγορές μετοχών και η οποία είχε χάσει την άδεια λειτουργίας της, καθώς δεν κατέθεσε στις αρχές οικονομικές πληροφορίες για συγκεκριμένη περίοδο και κατά συνέπεια έχασαν και οι δύο την άδεια εξασκήσεως επαγγέλματός τους στον εν λόγω τομέα. Η έκθεση δέουσας επιμέλειας δεν είχε εντοπίσει για τους αιτητές κίνδυνο αρνητικής φημολογίας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(xi) Η έκθεση δέουσας επιμέλειας είχε εντοπίσει για τον αιτητή κίνδυνο αρνητικής φημολογίας. Ο αιτητής είχε κατηγορηθεί σε ποινική υπόθεση για αδίκημα εναντίον κυβερνητικού υπαλλήλου, υπόθεση η οποία έκλεισε επειδή δεν ήταν στη δικαιοδοσία του συγκεκριμένου δικαστηρίου. Επίσης, σύμφωνα με άρθρο, ήταν ένας εκ των επιχειρηματιών που συναντήθηκαν με τους πραξικοπηματίες της χώρας του, στους οποίους ζητήθηκε να παραμείνουν ουδέτεροι και να γνωστοποιήσουν την κατάσταση της χώρας στους επενδυτές (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2021).

(xii) Σύμφωνα με την έκθεση δέουσας επιμέλειας, ο αιτητής αναφερόταν ως κατηγορούμενος σε εννέα αστικές υποθέσεις οι οποίες έκλεισαν και οι περισσότερες αφορούσαν υποθέσεις συμβολαίων και σε τέσσερις υποθέσεις κάτω από το Ενιαίο Εμπορικό Δίκαιο των ΗΠΑ ως οφειλέτης, οι οποίες έκλεισαν μέχρι το 2001 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 30.7.2021).

(xiii) Η έκθεση δέουσας επιμέλειας αναφέρεται σε άρθρα, σύμφωνα με τα οποία ο αιτητής ήταν αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής εταιρείας στοιχημάτων, της οποίας υποκαταστήματα και γραφεία έτυχαν αιφνίδιας επιδρομής και έκλεισαν από το Γραφείο Χρηματοοικονομικών και Εσωτερικών Προσόδων της χώρας του, επειδή δεν ήταν εγγεγραμμένα στις αρμόδιες αρχές και επειδή παραβίασαν τις νομοθεσίες φορολογίας. Ο αιτητής δεν αναφερόταν προσωπικά στα άρθρα (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.7.2020).

Σχετικά με τα πιο πάνω, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στις επιστολές του, ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας ανέφερε ότι όλες τις αιτήσεις που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο ικανοποιούσαν τα κριτήρια, τους όρους και τις προϋποθέσεις του ΚΕΠ που ήταν σε ισχύ κατά την εξέτασή τους. Επίσης, για τη λήψη της απόφασης για προώθηση της αίτησης ενώπιον του ΥΣ, για έγκριση, λαμβάνονταν υπόψη όλα τα στοιχεία της αίτησης και όχι μόνο αποσπασματικά γεγονότα. Όσον αφορά στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μάς ανέφερε τα ακόλουθα για κάθε περίπτωση: Για τις (ii) (iii) και (viii), ότι η αίτηση είχε επιπρόσθετα διαβιβασθεί στη ΜΟΚΑΣ για περαιτέρω έλεγχο και από τον έλεγχο που πραγματοποίησε, δεν προέκυψαν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να ενέπλεκαν τον αιτητή σε παράνομες δραστηριότητες. Για τις (ix), (xi), (xii) και (xiii), ότι στην Έκθεση Ενισχυμένου Ελέγχου Δέουσας Επιμέλειας αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να εμπλέκουν τον επενδυτή σε οποιεσδήποτε παράνομες δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, για την (i) ότι η πολιτογράφηση έγινε πέντε χρόνια πριν αποφασιστεί να μην εγκρίνεται η πολιτογράφηση ΠΕΠ και ότι ο αιτητής είχε προσκομίσει λευκό ποινικό μητρώο. Για την (ii) ότι η νομική οντότητα, με την οποία συνδέεται η επενδύτρια, ήταν κρατική οντότητα και συνεπώς πολιτικώς εκτεθειμένη οντότητα μέχρι και τον Φεβρουάριο του 2014. Η επενδύτρια είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εν λόγω οντότητας από το 2014 και εντεύθεν. Συνεπώς, δεν ήταν μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, ενόσω αυτή ήταν κρατική οντότητα. Για την (iv) ότι οι αρνητικές πληροφορίες δεν αφορούσαν στο πρόσωπο του αιτητή, αλλά στον πατέρα του. Για την (v) ότι ο αιτητής δεν κατηγορήθηκε για την υπόθεση ανάκλησης των αδειών οικοδομής και ότι δεν εντοπίστηκαν οποιεσδήποτε πληροφορίες που να συνδέουν αιτητή με νομικές οντότητες που είναι ενταγμένες σε καταλόγους κυρώσεων ή οποιεσδήποτε πληροφορίες που να εμπλέκουν τον αιτητή ή εταιρείες του σε παραβίαση κυρώσεων ή άλλες παράνομες δραστηριότητες. Για την (vi) ότι κατά τη λήψη της απόφασης για προώθηση της αίτησης ενώπιον του ΥΣ για έγκριση, λήφθηκε

υπόψη το γεγονός ότι η ποινή του επενδυτή είχε ήδη παραγραφεί. Για την (vii) ότι σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ελέγχου δέουσας επιμέλειας ο επενδυτής είναι λευκού ποινικού μητρώου. Για την (viii) ότι οι αιτητές είχαν εμπλακεί μόνο σε αστικές υποθέσεις και είχαν προσκομίσει λευκό ποινικό μητρώο. Για την (x) αναφέρεται ότι κατά τη λήψη της απόφασης για προώθηση της αίτησης ενώπιον του ΥΣ για έγκριση, λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η απώλεια της άδειας εξασκήσεως επαγγέλματος έλαβε χώρα το 2009, δηλαδή περίπου 10 έτη προ της υποβολής της αίτησης για πολιτογράφηση στις 10.5.2019. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2009-2019 δεν εντοπίστηκαν οποιεσδήποτε άλλες αρνητικές πληροφορίες εναντίον των αιτητών. Για τη (xii) ότι ο αιτητής ικανοποιούσε τις προϋποθέσεις που έθεταν οι Κανονισμοί (6), (7) και (8) των Κανονισμών ΚΔΠ 379/2020.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι, στις πιο πάνω περιπτώσεις, οι σχετικές πληροφορίες δεν είχαν περιληφθεί στις Προτάσεις προς το ΥΣ και συνεπώς, οι πιο πάνω αναφορές του ΓΔ του ΥΠΕΣ, δεν απαντούν στο ερώτημα γιατί οι πληροφορίες αυτές δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ αλλά απεκρύβησαν από αυτό, δεδομένου ότι το ΥΣ ενδεχομένως να ζητούσε περαιτέρω διερεύνηση ή να αποφάσιζε ότι θα απέρριπτε τις αιτήσεις ως μη πληρούσες το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα», μη υιοθετώντας τις δικαιολογίες που προβάλλει σήμερα ο ΓΔ του ΥΠΕΣ.

4.2.7 Μη ικανοποίηση οικονομικών κριτηρίων

Οι πιο κάτω περιπτώσεις αφορούν στην πτυχή της αξιολόγησης των αιτήσεων από το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο, παρά τη μη τήρηση των εκάστοτε εν ισχύ κριτηρίων, εισηγείτο την προώθηση της αίτησης. Πιο κάτω καταγράφονται οι περιπτώσεις που στο ΥΣ δεν τέθηκαν όλα τα στοιχεία που αφορούσαν στις αποκλίσεις από τα κριτήρια, ενώ αυτές για τις οποίες το ΥΣ ενημερώθηκε, έστω και σε γενικές γραμμές και παραταύτα αποφάσισε την έγκριση των αιτήσεων, παρουσιάζονται στην παράγραφο 4.3.5 πιο κάτω.

(i) Ο αιτητής επένδυσε σε μετοχές αξίας περίπου €285.676 και σε καταθέσεις €3.100.000, ενώ είχε αγοράσει ακίνητη ιδιοκτησία το 2006 αξίας €2.172.451. Με βάση την Απόφαση, ημερ. 19.3.2014, ο αιτητής θα έπρεπε να προβεί σε επενδύσεις €5 εκ. κατά τα τρία έτη που προηγούνται της αίτησης, η οποία είχε υποβληθεί στις 13.3.2015. Στην πρόταση προς το ΥΣ αναφέρεται ότι ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι δεν ικανοποιούνται πλήρως τα κριτήρια αλλά εισηγείται όπως, δεδομένου του γενικότερου οικονομικού οφέλους, τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη απόφασης. Στην Πρόταση στο ΥΣ περιλαμβάνεται η γενική αναφορά του Υπουργείου Οικονομικών ότι η αίτηση δεν ικανοποιεί πλήρως τα κριτήρια (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2015).

(ii) Ο αιτητής αγόρασε οικοδομήσιμη γη αξίας €1.065.000, εμπορικό ακίνητο αξίας €460.000 (σύνολο €1.525.000) και μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία αξίας €317.391 στην οποία διενήργησε ανακαινίσεις ύψους €185.000 (σύνολο €502.391). Καθώς επένδυση αξίας €1.065.000 αφορά σε γη, η κατοικία δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί ως επένδυση (η συνολική επένδυση θα έπρεπε να ανέρχεται σε €2 εκ. πλέον κατοικία €500.000). Επίσης δεν προχώρησε με πλήρη αποπληρωμή των επενδύσεων του (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.11.2016).

(iii) Τρεις αιτητές, πέραν της αγοράς κατοικιών αξίας €500.000 έκαστος, επένδυσαν από €2 εκ. σε εταιρεία για την αγορά υπό ανέγερση ακινήτου αξίας €7.971.000. Οι τρεις επενδυτές

κατέβαλαν από κοινού μόνο το ποσό των €1.800.000 για την αγορά της οικοδομήσιμης γης, εντός της οποίας θα ανέγειραν τρία κτήρια, ενώ το υπόλοιπο ποσό προτίθεντο να το καταβάλουν σταδιακά. Ο Υπουργός Εσωτερικών ενέκρινε προώθηση των αιτήσεων στο ΥΣ, επειδή συμφώνησε το Υπουργείο Οικονομικών με την προϋπόθεση υποβολής πιστοποιητικών προόδου και παράδοσης των διαμερισμάτων στην εταιρεία και βεβαίωση ότι έχουν ίδιο ποσοστό συμμετοχής στην εταιρεία. Δεν ζητήθηκε η πληρωμή του υπόλοιπου ποσού των €4,2 εκ. (ημερ. Απόφασης ΥΣ 19.12.2017).

(iv) Αιτήτρια επένδυσε €2.020.545 σε σύσταση Κυπριακής εταιρείας, στην οποία απέκτησε το 35%, καταβάλλοντας όμως μόνο ποσό €1.659.000 για την επένδυση. Επιπρόσθετα είχε αγοράσει ιδιόκτητη κατοικία αξίας €552.744, η οποία εξοφλήθηκε. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται μόνο ότι η αιτήτρια θα πρέπει να υποβάλει πιστοποιητικό προόδου, βεβαίωση παράδοσης και πιστοποιητικό μετόχων (ημερ. Απόφασης ΥΣ 31.1.2019).

(v) Εγκρίθηκε αιτήτρια, η οποία είχε συνάψει συμφωνία για αγορά υπό ανέγερση μόνιμης κατοικίας αξίας €3.660.000, για την οποία κατέβαλε μόνο ποσό €2.541.840. Το Υπουργείο Οικονομικών δεν ζήτησε βεβαίωση αποπληρωμής, ούτε και το ΥΣ, το οποίο όμως δεν είχε ενημερωθεί σχετικά. Η αιτήτρια είχε αιτηθεί καταβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την κατοικία των €3.660.000. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται μόνο ότι η αιτήτρια θα πρέπει να υποβάλει πιστοποιητικό προόδου και βεβαίωση παράδοσης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.7.2019).

(vi) Αιτητής, ο οποίος υπέβαλε αίτηση το 2018, αγόρασε ακίνητο αξίας €3.043.478 το 2012, το οποίο ολοκληρώθηκε το 2013 αλλά κατά τα έτη 2014-2015 έγιναν περαιτέρω οικοδομικές εργασίες ύψους €967.945, δηλαδή η επένδυση δεν έγινε εξ ολοκλήρου κατά τα τρία έτη που προηγούνται της αίτησης. Ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι τα στοιχεία δεν ικανοποιούν πλήρως τα κριτήρια αλλά δεδομένου ότι το ακίνητο αποπερατώθηκε πρόσφατα και ότι η εταιρεία του αιτητή, μέσω της οποίας καταβλήθηκε το αντίτιμο της επένδυσης, παραλάμβανε χρήματα μέχρι το 2016, εισηγείται την υποβολή Πρότασης στο ΥΣ, με την οποία θα συμφωνήσει. Επιπλέον, προσκομίστηκε συμφωνία καταπιστεύματος, σύμφωνα με την οποία άτομο που έχει πολιτογραφηθεί έχει συμφέρον 50% στο οικιστικό ακίνητο αλλά δεν επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα ιδιοκτησίας. Το ακίνητο αγοράστηκε από τον αιτητή, τον οποίο διόρισε ως εμπιστευματοδόχο της. Δεν φαίνεται να είναι μέλη της ίδιας οικογένειας και συνεπώς να μπορούν να αγοράσουν συλλογικά κατοικία. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι ο αιτητής κατέβαλε το μεγαλύτερο μέρος του αντιτίμου της επένδυσης κατά την περίοδο 2012-2013 και ότι το Υπουργείο Οικονομικών εισηγήθηκε την υποβολή Πρότασης, επειδή για την αποπληρωμή του ακινήτου παραλάμβανε χρήματα από το εξωτερικό μέχρι και το 2016 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 12.7.2018).

(vii) Ο αιτητής, ο οποίος υπέβαλε αίτηση το 2018, επένδυσε συνολικά πέραν των €2 εκ. στην αγορά μίας μόνιμης κατοικίας, την οποία χρησιμοποιούσε από το 1999 αρχικά με μίσθωση και στη συνέχεια με αγορά της το 2016. Τα ποσά για μίσθωση, ανέγερση και ανακαίνιση της κατοικίας καταβάλλονταν σταδιακά από το 1999 μέχρι το 2015. Το 2016, έτος αγοράς, καταβλήθηκε μόνο το ποσό των €750.000, συνεπώς η επένδυση δεν έγινε κατά τα τρία έτη που

προηγούνται της αίτησης. Το Υπουργείο Οικονομικών θεώρησε ότι πληρούσε το οικονομικό κριτήριο Α1. Δεν υπήρξε σχετική ενημέρωση του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 14.5.2018).

(viii) Ο αιτητής σύναψε συμφωνία για αγορά οικοδομήσιμης γης ύψους €4,7 εκ., από την οποία είχε αποπληρωθεί μόνο ποσό ύψους €2.141.721. Δεν υπήρξε σχετική ενημέρωση του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 18.12.2018).

(ix) Μητέρα αιτήτριας, η οποία είχε πολιτογραφηθεί, είχε επενδύσει €4.610.000 σε υπό ανέγερση κατοικία και εκχώρησε δυνάμει δωρεάς το 50% στη θυγατέρα, η οποία επίσης υπέβαλε αίτημα για πολιτογράφηση. Η θυγατέρα θεωρήθηκε ότι είχε επενδύσει €2 εκ. σε μόνιμη κατοικία. Δεν υπήρξε σχετική ενημέρωση του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 20.6.2018).

(x) Αιτήτρια είχε υπογράψει μακροχρόνια σύμβαση μίσθωσης για απόκτηση οικιστικού ακινήτου αξίας περίπου €3,5 εκ., εκ των οποίων κατέβαλε μόνο το ποσό της τάξης των €2,5εκ. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται μόνο ότι η αιτήτρια θα πρέπει να υποβάλει ενημέρωση για αποπληρωμή του ακινήτου και, μετά την αποπεράτωσή του, βεβαίωση παράδοσης στην ίδια (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.11.2017).

(xi) Δύο διαφορετικοί αιτητές αγόρασαν από δύο υπό ανέγερση ακίνητα συνολικής αξίας €2 εκ. ο κάθε ένας, εκ των οποίων, για κάθε αιτητή μόνο €887.350 προήλθαν από ίδια κεφάλαια, ενώ το υπόλοιπο ποσό των €1.112.650 προήλθε από δάνεια που έλαβαν από την ίδια Κυπριακή εταιρεία, της οποίας μέτοχοι είναι και μέτοχοι της εταιρείας ανάπτυξης γης που τους πώλησε τα ακίνητα. Παρατηρείται δηλαδή ότι, όχι μόνο δεν ήλθαν εμβάσματα από το εξωτερικό ύψους €2 εκ. για τον κάθε επενδυτή, αλλά ότι κατέβαλαν ακριβώς το ίδιο ποσό από ίδια κεφάλαια και έλαβαν δάνεια για το υπόλοιπο ποσό από την ίδια εταιρεία, η οποία ανήκε στα άτομα που είχαν τα ακίνητα. Και στις δύο περιπτώσεις, ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε ότι δεν ικανοποιούνταν πλήρως τα οικονομικά κριτήρια, εισηγήθηκε όμως, δεδομένου του γενικότερου οικονομικού οφέλους που προκύπτει για την Κυπριακή οικονομία, να υποβληθεί πρόταση προς το ΥΣ, με την οποία θα συμφωνήσει. Επιπρόσθετα, το όνομα του ενός αιτητή περιλαμβάνεται στα Panama Papers, όπου αναφέρεται ότι παρουσιάζεται ως διαμεσολαβητής για πώληση ελικοπτέρων εταιρείας, η οποία διερευνάται για δωροδοκίες. Στις Προτάσεις προς το ΥΣ υπήρχε αναφορά ότι οι επενδυτές υλοποίησαν τις επενδύσεις τους, χρησιμοποιώντας εν μέρει κεφάλαια που προήλθαν από δανειακές συμβάσεις που είχαν συνάψει με Κυπριακή εταιρεία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 13.9.2018).

(xii) Αιτητής επένδυσε σε αγορά δύο ακινήτων αξίας €1,8 εκ. αντί €2 εκ., ενώ το 2014, δηλαδή πέραν των τριών ετών πριν από την αίτηση, αγόρασε μόνιμη κατοικία αξίας €309.524, αντί τουλάχιστον €500.000. Το ΥΣ ενημερώθηκε ότι η επένδυση των €309.524 έγινε προ της καθορισμένης τριετίας, όχι όμως ότι αυτό αφορούσε στην κατοικία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.5.2019).

(xiii) Με βάση το κριτήριο της Απόφασης του ΥΣ, ημερ. 24.5.2013, «Πρόσωπα των οποίων οι καταθέσεις στην Τράπεζα Κύπρου ή στη Λαϊκή Τράπεζα έχουν απομειωθεί λόγω των μέτρων που εφαρμόστηκαν στις δύο τράπεζες μετά τις 15.3.2013, μπορούσαν να πολιτογραφηθούν εάν ο αιτητής είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων σε μία ή και στις δύο αναφερόμενες τράπεζες η

οποία ανερχόταν συνολικά σε τουλάχιστον €3 εκ. Σε περίπτωση που είχε υποστεί συνολική απομείωση καταθέσεων κάτω των €3 εκ., τότε μπορούσε να αιτηθεί με επιπρόσθετη Άμεση Επένδυση ή Μικτές Επενδύσεις και/ή Δωρεές στα Κρατικά Ταμεία για το υπόλοιπο ποσό του εν λόγω κριτηρίου.»

Με την πιο πάνω αναφορά στην Απόφαση του ΥΣ δεν ήταν ξεκάθαρο εάν η συνολική επένδυση θα έπρεπε να ανερχόταν σε €3 εκ. ή σε €5 εκ. Σημειώνουμε, ωστόσο, ότι, στις «Συχνές Ερωτήσεις» που ετοιμάστηκαν μετά την απόφαση του ΥΣ ημερ. 19.3.2014, αναφερόταν ξεκάθαρα ότι σε περίπτωση που το ποσό απομείωσης ήταν χαμηλότερο των €3 εκ. στόχος ήταν η συμπλήρωση του ποσού των €5 εκ. με επιπρόσθετες επενδύσεις μέσω άλλων κριτηρίων (Α1-Α5).

Όπως διαπιστώθηκε, αριθμός αιτητών οι οποίοι είχαν υποστεί απομείωση καταθέσεων κάτω των €3 εκ. θεωρήθηκε ότι ενέπιπταν στο κριτήριο Α6 της Απόφασης του ΥΣ ημερ. 24.5.2013 και πολιτογραφήθηκαν με επενδύσεις άνω των €3 εκ. (αντί άνω των €5 εκ.). Ορισμένα παραδείγματα αναφέρονται πιο κάτω:

- ◆ Αιτητής είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων ύψους €460.170 και είχε προβεί σε αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας αξίας €3.009.022. Στη συγκεκριμένη περίπτωση εγκρίθηκε επιπλέον το εξαρτώμενο τέκνο του αιτητή, ενώ ήταν άνω των 28 ετών (29 ετών και 10 μηνών). Στην Πρόταση στο ΥΣ υπάρχει αναφορά μόνο για το ότι το τέκνο είναι άνω των 28 ετών (ημερ. Απόφασης ΥΣ 18.9.2013).
- ◆ Αιτητής είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων ύψους €2.199.966 και είχε προβεί σε αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας αξίας €2.190.241 (σύνολο €4.390.207) (ημερ. Απόφασης ΥΣ 23.4.2014).
- ◆ Αιτητής ήταν μέτοχος σε εταιρεία που είχε υποστεί μείωση καταθέσεων ύψους €1,1 εκ. και αγόρασε ακίνητη ιδιοκτησία αξίας €2.370.000. Δεν υπήρξε σχετική ενημέρωση του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 20.2.2014).
- ◆ Αιτητής είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων ύψους €952.116 και είχε προβεί σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €2.700.000. Δεν υπήρξε σχετική ενημέρωση του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 11.6.2014).
- ◆ Αιτητής είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων ύψους €828.145 και είχε προβεί σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €2.300.000. Δεν υπήρξε σχετική ενημέρωση του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 22.8.2014).

(xv) Επενδύτρια, η οποία υπέβαλε αίτηση τον Ιούλιο του 2014 υπέστη μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές της Τράπεζας Κύπρου ύψους €2,53 εκ. και αγόρασε κατοικία αξίας €500.000 και συνεπώς δεν πληρούσε τα οικονομικά κριτήρια. Σημειώνουμε ότι ο αδελφός της είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων της Τράπεζας Κύπρου ύψους €8,9 εκ. Στην Πρόταση στο ΥΣ γίνεται αναφορά ότι οι επενδυτές δεν εμπίπτουν πλήρως στις διατάξεις της σχετικής Απόφασης του ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 10.9.2014).

(xvi) Αιτητής, ο οποίος υπέβαλε αίτηση στις 26.3.2015, αγόρασε ακίνητη ιδιοκτησία το 2011 αξίας €3,8 εκ. και το 2014 αξίας €770.970, ενώ επένδυσε επίσης σε Κυπριακή εταιρεία κεφάλαιο ύψους €932.310, δηλαδή δεν έγινε επένδυση ύψους €5 εκ. εντός τριών ετών από την αίτηση. Ο

Υπουργός Οικονομικών εισηγήθηκε όπως, δεδομένου του οικονομικού οφέλους στην Κυπριακή οικονομία, τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη απόφασης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.7.2015).

(xvii) Εγκρίθηκε αιτητής, ο οποίος ήταν ιδιοκτήτης Κυπριακής εταιρείας, η οποία έδρευε αλλά δεν δραστηριοποιείτο επιχειρηματικά στην Κύπρο, καθώς και κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €1.175.000. Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε ότι ο αιτητής δεν ικανοποιούσε τα οικονομικά κριτήρια, αλλά εισηγήθηκε έγκριση, δεδομένου του γενικότερου οικονομικού οφέλους για την Κυπριακή οικονομία από τις διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητές του με έδρα την Κύπρο (ημερ. Απόφασης ΥΣ 8.1.2016).

(xviii) Αιτήτρια προέβηκε σε καταθέσεις τακτής τριετούς προθεσμίας συνολικού ύψους €3.660.000 και σε αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας αξίας €1.350.000. Όμως το κεφάλαιο της κατάθεσης προήλθε από δανειακή σύμβαση μεταξύ Κυπριακής τράπεζας και της αιτήτριας και συνεπώς δεν υπήρξε εισαγωγή νέων κεφαλαίων από το εξωτερικό. Επίσης, δεν πληρούσε τον όρο για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000. Στην Πρόταση στο ΥΣ έγινε αναφορά μόνο στη μη ικανοποίηση του όρου για κατοχή μόνιμης κατοικίας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 23.5.2014).

(xix) Αιτήτρια, η οποία υπέβαλε αίτηση στις 22.11.2017, επένδυσε στην αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας. Η αιτήτρια υπέβαλε στο Υπουργείο Εσωτερικών αντίγραφο συμβολαίου, ημερ. 20.11.2017, για την αγορά κατοικίας αξίας €1.500.000, μέσω εταιρείας ΑΑ της οποίας ήταν τελική δικαιούχος (μέσω καταπιστεύματος) από τις 28.9.2017. Επιπρόσθετα, υπέβαλε αντίγραφο συμφωνίας, ημερ. 22.11.2017, μεταξύ της αιτήτριας και εταιρείας ΒΒ εγγεγραμμένης στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους, για την αγορά της ίδιας εταιρείας ΑΑ προς €2εκ. Παρόλο που σύμφωνα με το καταπίστευμα η αιτήτρια ήταν ιδιοκτήτρια της εταιρείας από τις 28.9.2017, φαίνεται ότι αγόρασε τελικά το ακίνητο δύο μέρες μετά με κέρδος €500.000.

Μετά από διερεύνηση των πιο πάνω, το Υπουργείο Οικονομικών ενημέρωσε το ΥΠΕΣ ότι πληροφορήθηκε, μέσω του δικηγόρου της πως η αιτήτρια, παρόλο που εμφανιζόταν ως ιδιοκτήτρια της εταιρείας ΑΑ από τις 28.9.2017, εντούτοις η εταιρεία ΑΑ παρέμεινε στην ιδιοκτησία της εταιρείας ΒΒ μέχρι τις 22.11.2017, οπότε υπογράφηκε η συμφωνία με την αιτήτρια. Ανέφερε επίσης ότι η εταιρεία ΒΒ είχε πληρώσει φορολογία στο κέρδος από την πώληση των μετοχών της εταιρείας ΑΑ (€500.000). Σημειώνουμε ότι στο αρχείο του εφόρου εταιρειών η αιτήτρια παρουσιάζεται ως μέτοχος της εταιρείας ΑΑ από τις 28.9.2017 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 13.9.2018).

4.3 Έγκριση αιτήσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο ενώ γνώριζε ότι δεν πληρούνταν τα κριτήρια.

4.3.1 Γενικά

Όπως αναφέρουμε στην παράγραφο 4.2.1 πιο πάνω, ο Υπουργός Εσωτερικών ενημερωνόταν, κατά κανόνα με σχετικό σημείωμα, από τους αρμόδιους λειτουργούς του Υπουργείου του για τα θέματα που σχετιζόνταν με τις αιτήσεις που καλείτο να προωθήσει στο ΥΣ. Επίσης, ενημερωνόταν από το Υπουργείο Οικονομικών για την ικανοποίηση ή μη των επενδυτικών κριτηρίων. Στα σημειώματα αυτά υπήρχαν, πάρα πολλές φορές, πολύ σημαντικά θέματα που, είτε πρόδηλα θα

έπρεπε να οδηγήσουν στην άνευ ετέρου απόρριψη των αιτήσεων, είτε θα έπρεπε να προβληματίσουν το ΥΣ κατά τη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο άσκησης της διακριτικής του εξουσίας να αποφασίσει κατά πόσο πληρούνταν τα εν ισχύ κριτήρια και προϋποθέσεις και να εγκρίνει την πολιτογράφηση. Αυτά τα σημειώματα δεν επισυνάπτονταν στην Πρόταση προς το ΥΣ.

Ωστόσο, ορισμένες φορές περιλαμβανόταν μία, έστω γενική, αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ. Στην παρούσα παράγραφο 4.3 καταγράφονται περιπτώσεις, στις οποίες το ΥΣ ήταν ενήμερο ότι η αίτηση δεν πληρούσε τα καθορισμένα κριτήρια και συνεπώς η Απόφαση για έγκριση της αίτησης ήταν παράνομη.

Υπενθυμίζεται ότι τα κριτήρια καθορίζονταν από το ΥΣ με Αποφάσεις του οι οποίες, μετά την ψήφιση του περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικού) Νόμου του 2013 (Ν.36(Ι)/2013) ημερ. 30.4.2013, εκδίδονταν με δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, βάσει της παραγράφου 4 του Άρθρου 57 του Συντάγματος και συνεπώς αποτελούσαν δευτερογενή νομοθεσία.

Με βάση το άρθρο 8 («Νόμιμα πλαίσια της διοικητικής δράσης»), του Μέρους ΙΙΙ («Η αρχή της Νομιμότητας») του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (158(Ι)/1999):

«8.-(1) Οι δραστηριότητες της διοίκησης προσδιορίζονται και περιορίζονται από το εκάστοτε ισχύον δίκαιο.

(2) Οι κανόνες δικαίου που καθορίζουν τα όρια και την έκταση της εξουσίας της διοίκησης υπαγορεύονται από το Σύνταγμα, τους τυπικούς Νόμους και τις κανονιστικές πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου ή άλλων διοικητικών οργάνων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση Νόμου»,

όπου «"κανονιστική πράξη" σημαίνει πράξη η οποία θέτει κανόνες νομοθετικού περιεχομένου, γενικούς και απρόσωπους, που μπορούν να εφαρμοστούν σε περιπτώσεις αόριστες, υπάρχουσες ή μελλοντικές».

Η θέση του ΥΠΕΣ

Αναφορικά με τα πιο πάνω, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στις επιστολές του, ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, εξέφρασε την άποψη ότι, παρόλο που δεν υπήρχε πλήρης ικανοποίηση των κριτηρίων, εντούτοις στη βάση των στοιχείων των φακέλων, το ΥΣ ως το αρμόδιο όργανο, εξάσκησε τη διακριτική του ευχέρεια υπέρ της χορήγησης πολιτογράφησης. Αναφερόμενος σε συγκεκριμένη περίπτωση, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ επισημαίνει ότι στην Πρόταση αναφέρονταν οι απόψεις του Υπουργείου Οικονομικών, σύμφωνα με τις οποίες εισηγείτο προώθηση των αιτήσεων στο ΥΣ για πολιτογράφηση των αιτητών, λαμβάνοντας υπόψη γενικότερα οικονομικά οφέλη για την Κυπριακή οικονομία, με τρόπο που εξυπηρετούσε το δημόσιο συμφέρον.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ εξέφρασε αμφιβολίες κατά πόσο η παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας, στο πλαίσιο του ΚΕΠ, συνιστά διοικητική πράξη και όχι πράξη κυβερνήσεως («act of government»).

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ εξέφρασε επίσης την άποψη ότι, με βάση καλά θεμελιωμένες αρχές του διοικητικού δικαίου, όταν το ίδιο το όργανο (στην περίπτωση αυτή, το ΥΣ) καθορίσει τα κριτήρια, το ίδιο το όργανο μπορεί και να αποκλίνει και ότι, εφόσον η εξουσία χορήγησης υπηκοότητας

ήταν στο ΥΣ, αυτό είχε τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει για τη χορήγηση ή μη. Παρέπεμψε δε στο άρθρο 44(4) του Νόμου Ν. 158(I)/1999, στο οποίο προβλέπεται ότι, δεν απαγορεύεται σε διοικητικό όργανο να ασκήσει τη διακριτική του εξουσία σε μια υπόθεση, με βάση γενική πολιτική ή κριτήρια που έχει προκαθορίσει το ίδιο για παρόμοιες υποθέσεις, εφόσον η πολιτική ή τα κριτήρια που έχει χαράξει συνάδουν με τον Νόμο και να εξετάζει ιδιαίτερα κάθε υπόθεση που παρουσιάζεται ενώπιον του και πιο συγκεκριμένα να εξετάζει αν τα ιδιαίτερα περιστατικά της υπόθεσης δικαιολογούν απόκλιση από τη γενική πολιτική ή τα κριτήρια που χάραξε.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, ως ενισχυτικό στοιχείο της νομιμότητας των Αποφάσεων του ΥΣ, επικαλέστηκε επίσης το γεγονός ότι αντίγραφο της Πρότασης προς το ΥΣ διαβιβαζόταν στη Βουλή των Αντιπροσώπων, χωρίς αυτή να στείλει οποιοδήποτε σχόλιο ή να ζητήσει οποιαδήποτε διευκρίνιση.

Η θέση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας

Επί των πιο πάνω θέσεων του ΥΠΕΣ, η Υπηρεσία μας επισημαίνει τα ακόλουθα:

- ◆ Η θέση του ΥΠΕΣ παραγνωρίζει το γεγονός ότι το ΥΣ, σε πλείστες των περιπτώσεων, δεν είχε καν ενώπιόν του οποιαδήποτε ενημέρωση επί των γεγονότων της υπόθεσης και διαφόρων προβληματικών πτυχών των αιτήσεων, αφού το σημείωμα του αρμόδιου Λειτουργού και/ή η επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών δεν επισυνάπτονταν στην Πρόταση. Αυτές είναι οι περιπτώσεις που καταγράφονται στην παράγραφο 4.2 πιο πάνω. Ακόμη και στις περιπτώσεις (αυτές που καταγράφονται στην παρούσα παράγραφο 4.3) που στην Πρόταση γινόταν μία αναφορά, αυτή ήταν κατά κανόνα ελλιπής και περιοριζόταν σε μία γενική περιγραφή του θέματος.
- ◆ Το ΥΣ δεν καθόρισε απλώς μία γενική πολιτική ή κριτήρια από τα οποία θα μπορούσε να αποκλίνει όποτε αυτό ήθελε. Όπως αναφέρεται πιο πάνω, το ΥΣ, στη βάση της εξουσιοδότησης του άρθρου 111Α(2) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, όπως ίσχυε από τις 30.4.2013 μέχρι τις 31.1.2020, που έδινε στο ΥΣ εξουσία να πολιτογραφεί «υπό όρους ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει», αυτοβούλως αποφάσισε να καθορίσει κριτήρια τα οποία δημοσίευε κάθε φορά στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, με βάση την παράγραφο 4 του άρθρου 57 του Συντάγματος και συνεπώς αποτελούν δευτερογενή νομοθεσία.
- ◆ Οι παρανομίες του ΥΣ συνεχίστηκαν και μετά την 31.1.2020, όταν το νομικό πλαίσιο άλλαξε και πλέον η εξουσία του δεν ήταν η πολιτογράφηση «υπό όρους ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει», αλλά (μέχρι την έκδοση Κανονισμών που τελικά έγινε στις 18.8.2020), να τηρήσει τους τελευταίους όρους τους οποίους είχε καθορίσει σε Απόφασή του πριν την 31.1.2020, χωρίς διαφοροποίηση ή παρέκκλιση.
- ◆ Οι παρανομίες του ΥΣ συνεχίστηκαν ακόμη και μετά τις 18.8.2020, όταν δημοσιεύτηκαν οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020 και του αφαιρέθηκε εντελώς η εξουσία για καθορισμό των κριτηρίων.

- ♦ Ακόμη κι αν γινόταν δεκτό ότι μέχρι τις 31.1.2020 τα δημοσιευμένα κριτήρια ήταν απλώς μία άτυπη αυτοδέσμευση του ΥΣ, από την οποία είχε δικαίωμα να αποκλίνει (θέση που με βάση τα πιο πάνω απορρίπτουμε), ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, βάσει της αρχής της νομιμότητας, τα κριτήρια θα έπρεπε να τηρούνται και η απόκλιση από αυτά να είναι μόνο για ειδικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν και καθοριστούν κατά τη θέσπιση των κριτηρίων. Θεωρούμε, για παράδειγμα, ότι δεν μπορεί να τίθεται και να δημοσιεύεται οικονομικό κριτήριο για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000 και το ΥΣ να αποφασίζει να πολιτογραφήσει κάποιον που δεν έχει καθόλου κατοικία ή αυτή είναι πολύ μικρότερης αξίας, επειδή δήθεν αυτό εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον. Άλλωστε είναι καλά γνωστό ότι το δημόσιο συμφέρον δεν αποτελεί κριτήριο πέραν και υπεράνω του θετού δικαίου, αλλά εκφράζεται από αυτό, με τρόπο και κατά τους τύπους που αντιστοιχούν στην ιεραρχία του θετού δικαίου. Επίσης, το δημόσιο συμφέρον, του οποίου γίνεται επίκληση, πρέπει να εξειδικεύεται με αναφορά σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχτηκε η κρίση του αρμόδιου διοικητικού οργάνου.
- ♦ Η επίκληση από το ΥΠΕΣ του γεγονότος ότι ενημερωνόταν η Βουλή των Αντιπροσώπων και άρα, επειδή δεν αντιδρούσε, απαλλάσσεται τον ευθυνών της η εκτελεστική εξουσία, θεωρούμε ότι δεν χρήζει καν σχολιασμού, πρώτο γιατί στην πράξη η Βουλή των Αντιπροσώπων κατά κανόνα κρατείτο στο σκοτάδι, δεύτερο γιατί όταν γινόταν κάποια αναφορά σε προβλήματα αυτή ήταν γενική και αόριστη, και τρίτο οι αποφάσεις του ΥΣ δεν μετατρέπονται από παράνομες σε νόμιμες αν έστω υποτεθεί ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων αμελούσε να εξετάσει τα αντίγραφα των Προτάσεων που λάμβανε και να ζητήσει διευκρινίσεις.

4.3.2 Πολιτογράφηση προσώπων ως διευθυντικών στελεχών εταιρειών

Με βάση τα κριτήρια, ο αιτητής θα έπρεπε να είναι διευθυντής σε εταιρεία που είχε προβεί σε επενδύσεις ανάλογες αυτών που προβλέπονταν στο ΚΕΠ και επιπλέον ο αιτητής να έχει τέτοια αμοιβή στην εταιρεία που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100.000, τουλάχιστον για περίοδο τριετίας και νοουμένου ότι αυτή η φορολογία έχει ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί. Επίσης, ο αιτητής θα έπρεπε να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000 πλέον το ΦΠΑ.

Παρατίθενται οι ακόλουθες περιπτώσεις, στις οποίες ο αιτητής δεν πληρούσε τα κριτήρια αυτά και παραταύτα το ΥΣ ενέκρινε την αίτηση:

(i) Δύο αιτητές ήταν διευθυντικά στελέχη εταιρείας η οποία αγόρασε μετοχικό κεφάλαιο τράπεζας αξίας €61 εκ., ομόλογα €5 εκ. και επένδυσαν σε ακίνητα αξίας €20 εκ. Οι αιτητές αγόρασαν ακίνητη ιδιοκτησία αξίας περίπου €500.000 έκαστος, όμως δεν ήταν μέτοχοι ή τελικοί δικαιούχοι της εταιρείας. Στην πρόταση του ΥΠΕΣ αναφέρεται ότι δεν ικανοποιούσαν τα οικονομικά κριτήρια της Απόφασης του ΥΣ ημερ. 24.5.2013 και ότι ο Υπουργός Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές δραστηριότητες των αιτητών και το γενικότερο όφελος που προκύπτει για την Κυπριακή οικονομία, εισηγήθηκε η πολιτογράφηση να τεθεί ενώπιον του ΥΣ. Η

αίτηση είχε γίνει πριν προστεθεί πρόνοια που να επιτρέπει την πολιτογράφηση των διευθυντών εταιρειών που ήταν επενδυτές. Η Απόφαση για την έγκριση των αιτήσεων διευθυντικών στελεχών εταιρειών λήφθηκε στην ίδια συνεδρία του ΥΣ (ημερ. 19.3.2014), στην οποία αποφασίστηκε η συμπερίληψη στους δικαιούχους ακόμη και διευθυντών εταιρειών όταν αυτοί δημιούργησαν φορολογικά έσοδα στη Δημοκρατία τουλάχιστον €100.000 για 3 έτη. (ημερ. Απόφασης ΥΣ 19.3.2014). Σημειώνουμε πως πρόκειται για πρόσωπα που αναφέρονται στην Ειδική Έκθεση ΥΠΕΣ/04/2020 (ημερ. 27.11.2020), ως πολιτογραφηθέντες με την ιδιότητα του διευθυντή της εταιρείας «Α».

(ii) Πρόσωπο το οποίο υπέβαλε αίτημα ως διευθυντής, είχε προκαταβάλει στην Κυπριακή Δημοκρατία, ως φόρο εισοδήματος, το ποσό των €100.715. Όμως η αξία της ιδιόκτητης του κατοικίας ανερχόταν μόνο σε €310.000. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι η αίτηση δεν πληροί τον όρο της κατοχής μόνιμης κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000, καθώς η αξία της είναι χαμηλότερη της απαιτούμενης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 15.3.2019).

(iii) Δύο αιτητές εγκρίθηκαν πολιτογράφησης ως υψηλόβαθμα στελέχη εταιρείας, παρόλο που η εταιρεία προέβηκε μόνο σε επενδύσεις ύψους €4.296.500 (ενώ οι επενδύσεις θα έπρεπε να ανέρχονταν σε €5 εκ.), επειδή η εταιρεία είχε καταβάλει ποσό περίπου €28 εκ. για έξοδα λειτουργίας και αγορά υπηρεσιών. Δεν γίνεται αναφορά εάν η επένδυση προήλθε από έμβασμα από το εξωτερικό. Ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι οι αιτητές δεν ικανοποιούν πλήρως τα κριτήρια, ωστόσο, δεδομένου του οικονομικού οφέλους από τις δραστηριότητες της εργοδοτούσας εταιρείας, εισηγήθηκε όπως τεθούν ενώπιον του ΥΣ. Στις Προτάσεις στο ΥΣ αναφέρθηκε η θέση του Υπουργείου Οικονομικών (ημερ. Απ. ΥΣ 27.4.2016 και ημερ. Απ. ΥΣ 2.9.2015).

(iv) Έντεκα επενδυτές αιτήθηκαν πολιτογράφησης, οι δέκα ως μέτοχοι και ο ένας ως διευθυντής εταιρείας, η οποία το 2015 αγόρασε την πλειοψηφία των μετοχών δύο εταιρειών προς περίπου €180 εκ. Για να καλύψουν τον όρο της ιδιόκτητης κατοικίας, το 2018 αγόρασαν οικόπεδο προς €1.345.000 για ανέγερση πολυκατοικίας με έντεκα διαμερίσματα, με το κόστος ανέγερσης να εκτιμάται στα €6.266.000 και την αξία του κάθε διαμερίσματος να εκτιμάται σε €500.000. Δεν μεταφέρθηκαν τα σχετικά εμβάσματα στους λογαριασμούς των εργοληπτών επειδή, σύμφωνα με τους αιτητές, υπήρξαν καθυστερήσεις από συναλλαγματικούς ελέγχους. Επίσης, δεν γίνεται αναφορά για καταβολή φόρου εισοδήματος από τον διευθυντή. Ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρεται στο ότι δεν ικανοποιούνται πλήρως τα οικονομικά κριτήρια αλλά εισηγείται όπως, λόγω του γενικότερου οικονομικού οφέλους που προκύπτει για την Κυπριακή οικονομία από τις πραγματοποιηθείσες αλλά και τις πρόσθετες και μελλοντικές επενδύσεις της εταιρείας στην Κύπρο, τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη απόφασης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 12.12.2018).

(v) Ο αιτητής ήταν υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος ομίλου εταιρειών με 3.000 εταιρείες, 925 εκ των οποίων είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο. Οι δύο Κυπριακές μητρικές εταιρείες απασχολούσαν πέραν των 36 ατόμων και κατά την περίοδο 2016-2018 κατέβαλαν ποσό €8 εκ. σε μισθούς, ενοίκια, φόρους και αμοιβές. Ο πάροχος ζήτησε να ενημερωθεί κατά πόσο ο αιτητής, ο οποίος δεν εργαζόταν στην Κύπρο και συνεπώς δεν μπορούσε να ικανοποιήσει την προϋπόθεση καταβολής φόρου εισοδήματος ύψους €100.000, μπορούσε να πολιτογραφηθεί με βάση τις

δαπάνες του ομίλου. Ο Υπουργός Οικονομικών απάντησε ότι, εάν αποκτούσε μόνιμη κατοικία, θα έβλεπε το θέμα ευνοϊκά. Ο αιτητής απέκτησε μόνιμη κατοικία και ο Υπουργός Οικονομικών σύστησε την έγκριση της αίτησης. Τα πιο πάνω αναφέρθηκαν στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2020).

4.3.3 Πολιτογράφηση μελών της οικογένειας των επενδυτών

Στις πιο κάτω περιπτώσεις δεν πληρούνταν ούτε καν αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις που (έστω καθ' υπέρβαση εξουσίας, όπως εξηγείται στη παράγραφο 4.2.4 πιο πάνω) είχε καθορίσει το ΥΣ για την πολιτογράφηση των μελών της οικογένειας ενός επενδυτή (σύζυγος και οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα, δηλαδή φοιτητές μέχρι την ηλικία των 28 ετών, οι οποίοι φοιτούν σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έχουν ως κύρια δραστηριότητά τους την παρακολούθηση προγράμματος σπουδών πλήρους φοίτησης, με σκοπό την απόκτηση τίτλου τριτοβάθμιων σπουδών και πρόσωπα με βαριά σωματική ή διανοητική αναπηρία, που τους καθιστά ανίκανους να εργαστούν).

(i) Σε δύο περιπτώσεις εγκρίθηκε η πολιτογράφηση τέκνων οι οποίοι φοιτούσαν για απόκτηση δεύτερου μεταπτυχιακού τίτλου, ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στους αποδεκτούς τίτλους σπουδών, επειδή ήταν κάτω των 28 ετών (24 και 25 ετών αντίστοιχα) και εξακολουθούσαν να είναι φοιτητές και άρα οικονομικά εξαρτώμενοι των επενδυτών (ημερ. Απόφασης ΥΣ 2.2.2016 και 24.8.2016).

(ii) Εγκρίθηκε θυγατέρα επενδυτή, η οποία δεν ήταν φοιτήτρια, ήταν 30 ετών, παντρεμένη και μητέρα τριών παιδιών. Σύμφωνα με την Πρόταση προς το ΥΣ, ο πατέρας απέστειλε σχετική δήλωση ότι η θυγατέρα του ήταν οικονομικά εξαρτώμενη. Αίτηση υπέβαλε και ο γαμπρός του η οποία όμως απορρίφθηκε. Στην Πρόταση στο ΥΣ έγινε μόνο αναφορά ότι ο επενδυτής απέστειλε σχετική δήλωση με την οποία βεβαιώνει ότι η θυγατέρα του είναι οικονομικά εξαρτώμενη και όχι η ηλικία της ή ότι ήταν παντρεμένη με τρία παιδιά (ημερ. Απόφασης ΥΣ 2.4.2015).

(iii) Εγκρίθηκαν πολιτογράφησης τα δύο τέκνα επενδυτή, ο ένας 30 ετών νυμφευμένος και ο άλλος 23 ετών αλλά όχι φοιτητής. Ο επενδυτής, του οποίου η αίτηση είχε εγκριθεί από το ΥΣ στις 20.2.2013, είχε προβεί σε κατάθεση τακτής πενταετούς προθεσμίας €15 εκ. για σκοπούς πολιτογράφησης και σε αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας αξίας €550.000. Η κατάθεσή του είχε υποστεί απομείωση περίπου €7.125.000. Επίσης προχώρησε σε αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας συνολικής αξίας €3,5 εκ. Ο ΓΔ εισηγήθηκε απόρριψη αλλά ο Υπουργός Εσωτερικών ενέκρινε και το ΥΣ αποφάσισε να επιτρέψει την πολιτογράφηση για λόγους δημοσίου συμφέροντος αφού λήφθηκαν υπόψη οι επενδύσεις του πατέρα. Στις 30.1.2014 εγκρίθηκε πολιτογράφησης και η σύζυγος του υιού του επενδυτή (ημερ. Απόφασης ΥΣ 5.6.2013).

(iv) Εγκρίθηκε πολιτογράφησης τέκνο επενδυτή ο οποίος φοιτούσε μερικώς (part-time) για απόκτηση επαγγελματικού τίτλου επειδή ήταν ακόμη εξαρτώμενος του πατέρα του και όλη του η οικογένεια είχε αποκτήσει την Κυπριακή υπηκοότητα (ημερ. Απόφασης ΥΣ 28.4.2015).

(v) Παρόλο που δεν είχε συναφθεί γάμος ή πολιτική συμβίωση μεταξύ ζεύγους, εντούτοις εγκρίθηκε η πολιτογράφηση συμβίας του αιτητή, με το αιτιολογικό ότι πληρούται το πνεύμα των

όρων της απόφασης του ΥΣ, ημερ. 19.3.201. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρθηκε ότι το ζεύγος δεν είχε συνάψει γάμο ή πολιτική συμβίωση (ημερ. Απόφασης ΥΣ 27.1.2017).

(vi) Εγκρίθηκε η αίτηση τέκνου συμβίας αιτητή, η οποία είχε υποβληθεί με τις αιτήσεις δύο τέκνων του αιτητή. Το θέμα αναφέρθηκε στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 26.7.2017).

4.3.4 Μη ικανοποίηση του κριτηρίου για κατοχή μόνιμης κατοικίας αξίας €500.000

Σύμφωνα με τα κριτήρια του ΚΕΠ, οι αιτητές κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης θα έπρεπε να είναι κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ.

Παρατίθενται οι ακόλουθες περιπτώσεις στις οποίες ο αιτητής δεν πληρούσε το κριτήριο αυτό και παραταύτα το ΥΣ ενέκρινε την αίτηση:

(i) Η αγοραία αξία της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας ανερχόταν σε €360.956 και ήταν χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι η αξία της μόνιμης κατοικίας είναι χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 14.1.2015).

(ii) Η αγοραία αξία της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας ανερχόταν σε €375.151 και ήταν χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000. Ο αιτητής υπέγραψε συμφωνία με εργολάβο για ανακαίνιση της, συνολικής αξίας €146.390, η οποία δεν ολοκληρώθηκε/ καταβλήθηκε μέχρι τότε. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι η αξία της μόνιμης κατοικίας είναι χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 30.6.2016).

(iii) Ο αιτητής αγόρασε ιδιόκτητη κατοικία αξίας €341.038 από το 2002 η οποία ήταν χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000, όμως διαμένει μόνιμα στην Κύπρο από το 2006. Το θέμα αναφέρθηκε στην Πρόταση προς το ΥΣ όπου αναφερόταν ότι η αξία της μόνιμης κατοικίας είναι χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000, αλλά ότι πληρούνται τα κριτήρια και το πνεύμα των όρων, θέση με την οποία συμφώνησε το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.12.2016).

(iv) Σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων το οποίο υποβλήθηκε το 2014 και στο οποίο συμμετείχαν πέντε αιτητές, ο ένας αιτητής συμμετείχε με κατοικία αξίας €2,2 εκ. η οποία αγοράστηκε το 2010 (δηλαδή η επένδυσή του δεν διενεργήθηκε εντός του τριχρονου χρονικού διαστήματος που προηγήθηκε της ημερομηνίας της αίτησης) και δεύτερος αιτητής προέβηκε σε αγορά κατοικίας αξίας €405.000 αντί €500.000. Με την αφαίρεση του δεύτερου αιτητή από το σχέδιο η συνολική αξία του ομαδικού σχεδίου θα ήταν μικρότερη των €12,5 εκ. Σημειώνουμε ότι στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρεται ότι παρόλο που δύο επενδυτές δεν ικανοποιούσαν τα κριτήρια που καθόριζε η Απόφαση του ΥΣ αφού το ύψος των επενδύσεων τους ήταν χαμηλότερο του απαιτούμενου, εντούτοις εισηγείτο την υποβολή της Πρότασης προς το ΥΣ για λήψη συλλογικής απόφασης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 17.3.2015).

(v) Εγκρίθηκε αιτητής που προέβηκε σε κατάθεση τριετούς προθεσμίας ύψους €5 εκ. και σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €300.000. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι ο

αιτητής δεν πληρούσε τον όρο για αγορά κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000, χωρίς όμως να αναφέρεται η αξία της αγορασθείσας κατοικίας (ημερ. Απόφασης ΥΣ 3.9.2014).

(vi) Εγκρίθηκε αιτητής, ο οποίος είχε υποστεί υποχρεωτική μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές ύψους €6,2 εκ. και ο οποίος προέβη σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €210.000, με εισήγηση του λειτουργού του ΥΠΕΣ ότι, λόγω του ύψους των καταθέσεων που μετατράπηκαν σε μετοχές (πέραν των €5), η αίτηση μπορεί να υποβληθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη τελικής απόφασης. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρθηκε ότι ο αιτητής δεν πληρούσε τον όρο για αγορά κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2015).

(vii) Αιτητής, ο οποίος επένδυσε €2 εκ. σε Οργανισμό Εναλλακτικών Επενδύσεων και ήταν κάτοχος κατοικίας αξίας περίπου €35.000 από το 2005, θεωρήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών ότι σχετικά με τη μόνιμη κατοικία ο όρος κατ' ουσία πληρούται. Σύμφωνα με την Πρόταση προς το ΥΣ, στην οποία αναφερόταν ότι η κατοικία είχε αξία κάτω των €500.000 και με την Απόφαση του ΥΣ, ο αιτητής πληρούσε το πνεύμα των όρων (ημερ. Απόφασης ΥΣ 28.3.2018).

(viii) Ο αιτητής επένδυσε €5,1 εκ σε Κυπριακή εταιρεία και κατείχε μόνιμη κατοικία, την οποία αγόρασε το 1998 προς €71.254. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι η αξία της κατοικίας ήταν κατά πολύ χαμηλότερη του απαιτούμενου ελάχιστου ποσού των €500.000. (ημερ. Απόφασης ΥΣ 14.1.2015).

(ix) Το ΥΠΕΣ εισηγήθηκε την έγκριση αίτησης επενδύτριας, η οποία είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων στη Λαϊκή Τράπεζα ύψους €8,18 εκ., παρόλο που ήταν κάτοχος ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €116.126, λόγω της μεγάλης απομείωσης καταθέσεων, καθώς και επειδή διατηρούσε δεσμούς με την Κύπρο από το 1997. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι δεν πληρούσε τον όρο για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €500.000, καθώς η αξία της κατοικίας ήταν χαμηλότερη. Το Υπουργείο Οικονομικών δεν είχε συστήσει την αίτηση (ημερ. Απόφασης ΥΣ 11.6.2014).

(x) Εγκρίθηκε η αίτηση επενδυτή που αγόρασε Κυπριακή εταιρεία αξίας €9,25 εκ., η οποία κατείχε γη στην οποία ο αιτητής σκόπευε να αναγειρεί εργοστάσιο μεθανόλης, με συνολικό κόστος επένδυσης €500 εκ., χωρίς να κατέχει ιδιόκτητη κατοικία. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι δεν πληρούσε τον όρο για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €500.000 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 14.5.2014).

(xi) Εννέα άτομα, τα οποία ήταν δικαιούχοι εταιρειών των οποίων οι καταθέσεις στην Τράπεζα Κύπρου υπέστησαν απομείωση ύψους €114 εκ., πολιτογραφήθηκαν παρόλο που δεν κατείχαν και δεν πληρούσαν τον όρο για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας. Αναφέρεται ότι ένας εκ των πιο πάνω είχε εμπλακεί σε σκάνδαλο συνεταιρίου του, όμως δεν διερευνήθηκε ποινικά επειδή ήταν πολιτικό πρόσωπο. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι δεν πληρούσαν τον όρο για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000 (ημερ. Απόφασης ΥΣ 2.7.2014).

(xii) Πρόσωπο που πολιτογραφήθηκε το 2010 υπέγραψε συμφωνία ιδιοκτησίας για την κατοικία του στην Κύπρο, βάσει της οποίας δικαιούχοι του ακινήτου είναι τα πέντε παιδιά του, δύο εκ των οποίων πολιτογραφήθηκαν το 2015 θεωρώντας ως κατοικία τη συγκεκριμένη. Τα δύο παιδιά δεν φαίνεται να πληρούσαν τον όρο για κατοχή ιδιόκτητης κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000 ο

κάθε ένας, ενώ δεν γνωρίζουμε κατά πόσο ο πατέρας εξακολουθεί να κατέχει μόνιμη κατοικία. Στην Πρόταση προς το ΥΣ για πολιτογράφηση των παιδιών αναφερόταν ότι δεν πληρούσαν τον όρο για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας τουλάχιστον €500.000. (ημερ. Απόφασης ΥΣ 23.2.2010, 15.4.2015).

(xiii) Η αιτήτρια υπέστη απομείωση καταθέσεων στην Τράπεζα Κύπρου ύψους €30,9 εκ. αλλά δεν κατείχε μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν ότι δεν πληρούσε τον όρο για κατοχή μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στη Δημοκρατία. (ημερ. Απόφασης ΥΣ 14.1.2015).

4.3.5 Μη ικανοποίηση οικονομικών κριτηρίων

(i) Ο αιτητής υπέστη απομείωση καταθέσεων στη Λαϊκή Τράπεζα ύψους €2.067.587 και αγόρασε ακίνητα συνολικής αξίας €1.385.000. Συνεπώς δεν πληρούσε τα κριτήρια της Απόφασης, ημερ. 19.3.2014, αφού η απομείωση ήταν κάτω των €3 εκ. και με τις επενδύσεις κάτω των €5 εκ. Ο Υπουργός Οικονομικών, παρόλο που δεν ικανοποιούνταν τα οικονομικά κριτήρια, λόγω της απομείωσης των καταθέσεων και της πρόσθετης επένδυσης, εισηγήθηκε όπως η αίτηση τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη απόφασης. Ο Υπουργός Εσωτερικών και το ΥΣ συμφώνησαν με την έγκριση της αίτησης, με το αιτιολογικό ότι πληρούσε το πνεύμα των κριτηρίων που είχαν καθοριστεί. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι δεν πληρούνταν τα οικονομικά κριτήρια, καθώς και το ποσό απομείωσης και επένδυσης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 29.3.2017).

(ii) Ο αιτητής είναι ιδιοκτήτης Κυπριακής ασφαλιστικής εταιρείας και Κυπριακής εταιρείας, η οποία επενδύει στην Κύπρο και στο εξωτερικό, δεν έχει προσκομίσει σχετικά στοιχεία και δεν είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, αλλά αγόρασε με τον υιό του τεμάχιο στη Λεμεσό, στο οποίο θα ανέγειραν κατοικίες. Ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι δεν ικανοποιούνται επαρκώς τα οικονομικά κριτήρια όμως, δεδομένου του γενικότερου οικονομικού οφέλους, εισηγήθηκε να τεθούν οι αιτήσεις ενώπιον του ΥΣ. Η πιο πάνω θέση του Υπουργού Οικονομικών αναφέρθηκε στην Πρόταση προς το ΥΣ και η αίτηση εγκρίθηκε με το αιτιολογικό ότι εμπίπτει στο πνεύμα των κριτηρίων (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.11.2016).

(iii) Εγκρίθηκαν οι αιτήσεις επενδυτών συλλογικού σχεδίου, εκ των οποίων οι δύο χρησιμοποίησαν δύο επενδυτικά κριτήρια για τις επενδύσεις τους, κάτι που δεν επιτρέπεται στις συλλογικές επενδύσεις, ενώ ο ένας εξ αυτών κατέχει κατοικία με αγοραία αξία €310.000. Σημειώνουμε ότι το Υπουργείο Οικονομικών ανέφερε ότι δύο επενδυτές πραγματοποίησαν συνδυασμό επενδύσεων που δεν προβλέπεται από το κριτήριο Α.8, όμως δεδομένου του οικονομικού οφέλους στην Κυπριακή οικονομία εισηγήθηκε να τεθεί ενώπιον του ΥΣ. Το ΥΣ ενημερώθηκε για τις επενδύσεις, όχι όμως για την κατοικία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 16.2.2016). Σε παρόμοια περίπτωση εγκρίθηκε αίτηση επενδυτή, ο οποίος συμμετείχε σε συλλογικό σχέδιο συνδυάζοντας κριτήρια. Το Υπουργείο Οικονομικών ανέφερε ότι δεν αναφερόταν ρητώς ότι οι επενδυτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον συνδυασμό κριτηρίων και ήταν της γνώμης ότι δεν πληρούται το κριτήριο. Το ΥΣ ενημερώθηκε για την πιο πάνω θέση αλλά επέτρεψε την πολιτογράφηση με το αιτιολογικό ότι εμπίπτει στο πνεύμα των κριτηρίων (ημερ. Απόφασης ΥΣ 7.10.2015).

(iv) Αιτητής αγόρασε δύο υπό ανέγερση ακίνητα αξίας €2 εκ., από τα οποία μόνο οι €910.000 προήλθαν από τον ίδιο, ενώ το υπόλοιπο ποσό των €1.190.000 προήλθε από δάνειο από Κυπριακή εταιρεία η οποία ήταν μέτοχος της εταιρείας ανάπτυξης γης που πώλησε το ακίνητο στον αιτητή. Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε ότι ο αιτητής δεν ικανοποιεί πλήρως τα οικονομικά κριτήρια, όμως δεδομένου του γενικότερου οικονομικού οφέλους εισηγήθηκε υποβολή πρότασης προς το ΥΣ. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρεται η θέση του Υπουργού Οικονομικών (ημερ. Απόφασης ΥΣ 20.6.2018).

(v) Αιτητής αγόρασε ακίνητα κατά τα έτη 2007-2008, συνολικής αξίας €3.106.488, χρησιμοποιώντας κεφάλαια από δάνεια που είχε συνάψει με τη Λαϊκή Τράπεζα και την Τράπεζα Κύπρου. Τα δάνεια κατέστησαν μη εξυπηρετούμενα, με τις οφειλές το 2016 να ανέρχονται σε €3εκ. περίπου. Το 2016, ο αιτητής συμφώνησε με την Τράπεζα Κύπρου να καταβάλει άμεσα ποσό €2,4εκ., για συνολική διευθέτηση των δανείων, με τον όρο να θεωρηθεί επιτρεπτή επένδυση για σκοπούς απόκτησης της υπηκοότητας. Ο αιτητής είχε παραβιάσει τους όρους των δανειακών του συμβάσεων, αφού δεν κατέβαλλε τις απαιτούμενες δόσεις και επίσης οι επενδύσεις είχαν γίνει πριν από τα τρία έτη που προηγούνταν της αίτησης. Τα πιο πάνω αναφέρθηκαν στην Πρόταση προς το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 12.7.2018).

(vi) Αιτητής αγόρασε ιδιόκτητη κατοικία αξίας €3.950.000. Ο αιτητής είναι Πρόεδρος (και όχι μέτοχος) επενδυτικού ταμείου που αγόρασε μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας Κύπρου ύψους περίπου €100 εκ. και ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας από δευτερογενή αγορά αξίας €55 εκ. Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε ότι ο αιτητής δεν ικανοποιεί τα κριτήρια, δεδομένου όμως του γενικότερου οικονομικού οφέλους εισηγήθηκε υποβολή πρότασης προς το ΥΣ. Η εισήγηση του Υπουργού Οικονομικών αναφέρεται στην Πρόταση προς το ΥΣ. Σημειώνουμε ότι με την ίδια απόφαση εγκρίθηκε η πολιτογράφηση των γονέων και των τριών αδελφών του αιτητή, χωρίς να αναφέρεται εάν προέβησαν σε πρόσθετες επενδύσεις (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2015).

(vii) Αιτητής ο οποίος αιτήθηκε το 2013, σύναψε συμφωνία με Κυπριακή εταιρεία για ανέγερση πολυτελών κατοικιών προς μεταπώληση και συμφωνία για αγορά μίας εκ των κατοικιών αξίας €3 εκ. Το έργο δεν είχε ξεκινήσει, ενώ ο αιτητής κατέβαλε μόνο ποσό €3 εκ. συνολικά. Επίσης προχώρησε σε συμφωνία για αγορά του 50% των μετοχών εταιρείας στην οποία ανήκει ξενοδοχειακό συγκρότημα, με την επένδυση να ανέρχεται σε €20 εκ., χωρίς όμως να είχε ολοκληρωθεί η συμφωνία. Ο Υπουργός Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές δραστηριότητες του αιτητή και το γενικότερο οικονομικό όφελος, εισηγήθηκε υποβολή Πρότασης προς το ΥΣ. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρεται ότι δεν ικανοποιούνται τα οικονομικά κριτήρια (ημερ. Απόφασης ΥΣ 21.11.2013).

(viii) Αιτητής ήταν κάτοχος ακίνητης ιδιοκτησίας συνολικής αξίας €1.202.942 (χωρίς αναφορά εάν περιλάμβανε κατοικία) και αξιογράφων της Λαϊκής Τράπεζας ύψους €29,5 εκ. Ο Υπουργός Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές δραστηριότητες του αιτητή και το γενικότερο οικονομικό όφελος, εισηγήθηκε υποβολή Πρότασης προς το ΥΣ για να ληφθεί συλλογική πολιτική απόφαση. Ο αιτητής είχε καταδικαστεί σε φυλάκιση 17 μηνών, αδίκημα το οποίο παραγράφηκε. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρεται ότι δεν ικανοποιούνται τα οικονομικά κριτήρια (ημερ. Απόφασης ΥΣ 20.2.2014).

(ix) Αιτητής, ο οποίος υπέβαλε αίτηση τον Ιούλιο του 2014, αγόρασε το 2010 (ημερ. συμφωνίας 3.6.2010) ακίνητη ιδιοκτησία συνολικής αξίας περίπου €6εκ., την οποία πλήρωσε αυθημερόν, συνεπώς οι επενδύσεις είχαν πραγματοποιηθεί πέραν των τριών ετών που προηγούνταν της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης. Το Υπουργείο Οικονομικών ενημέρωσε ότι η αίτηση δεν πληρούσε τα κριτήρια επειδή έγινε στις 3.6.2010, δηλαδή σε χρόνο πέραν των τριών ετών που προηγούνται της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 11.2.2015).

(x) Αιτητής, ο οποίος είχε υποβάλει αίτηση με βάση το κριτήριο Α.8 Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις της Απόφασης του ΥΣ, ημερ. 19.3.2014, είχε επενδύσει €1.498.500 σε Κυπριακή εταιρεία και είχε υποστεί υποχρεωτική μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές ύψους €1.853.005, συνεπώς είχε προβεί σε επενδύσεις συνολικού ύψους €3.351.505. Όμως το κριτήριο Α.8 προέβλεπε μόνο τη μείωση των κριτηρίων Α.1-Α.4 από €5 εκ. σε €2,5 εκ. και ενώ δεν αναφέρεται ξεκάθαρα η περίπτωση της υποχρεωτικής μετατροπής μετοχών ως κριτήριο (και ενδεχομένως να θεωρήθηκε ότι ενέπιπτε σε κάποιο εκ των κριτηρίων), επισημαίνεται ότι το κριτήριο Α.8 δεν περιλαμβάνει στις ειδικές περιπτώσεις τον συνδυασμό κριτηρίων (κριτήριο Α.6). Αναφέρουμε επίσης ότι ο αιτητής δεν κατείχε κατοικία αξίας τουλάχιστον €500.000 αλλά τρεις κατοικίες συνολικής αγοραίας αξίας €376.747. Οι κατοικίες δεν περιλήφθηκαν στο ποσό των επενδύσεων, καθώς είχαν αγοραστεί πριν τα τρία έτη που προηγούνταν της αίτησης. Σημειώνουμε ότι στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφέρθηκε ότι δεν πληρούται ο όρος της κατοχής μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αξίας €500.000 καθώς η αξία είναι χαμηλότερη της απαιτούμενης (ημερ. Απόφασης ΥΣ 24.6.2015).

(xi) Σε παρόμοια περίπτωση τέσσερις εκ των πέντε επενδυτών που μετείχαν σε συλλογική επένδυση με το κριτήριο Α.8 δεν ενέπιπταν πλήρως στις διατάξεις της Απόφασης, ημερ. 19.3.2014, επειδή προέβησαν σε επενδύσεις συνδυάζοντας τα κριτήρια Α.3 (επένδυση σε ακίνητα) και Α.4 (αγορά ή σύσταση ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις), αντί να επενδύσουν μόνο σε ένα κριτήριο. Το Υπουργείο Οικονομικών ανέφερε ότι, καθώς δεν αναφερόταν ρητά στην Απόφαση του ΥΣ ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί συνδυασμός, θεωρούν ότι οι επενδυτές δεν εμπίπτουν στα κριτήρια της Απόφασης. Για τα πιο πάνω ενημερώθηκε το ΥΣ, το οποίο τους επέτρεψε την πολιτογράφηση με το αιτιολογικό ότι ενέπιπταν στο πνεύμα των κριτηρίων και όρων που είχε καθορίσει (ημερ. Απόφασης ΥΣ 9.9.2015).

(xii) Αιτητής ήταν 33,3% μέτοχος Κυπριακής εταιρείας, όμως δεν προσκομίστηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο αιτητής είχε μεταφέρει κεφάλαια στην εταιρεία. Ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι δεν ικανοποιούνται τα οικονομικά κριτήρια αλλά εισηγείται όπως, λόγω του γενικότερου οικονομικού οφέλους που προκύπτει για την Κυπριακή οικονομία από τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις του αιτητή, η αίτηση να τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη απόφασης. Το ΥΣ αποφάσισε ότι οι επενδυτικές του δραστηριότητες εμπίπτουν στο πνεύμα των κριτηρίων. Στην Πρόταση προς το ΥΣ αναφερόταν η θέση του Υπουργού Οικονομικών (ημερ. Απόφασης ΥΣ 25.11.2016).

(xiii) Δύο εκ των έξι επενδυτών, που μετείχαν σε συλλογική επένδυση με το κριτήριο Α.8, αγόρασαν ομόλογα Κυπριακής εταιρείας με ιδιωτική τοποθέτηση. Ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι δεν ικανοποιούνται τα οικονομικά κριτήρια, καθώς τα ομόλογα δεν τυγχάνουν

ελέγχου από οποιαδήποτε Αρχή, αλλά εισηγείται, δεδομένου του οικονομικού οφέλους που προκύπτει για την Κυπριακή οικονομία, η αίτηση να τεθεί ενώπιον του ΥΣ. Για την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών έγινε αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ, το οποίο αποφάσισε ότι οι επενδυτικές του δραστηριότητες εμπίπτουν στο πνεύμα των κριτηρίων (ημερ. Απόφασης ΥΣ 14.12.2015).

(xiv) Τα κεφάλαια τα οποία χρησιμοποίησε ο αιτητής για την αποπληρωμή των ακινήτων προήλθαν από δάνεια που έλαβε από Κυπριακή εταιρεία και όχι από δικά του περιουσιακά στοιχεία από το εξωτερικό. Στην πρόταση προς το ΥΣ αναφέρεται ότι ο επενδυτής υλοποίησε τις επενδύσεις του χρησιμοποιώντας κεφάλαια που προήλθαν από δανειακές συμβάσεις που είχαν συνάψει με Κυπριακή εταιρεία (ημερ. Απόφασης ΥΣ 18.12.2018).

(xv) Αιτητής επένδυσε στον τομέα της ναυτιλίας από το 1980, ιδρύοντας εταιρεία η οποία εδρεύει στην Κύπρο, εργοδοτεί 160 άτομα και τα τελευταία πέντε χρόνια δαπανάει €11 εκ. ως λειτουργικά έξοδα ανά έτος. Επιπρόσθετα, έχει αριθμό εταιρειών εγγεγραμμένες στην Κύπρο, είναι κάτοχος κατοικίας, όμως δεν πληροί κανένα κριτήριο. Ο Υπουργός Οικονομικών εισηγήθηκε όπως, δεδομένου του οικονομικού οφέλους στην Κυπριακή οικονομία από τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις του αιτητή, η αίτηση τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη απόφασης. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι ο αιτητής έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις στην Κύπρο, εντούτοις δεν εμπίπτει σε κανένα από τα οικονομικά κριτήρια που καθόρισε το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 17.1.2018).

(xvi) Αιτητής, ο οποίος ήταν πατέρας υψηλόβαθμου διευθυντικού στελέχους ξένης εταιρείας που είχε επενδύσει στην Κύπρο, προέβη σε συνολικές επενδύσεις ύψους €2.995.000 (κατάθεση προθεσμίας ύψους €500.000 και σε αγορά κατοικίας αξίας €2.495.000) αντί σε επενδύσεις ύψους €5 εκ. Ο Υπουργός Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές δραστηριότητες εταιρείας στην οποία ο υιός του ήταν διευθυντικό στέλεχος και ο οποίος είχε επίσης αποκτήσει την Κυπριακή υπηκοότητα, καθώς και το γενικότερο οικονομικό όφελος, εισηγήθηκε να υποβληθεί πρόταση προς το ΥΣ, ώστε να παρθεί συλλογική πολιτική απόφαση. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι οι αιτητές (επενδυτής και σύζυγος) δεν ικανοποιούν τα οικονομικά κριτήρια που καθόρισε το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 11.6.2014).

(xvii) Εγκρίθηκε αιτητής που υπέβαλε αίτηση το 2016, ο οποίος υπέστη απομείωση καταθέσεων ύψους €2,89 εκ., αγόρασε το 2008 ακίνητα συνολικού ύψους €1.267.000 (τα οποία του έχουν μεταβιβαστεί το 2015) και το 2015 αγόρασε κατοικία αξίας €650.000 και συνεπώς δεν πληρούσε τα ισχύοντα οικονομικά κριτήρια. Στην Πρόταση στο ΥΣ αναφέρεται ότι ο αιτητής έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις στην Κύπρο, ωστόσο δεν εμπίπτει σε κανένα από τα οικονομικά κριτήρια που καθόρισε το ΥΣ (ημερ. Απόφασης ΥΣ 28.9.2016).

4.4 Δειγματοληπτικός έλεγχος συγκεκριμένων περιπτώσεων, κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες ικανοποιούσαν τα εν ισχύ κριτήρια και κατέβαλαν στο δημόσιο τις εισφορές που καθορίζονταν

4.4.1 Ευρήματα προηγούμενων Ειδικών Εκθέσεων

Η Υπηρεσία μας είχε εντοπίσει και αναδείξει σημαντικά ευρήματα στις Ειδικές Εκθέσεις της με αρ. ΥΠΕΣ/01/2020 (ημερ. 31.1.2020), ΥΠΕΣ/02/2020 (ημερ. 24.9.2020), ΥΠΕΣ/04/2020 (ημερ. 27.11.2020) και ΥΦΤ/01/2021 (ημερ. 26.2.2021). Τα ευρήματα αυτά παρατίθενται συνοπτικά πιο κάτω και υιοθετούνται πλήρως στην παρούσα Έκθεση.

Έκθεση αρ. ΥΠΕΣ/02/2020

- ◆ Πολιτογράφηση των μελών της οικογένειας χιλιάδων πολιτογραφηθέντων αλλοδαπών καθ' υπέρβαση εξουσίας. Εντοπίσαμε περιπτώσεις που πραγματικός επενδυτής ήταν ο σύζυγος, αλλά την αίτηση την υπέβαλε η σύζυγός του, ίσως για να μην κληθεί ο αιτητής που ήταν πρόσωπο με προφίλ υψηλού κινδύνου, να εξηγήσει την πηγή προέλευσης των χρημάτων του.
- ◆ Πολιτογράφηση προσώπων που δεν κατείχαν λευκό ποινικό μητρώο, δεν κατείχαν μόνιμη κατοικία, χωρίς να διασφαλίζεται η προέλευση των χρημάτων από το εξωτερικό, των οποίων η επένδυση μπορούσε να θεωρηθεί ως υψηλού κινδύνου για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, που ήταν πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα, για τα οποία υπήρχε εκκρεμής διερεύνηση από την INTERPOL της χώρας καταγωγής τους για αδικήματα οικονομικής φύσεως κ.λπ.
- ◆ Ευρήματα που αφορούν σε στοιχεία δεικνύοντα την ύπαρξη μη υγιών συναλλαγών (υπερτιμολογήσεις ακινήτων κ.λπ.).
- ◆ Ευρήματα που αφορούν σε ικανοποίηση των επενδυτικών κριτηρίων και απώλεια φορολογικών και άλλων εσόδων.
- ◆ Χρήση του χαμηλού συντελεστή ΦΠΑ (5%) για αγορά πρώτης κατοικίας, τη στιγμή που επρόκειτο για αγορά επενδυτικής φύσης.

Έκθεση αρ. ΥΠΕΣ/04/2020

- α. Πολιτογράφηση 27 προσώπων σχετιζόμενων με το καζίνο.
- ◆ Κατάφωρη παραβίαση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου και των σχετικών Αποφάσεων του ΥΣ.
 - ◆ Δεν υπήρξε ενημέρωση των επίσημων φορέων διαχείρισης της Συμφωνίας Αδειοδότησης του καζίνο θέρετρου (Εθνική Αρχή Παιγνίων και Εποπτείας Καζίνο και Συντονιστική Επιτροπή) για ένα θέμα που υποτίθεται ότι αφορούσε στην προώθηση της συγκεκριμένης επένδυσης.
 - ◆ Η Συμφωνία Αδειοδότησης συνήφθη τον Ιούνιο του 2017 και στη βάση αυτής η διαχειρίστρια εταιρεία ανέλαβε υποχρεώσεις για συμμόρφωση με συγκεκριμένα

χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης της επένδυσης. Η παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας έγινε δύο χρόνια μετά τη σύναψη της Συμφωνίας Αδειοδότησης και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο κίνητρο προς την εταιρεία για ανάληψη της επένδυσης (που ούτως ή άλλως τέτοιο κίνητρο θα έπρεπε να είχε περιληφθεί στα έγγραφα του διαγωνισμού).

- ◆ Απόκρυψη από την Πρόταση στο ΥΣ της οποίας αναφοράς στο ότι οι πολιτογραφηθέντες σχετίζονταν με το καζίνο θέρετρο.
- ◆ Συμπερίληψη στην Πρόταση στο ΥΣ ψευδούς βεβαίωσης ότι δήθεν οι αιτητές ικανοποιούσαν τα επενδυτικά κριτήρια.
- ◆ Οι αιτήσεις εγκρίθηκαν, παρόλο ότι για κάποιους δεν ικανοποιείτο ούτε καν το τυπικό κριτήριο της κατοχής άδειας μετανάστευσης για περίοδο έξι μηνών.

β. Πολιτογράφηση 64 προσώπων σχετιζόμενων με την εταιρεία «Α»

- ◆ Όλοι πολιτογραφήθηκαν επί Υπουργίας του ίδιου Υπουργού Εσωτερικών, ο οποίος ήταν και αυτός που πρότεινε στο ΥΣ την παραχώρηση υπηκοότητας σε διευθυντικά στελέχη εταιρειών. Την ίδια περίοδο, εταιρεία της οποίας μοναδικός μέτοχος ήταν ο τότε Υπουργός, προμήθευσε τα γυαλιά (σύστημα υαλοπετασμάτων) στο υπό κατασκευή κτήριο της εταιρείας «Α».
- ◆ Από τις 64 περιπτώσεις, τα 37 άτομα δεν φαίνεται ούτε καν να εργοδοτούνταν από την εταιρεία «Α», αλλά πολιτογραφήθηκαν ως να σχετίζονται με αυτήν. Από όσους εργοδοτούνταν, ελάχιστοι είχαν την αναγκαία μισθοδοσία.
- ◆ Κάποιοι δήλωσαν ότι διέμεναν σε συγκεκριμένες οδούς/διαμερίσματα, τη στιγμή που τα εν λόγω ακίνητα μέχρι την ημερομηνία ελέγχου παρέμεναν οικόπεδα ή χώροι στάθμευσης ή ημιτελή κτήρια. Αυτό σημαίνει ότι τα εν λόγω άτομα ή άλλοι πάροχοι ή/και δικηγόροι εκ μέρους τους, ενδεχομένως να προέβησαν σε ψευδή δήλωση ως προς τον τόπο διαμονής τους.
- ◆ Σχεδόν για κανένα αγοραπωλητήριο έγγραφο δεν έγινε η μεταβίβαση, παρότι πέρασαν πολλά χρόνια. Πολλά εξ αυτών ακυρώθηκαν με τρόπο που δεικνύει ενδεχόμενες εικονικές πράξεις.
- ◆ Σχεδόν όλες οι πράξεις αγοραπωλησιών ακινήτων έγιναν μεταξύ συγκεκριμένων εταιρειών που συνδέονται μεταξύ τους. Τούτο ενισχύει το ενδεχόμενο πολλές περιπτώσεις πωλήσεων να αφορούν σε εικονικές πράξεις.

Έκθεση αρ. ΥΦΤ/01/2021

Παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα σε οκτώ πρόσωπα που σχετίζονταν με τον Παραχωρησιούχο της μαρίνας Αγίας Νάπας. Η πολιτογράφηση έγινε χωρίς να πληρούνται τα επενδυτικά κριτήρια, με πάροχο το δικηγορικό γραφείο στο οποίο έχουν συμφέρον οι θυγατέρες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Επίσης, ένας εκ των Διευθυντών του Παραχωρησιούχου είναι πρόσωπο από το

οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Για τα πέντε εκ των προσώπων, τα οποία πολιτογραφήθηκαν μετά τις 18.8.2020, σχετική είναι παράγραφος 4.4.5 πιο κάτω.

4.4.2 Έλεγχος επτά προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση πριν την 18η Αυγούστου 2020

Για την περίοδο αυτή, με δεδομένη τη διενέργεια κάποιων ελέγχων από την Υπηρεσία μας στο πλαίσιο των προηγουμένων Ειδικών Εκθέσεων και της εκτενούς εργασίας που έγινε από την Ερευνητική Επιτροπή που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα στις 7.9.2020, στην παρούσα Έκθεση περιοριστήκαμε στον έλεγχο της πολιτογράφησης έξι προσώπων, ενώ για έβδομο πρόσωπο προέκυψαν κάποια θέματα κατά τον έλεγχο που περιγράφεται στις παραγράφους 4.2 και 4.3 πιο πάνω και ως εκ τούτου έγινε κάποια περαιτέρω διερεύνηση όπως εξηγείται στην παράγραφο (στ) πιο κάτω.

α. Πρόσωπο Π1

Επενδύσεις

(i) Γενικά για την Απόφαση ΥΣ ημερ. 19.3.2014

Η Απόφαση του ΥΣ ημερ. 19.3.2014 γενικότερα προέβλεπε σε επενδύσεις ύψους €5 εκ. (κριτήρια Α.1 – Α.6), με εξαίρεση την περίπτωση απομείωσης καταθέσεων τουλάχιστον €3 εκ. (κριτήριο Α.7) και τις Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις (κριτήριο Α.8) με επενδύσεις ύψους €2,5 εκ. (€2εκ μέχρι την 1.6.2014).

Σύμφωνα με το κριτήριο Α.8 («Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις»), το ΥΣ είχε δικαίωμα σε ειδικές περιπτώσεις να μειώσει τα κριτήρια Α.1 – Α.4:

- ◆ Σε €2,5 εκ., για επενδυτές που αποδεδειγμένα συμμετέχουν σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, εφόσον η συλλογική επένδυση είναι τουλάχιστον €12,5 εκ.
- ◆ Σε €2 εκ., για επενδυτές που αποδεδειγμένα συμμετέχουν σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, εφόσον η συλλογική επένδυση είναι τουλάχιστον €12,5 εκ., μέχρι την 1.6.2014.

Παρατηρείται ότι, ενώ προβλεπόταν χρήση του κριτηρίου Α.8 μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, εντούτοις, κατά την περίοδο 19.3.2014 έως 13.9.2016 (ημερομηνία νέας Απόφασης για το επενδυτικό πρόγραμμα με το οποίο οι επενδύσεις μειώθηκαν σε €2 εκ.) από τις 1.000 περίπου αιτήσεις επενδυτών που υποβλήθηκαν στο ΥΠΕΣ οι περισσότερες (775 περίπου) είχαν υποβληθεί με το κριτήριο Α.8.

Αυτό αποδεικνύει ότι η ύπαρξη κριτηρίου για επενδύσεις ύψους €5 εκ., που υποτίθεται ίσχυε μέχρι τότε, στην πράξη δεν εφαρμοζόταν και το ΥΣ, ενώ θα έπρεπε να αποδέχεται τη χρήση του κριτηρίου Α.8 μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, για επενδυτές που αποδεδειγμένα συμμετείχαν σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, στην πράξη αποδεχόταν τη μαζική υποβολή συλλογικών αιτήσεων, που προφανώς διεκπεραίωναν ως τέτοιες οι πάροχοι (μεσάζοντες).

(ii) Ο αιτητής είχε προβεί σε αγορά τριών ακινήτων (κατοικίες) συνολικής αξίας €2.546.470 πλέον ΦΠΑ, εκ των οποίων το ένα, αξίας €1,5 εκ., είχε καθοριστεί ως η μόνιμή του κατοικία για

την οποία εγκρίθηκε καταβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%. Ο αιτητής υπέβαλε αίτηση με βάση το κριτήριο Α.8 της Απόφασης του ΥΣ με ημερ. 19.3.2014, σύμφωνα με το οποίο οι επενδύσεις πρέπει να ανέρχονται σε €2,5 εκ. χωρίς να υπάρχει αναφορά στην Απόφαση κατά πόσο η αγορά μόνιμης κατοικίας μπορεί να περιλαμβάνεται στις επενδύσεις. Σημειώνουμε ωστόσο ότι στις «Συχνές Ερωτήσεις» που είχαν ετοιμαστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών για να υποβοηθούν τους αιτητές, στο ερώτημα κατά πόσο η αγοραία αξία της μόνιμης κατοικίας περιλαμβάνεται στην επένδυση ή είναι επιπρόσθετη αναφέρεται ότι «η αγοραία αξία της ιδιόκτητης μόνιμης κατοικίας που αιτητή επενδυτή στην Κύπρο δεν περιλαμβάνεται στην ελάχιστη απαιτούμενη επένδυση που προνοείται για την υποβολή της αίτησης, αλλά είναι επιπρόσθετη. Όμως, σε περίπτωση που ο αιτητής αποφασίσει να επενδύσει στην αγορά μόνο μίας κατοικίας, είτε αυτή έχει αξία €5 εκ. (κριτήριο Α.3) είτε €2,5 εκ. (κριτήριο Α.8(II)), τότε δεν υποχρεούται να αγοράσει επιπρόσθετη μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία αγοραίας αξίας €500.000». Από τα πιο πάνω φαίνεται ότι ο αιτητής θα έπρεπε να είχε προβεί σε επενδύσεις ύψους €2,5 εκ. πλέον τουλάχιστον €500.000 για μόνιμη κατοικία.

Σημειώνουμε ότι η αίτηση είχε υποβληθεί στις 26.10.2016, μετά την έγκριση νέας απόφασης του ΥΣ ημερ. 13.9.2016, με την οποία οι απαραίτητες επενδύσεις μειώνονταν σε €2 εκ., ενώ στην Απόφαση είχε περιληφθεί και πρόνοια ότι σε περίπτωση που ο αιτητής έχει προβεί σε επενδύσεις σε οικιστική/ές μονάδα/ες, στη βάση του κριτηρίου Α.1 (Επένδυση ύψους τουλάχιστον €2,0 εκ. για αγορά ή ανέγερση ακινήτων ή δημιουργία αναπτύξεων όπως οικιστικές ή εμπορικές αναπτύξεις, αναπτύξεις στον τουριστικό τομέα ή άλλα έργα υποδομής), δεν θα απαιτείται όπως προβεί σε αγορά άλλης μόνιμης ιδιόκτητης διαμονής στην Δημοκρατία, εάν τουλάχιστον μία από αυτές τις οικιστικές μονάδες είναι αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ και νοουμένου ότι θα διατηρήσει στην κατοχή του την εν λόγω μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία εφ' όρου ζωής. Επιπρόσθετα, στην Απόφαση αναφέρεται ότι «αιτήσεις που έχουν υποβληθεί με το παλιό Σχέδιο θα συνεχίσουν να ισχύουν στη βάση των προνοιών του προηγούμενου Σχεδίου. Ωστόσο, οι αιτητές δύνανται, εάν επιθυμούν, να αποσύρουν την αίτησή τους και να την υποβάλουν εκ νέου με βάση το νέο Σχέδιο. Σημειώνουμε ότι για περίοδο μέχρι και την 31η Οκτωβρίου 2016 θα ισχύουν και τα δύο Σχέδια όπου κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορεί να υποβάλει αίτηση στη βάση οποιουδήποτε εκ των δύο Σχεδίων». Συνεπώς δόθηκε η ευχέρεια στους αιτητές να επιλέξουν με ποια Απόφαση θα υπέβαλλαν την αίτηση τους.

(iii) Όπως διαπιστώσαμε, υπήρχε σχέση μεταξύ του παρόχου μέσω του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση και των πωλητών των ακινήτων. Συγκεκριμένα, ο πάροχος υπήρξε ένας εκ των διευθυντών (ως φυσικό πρόσωπο) και ένας εκ των γραμματέων (ως εταιρεία) μίας εκ των δύο εταιρειών από τις οποίες αγοράστηκαν τα ακίνητα.

(iv) Δεν εντοπίστηκε στον φάκελο του αιτητή που τηρείται στο ΥΠΕΣ αντίγραφο εμβάσματος από το εξωτερικό για την πληρωμή του ακινήτου αξίας €1,5 εκ. πλέον ΦΠΑ. Αναφέρουμε ότι στον φάκελο εντοπίστηκε κίνηση του λογαριασμού του πωλητή σε Κυπριακό τραπεζικό ίδρυμα, στην οποία παρουσιάζεται στις 26.10.2016 έμβασμα από λογαριασμό του επενδυτή και της συζύγου του στο εξωτερικό για το ποσό των €1.635.400. Σημειώνουμε ότι την ίδια ημερομηνία ο πωλητής έκδωσε φορολογική «Απόδειξη Είσπραξης» ίσης αξίας.

Έντυπο M127

Τα έντυπα αίτησης πολιτογράφησης M127 του αιτητή και της συζύγου του που εντοπίστηκαν δεν φέρουν ημερομηνία υπογραφής τους. Επίσης, στη σελίδα 4 του εντύπου του αιτητή, ως «Συστάσεις» (“References”) έχει δηλωθεί μόνο ένα άτομο το οποίο είχε δηλώσει ότι γνωρίζει για τρία χρόνια τον αιτητή, ενώ στο έντυπο της συζύγου δεν είχε δηλωθεί κανένα άτομο στις «Συστάσεις». Όπως μας ανέφερε ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του ημερ. 18.7.2022, αυτό υπογράφηκε ενώπιον προξενικού λειτουργού της Δημοκρατίας στη χώρα του επενδυτή.

Πιστοποίηση αντιγράφου διαβατηρίου

Σύμφωνα με τη λίστα εγγράφων που απαιτούνται για την παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας, με την αίτησή τους οι αιτητές έπρεπε να καταθέτουν στο ΥΠΕΣ, μεταξύ άλλων και φωτοαντίγραφο διαβατηρίου. Όλα τα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται στο εξωτερικό πρέπει να φέρουν επίσημη μετάφραση στα ελληνικά ή στα αγγλικά από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών και να είναι δεόντως επικυρωμένα είτε με σφραγίδα APOSTILLE σε περίπτωση που η χώρα έχει υπογράψει τη Σύμβαση της Χάγης 1961, είτε στην περίπτωση που η χώρα δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση της Χάγης 1961, με σφραγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών της χώρας του αιτητή και της Πρεσβείας/Προξενείου της Κυπριακής Δημοκρατίας στην εν λόγω χώρα. Παρατηρήσαμε ότι, τα αντίγραφα των διαβατηρίων που εντοπίστηκαν στον φάκελο δεν είχαν οποιαδήποτε σφραγίδα.

β. Πρόσωπο Π2

Επενδύσεις

Ο αιτητής είχε προβεί σε αγορά τριών ακινήτων συνολικής αξίας €2.000.000 πλέον ΦΠΑ. Για την εξόφληση των ακινήτων διενεργήθηκαν δύο εμβάσματα συνολικής αξίας €2.213.150 από εταιρεία στο Ντουμπάι, με αναφορά στις λεπτομέρειες του εμβάσματος ότι η πληρωμή έγινε για λογαριασμό μετόχου, χωρίς να αναφέρουμε το όνομα του μετόχου που διενήργησε το έμβασμα. Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας που διενήργησε εξειδικευμένη εταιρεία για το ΥΠΕΣ, η εταιρεία που διενήργησε τις πληρωμές καταγράφεται στα Offshore Leaks Database ως μέτοχος εταιρείας, η οποία συστάθηκε στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους το 2009, αλλά δεν είχε εντοπίσει άλλες πληροφορίες. Πέραν του εμβάσματος, έγιναν τρεις πληρωμές με πιστωτική κάρτα συνολικού ύψους €20.000 (€10.000, €5.000 και €5.000), από τις οποίες στις δύο περιπτώσεις η κάρτα ανήκε σε τρίτο πρόσωπο, χωρίς να αναφέρεται τυχόν σχέση με τον αιτητή. Συνεπώς, δεν μπορεί να εξακριβωθεί μετά βεβαιότητας ότι οι πληρωμές αφορούσαν στις αγορές του αιτητή.

Έντυπο M127

Στο έντυπο αίτησης πολιτογράφησης M127 του επενδυτή, ως «Συστάσεις» είχαν δηλωθεί τρία πρόσωπα με ίδια διεύθυνση η οποία ήταν ίδια και με τη διεύθυνση του παρόχου, μέσω του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση του αιτητή και του πωλητή των ακινήτων στα οποία έγιναν οι επενδύσεις. Κανένας εκ των τριών δεν δήλωσαν τα χρόνια που γνωρίζουν τον αιτητή. Αναφέρουμε επίσης ότι ο πάροχος και οι πωλητές των ακινήτων ανήκουν στον ίδιο όμιλο εταιρειών.

Πληροφορίες για αγωγές

Κατά τη διερεύνηση τυχόν αστικών αγωγών από την εταιρεία δέουσας επιμέλειας, εντοπίστηκαν πολλές υποθέσεις με το όνομα του αιτητή, το οποίο όμως είναι κοινό στη χώρα του και ως εκ τούτου δεν μπορούσαν να τον συνδέσουν μετά βεβαιότητας με τις υποθέσεις. Ο αιτητής είχε υποβάλει καθαρό ποινικό μητρώο. Όπως μας ανέφερε ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του ημερ. 18.7.2022, η Αστυνομία είχε προβεί σε έλεγχο στη βάση δεδομένων της INTERPOL και άλλες ανάλογες βάσεις δεδομένων, με αρνητικό αποτέλεσμα.

γ. Πρόσωπο Π3

Από διερεύνηση του φακέλου του αιτητή παρατηρήσαμε ότι στα έντυπα αίτησης πολιτογράφησης M127 που εντοπίστηκαν στον φάκελο, δεν είχαν δηλωθεί «Συστάσεις» στη σελίδα 4 του αιτητή ούτε και της συζύγου του και ότι τα αντίγραφα των διαβατηρίων των αιτητών δεν είχαν πιστοποιηθεί ως πιστά αντίγραφα του πρωτότυπου. Επισημαίνουμε ότι κατά την περίοδο υποβολής της αίτησης (3/2016) δεν υπήρχε πρόνοια για διενέργεια ελέγχου δέουσας επιμέλειας από το Υπουργείο Εσωτερικών για τους αιτητές για εντοπισμό τυχόν πληροφοριών που να τον εντάσσουν σε κατηγορία υψηλού ρίσκου.

Σημειώνουμε ότι για τον πιο πάνω αιτητή είχε γίνει αναφορά στην Ειδική Έκθεσή μας με τίτλο «ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ», αριθμό ΥΠΟ/01/2021 και ημερ. 26.2.2021, καθώς εταιρεία της οποίας μοναδική μέτοχος ήταν η σύζυγος του αιτητή και παραγωγός της ταινίας ήταν ο ίδιος ο αιτητής, αιτήθηκε την κάλυψη ποσοστού 35% επί των επιλέξιμων δαπανών ύψους €200.034. Επισημαίνουμε ότι, καθώς σύμφωνα με το Σχέδιο ο αιτητής δεσμευόταν να προσλάβει τοπικό προσωπικό στην παραγωγή, η αίτηση είχε εγκριθεί επειδή ο παραγωγός (δηλαδή ο αιτητής) ήταν πλέον Κύπριος πολίτης.

δ. Πρόσωπο Π4

Επενδύσεις

Ο αιτητής εγκρίθηκε πολιτογράφησης μαζί με τη σύζυγό του, με βάση την Απόφαση του ΥΣ, ημερ. 24.5.2013. Ο αιτητής αγόρασε κατοικία αξίας €3.570.000 σε χωριό της Επαρχίας Λεμεσού και γραφεία αξίας €7.700.000 πλέον ΦΠΑ στη Λεμεσό, μέσω εταιρειών. Και στις δύο περιπτώσεις οι εταιρείες που αγόρασαν τα ακίνητα ανήκαν εξολοκλήρου (100% μέτοχοι) σε εταιρείες εγγεγραμμένες στο Μπελίζ, οι οποίες με τη σειρά τους ανήκαν σε εταιρείες, οι οποίες διατηρούσαν καταπιστεύματα στα οποία ο αιτητής ήταν ο τελικός δικαιούχος. Σημειώνουμε ότι στον φάκελο του ΥΠΕΣ δεν εντοπίστηκαν για την κατοικία αντίγραφο βεβαίωσης εξόφλησης της και για τα γραφεία απόδειξη υποβολής συμβολαίου στο ΤΚΧ και αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς, όπως προνοείται στην Απόφαση του ΥΣ ημερ. 24.5.2013. Τα έγγραφα αυτά δεν περιλαμβάνονταν ούτε στην κατάσταση εγγράφων που επισυνάφθηκαν με την αίτηση, η οποία υποβλήθηκε με την επιστολή του παρόχου κατά την υποβολή της αίτησης του αιτητή.

Έντυπο M127

Το έντυπο αίτησης πολιτογράφησης M127 της συζύγου του αιτητή δεν έφερε ημερομηνία υπογραφής. Επίσης, δεν είχε δηλωθεί κανένα άτομο στις «Συστάσεις» στη σελίδα 4 του εντύπου.

ε. Πρόσωπο Π5

(i) **Επενδύσεις.** Ο επενδυτής είχε αρχικά υποβάλει αίτηση στις 8.6.2015, όμως σύμφωνα με ηλεκτρονικό μήνυμα λειτουργού του Υπουργείου Οικονομικών προς τον νομικό σύμβουλο του επενδυτή, θα έπρεπε να υποβάλλονταν επιπρόσθετα στοιχεία για συμπλήρωση της επένδυσης. Ο επενδυτής στις 11.8.2016 υπέβαλε εκ νέου αίτηση μέσω παρόχου, με βάση το κριτήριο Α.8 («Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις») της Απόφασης του ΥΣ, ημερ. 19.3.2014, μαζί με οκτώ άλλα πρόσωπα. Σύμφωνα με την επιστολή του παρόχου με την οποία υποβλήθηκε η αίτηση, ο αιτητής είχε προβεί σε ενέργειες για την αγορά οικιστικών ακινήτων αξίας €2.895.000.

Ο επενδυτής στις 30.4.2012 αγόρασε ακίνητο αξίας €385.000, στο οποίο υπήρχαν διώροφη κατοικία, εξωτερικά κτήρια και πισίνα και το οποίο μεταβιβάστηκε στον ίδιο και στη σύζυγό του στις 8.8.2012. Στις 5.12.2014 υπέγραψε συμβόλαιο με εργοληπτική εταιρεία για ανέγερση οικίας αξίας €1,8 εκ. πλέον ΦΠΑ στο πιο πάνω ακίνητο. Επιπρόσθετα, στις 29.8.2016 αγόρασε διαμέρισμα δύο ορόφων αξίας €720.000 μέσω εταιρείας.

Σχετικά με τις πιο πάνω επενδύσεις αναφέρονται τα ακόλουθα:

Αγορά ακινήτου αξίας €385.000

Το ακίνητο αγοράστηκε στις 30.4.2012 πριν τα τρία έτη που προηγήθηκαν της αίτησης και συνεπώς δεν θα πρέπει να υπολογίζεται στην αξία των επενδύσεων. Εάν θεωρείτο ότι ημερομηνία αίτησης ήταν η 8.6.2015 (που και πάλι θα ήταν πριν τα τρία έτη), τότε η επένδυση θα έπρεπε να ανέλθει σε €5εκ. αφού είχε υποβληθεί από τον ίδιο και όχι συλλογικά. Επισημαίνουμε επίσης ότι δεν εντοπίστηκαν στον φάκελο του ΥΠΕΣ αντίγραφα πληρωμών και αποδείξεις είσπραξης.

Ανέγερση ακινήτου αξίας €1,8 εκ. πλέον ΦΠΑ

Για την εξόφληση του ακινήτου εντοπίστηκαν οκτώ φορολογικές αποδείξεις είσπραξης της εργοληπτικής εταιρείας, συνολικής αξίας €938.765 (στις οποίες πιθανόν να περιλαμβάνεται ΦΠΑ) αντί €1,8 εκ.. Επίσης, δεν εντοπίστηκαν αντίγραφα πληρωμών, όμως στις περισσότερες αποδείξεις αναγραφόταν αριθμός επιταγής Κυπριακής τράπεζας. Σημειώνουμε ότι στον φάκελο εντοπίστηκαν αντίγραφα τιμολογίων και αποδείξεων είσπραξης συνολικού ύψους €136.000 περίπου (μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) προς τρίτους που αφορούσαν σε ηλεκτρολογικές εργασίες, υπηρεσίες αρχιτέκτονα και επιμετρητή ποσοτήτων, αγορά κεραμικών κ.λπ., τα οποία επίσης πληρώθηκαν με επιταγές. Επισημαίνουμε ότι, η Αξία Γενικής Εκτίμησης του Κτηματολογίου την 1.1.2018 για το ακίνητο (το οποίο αναγόρευσε το 2016) ανερχόταν σε €743.300.

Αγορά διαμερίσματος αξίας €720.000

Για την εξόφληση του ακινήτου υποβλήθηκαν δύο αποδείξεις είσπραξης. Η μία απόδειξη εκδόθηκε έναντι επιταγής αξίας €520.000 (αντίγραφο της οποίας επισυνάφθηκε) για «αγορά διαμερίσματος στη Λάρνακα» και η δεύτερη αξίας €200.000, για «αγορά εξοπλισμού και επίπλων», για την οποία δεν εντοπίστηκε αντίγραφο πληρωμής. Αναφέρουμε ότι η αξία του εξοπλισμού και των επίπλων δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στο ποσό των επενδύσεων.

Δεν εντοπίστηκε σε καμία από τις πιο πάνω πληρωμές έμβασμα που να επιβεβαιώνει ότι τα ποσά προέρχονται από το εξωτερικό, αναφέρουμε όμως ότι στην επιστολή του παρόχου, με την οποία υποβλήθηκε η αίτηση, αναφέρεται ότι είχαν επισυναφθεί, μεταξύ άλλων, βεβαιώσεις προέλευσης χρημάτων από το εξωτερικό, τις οποίες όμως δεν εντοπίσαμε. Επισημαίνουμε ότι ο επενδυτής είχε άδεια διαμονής και εργαζόταν στην Κύπρο.

Με βάση τα πιο πάνω και το γεγονός ότι η αίτηση υποβλήθηκε με βάση το συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, σύμφωνα με το οποίο η αξία της κατοικίας δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στο ποσό των επενδύσεων, φαίνεται ότι ο επενδυτής δεν πληρούσε τα οικονομικά κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση.

(ii) Πιστοποίηση αντιγράφου διαβατηρίου. Παρατηρήσαμε ότι, τα αντίγραφα των διαβατηρίων που εντοπίστηκαν στον φάκελο, για τον επενδυτή και τη σύζυγό του, δεν είχαν οποιαδήποτε σφραγίδα, ώστε να επιβεβαιώνεται η αυθεντικότητά τους.

Επίσης αναφέρουμε ότι, μετά την πολιτογράφηση του επενδυτή, είχαν εντοπιστεί άρθρα στον Κυπριακό τύπο για διερεύνησή του από την Αστυνομία.

στ. Πρόσωπο Π6

Κατά την αρχική εξέταση της αίτησης το 2015, η Αστυνομία είχε ενημερώσει το ΥΠΕΣ ότι ο αιτητής ήταν γνωστός στην ΜΟΚΑΣ από το 2009, μετά από αίτημα δικαστικής συνδρομής από ξένη Αρχή σχετικά με υποψίες για πιθανή διάπραξη αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επίσης, η Αστυνομία είχε λάβει μήνυμα από την INTERPOL Βελγίου ότι η εκεί Αστυνομία διερευνούσε εναντίον του αιτητή υπόθεση νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σύμφωνα με δημοσιεύματα στο διαδίκτυο, ο αιτητής είχε διερευνηθεί και από τις Αμερικανικές και Ισπανικές Αρχές για τα αδικήματα αυτά, όπως και για διασύνδεση με το οργανωμένο έγκλημα. Για τις υποθέσεις αυτές δεν είχαν γίνει οποιεσδήποτε ποινικές διώξεις εναντίον του αιτητή.

Το ΥΣ, αποφάσισε στις 29.3.2017 να εγκρίνει την αίτηση και έτσι το πρόσωπο αυτό απέκτησε την Κυπριακή υπηκοότητα.

Μετά την πολιτογράφηση ακολούθησαν γεγονότα που σχετίζονται με την επιβολή κυρώσεων στο πρόσωπο αυτό από διάφορες χώρες, με αποτέλεσμα σήμερα να είναι σε εξέλιξη διαδικασία αποστέρησης της Κυπριακής υπηκοότητας από το πρόσωπο αυτό και τα τέκνα του.

ζ. Πρόσωπο Π7

Σύμφωνα με το σημείωμα του λειτουργού του ΥΠΕΣ, ο αιτητής είχε υποστεί απομείωση καταθέσεων στη Λαϊκή Τράπεζα ύψους περίπου €17εκ. και είχε προβεί μέσω εταιρείας σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αγοραίας αξίας περίπου €600.000. Η αίτηση θεωρήθηκε ότι ενέπιπτε στο κριτήριο Α6 της Απόφασης του ΥΣ, ημερ. 24.5.2013 («Πρόσωπο του οποίου οι καταθέσεις στην Τράπεζα Κύπρου ή στη Λαϊκή Τράπεζα έχουν απομειωθεί λόγω των μέτρων που εφαρμόστηκαν στις δύο τράπεζες μετά τις 15.3.2013»).

Σχετικά με την αγορά της κατοικίας αναφέρονται τα ακόλουθα:

- (i) Το αγοραπωλητήριο συμβόλαιο είχε κατατεθεί στο ΤΚΧ τον Φεβρουάριο του 2014, όμως από έρευνα στο αρχείο του ΤΚΧ διαπιστώσαμε ότι αυτό ακυρώθηκε το 2018 και ότι το συγκεκριμένο ακίνητο (γη και υφιστάμενη κατοικία) ανήκε, μέχρι και την ημερομηνία ελέγχου από την Υπηρεσία μας, στον πωλητή του ακινήτου. Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με στοιχεία που λήφθηκαν μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας του ΤΚΧ, η γενική αξία του ακινήτου την 1.1.2013 και την 1.1.2018 ήταν κάτω από €150.000.
- (ii) Μετά από έρευνα που διενεργήσαμε στο αρχείο του Εφόρου Εταιρειών διαπιστώσαμε ότι ο αιτητής ουδέποτε ήταν ο τελικός ιδιοκτήτης της εταιρείας που αγόρασε το πιο πάνω ακίνητο.

Σύσταση: Να διερευνηθούν οι πιο πάνω περιπτώσεις και να εξεταστεί κατά πόσο προκύπτουν οποιαδήποτε ποινικά αδικήματα.

4.4.3 Οριζόντιοι έλεγχοι σε πρόσωπα που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά την 18η Αυγούστου 2020

α. Ευρήματα

Σύμφωνα με καταστάσεις που λήφθηκαν από το ΥΠΕΣ, κατά την περίοδο 19.8.2020 έως 31.7.2021 εγκρίθηκαν πολιτογράφησης 250 πρόσωπα ως επενδυτές.

Δεδομένου ότι ο έλεγχος αυτής της περιόδου είχε γίνει ως επέκταση του ελέγχου των πολιτογραφηθέντων προσώπων που σχετίζονταν με τη μαρίνα Αγίας Νάπας, δηλαδή τον Φεβρουάριο του 2021, η περίοδος που εξετάστηκε σε εκείνη τη φάση, αφορούσε στην περίοδο 19.8.2020 έως 17.2.2021. Σε αυτή την περίοδο, εγκρίθηκαν πολιτογράφησης 221 πρόσωπα, εκ των οποίων οι 91 ήταν επενδυτές, οι 64 σύζυγοι των επενδυτών, τα 60 εξαρτώμενα τέκνα των επενδυτών και 6 γονείς. Στα πρόσωπα αυτά δεν περιλαμβάνονται τα ανήλικα τέκνα των επενδυτών. Για την περίοδο μεταξύ 17.2.2021 και 31.7.2021 δεν έγινε πρόσθετη δειγματοληψία, αφού θεωρήθηκε ότι αυτή η περίοδος ήδη καλυπτόταν από τον οριζόντιο έλεγχο των σημειωμάτων, όπως εξηγείται στην παράγραφο 4.1(α) πιο πάνω.

Καθώς κατά την έρευνά μας οι φάκελοι 86 εκ των πιο πάνω προσώπων βρίσκονταν στην Ερευνητική Επιτροπή και 2 στην Αστυνομία, η αρχική έρευνα είχε περιοριστεί σε 84 περιπτώσεις επενδυτών και 49 συζύγων τους, δηλαδή συνολικά σε 133 πρόσωπα.

Για τις περιπτώσεις αυτές διενεργήσαμε γενικούς ελέγχους, που αφορούσαν σε θέματα όπως η βεβαίωση καταβολής δωρεάς όπου απαιτείτο, ανάλογα με την ημερομηνία υποβολής της

αίτησης και της ημερομηνίας της σφραγίδας του Εφόρου Χαρτοσήμων στα αγοραπωλητήρια συμβόλαια ακινήτων, ευρήματα από ελέγχους δέουσας επιμέλειας που διενήργησε το ΥΠΕΣ ή από εταιρείες με τις οποίες το ΥΠΕΣ συμβλήθηκε για τον σκοπό αυτό, σύμφωνα με τις πρόνοιες των Αποφάσεων του ΥΣ και τους Κανονισμούς ΚΔΠ 379/2020.

Σύμφωνα με το κριτήριο Α.1 της Απόφασης του ΥΣ, ημερ. 13.2.2019, οι αιτητές έπρεπε να προβούν σε δωρεάν προς το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και τον Κυπριακό Οργανισμό Ανάπτυξης Γης (ΚΟΑΓ) ύψους €75.000 στον καθένα. Η πιο πάνω υποχρέωση αφορούσε στις αιτήσεις που θα υποβάλλονταν από τις 15.5.2019 και εντεύθεν. Με την απόφαση του ΥΣ, ημερ. 6.5.2019, οι αιτήσεις που θα υποβάλλονταν μέχρι και τις 15.7.2019 εξαιρούνταν της υποχρεωτικής ικανοποίησης του κριτηρίου Α.1 εάν το συμβόλαιο αγοράς ακινήτου χαρτοσημάνθηκε μέχρι τις 15.5.2019 και έφερε σφραγίδα του Εφόρου Χαρτοσήμων μέχρι και τις 15.5.2019.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με τον Κανονισμό 6 της ΚΔΠ 379/2020, οι επενδυτές οφείλουν να καταβάλλουν ποσό ύψους τουλάχιστον €100.000:

- (i) στο Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (εκτός εάν πραγματοποιήσει επένδυση σε Κυπριακές επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή ή στον δευτερογενή τομέα της οικονομίας ύψους €400.000), ή
- (ii) στην Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας, ή
- (iii) στο Ταμείο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εξοικονόμησης Ενέργειας, ή
- (iv) στο Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης,

και επιπρόσθετα να καταβάλουν στον Κυπριακό Οργανισμό Ανάπτυξης Γης ποσό ύψους τουλάχιστον €100.000.

Δηλαδή, η συνολική εισφορά ανέρχεται σε €200.000.

Από τους 84 φακέλους που διερευνήσαμε για καταβολή ή μη των πιο πάνω καθορισμένων εισφορών, διαπιστώσαμε ότι, ενώ όλοι οι επενδυτές εγκρίθηκαν μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των Κανονισμών ΚΔΠ 379/2020 (18.8.2020) και συνεπώς αναμενόταν να καταβάλουν την καθορισμένη εισφορά ύψους €200.000 προς τους οργανισμούς, στην πράξη δεν ακολουθήθηκε η πρόνοια αυτή των Κανονισμών αλλά το νομικό καθεστώς που ίσχυε προηγουμένως, με την αιτιολογία ότι οι αιτήσεις είχαν υποβληθεί προηγουμένως.

Ειδικότερα, σχετικά με τους 84 φακέλους αναφέρουμε ότι αυτοί έτυχαν χειρισμού ως ακολούθως:

- ◆ σε 58 περιπτώσεις η αίτηση υποβλήθηκε πριν τις 15.5.2019 και συνεπώς δεν κατέβαλαν δωρεάν,
- ◆ σε 9 περιπτώσεις οι αιτήσεις είχαν υποβληθεί μεταξύ 15.5.2019 και 15.7.2019, είχαν σφραγιστεί από τον Έφορο Χαρτοσήμων μέχρι τις 15.5.2019 και συνεπώς δεν κατέβαλαν δωρεάν,

- ♦ σε 12 περιπτώσεις καταβλήθηκε ποσό €150.000 για δωρεές, και
- ♦ σε 5 περιπτώσεις εκκρεμούσε η πληρωμή της δωρεάς μετά την έγκριση του ΥΣ.

Αυτό σημαίνει ότι απωλέσθη ένα ποσό της τάξης των €14 εκ., επειδή δεν εφαρμόστηκαν οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020.

Επισημαίνουμε ότι από τις 84 περιπτώσεις μόνο οι τρεις επενδυτές είχαν υποβάλει αίτηση πριν την ημερομηνία λήψης της Απόφασης του ΥΣ (13.2.2019) κατά την οποία για πρώτη φορά εισήχθη η απαίτηση για καταβολή της δωρεάς προς το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και προς τον ΚΟΑΓ.

Με σκοπό να υπολογίσουμε και την απώλεια από τους επενδυτές που εγκρίθηκαν μετά τις 17.2.2021 (δηλαδή μεταξύ της περιόδου 17.2.2021 και 31.7.2021, για την οποία όπως αναφέρουμε πιο πάνω, δεν εξετάσαμε φακέλους), κατηγοριοποιήσαμε αυτούς ως ακολούθως:

Ημερ. αίτησης	Αριθμός
Προ της 15 ^{ης} Ιουλίου 2019	59
Μεταξύ 16.7.2019 – 17.8.2020	41
Μεταξύ 18.8.2020 – 31.10.2020	42

Συνεπώς, αν ληφθεί υπόψη και η περίοδος αυτή, το συνολικό ποσό το οποίο απωλέσθη ξεπερνά τα €25 εκ.

β. Το εφαρμοστέο νομικό καθεστώς

Η σχετική πρόνοια της νομοθεσίας

Με βάση το άρθρο 9 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(Ι)/1999), όταν το διοικητικό όργανο πρόκειται να εκδώσει μια πράξη, ύστερα από αίτηση, θα βασιστεί στο νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά το χρόνο της έκδοσης της πράξης, ανεξάρτητα αν αυτό ήταν διαφορετικό κατά το χρόνο της υποβολής της σχετικής αίτησης. Στο ίδιο άρθρο καθορίζεται πως, όταν η διοίκηση, έπειτα από πάροδο εύλογου χρόνου, παραλείπει να προβεί στην εξέταση της αίτησης, λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς που ίσχυε κατά το τέλος της εκπνοής του εύλογου χρόνου.

Από την εξέταση των πιο πάνω 20 περιπτώσεων, διαπιστώσαμε ότι για τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν προ της 18^{ης} Αυγούστου 2020, σε ουδεμία περίπτωση εφαρμόστηκε το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά τον χρόνο της έκδοσης της πράξης έγκρισης (δηλαδή οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020), δηλαδή το ΥΠΕΣ ενήργησε ως εάν να υπήρχε σε όλες τις περιπτώσεις παράλειψη του ΥΠΕΣ να εξετάσει τις αιτήσεις εντός εύλογου χρόνου.

Σημειώνουμε πως, εφόσον θέση του ΥΠΕΣ είναι πως για τους αιτητές αυτούς δεν τύγχαναν εφαρμογής οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020, τότε αυτομάτως η πολιτογράφηση των συγγενών τους (που θα επιτρεπόταν με βάση τους Κανονισμούς, αλλά όχι προηγουμένως), θα ήταν παράνομη αφού δεν μπορείς να εφαρμόζεις *αλλά κάρτ* δύο νομοθετικά καθεστώτα, επιλέγοντας από το καθένα κάποιες πρόνοιες.

Η θέση του ΥΠΕΣ

Σχετικά με τα πιο πάνω, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι το ΥΠΕΣ ενήργησε σύμφωνα με το άρθρο 9 του Νόμου Ν.158(I)/1999, στη βάση των γνωματεύσεων του νομικού συμβούλου της Δημοκρατίας, του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Όπως ανέφερε, όταν η διοίκηση, έπειτα από πάροδο εύλογου χρόνου, παραλείπει να προβεί στην εξέταση της αίτησης, λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς που ίσχυε κατά το τέλος της εκπνοής του εύλογου χρόνου. Ως εύλογος χρόνος εξέτασης μιας αίτησης για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση στη βάση των διατάξεων του ΚΕΠ, σύμφωνα με την απόφαση του ΥΣ, ημερ. 21.5.2018, θεωρήθηκε το χρονικό διάστημα των έξι μηνών, το οποίο απαιτείται για την εξέταση της αίτησης, από τα αρμόδια Υπουργεία/Υπηρεσίες. Σύμφωνα με το ΓΔ του ΥΠΕΣ, για την εφαρμογή της πιο πάνω διάταξης του υπό αναφορά Νόμου, λήφθηκε υπόψη, πέραν των πιο πάνω και η σχετική νομολογία του Διοικητικού Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, στην Υπόθεση αρ. 1316/15 και ημερ. 12.3.2018, αναφέρθηκε:

«Η αρχή επομένως που επιβάλλει την κρίση από τη διοίκηση εντός εύλογου χρόνου αιτήσεως που υποβάλλεται από τον διοικούμενο και σε περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι η διοίκηση υπερέβη τον εύλογο χρόνο, την αναδρομική εφαρμογή της νομοθεσίας που ίσχυε κατά την εκπνοή του εύλογου χρόνου, αποσκοπεί ουσιαστικά στην προστασία του αιτητή από την υπερβολική καθυστέρηση εκ μέρους της διοίκησης στην εξέταση της αίτησης, που η τυχόν αλλαγή του καθεστώτος αυτού θα συνεπαγόταν δυσμενή επηρεασμό του.

...

Το ζητούμενο είναι κατά πόσον είχε όντως παρήλθει ο εύλογος χρόνος και εάν παρήλθε, πότε παρήλθε. Θεωρώ ότι ο εύλογος χρόνος αρχίζει να μετρά από τη στιγμή που μία αίτηση είναι συμπληρωμένη και τεκμηριωμένη και έτοιμη προς εξέταση από το αρμόδιο διοικητικό όργανο».

Όπως αναφέρει ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, στις υπό αναφορά αιτήσεις, μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποία ήταν συμπληρωμένες, τεκμηριωμένες και έτοιμες για εξέταση και μέχρι την εξέτάσή τους, μεσολάβησε χρονικό διάστημα διάρκειας πέραν των έξι μηνών. Υπό τις περιστάσεις κρίθηκε ότι παρήλθε το άνω εύλογο χρονικό διάστημα. Συνεπώς, οι υπό αναφορά αιτήσεις εξετάστηκαν στη βάση των Αποφάσεων του ΥΣ με ημερομηνία 13.2.2019, 6.5.2019, 18.6.2019, 25.7.2019 και 5.7.2019, που ήταν σε ισχύ τη δεδομένη στιγμή. Η ημερομηνία, κατά την οποία μία αίτηση θεωρείτο ότι ήταν συμπληρωμένη, τεκμηριωμένη και έτοιμη για εξέταση, ήταν η ημερομηνία έκδοσης άδειας παραμονής του αιτητή, αφού – σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΠ – η απόκτηση άδειας παραμονής ήταν η προϋπόθεση που ο αιτητής όφειλε ο ίδιος να ικανοποιήσει μετά την υποβολή της αίτησης για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση. Όπως υποστήριξε ο ΓΔ του ΥΠΕΣ, η διοίκηση όφειλε να ολοκληρώσει τις εν λόγω διαδικασίες αξιολόγησης της αίτησης εντός του εύλογου χρόνου. Μάλιστα, στην Προσφυγή 1115/2015 ημερ. 29.6.2017 το Διοικητικό Δικαστήριο αποφάσισε ότι:

«Η διοίκηση δεν δικαιούτα να επικαλείται τις ίδιες της τις παραλείψεις για τις οποίες δεν είναι υπαίτιος ο διοικούμενος εις βάρος αυτού (βλ. και άρθρο 51(2) του Ν.158(Ι)/1999). Η διοίκηση οφείλει να είναι πάντοτε και επαρκώς στελεχωμένη και να εξετάζει τις όποιες αιτήσεις νόμιμα υποβάλλονται εντός εύλογου χρόνου και όχι να αναστείλει, ως προαναφέρθηκε, την εξέταση τους».

Απαντώντας στο επιχείρημά μας, σχετικά με το νομικό πλαίσιο της πολιτογράφησης εξαρτώμενων μελών οικογένειας, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ ανέφερε ότι για το θέμα είχε γίνει αναφορά στην Ενδιάμεση Έκθεση, ημερ. 16.4.2021, της Ερευνητικής Επιτροπής, στην οποία αναφέρθηκε ότι στο άρθρο 111Α(2) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου (Ν.141(Ι)/2002), προ της τροποποίησής του (Ν.113(Ι)/2020), το οποίο παρείχε διακριτική εξουσία στο ΥΣ, υπό προϋποθέσεις, να προβαίνει σε κατ' εξαίρεση πολιτογράφιση αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών, δεν υπήρχε αναφορά σε συζύγους και τέκνα των αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών. Όπως ανέφερε, το ΥΠΕΣ, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την Ενδιάμεση Έκθεση της Επιτροπής, από την ημερομηνία παράδοσης της (δηλαδή 16.4.2021) μέχρι την παράδοση της Τελικής Έκθεσης της Επιτροπής, δεν προώθησε καμία αίτηση που αφορούσε σε μέλος οικογένειας, στο ΥΣ για έγκριση. Ομοίως, η Τελική Έκθεση της Επιτροπής, η οποία παραδόθηκε στον Γενικό Εισαγγελέα στις 7.6.2021, ανέφερε ότι οι Αποφάσεις του ΥΣ, που προέβλεπαν την παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας σε μέλη της οικογένειας επενδυτών, είναι εκτός νομικού πλαισίου. Ως εκ τούτου, το ΥΣ αποφάσισε τη μη έγκριση όλων των αιτήσεων μελών οικογένειας πολιτογραφημένων επενδυτών που εξετάστηκαν στη βάση των Αποφάσεων του ΥΣ με ημερομηνία 13.2.2019, 6.5.2019, 18.6.2019 και 25.7.2019. Επίσης, στην επιστολή του, ημερ. 18.7.2022, ο ΓΔ ΥΠΕΣ επεσήμανε ότι στη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, ημερ. 3.7.2015, γινόταν αναφορά ότι η πολιτογράφιση των μελών της οικογένειας ενός επενδυτή είναι «μάλλον ultra vires» και ότι το επίρρημα «μάλλον» ήθελε να προσδώσει αβεβαιότητα.

Η θέση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας

Επί των πιο πάνω, η Υπηρεσία μας επισημαίνει τα ακόλουθα:

- (i)** Με την υπό αναφορά Απόφασή του, ημερ. 21.5.2018, το ΥΣ καθόρισε «τον αναμενόμενο χρόνο εξέτασης της αίτησης που υποβάλλεται στο πλαίσιο του υπό αναφορά Προγράμματος, από τα αρμόδια Υπουργεία, στους έξι μήνες.»
- (ii)** Κατά τη συζήτηση των περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμών στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας, αναφερόμενη στις εκκρεμείς αιτήσεις για την κατ' εξαίρεση παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, δήλωσε ότι αυτές θα εξεταστούν, με βάση το νομοθετικό καθεστώς που θα ισχύει κατά τον χρόνο της έκδοσης της σχετικής διοικητικής πράξης, ανεξάρτητα εάν αυτό θα είναι διαφορετικό από το ισχύον νομικό πλαίσιο κατά τον χρόνο υποβολής της σχετικής αίτησης, όπως προνοείται από τον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο. Μετά από αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε, μεταξύ άλλων, να εισαγάγει μεταβατικές πρόνοιες, ώστε οι εκκρεμείς αιτήσεις να εξετάζονται με βάση το νομικό καθεστώς που ίσχυε πριν από τη θέσπιση του προτεινόμενου νομοθετικού

πλαisiou. Ωστόσο, κατά την ψήφιση των Κανονισμών από την Ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων στις 31.7.2020, κατατέθηκε και υπερψηφίστηκε τροπολογία με την οποία διαγράφηκε η πρόνοια αυτή.

(iii) Τόσο το άρθρο 9 του Νόμου Ν.158(I)/1999, όσο και η νομολογία του Ανωτάτου και Διοικητικού Δικαστηρίου (περιλαμβανομένης αυτής που επικαλείται το ΥΠΕΣ) είναι σαφής: Η μόνη περίπτωση για να μην ληφθεί υπόψη το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά τον χρόνο της έκδοσης της πράξης, είναι αν η διοίκηση, έπειτα από πάροδο εύλογου χρόνου, παραλείπει να προβεί στην εξέταση της αίτησης. Σε αυτή την περίπτωση λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς που ίσχυε κατά το τέλος της εκπνοής του εύλογου χρόνου. Η θέση του ΥΠΕΣ, ότι το ΥΣ μπορούσε να καθορίσει δύο και πλέον χρόνια πριν την ψήφιση των Κανονισμών ΚΔΠ 379/2020, ότι ο εύλογος χρόνος είναι έξι μήνες, είναι ανυπόστατη. Ουσιαστικά το ΥΠΕΣ ισχυρίζεται ότι η Απόφαση του ΥΣ, ημερ. 21.5.2018 ενεργεί ως άτυπη μεταβατική διάταξη στην ΚΔΠ 379/2020.

(iv) Στις 18.8.2020, δημοσιεύτηκαν και τέθηκαν σε ισχύ οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020. Το ΥΣ τους αγνόησε και συνέχισε να πολιτογραφεί ως να μην είχαν ψηφιστεί και δημοσιευτεί οι Κανονισμοί αυτοί. Αν για οποιαδήποτε αίτηση το ΥΣ είχε την άποψη ότι υπήρχε παράλειψη της διοίκησης να την εξετάσει εντός εύλογου χρόνου και ότι θα έπρεπε αυτή να εξεταστεί στη βάση του προηγούμενου νομικού καθεστώτος, όφειλε να καταγράψει και αιτιολογήσει τούτο.

(v) Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πέντε παρανόμως πολιτογραφηθέντες της Μαρίνας Αγίας Νάπας, των οποίων την αίτηση εξετάσαμε, υπέβαλαν μεν την αίτησή τους τον Απρίλη και Μάιο του 2019 αλλά, με απόλυτα δική τους ευθύνη, συμπλήρωσαν τα στοιχεία της αίτησής τους τον Ιούνιο του 2020 (τους είχε ζητηθεί Πιστοποιητικό Διευθυντών της εταιρείας στις 25.11.2019 και το διαβίβασαν στο ΥΠΕΣ στις 4.6.2020). Μετά την υποβολή των στοιχείων που τους είχαν ζητηθεί, η πολιτογράφησή τους έγινε χωρίς καμία καθυστέρηση, 2,5 μήνες μετά. Προφανώς δεν υπήρχε καμία παράλειψη και καμία ολιγωρία της διοίκησης στην εξέταση των αιτήσεων των προσώπων αυτών. Η ίδια έρευνα θα έπρεπε να είχε γίνει από το ΥΠΕΣ και το ΥΣ ξεχωριστά για κάθε μία περίπτωση πριν χαριστεί στον κάθε αιτητή το ποσό των €200.000.

(vi) Μόνο μετά την έναρξη του ελέγχου μας και την έκδοση της Ειδικής Έκθεσης της Υπηρεσίας μας για το Υφυπουργείο Τουρισμού με αρ. ΥΦΤ/01/2021, ημερ. 26.2.2021, αποφάσισε το ΥΣ να ασχοληθεί με το θέμα αυτό και να αναζητήσει εκ των υστέρων νομική συμβουλή από το Γενικό Εισαγγελέα.

(vii) Από τον Ιούλιο του 2015, το ΥΠΕΣ είχε στην κατοχή του γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, με την οποία χαρακτήριζε την πράξη πολιτογράφησης μελών της οικογένειας των επενδυτών ως «μάλλον “ultra vires”». Η γνωμάτευση δεν είχε καν δοθεί με αντικείμενο αυτό το θέμα, αλλά το πρόβλημα με την πολιτογράφηση των μελών της οικογένειας εντοπίστηκε και αναφέρθηκε παρεμπιπτόντως από τη Νομική Υπηρεσία κατά τη μελέτη των θέσεων που η Δημοκρατία θα διαβίβαζε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ακόμη δε και να γινόταν δεκτός τυχόν ισχυρισμός ότι έκτοτε το ΥΣ παράνομα πολιτογράφησε χιλιάδες μέλη των οικογενειών των επενδυτών επειδή η γνωμάτευση είχε «παραπέσει» και εκ παραδρομής αγνοήθηκε, τούτο σίγουρα δεν μπορεί να το ισχυριστεί το ΥΠΕΣ για την περίοδο μετά τις 24 Σεπτεμβρίου 2020 όταν

η Υπηρεσία μας ρητά κατέγραψε την παρανομία στην Έκθεση της με αρ. αρ. ΥΠΕΣ/02/2020. Αργότερα, στις 10.12.2020, ο Γενικός Ελεγκτής, στην παρουσία εκπροσώπων του ΥΠΕΣ, ενημέρωσε την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών για την ύπαρξη της υπό αναφορά γνωμάτευσης του 2015. Ακόμη και τότε, αν το ΥΠΕΣ θεωρούσε ότι η γνωμάτευση περιείχε αβεβαιότητα, γιατί δεν ζήτησε νέα γνωμάτευση; Συνεπώς, τουλάχιστον από τον Σεπτέμβριο του 2020 μέχρι και τις 16.4.2021, το ΥΣ εν γνώσει του παρανομούσε πολιτογραφώντας μέλη των οικογενειών των επενδυτών, ενώ είχε αποφασίσει (παράνομα κατά την άποψή μας) ότι θα εφάρμοζε το νομικό καθεστώς που ίσχυε προ της 18^{ης} Αυγούστου 2020, που δεν επέτρεπε την πολιτογράφηση των μελών της οικογένειας των επενδυτών. Συνεπώς, για την περίοδο αυτή, από τη μία το ΥΣ απάλλασσε τους επενδυτές από την υποχρέωση καταβολής της εισφοράς των €200.000, δήθεν επειδή θα εφάρμοζε το προηγούμενο νομικό καθεστώς και ταυτόχρονα πολιτογραφούσε τα μέλη των οικογενειών τους, δήθεν επειδή δεν γνώριζαν ότι τούτο ήταν παράνομο μέχρι που τους το είπε η Ερευνητική Επιτροπή.

4.4.4 Έλεγχος 20 προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά την 18η Αυγούστου 2020

Από τους πιο πάνω 84 επενδυτές, επιλέγησαν 20 περιπτώσεις για τις οποίες έγινε πιο ενδελεχής έρευνα των υποβληθέντων στοιχείων και για τους οποίους προέκυψαν τα ακόλουθα θέματα:

α. Γενικά θέματα

(i) Μη έκδοση φορολογικών τιμολογίων και αποδείξεων είσπραξης.

Σε αρκετές περιπτώσεις, παρατηρήσαμε ότι, παρόλο που οι πωλήσεις των ακινήτων πραγματοποιήθηκαν από εταιρείες εγγεγραμμένες στο ΦΠΑ, εντούτοις δεν εντοπίστηκαν φορολογικά τιμολόγια και φορολογικές αποδείξεις είσπραξης των εταιρειών προς τους αγοραστές αλλά βεβαιώσεις είσπραξης.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι από τις 46 πωλήσεις ακινήτων από εταιρείες, μόνο στις 12 περιπτώσεις εκδόθηκαν τιμολόγια από τις εταιρείες (οι οποίες αφορούσαν σε αγορές τριών επενδυτών από τρεις εταιρείες). Από τις 46 πωλήσεις, για τις 14 δεν εντοπίστηκε φορολογική απόδειξη είσπραξης, αλλά ως ένδειξη είσπραξης εντοπίστηκαν βεβαιώσεις είσπραξης με υπογραφή και σφραγίδα των εταιρειών, παρόλο που όλες οι εταιρείες ήταν εγγεγραμμένες στο ΦΠΑ.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με τους περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Κανονισμούς (ΚΔΠ 314/2001), τόσο τα φορολογικά τιμολόγια όσο και οι αποδείξεις είσπραξης θα πρέπει να έχουν, μεταξύ άλλων, αναγνωριστικό αριθμό και το όνομα, διεύθυνση και αριθμό εγγραφής του προμηθευτή. Στο **Παράρτημα 2** παρουσιάζονται οι επενδύσεις των 20 επενδυτών, με αναφορά στα έγγραφα που εντοπίστηκαν σχετικά με τιμολογήσεις και αποδείξεις είσπραξης.

(ii) Έντυπο Μ127.

Η σελίδα 4 του εντύπου Μ127 «Αίτηση για χορήγηση πιστοποιητικού πολιτογράφησης» συμπληρώνεται από τρία άτομα, τα οποία γνωρίζουν τον αιτητή και βεβαιώνουν για τον καλό του χαρακτήρα και αφοσίωσή του.

Διερευνήθηκε κατά πόσο είχε συμπληρωθεί η σελίδα 4 «Συστάσεις» του εντύπου για τις αιτήσεις των επενδυτών και των συζύγων τους (σύνολο 34 έντυπα M127) από τα έντυπα που εντοπίστηκαν στους φακέλους του ΥΠΕΣ.

Παρατηρήσαμε ότι σε 8 περιπτώσεις δεν είχε συμπληρωθεί η σελίδα 4 «Συστάσεις» του εντύπου.

Παρατηρήσαμε επίσης ότι σε 12 περιπτώσεις, τα πρόσωπα που δήλωσαν ότι γνώριζαν τους αιτητές ήταν υπάλληλοι του γραφείου του παρόχου, μέσω του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση και σε αρκετές περιπτώσεις ως διεύθυνση αναγραφόταν η διεύθυνση του παρόχου.

Σημειώνουμε ότι στο έντυπο M127, τα άτομα που υπογράφουν δηλώνουν ότι δεν είναι δικηγόροι, πράκτορες (agent) ή συγγενείς του αιτητή. Αναλυτική κατάσταση έχουμε διαβιβάσει στο ΥΠΕΣ.

Η θέση του ΥΠΕΣ

Σχετικά με τα πιο πάνω (Παράγραφοι 4.4.2 και 4.4.4), ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στις επιστολές του, ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας ανέφερε ότι από τη νομοθεσία προκύπτει ότι οι αιτητές πολιτογράφησης στη βάση του ΚΕΠ εξαιρούνται ρητά από οποιεσδήποτε υποχρεώσεις παραμονής στη Δημοκρατία πριν την απόκτηση της υπηκοότητας, εκτός του κριτηρίου του καλού χαρακτήρα το οποίο πρέπει να τηρείται. Όπως υποστήριξε, το υπό αναφορά έντυπο M127 χρησιμοποιήθηκε τυπικά στις αιτήσεις κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης, επειδή είναι το καθορισμένο από τον περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο έντυπο για την αίτηση πολιτογράφησης αλλοδαπού δυνάμει του άρθρου 111 του Νόμου. Στο τελευταίο Μέρος του εντύπου M127, η συμπλήρωση του οποίου σχολιάζεται από την Ελεγκτική Υπηρεσία, ζητείται να υπογραφεί από τρεις Κύπριους πολίτες, οι οποίοι γνωρίζουν προσωπικά τον αιτητή επί σειρά ετών, οι οποίοι δεν είναι δικηγόροι, εκπρόσωποι ή συγγενείς του και οι οποίοι λειτουργούν ως εγγυητές και συστήνουν τον «καλό χαρακτήρα» του/της. Κατά τον ΓΔ του ΥΠΕΣ, είναι προφανές ότι το εν λόγω Μέρος αφορά σε αιτήσεις προσώπων που αιτούνται κανονικής πολιτογράφησης, στη βάση μακροχρόνιας παραμονής στην Κύπρο, μέσα από την οποία ανέπτυξαν στενούς μακροχρόνιους δεσμούς με Κύπριους υπηκόους για να αποδειχθεί ο καλός τους χαρακτήρας, σε αντίθεση με την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση. Όπως υποστηρίζει, οι αιτητές κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης στη βάση του ΚΕΠ, η φύση του οποίου (ΚΕΠ) είναι πολύ διαφορετική από τη κανονική διαδικασία πολιτογράφησης, στις πλείστες των περιπτώσεων είναι πρόσωπα που δεν διέμεναν στην Κύπρο και άρα στηρίζονταν στους παρόχους υπηρεσιών που προωθούσαν την αίτησή τους. Είναι και γι' αυτόν τον λόγο, που δεν απαιτείτο ή γινόταν αποδεκτή η συμπλήρωση του εν λόγω Μέρους από υπαλλήλους των γραφείων των εκπροσώπων των αιτητών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, δεδομένης της πελατειακής σχέσης μεταξύ των αιτητών και των «εγγυητών», η βαρύτητα που δινόταν στις δηλώσεις των Κύπριων εγγυητών ήταν μηδενική. Για την εξέταση της εν λόγω προϋπόθεσης απαιτείτο η προσκόμιση του πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου και εισήχθησαν έλεγχοι δέουσας επιμέλειας που ενισχύθηκαν σημαντικά το 2018 και εντεύθεν.

Η θέση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι η θέση αυτή του ΥΠΕΣ είναι αυθαίρετη και ανυπόστατη. Το ΥΠΕΣ ισχυρίζεται ότι το έντυπο M127 είναι καθορισμένο μόνο στο άρθρο 111 του περί Αρχείου

Πληθυσμού Νόμου, το οποίο αφορά σε κανονικές και όχι κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις και ότι στις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις χρησιμοποιήθηκε «τυπικά». Ωστόσο, στον Πρώτο Πίνακα του Νόμου, το έντυπο M127 ρητά αναφέρεται και στις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις, δυνάμει του άρθρου 111Α του Νόμου. Τούτο μάλιστα εισήχθη στην νομοθεσία από το 2013, με τον περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικό) Νόμο (Ν.36(Ι)/2013). Στο Έντυπο οι δύο εγγυητές καλούνταν να δηλώσουν ότι δεν είναι δικηγόροι, πράκτορες (agent) ή συγγενείς του αιτητή και ότι τον γνωρίζουν και μπορούν να εγγυηθούν για τον καλό του χαρακτήρα. Έχουμε συνεπώς την άποψη ότι θα πρέπει να διερευνηθεί κατά πόσο, στις περιπτώσεις που τέτοιες δηλώσεις ήταν ψευδείς ή παραπλανητικές, προκύπτουν οποιαδήποτε ποινικά αδικήματα.

(iii) Διαβίβαση σημειωμάτων στον Υπουργό μέσω του Γενικού Διευθυντή.

Παρατηρούμε ότι, ενώ τα σημειώματα που ετοιμάζονταν από τους λειτουργούς του ΥΠΕΣ για κάθε αιτητή απευθύνονταν στον Υπουργό Εσωτερικών, μέσω του Γενικού Διευθυντή, αυτά δεν έφεραν την υπογραφή του Γενικού Διευθυντή.

Έχουμε την άποψη ότι τούτο συνιστά αποχή από άσκηση αρμοδιότητας, όπως τούτη περιγράφεται στο άρθρο 17(8) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(Ι)/1999).

Η θέση του ΥΠΕΣ

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι σύμφωνα με το άρθρο 58 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας έκαστος Υπουργός προϊσταται του Υπουργείου, στο οποίο έχει τεθεί επικεφαλής, και η εκτελεστική του εξουσία μεταξύ άλλων περιλαμβάνει την εκτέλεση των νόμων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Υπουργείου του, τη σύνταξη διαταγμάτων ή κανονισμών που αφορούν στο Υπουργείο του για υποβολή τους στο ΥΣ, καθώς και τη διοίκηση όλων των ζητημάτων και υποθέσεων που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου του. Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 17(6) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου 158(Ι)/1999, η διοικητική αρμοδιότητα πρέπει να ασκείται από το όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί από τον Νόμο. Συνεπώς, ως φαίνεται ανωτέρω από τις διατάξεις του άρθρου 58 του Συντάγματος, διοικητική αρμοδιότητα για την υποβολή στο ΥΣ των Προτάσεων, σχετικά με τις αιτήσεις για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση (ή για τιμητική πολιτογράφηση), έχει ο Υπουργός Εσωτερικών και όχι ο ΓΔ του Υπουργείου Εσωτερικών. Περαιτέρω, σύμφωνα με τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο, Ν. 1/90, ως έχει τροποποιηθεί, άρθρο 2, αρμόδια αρχή για τους υπαλλήλους του Υπουργείου και κάθε Τμήματος που υπάγεται σ' αυτό είναι ο Υπουργός που ενεργεί συνήθως μέσω του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου. Ως εκ τούτου, αναφέρει, ορθά τα σημειώματα απευθύνονταν προς τον Υπουργό και προωθούνταν προς το ΥΣ.

Η θέση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας

Η Υπηρεσία μας σημειώνει ότι η θέση του ΓΔ του ΥΠΕΣ προέρχεται από πρόσωπο το οποίο επηρεάζεται το ίδιο προσωπικά από την παρατήρηση την οποία σχολιάζει. Ουσιαστικά, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ επιχειρηματολογεί ότι ο Γενικός Διευθυντής ενός Υπουργείου, που είναι πρώτος στη διοικητική ιεραρχία και αποτελεί την προϊσταμένη αρχή, και ο οποίος με βάση το Σχέδιο

Υπηρεσίας της θέσης του είναι υπεύθυνος στον οικείο Υπουργό για την άρτια και αποτελεσματική οργάνωση, διεύθυνση και εποπτεία των δραστηριοτήτων του Υπουργείου του, δεν αποτελεί μέρος της ιεραρχίας του Υπουργείου και ότι μπορεί οι δημόσιοι υπάλληλοι του Υπουργείου του να διαβιβάζουν εν αγνοία του και όχι μέσω του, σημειώματα στον Υπουργό. Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο ότι τα σημειώματα κατέγραφαν ότι αυτά διαβιβάζονται μέσω του ΓΔ, απλώς αυτός δεν τα μονόγραφε. Το καταγράφουμε ως ένδειξη της παθογένειας στη δημόσια υπηρεσία. Οι επικεφαλής της διοικητικής δομής των Υπουργείων, που θα αναμενόταν να αποτελούν ότι πιο επίλεκτο από τη δημόσια υπηρεσία, αρνούνται να ασκήσουν τα καθήκοντά τους και να αναλάβουν τις ευθύνες της θέσης τους.

(iv) Πρόνοιες στα συμβόλαια αγοράς ακινήτων.

Επισημαίνουμε ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, τα συμβόλαια αγοράς ακινήτων από τους επενδυτές, προνοούσαν την πλήρη εξόφληση των ακινήτων με την κατάθεση των αγοραπωλητηρίων συμβολαίων στο ΤΚΧ, παρόλο που η παράδοση των ακινήτων θα γινόταν πολύ αργότερα. Τούτο δεν αποτελεί συνήθη πρακτική της αγοράς και ενδεχομένως να υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή.

(v) Πιστοποίηση αντιγράφου διαβατηρίου.

Σύμφωνα με τον «Κατάλογο εγγράφων αίτησης αιτητή/επενδύτριας», ο οποίος ετοιμάστηκε από το ΥΠΕΣ, μεταξύ των εγγράφων που οι επενδυτές έπρεπε να υποβάλουν στο ΥΠΕΣ για εξέταση της αίτησής τους, ήταν «Πιστοποιημένο αντίγραφο διαβατηρίου».

Παρατηρήσαμε ότι, από τους 20 επενδυτές που εξετάστηκαν, σε δύο περιπτώσεις το αντίγραφο του διαβατηρίου που εντοπίστηκε στους φακέλους δεν είχε σφραγίδα και υπογραφή ως «πιστό αντίγραφο» (true copy) του πρωτότυπου.

Επίσης, σε 12 περιπτώσεις, στα αντίγραφα υπέγραψε ο πάροχος, από τις οποίες οι 10 αφορούσαν σε δικηγορικά γραφεία και οι 2 σε γραφεία υπηρεσιών.

Σε άλλες 4 περιπτώσεις υπέγραψε πιστοποιών υπάλληλος, σε μία περίπτωση επισυνάφθηκε έγγραφο στα ρωσικά και σε μία περίπτωση υπέγραψε δικηγόρος, ο οποίος δεν ήταν ο πάροχος.

Η θέση του ΥΠΕΣ

Σχετικά με τα πιο πάνω, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στις επιστολές του, ημερ. 29.6.2022 και 18.7.2022, μας ανέφερε ότι η προσκόμιση πιστοποιημένου αντιγράφου διαβατηρίου δεν περιλαμβάνεται στα κριτήρια, όρους και προϋποθέσεις του ΚΕΠ. Η απαίτηση για συμπερίληψη πιστοποιημένου αντιγράφου διαβατηρίου εισήχθη, κατόπιν προφορικής σύστασης της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, στο πλαίσιο του ελέγχου που πραγματοποίησε το 2016. Στόχος της εν λόγω προϋπόθεσης ήταν η πιστοποίηση της γνησιότητας του εγγράφου. Στην πραγματικότητα, όμως, αποδείχθηκε ότι πιστοποιείτο πως το αντίγραφο διαβατηρίου, που περιλαμβανόταν στην αίτηση, ήταν πιστό αντίγραφο του διαβατηρίου που παρουσίαζε ο αιτητής, αλλά δεν πιστοποιείτο η γνησιότητα του διαβατηρίου (ότι δηλαδή δεν ήταν πλαστογραφημένο). Ο έλεγχος γνησιότητας του διαβατηρίου γινόταν μέσω άλλων μεθόδων. Συγκεκριμένα, η Αστυνομία Κύπρου, κατά τον γενικό έλεγχο που πραγματοποιούσε για τον αιτητή, ήλεγχε επίσης κατά πόσον το διαβατήριο που προσκόμισε

περιλαμβανόταν στον κατάλογο κλαπέντων/απολεσθέντων ταξιδιωτικών εγγράφων. Επίσης, η βάση δεδομένων δέουσας επιμέλειας World-Check, στην οποία το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εξασφαλίσει πρόσβαση, παρέχει τη δυνατότητα στον χρήστη να ελέγχει τη γνησιότητα του ταξιδιωτικού εγγράφου. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η προσκόμιση πιστοποιημένου αντίγραφου διαβατηρίου δεν περιλαμβάνεται στα κριτήρια, όρους και προϋποθέσεις του ΚΕΠ και γινόταν αντικειμενικός έλεγχος της γνησιότητας του εγγράφου τόσο από την Αστυνομία, όσο και από το Υπουργείο Εσωτερικών, δεν θεωρήθηκε ότι η μη προσκόμιση πιστοποιημένου αντίγραφου διαβατηρίου αποτελούσε λόγο για τη μη έγκριση μιας αίτησης. Εξυπακούεται, φυσικά, ότι η προσκόμιση αποδεδειγμένα πλαστογραφημένου ταξιδιωτικού εγγράφου αποτελεί για το Υπουργείο Εσωτερικών αιτιολογία για τη μη έγκριση μιας αίτησης και, στις περιπτώσεις που εντοπίστηκε από την Αστυνομία ή/και από το Υπουργείο Εσωτερικών ότι χρησιμοποιήθηκε πλαστογραφημένο έγγραφο, η αίτηση απορρίφθηκε και το γεγονός της προσκόμισης αποδεδειγμένα πλαστογραφημένου ταξιδιωτικού εγγράφου καταγγέλθηκε στην Αστυνομία.

(vi) Χρήση μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ή ανέγερση πρώτης κατοικίας.

Σε προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις μας (με αρ. ΥΠΕΣ/02/2020 και ΥΠΕΣ/04/2020), που αφορούσαν στο ΚΕΠ, είχαμε αναδείξει ένα οριζόντιο θέμα που αφορούσε στη χρήση από επενδυτές του Προγράμματος του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για την ιδιόκτητη μόνιμη κατοικία που αγοράζουν.

Επί του θέματος αυτού, η Υπηρεσία μας είχε εξηγήσει γιατί δεν συμφωνεί με την απόφαση του Τμήματος Φορολογίας, ως γενική θέση, για χρήση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας από φυσικά πρόσωπα τα οποία αιτούνται για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση ως επενδυτές.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τον όρο Β.3 του ΚΕΠ «σε περίπτωση που η αγοραία αξία της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία υπερβαίνει τις €500.000, το πρόσθετο αυτό ποσό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς συμπλήρωσης του ποσού της επένδυσης, που πραγματοποιήθηκε βάσει των κριτηρίων Α.2 έως Α.5 του Μέρους Α». Επιπρόσθετα αναφέρει ότι *«σε περίπτωση κατά την οποία ο/η αιτών/αιτούσα έχει προβεί σε επενδύσεις σε οικιστική/ές μονάδα/ες στη βάση του προαναφερθέντος κριτηρίου Α.2 (Επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής), δεν θα απαιτείται όπως προβεί σε αγορά άλλης μόνιμης ιδιόκτητης διαμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία, εάν τουλάχιστον μία από αυτές τις οικιστικές μονάδες είναι αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ και νοουμένου ότι θα διατηρήσει στην κατοχή του/της την εν λόγω μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία εφ' όρου ζωής».*

Συνεπώς, στις περιπτώσεις που οι επενδύσεις εκτός της κατοικίας, έχουν αξία κάτω των €2 εκ., χρησιμοποιήθηκε μέρος της αξίας ή ολόκληρη η αξία της μόνιμης κατοικίας, ως μέρος των επενδύσεων του αιτητή, ώστε να πληροί το οικονομικό κριτήριο της επένδυσης ύψους €2 εκ.

Από τους 20 επενδυτές που επελέγησαν για έλεγχο, στις 8 περιπτώσεις διεκδικήθηκε και εγκρίθηκε η καταβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%, δύο εκ των οποίων η μόνιμη κατοικία αποτελούσε και τη μόνη επένδυση.

Σύμφωνα με την Ερμηνευτική Εγκύκλιο 167 του Τμήματος Τελωνείων - Υπηρεσία ΦΠΑ, ημερ. 12.6.2012, η οποία αφορούσε στην εφαρμογή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% στην αγορά ή ανέγερση κατοικίας, οι διατάξεις του Νόμου, σχετικά με την επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, δεν καλύπτουν πρόσωπα που αγοράζουν ή αναγείρουν κατοικία στη Δημοκρατία για επένδυση ή για σκοπούς μίσθωσης σε άλλα πρόσωπα. Επίσης, στην Ευρωπαϊκή Οδηγία 2006/112/ΕΚ, σχετικά με το κοινό Ευρωπαϊκό σύστημα ΦΠΑ, καθορίζεται ρητά ότι μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ μπορεί να εισαχθεί από τα κράτη μέλη μόνο για συγκεκριμένες περιπτώσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται «η παράδοση, ανέγερση, ανακαίνιση και μετασκευή κατοικιών στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής».

Παραμένουμε συνεπώς στη θέση που είχαμε εκφράσει στις προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις μας, ότι οι πιο πάνω επενδύσεις εύπορων αλλοδαπών επενδυτών, δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο αυτό.

Σημειώνουμε ότι, στην υπεύθυνη δήλωση για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας, ο αιτητής δηλώνει, μεταξύ άλλων, και την αναμενόμενη ημερομηνία ανέγερσης (σε περίπτωση ανέγερσης) ή την αναμενόμενη ημερομηνία παράδοσης σε αυτόν (σε περίπτωση απόκτησης) της κατοικίας του. Επίσης, σύμφωνα με την περί ΦΠΑ νομοθεσία (Ν.95(Ι)/2000, Πέμπτο Παράρτημα, Πίνακας Γ), αναπόσπαστο μέρος της υπεύθυνης δήλωσης αποτελούν και στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο δικαιούχος χρησιμοποιεί την κατοικία ως κύριο και μόνιμο χώρο διαμονής π.χ. αντίγραφο λογαριασμού τηλεφώνου και αντίγραφο λογαριασμού υδατοπρομήθειας και τα οποία οι αιτητές οφείλουν να υποβάλουν στο Τμήμα Φορολογίας (ΤΦ) εντός έξι μηνών από τον χρόνο που το δικαιούχο πρόσωπο αποκτά κατοχή της κατοικίας. Το Τμήμα Φορολογίας στις «Αποδείξεις Παραλαβής» ενημερώνει τους αιτητές, τόσο για έγκριση επιβολής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%, όσο και για την ημερομηνία μέχρι την οποία απαιτείται η υποβολή των εν λόγω λογαριασμών. Σημειώνουμε ότι για τρεις περιπτώσεις είχε παρέλθει η προθεσμία των 6 μηνών, χωρίς να υποβληθούν τα σχετικά, ενώ για τις υπόλοιπες δεν είχε παρέλθει το χρονικό διάστημα των έξι μηνών.

Είναι εισήγησή μας ότι το Τμήμα Φορολογίας, εάν κρίνει ότι δεν μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για ένταξη των περιπτώσεων αυτών στις δικαιούμενες μειωμένου συντελεστή 5%, τότε οφείλει τουλάχιστον να προβεί σε ελέγχους ότι η κατοικία όντως χρησιμοποιείται ως πρώτη κατοικία και να επαναλαμβάνει πλέον αυτούς σε τακτικά χρονικά διαστήματα.

β. Συγκεκριμένα θέματα που απορρέουν από τον έλεγχο των 20 περιπτώσεων που εξετάστηκαν.

Αιτητής Α

Η Αιτήτρια Α είχε αγοράσει 5 ακίνητα. Στις 3.5.2019 υπογράφηκε συμφωνία για αγορά του ακινήτου 1 αξίας €548.800 πλέον 19% ΦΠΑ (€104.272). Το ακίνητο το οποίο έπρεπε να εξοφληθεί στις 3.5.2019, εξοφλήθηκε στις 4.6.2019 και θα παραδινόταν στις 30.12.2020. Για την αγορά του ακινήτου καταβλήθηκε ποσό €3.000 ως προκαταβολή/κράτηση σε μετρητά, χωρίς να εντοπιστεί οποιαδήποτε ένδειξη ότι το ποσό προήλθε από το εξωτερικό. Για εξέταση της αίτησης θα έπρεπε να είχαν υποβληθεί αντίγραφα των εμβασμάτων από το εξωτερικό.

Επιπρόσθετα, στις 22.4.2019 υπογράφηκαν συμφωνίες για την αγορά των ακινήτων 2 και 3 προς €355.000 πλέον ΦΠΑ και €345.000 πλέον ΦΠΑ, από εταιρεία η οποία τα είχε αγοράσει στις 20.3.2019 προς €200.000 πλέον ΦΠΑ έκαστος. Δηλαδή τα δύο ακίνητα πωλήθηκαν ένα μήνα μετά την αγορά τους σε σχεδόν διπλάσια τιμή, με κέρδος €300.000 (€700.000 - €400.000). Τούτο ενδεχομένως να υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή.

Επισημαίνουμε ότι, ενώ η εταιρεία ήταν εγγεγραμμένη στο ΦΠΑ, δεν εντοπίστηκε τιμολόγιο ούτε φορολογική απόδειξη είσπραξης για την πώληση. Τα ακίνητα είχαν επιβαρυνθεί με 19% ΦΠΑ.

Επιπλέον, τα συμβόλαια προέβλεπαν πληρωμή ολόκληρου του ποσού με την υπογραφή τους, η πληρωμή έγινε στις 24.6.2019, ενώ ημερομηνία παράδοσης που καθορίστηκε στα συμβόλαια ήταν η 1.10.2019.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας πληροφόρησε ότι για τα ακίνητα 2 και 3 οι αιτητές, με βάση το ΚΕΠ, είχαν την υποχρέωση να προσκομίζουν Τίτλους Ιδιοκτησίας ή Αγοραπωλητήρια Συμβόλαια και Απόδειξη Κατάθεσής τους στο ΤΚΧ. Το Υπουργείο Οικονομικών, στη βάση των διατάξεων του ΚΕΠ και των σχετικών Αποφάσεων του ΥΣ αλλά και σύμφωνα με το Άρθρο 26 του Συντάγματος, αποδεχόταν τα Αγοραπωλητήρια Συμβόλαια που είχαν κατατεθεί στο ΤΚΧ.

Κατά την άποψή μας, η απάντηση του ΓΔ ΥΠΕΣ δεν απαντά στο εύρημά μας ότι η συναλλαγή δεν φαίνεται να είναι υγιής.

Αιτητής Β

Πληρωμές Επενδύσεων. Στις 22.10.2018, υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ του αιτητή και εταιρείας κατασκευών για αγορά ενός ακινήτου αξίας €2.100.000 πλέον 5% ΦΠΑ. Για την εξόφλησή του, ο αιτητής κατέβαλε το σχετικό ποσό με δύο εμβάσματα (23.10.2018 και 19.11.2018) σε λογαριασμό του πωλητή σε τρίτη χώρα. Ακολούθως, το ποσό μεταφέρθηκε σε 4 δόσεις από τον λογαριασμό του πωλητή στη χώρα αυτή σε λογαριασμό του στην Κύπρο, ίσως προς αποφυγή ελέγχου από την Κεντρική Τράπεζα. Σημειώνουμε ότι στα αντίγραφα των εμβασμάτων σε Κυπριακή τράπεζα, ως «Πληροφορίες» αναφερόταν ότι η συναλλαγή αφορούσε σε «Μεταφορά μεταξύ Λογαριασμών» ("TRANSFERS BETWEEN ACCOUNTS") και ενδεχομένως να μην δόθηκε η ορθή πληροφόρηση για την πραγματική πηγή των εσόδων στην Κεντρική Τράπεζα Κύπρου.

ΠΕΠ. Σημειώνουμε ότι ο αιτητής ελέγχθηκε από το ΥΠΕΣ μέσω της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων World-Check One, όπου εντοπίστηκε ότι ήταν ΠΕΠ. Για τον αιτητή εντοπίστηκαν σχέσεις με εταιρείες στις οποίες είχε διατελέσει Πρόεδρος ή Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, στις οποίες υποβλήθηκαν κυρώσεις μετά την αποχώρησή του, ενώ από το 2017 υπηρετούσε ως Πρόεδρος οργανισμού που σχετιζόταν με συγκεκριμένη διεθνή αθλητική διοργάνωση.

Με βάση τον Κανονισμό 8(γ)(ii) της ΚΔΠ 379/2020, δεν επιτρέπεται η πολιτογράφηση ΠΕΠ.

Ο λειτουργός του ΥΠΕΣ, στο σημείωμά του αναφέρει ότι ήταν της γνώμης ότι η αίτησή τους (αίτηση αιτητή και της συζύγου του) δεν έπρεπε να προωθηθεί περαιτέρω εντούτοις, ο Υπουργός Εσωτερικών στις 9.10.2020 ενέκρινε προσχέδιο Πρότασης προς το ΥΣ για έγκριση της

πολιτογράφησης του αιτητή. Το σημείωμα του λειτουργού δεν φέρει την υπογραφή του ΓΔ μέσω του οποίου το σημείωμα και το προσχέδιο Πρότασης προς το ΥΣ υποβλήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών. Αναφέρουμε επίσης ότι στην Πρόταση προς το ΥΣ αντίγραφο της οποίας διαβιβάστηκε και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δεν υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τα πιο πάνω θέματα που είχαν εντοπιστεί για τον αιτητή.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι με βάση το ΚΕΠ υπήρχε όρος όπως τα εμβάσματα να προέρχονται από το εξωτερικό σε Κυπριακό εμπορικό ίδρυμα επ' ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας του πωλητή. Ως προς την ιδιότητα ΠΕΠ, εξέφρασε την άποψη ότι θα έπρεπε να εφαρμοστεί η Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019 (και όχι οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020) και συνεπώς ο αιτητής δεν ενέπιπτε στις αναφερόμενες κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου για τις οποίες δεν επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας μέσω του ΚΕΠ.

Αιτητής Γ

Στις 2.5.2019 υπογράφηκαν τρία συμβόλαια μεταξύ συγκεκριμένης εταιρείας/πωλητή και του Αιτητή Γ για την αγορά τριών διαμερισμάτων συνολικής αξίας €2.570.000 (€2.160.000 πλέον ΦΠΑ 19%).

Εμβάσματα από το εξωτερικό. Για την πληρωμή των ακινήτων ο αιτητής έκανε στις 8.5.2019 τρία εμβάσματα, σε λογαριασμό του πωλητή σε τραπεζικό ίδρυμα σε τρίτη χώρα, για το συνολικό ποσό των €2.570.400. Την ίδια μέρα ο πωλητής έκανε δύο εμβάσματα από τον εν λόγω λογαριασμό του στην τρίτη αυτή χώρα, προς ξένη τράπεζα με υποκατάστημα στην Κύπρο (το οποίο φαίνεται να έχει εγγραφεί και να εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα) ύψους €7.520.000 και €9.450.000.

Σύμφωνα και με σημείωμα λειτουργού του Υπουργείου Οικονομικών προς τον Οικονομικό Διευθυντή του Υπουργείου του, κατά την άποψή του η διαδικασία δεν ήταν ορθή επειδή: (α) δεν γίνεται έλεγχος της προέλευσης των αρχικών κεφαλαίων, δεδομένου ότι οι τράπεζες στην τρίτη αυτή χώρα δεν κάνουν τέτοιους ελέγχους, (β) δεν γίνεται επαρκής έλεγχος των κεφαλαίων που εμβάζει ο πωλητής στην Κύπρο, δεδομένου ότι όταν πρόκειται για μεταφορά ιδίων κεφαλαίων δεν γίνεται ενδελεχής έλεγχος και (γ) τα εμβάσματα χρησιμοποιούνται για διάφορους επενδυτές και είναι δύσκολο να γίνεται έλεγχος για να διαπιστωθεί σε ποιες επενδύσεις αντιστοιχούν τα εμβάσματα.

Από επικοινωνία του Υπουργείου Οικονομικών με τους πωλητές προς διευκρίνηση των πιο πάνω, η εταιρεία απέστειλε επιστολή, ημερ. 9.4.2020, με την οποία ενημέρωσαν ότι στις 2.5.2019 σύναψαν αρκετές συμφωνίες με πελάτες στην προσπάθεια να προλάβουν να υποβάλουν αίτηση πριν τις 15.5.2019, ώστε να αποφύγουν την πληρωμή των €150.000 (σε δωρεές). Είχαν επικοινωνήσει με τους δικηγόρους τους, οι οποίοι προέβησαν σε έλεγχο ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (AML) και άλλους ελέγχους δέουσας επιμέλειας και επιβεβαίωσαν ότι δεν υπήρχε λόγος οι τράπεζες να μην αποδεχτούν χρήματα από τους αγοραστές.

Αναφέρουμε ότι σε κατάσταση κίνησης λογαριασμού της τράπεζας στο εξωτερικό εντοπίστηκαν οι τρεις καταθέσεις για τις τρεις αγορές του Αιτητή Γ και οι δύο μεταφορές στην τράπεζα στην Κύπρο.

Σε νέο σημείωμά του, ημερ. 10.7.2020, ο λειτουργός του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρει ότι δεν είναι αποδεκτό τα ποσά της επένδυσης να κατατίθενται σε λογαριασμό του πωλητή στο εξωτερικό και ότι ο πάροχος, μέσω του οποίου ο αιτητής υπέβαλε αίτηση, ακολούθησε την ίδια διαδικασία και σε περιπτώσεις όπου δεν υπήρχε το χρονοδιάγραμμα της 15.5.2019.

Η έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών δόθηκε υπό την προϋπόθεση επιτυχούς ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας, ο οποίος πραγματοποιήθηκε χωρίς να καταδειξει κάτι σημαντικό.

Αιτητής Δ

Στις 22.3.2019 υπογράφηκε συμβόλαιο μεταξύ του πωλητή και του Αιτητή Δ (αγοραστής) για αγορά διαμερίσματος προς €2 εκ.

Από στοιχεία που λήφθηκαν από την πύλη του ΤΚΧ, φαίνεται ότι το συγκεκριμένο ακίνητο ανεγέρθηκε το 2006 και ότι την 1.1.2013 και την 1.1.2018 είχε αξία €466.300 και €424.900, αντίστοιχα, αξίες πολύ χαμηλότερες της τιμής πώλησης προς τον αιτητή. Αναφέρουμε όμως ότι το ακίνητο μεταβιβάστηκε στον αιτητή στις 19.8.2019 (Δήλωση Μεταβίβασης - 5/Π/2670/2019) με αποδεχθείσα τιμή του ΤΚΧ €2 εκ. Τούτο ενδεχομένως να υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή και/ή εμπλοκή λειτουργιών του ΤΚΧ, κάτι που θα πρέπει να διερευνηθεί.

Παρατηρείται επίσης ότι παρόλο που το ποσό της επένδυσης κατατέθηκε σε Κυπριακή τράπεζα, εντούτοις η πώληση έγινε από ξένη υπήκοο και συνεπώς δεν γνωρίζουμε εάν το ποσό της επένδυσης κατέληξε στην Κυπριακή οικονομία.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ενημέρωσε ότι με βάση το ΚΕΠ οι αιτητές είχαν την υποχρέωση να προσκομίζουν Τίτλους Ιδιοκτησίας ή Αγοραπωλητήρια Συμβόλαια και Απόδειξη Κατάθεσης τους στο ΤΚΧ. Το Υπουργείο Οικονομικών, στη βάση των διατάξεων του ΚΕΠ και των σχετικών Αποφάσεων του ΥΣ αλλά και σύμφωνα με το Άρθρο 26 του Συντάγματος, αποδεχόταν τα Αγοραπωλητήρια Συμβόλαια που είχαν κατατεθεί στο ΤΚΧ.

Κατά την άποψή μας, η απάντηση του ΓΔ ΥΠΕΣ δεν απαντά στο εύρημά μας ότι η συναλλαγή δεν φαίνεται να είναι υγιής. Εκφράζουμε ανησυχία από τον τρόπο με τον οποίο ο επικεφαλής της διοικητικής δομής του Υπουργείου χειρίζεται το γεγονός ότι ο αρμόδιος υπάλληλος του ΤΚΧ αποδέχθηκε ως λογική τιμή το ποσό των €2 εκ. για ακίνητο που το Τμήμα του εκτιμά να έχει αξία γύρω στις €450.000.

Αιτητής Ε

Επενδύσεις: Στις 18.4.2019, υπογράφηκε συμβόλαιο μεταξύ εταιρείας/πωλητή και του Αιτητή Ε, για αγορά διαμερίσματος προς €850.000 πλέον (19%) ΦΠΑ. Την ίδια ημερομηνία υπογράφηκε δεύτερο συμβόλαιο μεταξύ της ίδιας εταιρείας/πωλητή και εταιρείας (Χ), της οποίας τελικός δικαιούχος ήταν ο αιτητής, για αγορά 5 διαμερισμάτων, τα οποία θα ανεγείρονταν, προς €1.469.900 πλέον ΦΠΑ (€293.380 πλέον ΦΠΑ το κάθε διαμέρισμα).

Σχετικά με το δεύτερο συμβόλαιο αναφέρουμε ότι τα διαμερίσματα αγοράστηκαν από εταιρεία (X) στην οποία, από την ημερομηνία ίδρυσής της, 100% μέτοχος ήταν εταιρεία NOMINEES. Η εταιρεία NOMINEES είχε υπογράψει Declaration of Trust προς τον αιτητή για τις μετοχές της (1000 μετοχές) στις 5.4.2019. Στις 10.5.2021 οι μετοχές της εταιρείας (X) μεταβιβάστηκαν σε δικηγόρο (τρίτο πρόσωπο). Καθώς η επένδυση θα πρέπει να διατηρηθεί για τουλάχιστον τρία έτη από την ημερομηνία πολιτογράφησης, θα πρέπει να εξακριβωθεί κατά πόσο υπογράφηκε νέο Declaration of Trust μεταξύ του δικηγόρου και του αιτητή με τη αλλαγή ιδιοκτησίας της εταιρείας (X).

Έλεγχος δέουσας επιμέλειας: Το ΥΠΕΣ ανέθεσε τη διεξαγωγή ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας σε μία εκ των εξειδικευμένων εταιρειών με τις οποίες έχει συμβληθεί το ΥΠΕΣ. Σύμφωνα με την έκθεση της εταιρείας δεν εντοπίστηκαν σημαντικά θέματα στις έρευνες που διενεργήθηκαν (No alert). Στην έκθεση αναφέρεται ότι διενεργήθηκε έρευνα για τυχόν καταδίκες και αδικήματα του αιτητή στη χώρα όπου ζούσε και στη χώρα όπου είχε εργαστεί, αλλά ότι δεν έγινε έρευνα σε δικαστικές υποθέσεις στη χώρα καταγωγής του αιτητή (σύμφωνα με την έκθεση ήταν “outside the scope of this investigation”) όμως, όπως αναφέρεται και στην έκθεση, παρουσιάστηκε πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου της εν λόγω χώρας.

Η έκθεση αναφέρει επίσης ότι εντοπίστηκαν 2 εταιρείες εγγεγραμμένες στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους, στις οποίες διευθυντής και μέτοχος ήταν άτομο με ίδιο όνομα με τον αιτητή. Αναφέρει όμως ότι το όνομα του αιτητή είναι κοινό όνομα στη χώρα του και θα πρέπει να γίνει ειδική έρευνα για να διαπιστωθεί εάν ανήκουν στον αιτητή. Δεν έχουμε εντοπίσει στοιχεία ότι έγινε τέτοια ειδική έρευνα.

Όσον αφορά στην αναφορά στον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας σχετικά με περαιτέρω έρευνα για τυχόν διασύνδεση του επενδυτή με εταιρείες εγγεγραμμένες στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του ημερ. 29.6.2022, μας πληροφόρησε ότι έγινε έλεγχος μέσω της βάσης δεδομένων δέουσας επιμέλειας World-Check, στην οποία το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εξασφαλίσει πρόσβαση.

Αιτητής Στ

Στις 22.4.2019 υπογράφηκε συμβόλαιο μεταξύ εταιρείας και του αιτητή για αγορά έπαυλης προς €2.350.000, πλέον τον ισχύοντα συντελεστή ΦΠΑ. Σύμφωνα με το Τμήμα Φορολογίας, ο αιτητής δεν αιτήθηκε για μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 5%, συνεπώς η αξία του ακινήτου ανερχόταν σε €2.796.500 (€2.350.000*19% €446.500).

- ♦ Στους φακέλους του ΥΠΕΣ έχει εντοπιστεί έμβασμα, ημερ. 12.7.2019, για ποσό ύψους €2.630.500 και βεβαίωση είσπραξης από τον πωλητή, ημερ. 15.7.2019, για το ποσό των €2.576.500, ποσά τα οποία δεν συνάδουν ούτε με την αξία του ακινήτου, ούτε μεταξύ τους. Σημειώνουμε επίσης ότι ο πωλητής δέσμευσε ποσό €128.821,66, όπως προνοούσε η συμπληρωματική συμφωνία, το οποίο αντιστοιχούσε στο 5% του €2.576.500 (ίσο με το ποσό στη βεβαίωση είσπραξης). Θα πρέπει να δικαιολογηθούν οι διαφορές μεταξύ αξίας, πληρωμής και βεβαίωσης είσπραξης.
- ♦ Παρόλο που η πώληση διενεργήθηκε από εταιρεία εγγεγραμμένη στο ΦΠΑ, εντούτοις δεν υποβλήθηκε φορολογική απόδειξη είσπραξης από αυτήν. Η βεβαίωση είσπραξης από τον πωλητή δεν αποτελεί φορολογική απόδειξη.

- ♦ Η εταιρεία η οποία πώλησε το ακίνητο στον αιτητή, ιδρύθηκε στις 4.8.2014 και ανήκει από τις 7.3.2016 100% σε εταιρεία NOMINEE, η οποία ανήκει 100% σε φυσικό πρόσωπο. Καθώς μέτοχος του πωλητή είναι εταιρεία παροχής υπηρεσιών αντιπροσώπου (NOMINEE), το πιθανότερο είναι ότι ο πραγματικός ιδιοκτήτης να έχει υπογράψει σχετικό εμπιστευμα (DECLARATION OF TRUST) με την εταιρεία NOMINEE για κατοχή των μετοχών της εταιρείας/πωλητή εκ μέρους του. Δεν περιλήφθηκε στα έγγραφα που λάβαμε από τα Υπουργεία αντίγραφο σχετικού εμπιστεύματος και δεν μπορεί να εντοπιστεί ο πραγματικός δικαιούχος/πωλητής του ακινήτου.
- ♦ Από έρευνα που διενεργήσαμε στο Τμήμα Φορολογίας, παρατηρήσαμε ότι σύμφωνα με τις φορολογικές δηλώσεις ΦΠΑ της πωλήτριας εταιρείας, κατά την περίοδο 1.12.2018 έως 30.11.2019 η συνολική αξία εκρών ανήλθε σε €417.514.

Σύμφωνα με τον περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμο (Ν.95(Ι)/2000), οι διατάξεις του άρθρου 9 εφαρμόζονται για να καθοριστεί ο χρόνος που μία παράδοση αγαθών ή υπηρεσιών θεωρείται ότι λαμβάνει χώρα για σκοπούς επιβολής του Φ.Π.Α. Μία παροχή υπηρεσιών θεωρείται ότι λαμβάνει χώρα κατά το χρόνο που εκτελούνται οι υπηρεσίες. Αν πριν τον χρόνο αυτό, το πρόσωπο που πραγματοποιεί τη συναλλαγή εκδίδει τιμολόγιο Φ.Π.Α. σε σχέση με αυτή ή αν πριν τον χρόνο αυτό λαμβάνει πληρωμή σε σχέση με αυτή, η συναλλαγή θεωρείται ότι λαμβάνει χώρα κατά τον χρόνο που εκδίδεται το τιμολόγιο ή που λαμβάνεται η πληρωμή. Σημειώνουμε ότι δεν εντοπίστηκε τιμολόγιο, ο αιτητής φαίνεται να εξόφλησε το ακίνητο στις 12.7.2019 και ημερομηνία παράδοσης της έπαυλης ήταν 18 μήνες μετά την αποπληρωμή με 6 μήνες χαριστική περίοδο. Συνεπώς, τα έσοδα από την πώληση του ακινήτου φαίνεται ότι θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στις εκροές της φορολογικής δήλωσης ΦΠΑ της εταιρείας για την περίοδο 1.6.2019-31.8.2019, οι οποίες όμως ανέρχονταν σε μόνο €345.972.

Αιτητής Ζ

Επενδύσεις. Ο αιτητής αγόρασε δύο διαμερίσματα συνολικής αξίας €2 εκ. (πλέον 19% ΦΠΑ). Ο αιτητής εγκρίθηκε επιβολής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%, όμως, σύμφωνα με τα εμβάσματα που εντοπίστηκαν, φαίνεται να κατέβαλε και για τα δύο ακίνητα ΦΠΑ προς 19%.

Αίτημα επιβολής μειωμένου συντελεστή 5% ΦΠΑ. Με την έγκριση του αιτήματος του αιτητή για επιβολή μειωμένου συντελεστή, το Τμήμα Φορολογίας ζήτησε όπως μέχρι 1.5.2020 (6 μήνες μετά την υπολογιζόμενη ημερομηνία παράδοσης η οποία ήταν η 1.11.2019) προσκομιστούν συγκεκριμένα δικαιολογητικά (αντίγραφο σύνδεσης με ΑΗΚ και υδατοπρομήθεια και λογαριασμούς ΑΗΚ και υδατοπρομήθειας στο όνομα του). Δεν εντοπίστηκαν τα πιο πάνω στον φάκελο που παραλάβαμε από το Τμήμα Φορολογίας τον Αύγουστο του 2021. Σύμφωνα με δήλωση παραδοχής κατοχής (delivery of possession) το ακίνητο παραδόθηκε στον ιδιοκτήτη ή στον δικηγόρο του στις 19.1.2021.

Σημειώνουμε ότι, στην «Υπεύθυνη Δήλωση για επιβολή μειωμένου συντελεστή Φ.Π.Α. για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας», ο αιτητής δηλώνει ότι η κατοικία προορίζεται να χρησιμοποιηθεί από το δικαιούχο πρόσωπο ως κύριος και μόνιμος χώρος διαμονής και ότι θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για κύρια και μόνιμη ιδιοκατοίκησης του. Στο μέρος Α4 του εντύπου «Στοιχεία και

πληροφορίες για την εξέταση αίτησης/υπεύθυνης δήλωσης για επιβολή μειωμένου συντελεστή (5%) για την αγορά/ανέγερση κατοικίας» του Τμήματος Φορολογίας (ΦΠΑ), το οποίο συμπληρώνεται από άτομα που δεν είναι μόνιμα εγκατεστημένα στην Κύπρο, ο αιτητής δήλωσε ότι είναι μόνιμος κάτοικος της χώρας καταγωγής του και ότι η κατοικία θα χρησιμοποιείτο «κατά τη διάρκεια ολόκληρου του έτους».

Έρευνα Δέουσας Επιμέλειας. Σύμφωνα με την έκθεση αποτελεσμάτων δέουσας επιμέλειας από ηλεκτρονική βάση δεδομένων, ο αιτητής ήταν ΠΕΠ, καθώς κατά την περίοδο 8/2017-3/2018 υπήρξε Γενικός Διευθυντής εταιρείας, η οποία είναι κρατική εταιρεία. Η εταιρεία είναι 100% θυγατρική εταιρείας, η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο κυρώσεων των ΗΠΑ, του Καναδά και της Ουκρανίας. Η θητεία του αιτητή τερματίστηκε τον Μάρτιο του 2018. Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία, η αίτηση του αιτητή είχε αρχικά απορριφθεί.

Ο πάροχος, μέσω του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση, ζήτησε επανεξέταση της αίτησης, με προσκόμιση θεώρησης Schengen και θεώρησης εισόδου (visa) των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, οι οποίες όμως είχαν εκδοθεί πριν τον 8/2017, δηλαδή πριν την πιο πάνω εργοδότησή του.

Με οδηγίες του Υπουργού Εσωτερικών διενεργήθηκε ενισχυμένος έλεγχος δέουσας επιμέλειας. Στην έκθεση ελέγχου αναφέρεται ότι ο αιτητής είναι μέλος του ΔΣ εταιρείας, η οποία είναι η μεγαλύτερη κατασκευάστρια εταιρεία ατμομηχανών και άλλου εξοπλισμού σιδηροδρόμων στη χώρα του. Για την εταιρεία υπήρχαν πολλοί ισχυρισμοί για διαφθορά. Υπήρχαν ισχυρισμοί ότι οι ιδιοκτήτες χρησιμοποιούσαν την προσωπική τους σχέση με τον επικεφαλής των σιδηροδρόμων, για να εξασφαλίσουν συμβόλαια δισεκατομμυρίων. Ειδικότερα, αναφέρεται σε σειρά δημόσιων προσφορών για αγορά και συντήρηση νέων συρμών για τον υπόγειο σιδηρόδρομο της πρωτεύουσας, που κατακυρώθηκαν όλες στη συγκεκριμένη εταιρεία. Σε άλλη περίπτωση όλες οι εταιρείες που υπέβαλαν προσφορές ανήκαν στην εταιρεία αυτή, ενώ σε άλλη περίπτωση η εταιρεία ήταν η μόνη προσφοροδότης, καθώς υπήρχαν όροι στην προσφορά που χαρακτηρίστηκαν φωτογραφικοί επειδή απέκλειαν ξένες εταιρείες. Δεν υπήρχαν ισχυρισμοί για διαφθορά εναντίον του αιτητή. Επισημαίνουμε ότι, για τον επικεφαλής των σιδηροδρόμων, εντοπίστηκαν δημοσιεύματα σύμφωνα με τα οποία ενεπλάκη σε σοβαρό σκάνδαλο διαφθοράς για συμβόλαια μέσω δημοσίων προσφορών.

Υπεύθυνες Δηλώσεις. Δεν εντοπίστηκαν στον φάκελο ενυπόγραφες δηλώσεις από τον αιτητή (αιτητή) και από τον εγγεγραμμένο πάροχο υπηρεσιών, με τις οποίες επιβεβαιώνεται η εφαρμογή ορθής πρακτικής παροχής υπηρεσιών και η πλήρης ενημέρωση όσον αφορά στις διαδικασίες του Σχεδίου (παραχώρησης Κυπριακής υπηκοότητας) από μέρους τους.

Σημειώνουμε ότι, η υποχρέωση υποβολής των δηλώσεων εγκρίθηκε με την Απόφαση του ΥΣ ημερ. 9.1.2018 η οποία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 2.3.2018, πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης του αιτητή στις 4.4.2018.

Σχετικά με τον πιο πάνω επενδυτή, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε πως, όσον αφορά στην έρευνα δέουσας επιμέλειας, από τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι ο αιτητής

ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019 δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του ΚΕΠ. Σε σχέση με τις Υπεύθυνες Δηλώσεις, μας ανέφερε ότι η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου εκπόνησε το πρώτο Μητρώο Παρόχων Υπηρεσιών στις 30.7.2018 και η υποχρέωση προσκόμισης των ενυπόγραφων δηλώσεων εφαρμόστηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών για αιτήσεις που υποβλήθηκαν από την 1.8.2018 και εντεύθεν. Η συγκεκριμένη αίτηση υποβλήθηκε στις 4.4.2018, δηλαδή περίπου 4 μήνες προ της εκπόνησης του πρώτου Μητρώου Παρόχων Υπηρεσιών από την Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου.

Αιτητής Η

Επενδύσεις. Ο αιτητής αγόρασε έπαυλη αξίας €2.500.000 μαζί με τον πατέρα του, η οποία θα χρησιμοποιείτο ως η μόνιμη κατοικία τους στην Δημοκρατία. Ο αιτητής κατέχει το 80% του ακινήτου και ο πατέρας του το 20%. Το ακίνητο, με βάση στοιχεία που λήφθηκαν από την πύλη του ΤΚΧ, φαίνεται να ανεγέρθηκε το 2002, και να είχε γενική αξία την 1.1.2013 ύψους €845.200 και την 1.1.2018 €870.200. Το ακίνητο πωλήθηκε στις 5.3.2019 προς €2.500.000. Τούτο ενδεχομένως να υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή.

Σύμφωνα με το συμβόλαιο, το ακίνητο θα παραδινόταν στην παρούσα του κατάσταση στις 28.2.2020 και η αποπληρωμή του θα γινόταν ως ακολούθως:

- ◆ €27.590 την ημέρα υπογραφής (5.3.2019)
- ◆ €1.000.000 στις ή πριν τις 25.3.2019
- ◆ €750.000 στις ή πριν τις 10.4.2019
- ◆ €223.000 στις ή πριν τις 30.4.2019
- ◆ €499.410 στις ή πριν τις 20.12.2019.

Εντοπίστηκαν τρεις πληρωμές συνολικής αξίας €25.900, οι οποίες πληρώθηκαν στις 4.3.2019 με τραπεζικές κάρτες και 11 πληρωμές με εμβάσματα από τις 6.3.2019 έως τις 24.4.2019 συνολικής αξίας €1.974.230. Συνολικά καταβλήθηκε, μέχρι την αίτηση, ποσό €2.000.130. Παρατηρούμε ότι, με βάση και τη συμφωνία, το ακίνητο δεν θα έπρεπε να είχε εξοφληθεί μέχρι την ημερομηνία αίτησης, όμως δεν απαιτήθηκε με την έγκριση της πολιτογράφησης η υποβολή εγγράφων που να επιβεβαιώνουν την πλήρη εξόφληση του ακινήτου, του οποίου ο αιτητής θα έπρεπε να κατείχε την ιδιοκτησία κατά την αίτηση.

Έρευνα Δέουσας Επιμέλειας. Σύμφωνα με έρευνα δέουσας επιμέλειας από ηλεκτρονική βάση δεδομένων που διενήργησε ο πάροχος, εμφανίστηκαν 36 περιπτώσεις με το όνομα του αιτητή, 24 σχετικά με ΠΕΠ και 12 για διάφορα αδικήματα. Δεν είναι ξεκάθαρο εάν κάποια από τις περιπτώσεις αυτές αφορούσε στον αιτητή.

Επίσης, σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας, δύο εταιρείες στις οποίες ο αιτητής ήταν νομικός σύμβουλος, εκτελεστικός διευθυντής και 90% μέτοχος, κατατάχθηκαν στον κατάλογο abnormal operations, επειδή δεν υπέβαλαν οικονομικές καταστάσεις μεταξύ των ετών 2015-2018 και κατά συνέπεια η μία έχασε την άδεια λειτουργίας της.

Επίσης, εταιρεία η οποία ανήκει στον ίδιο και στη σύζυγό του (η οποία επίσης εγκρίθηκε πολιτογράφησης), κατατάχθηκε στον κατάλογο των abnormal operations, επειδή οι αρχές της χώρας τους δεν μπορούσαν να έρθουν σε επαφή με την εγγεγραμμένη διεύθυνσή της.

Σημειώνουμε ότι ο αιτητής δεν αναφέρεται στις πιο πάνω υποθέσεις.

Σημειώνουμε επίσης ότι ο αιτητής ήταν επίσης Πρόεδρος του ΔΣ εταιρείας που δραστηριοποιείται σε πωλήσεις και αγορές συναλλάγματος, τομέας ο οποίος θεωρείται υψηλού ρίσκου για απάτη, όμως δεν εντοπίστηκε οποιοδήποτε αρνητικό στοιχείο για την εταιρεία.

Στο σημείωμά του προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ο λειτουργός του ΥΠΕΣ αναφέρει ότι ο αιτητής φαίνεται να εμπίπτει στις οικονομικής φύσεως διατάξεις της απόφασης του ΥΣ, ήταν όμως της γνώμης ότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι αναφορές της έκθεσης περί αρνητικής φημολογίας αλλά και η συμπερίληψη εταιρειών του αιτητή σε καταλόγους με εταιρείες οι οποίες θεωρούνται abnormal operations.

Το σημείωμα ενέκρινε ο Υπουργός Εσωτερικών στις 18.8.2020, ενώ δεν έφερε την υπογραφή του ΓΔ. Αναφέρουμε επίσης ότι δεν υπάρχει ενημέρωση, σχετικά με τα πιο πάνω θέματα, στην Πρόταση προς το ΥΣ και στην επιστολή προς την Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σχετικά με τον Αιτητή Η, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι οι αιτητές είχαν την υποχρέωση να προσκομίζουν Τίτλους Ιδιοκτησίας ή Αγοραπωλητήρια Συμβόλαια και απόδειξη κατάθεσής τους στο ΤΚΧ. Το Υπουργείο Οικονομικών, στη βάση των διατάξεων του ΚΕΠ και των σχετικών Αποφάσεων του ΥΣ αλλά και σύμφωνα με το Άρθρο 26 του Συντάγματος αποδεχόταν τα Αγοραπωλητήρια Συμβόλαια που είχαν κατατεθεί στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

Κατά την άποψή μας, η απάντηση του ΓΔ ΥΠΕΣ δεν απαντά στο εύρημά μας ότι η συναλλαγή δεν φαίνεται να είναι υγιής.

Όσον αφορά στην έρευνα δέουσας επιμέλειας, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μας ανέφερε ότι από τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία, που να καταδεικνύουν ότι ο αιτητής ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019, δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας μέσω του ΚΕΠ.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο της Πρότασης προς το ΥΣ και την ενημέρωση προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων, ανέφερε ότι εν γένει στην Πρόταση περιλαμβάνονταν στοιχεία που αφορούσαν στην ικανοποίηση των διατάξεων του ΚΕΠ και ότι, στην Πρόταση προς το ΥΣ, αναφέρονταν ευρήματα από τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας που καταδείκνυαν ότι ο αιτητής ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με ημερ. 25.7.2019.

Η Υπηρεσία μας διαφωνεί με το πιο πάνω, για τους λόγους που εξηγούνται στην παράγραφο 4.2.1 πιο πάνω.

Αιτητής Θ

Επενδύσεις. Ο Αιτητής Θ αγόρασε δύο κατοικίες και δύο διαμερίσματα συνολικής αξίας €2.439.262 (€2.049.800 πλέον 19% ΦΠΑ). Για τα ακίνητα κατέβαλε το ποσό των €8.000 με πιστωτική κάρτα στις 28.3.2019 και έμβασμα ύψους €2.440.000. Κατέβαλε δηλαδή συνολικά ποσό €2.448.000 αντί €2.439.262, δηλαδή €8.738 περισσότερα, ενώ εκδόθηκαν αποδείξεις είσπραξης για το ποσό των €2.439.262.

Λευκό Ποινικό Μητρώο. Επισημαίνουμε ότι δεν εντοπίστηκε στον φάκελο του ΥΠΕΣ πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα καταγωγής του αιτητή. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 8 των Κανονισμών ΚΔΠ 379/2020, απαιτείται λευκό ποινικό μητρώο από τη συνήθη χώρα διαμονής. Κάτι ανάλογο ίσχυε και προηγουμένως, αφού με την Απόφαση του ΥΣ, ημερ. 13.2.2019, για εξέταση αίτησης απαιτείται, μεταξύ άλλων, η υποβολή Λευκού Ποινικού Μητρώου από τη χώρα καταγωγής και από τη χώρα συνήθους διαμονής (εάν διαφέρει) του αιτητή.

Έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας. Σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας, ο αιτητής είναι διευθύνων σύμβουλος, Πρόεδρος ΔΣ του ομίλου και μέλος του ΔΣ θυγατρικών εταιρειών ομίλου, ο οποίος δραστηριοποιείται στους τομείς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και των υδρογονανθράκων. Είναι επίσης μέτοχος σε εταιρεία (X), με έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους. Σύμφωνα με το Offshore Leaks Database, εταιρεία για την οποία υπάρχει αρνητική φημολογία είναι «ενδιάμεση» (intermediary) της πιο πάνω εταιρείας (X). Η έκθεση δεν ανέφερε κάτι το αρνητικό σε σχέση με τον αιτητή, ούτε και με την εταιρεία (X) αναφορικά με τα πιο πάνω.

Στο σημείωμά του προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ο λειτουργός του ΥΠΕΣ αναφέρει ότι ο αιτητής φαίνεται να εμπίπτει στις οικονομικές φύσεως διατάξεις της απόφασης του ΥΣ, ήταν όμως της άποψης ότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι πιο πάνω αναφορές της έκθεσης.

Το σημείωμα ενέκρινε ο Υπουργός Εσωτερικών στις 9.10.2020, ενώ δεν έφερε την υπογραφή του ΓΔ. Αναφέρουμε επίσης ότι δεν υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τα πιο πάνω θέματα για τον αιτητή στην Πρόταση στο ΥΣ, αντίγραφο της οποίας διαβιβάστηκε και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σχετικά με τον Αιτητή Θ, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι ο αιτητής προσκόμισε πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα όπου διαμένει και δραστηριοποιείται επιχειρηματικά. Επίσης, σύμφωνα με τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας, κατά την έρευνα της εξειδικευμένης εταιρείας δέουσας επιμέλειας που τον διεξήγαγε, δεν εντοπίστηκαν οποιεσδήποτε αστικές ή ποινικές διαδικασίες ή έρευνες εναντίον του ή που να σχετίζονται με το πρόσωπό του, ούτε και οποιεσδήποτε διαδικασίες διαιτησίας εναντίον του ή που να σχετίζονται με το πρόσωπό του. Ουσιαστικά, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ δεν απάντησε γιατί δεν απαιτήθηκε λευκό ποινικό μητρώο από τη χώρα καταγωγής του αιτητή.

Όσον αφορά στην έρευνα δέουσας επιμέλειας, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ ανέφερε ότι από τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι ο αιτητής ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα

με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019, δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του ΚΕΠ. Όσον αφορά στο περιεχόμενο της Πρότασης προς το ΥΣ και στην ενημέρωση προς την Βουλή των Αντιπροσώπων επανέλαβε τις ίδιες αναφορές όπως για τον αιτητή Η πιο πάνω.

Αιτητής Ι

Επενδύσεις. Στις 8.5.2019, υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ της εταιρείας και του Αιτητή, για αγορά διαμερίσματος στη Λεμεσό προς €2.040.000 πλέον ΦΠΑ. Ο αιτητής εγκρίθηκε για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%, συνεπώς η συνολική αξία ανήλθε σε €2.142.000.

Στους φακέλους του ΥΠΕΣ και του Υπουργείου Οικονομικών εντοπίστηκαν 9 πληρωμές, οι οποίες διενεργήθηκαν κατά την περίοδο 17.4.2019-8.7.2019 συνολικής αξίας €2.124.928 (αντί €2.142.000). Αναφέρουμε επίσης ότι, σύμφωνα με το συμβόλαιο, το ακίνητο θα έπρεπε να είχε εξοφληθεί μέχρι τις 30.4.2019, ενώ, μέχρι την ημερομηνία αυτή είχε καταβληθεί μόνο ποσό €324.161. Το ακίνητο θα παραδινόταν στις 31.10.2023.

Στο συμβόλαιο γίνεται αναφορά σε υποθήκη της γης στην οποία ανεγείρεται το διαμέρισμα από συγκεκριμένο τραπεζικό ίδρυμα. Το τραπεζικό ίδρυμα έδωσε “waiver” στον αγοραστή, υπό την προϋπόθεση ότι στις, ή μέχρι τις 30.8.2024, το ποσό των €408.000 να έχει πληρωθεί από τον αγοραστή στον τραπεζικό λογαριασμό του πωλητή που διατηρεί με την τράπεζα, έναντι των οφειλών του δανειστή στην τράπεζα. Δεν εντοπίστηκε κάποια πληρωμή στο συγκεκριμένο τραπεζικό ίδρυμα.

Σχετικά με το αίτημα για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ στο ακίνητο, αναφέρουμε ότι στην Υπεύθυνη Δήλωση που συμπληρώνεται από τους αιτητές, αυτοί δηλώνουν ότι η κατοικία προορίζεται να χρησιμοποιηθεί από το δικαιούχο πρόσωπο ως κύριος και μόνιμος χώρος διαμονής και ότι θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για κύρια και μόνιμη ιδιοκατοίκησή του. Στο έντυπο «Στοιχεία και πληροφορίες για την εξέταση αίτησης/υπεύθυνης δήλωσης για επιβολή μειωμένου συντελεστή (5%) για την αγορά/ανέγερση κατοικίας» του Τμήματος Φορολογίας (ΦΠΑ), υπάρχει πρόνοια για άτομα τα οποία δεν είναι μόνιμα εγκατεστημένα στην Κύπρο, όπου ο Αιτητής δήλωσε ότι είναι κάτοικος της χώρας καταγωγής του. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το μέρος του εντύπου όπου αναφέρεται τότε θα χρησιμοποιείται η κατοικία δεν είχε συμπληρωθεί. Επίσης, ως διεύθυνση της παρούσας διαμονής του αιτητή στην Κύπρο είχε καταχωριστεί η διεύθυνση του παρόχου υπηρεσιών.

Αιτητής ΙΑ

Έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας. Σύμφωνα με την έκθεση εξειδικευμένης εταιρείας, η οποία διεξήγαγε ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας, εντοπίστηκαν θέματα αρνητικής φημολογίας κυρίως σχετικά με τις εταιρείες του αιτητή. Αναφέρουμε επίσης ότι ο αιτητής είχε μετακομίσει στο Guernsey το 2009, το οποίο θεωρείται φορολογικός παράδεισος και ότι το 2010 άρθρο ανέφερε ότι φορολογικοί επιθεωρητές θα προέβαιναν σε πιο λεπτομερή έλεγχο ατόμων, όπως τον αιτητή, όμως δεν υπήρχαν πληροφορίες ότι ο αιτητής κατηγορήθηκε για οτιδήποτε.

Το 2008 ο αιτητής, η σύζυγός του και άλλοι επενδυτές κινήθηκαν νομικά εναντίον εταιρειών, επειδή τους συμβούλευσαν να επενδύσουν σε εταιρείες χαμηλού κόστους για να πληρώσουν χαμηλότερο φόρο. Ο αιτητής σχετικά αναγκάστηκε να πληρώσει £15 εκ. φόρο και £2,3 εκ. σε τόκους, χωρίς η έκβαση της υπόθεσης να είναι ξεκάθαρη.

Το 2008, εταιρεία κινήθηκε νομικά εναντίον του αιτητή και τραπεζικού ιδρύματος για απλήρωτα χρέη. Η υπόθεση έκλεισε το 2008.

Σύμφωνα με άρθρο, το 2007 ο αιτητής με άλλα δύο πρόσωπα κλήθηκαν να καταθέσουν στην Επιτροπή Κοινόχρηστων Ταμείων, σχετικά με έρευνα επενδυτικών εταιρειών όπου κατακρίνονταν ότι αγόραζαν εταιρείες με οικονομικές δυσκολίες και πωλούσαν τα περιουσιακά τους στοιχεία, χωρίς να ενδιαφέρονται για τη βιωσιμότητά τους. Ο αιτητής δεν είχε κατηγορηθεί για την υπόθεση.

Επίσης, η έκθεση αναφέρει ότι η έρευνα των Paradise Papers κατέδειξε ότι ο αιτητής και εταιρεία του ανέμεναν να εξάγουν από συνταξιοδοτική εταιρεία ασφάλισης υγείας, την οποία αγόρασε το 2012, ποσό €989,7 εκ. μέσω υψηλότοκου δανεισμού από εταιρείες του. Τελικά, το δάνειο διαγράφηκε και ο αιτητής έχασε €450 εκ. Ο αιτητής δεν κατηγορήθηκε επίσημα.

Στο σημείωμά του προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ο λειτουργός του ΥΠΕΣ αναφέρει ότι ο αιτητής φαίνεται να εμπίπτει στις οικονομικές φύσεως διατάξεις της απόφασης του ΥΣ, ήταν όμως της γνώμης ότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι αναφορές της έκθεσης περί του ρίσκου αρνητικής φημολογίας.

Το σημείωμα ενέκρινε ο Υπουργός Εσωτερικών στις 14.10.2020, ενώ δεν έφερε την υπογραφή του ΓΔ. Αναφέρουμε επίσης ότι δεν υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τα πιο πάνω θέματα για τον αιτητή, στην Πρόταση προς το ΥΣ, αντίγραφο της οποίας διαβιβάστηκε και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σχετικά με τον Αιτητή ΙΑ, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, επανέλαβε τις ίδιες αναφορές, όπως για τον Αιτητή Η πιο πάνω.

Αιτητής ΙΒ

α. Επενδύσεις:

(i) Οι επενδύσεις της αιτήτριας αφορούσαν εξ ολοκλήρου στην αγορά μετοχών στην εταιρεία Α, η οποία ανέγειρε 13 διαμερίσματα. Η επενδύτρια στις 16.6.2019 υπέγραψε συμβόλαιο για αγορά 222 μετοχών της εταιρείας. Με τη συμφωνία η επενδύτρια αγόρασε 222 από τις 1000 μετοχές της εταιρείας (22,2% των μετοχών της εταιρείας) έναντι ποσού ύψους €2.006.785. Με την αγορά των μετοχών ουσιαστικά η επενδύτρια αγόρασε δύο διαμερίσματα σε συγκρότημα, ενώ συγκεκριμένο διαμέρισμα αξίας €506.880 είχε καθοριστεί ως η ιδιόκτητή της κατοικία.

Καθώς η επενδύτρια κατέχει μόνο μέρος των μετοχών της εταιρείας η οποία ανέγειρε το συγκρότημα, αυτό σημαίνει ότι η επενδύτρια δεν καθίσταται κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, καθώς δεν κατέχει εξ' ολοκλήρου τα ακίνητα.

(ii) Επισημαίνουμε ότι η επενδύτρια αγόρασε τις μετοχές της εταιρείας από πρόσωπο το οποίο είχε και το ίδιο κατ' εξαίρεση πολιτογραφηθεί (Μέτοχος Α). Η εταιρεία είχε συσταθεί στις 26.10.2016, με τον Μέτοχο Α ως διευθυντή, ο οποίος παραμένει διευθυντής της εταιρείας. Σύμφωνα με σημείωμα λειτουργού του Υπουργείου Οικονομικών, ο Μέτοχος Α αιτήθηκε πολιτογράφησης στις 13.9.2016, με βάση το κριτήριο Α1 'Επένδυση σε ακίνητα' με τη σύσταση 2 εταιρειών της Α (με αγορά οικοπέδου αξίας €1.150.000) και της Β (με αγορά οικοπέδου αξίας €1.800.000) με επενδυτικά πλάνα. Σύμφωνα με τα πλάνα, θα αναγειρόνταν οικιστικά συγκροτήματα με διαμερίσματα. Σύμφωνα με κατάσταση των διαμερισμάτων της εταιρείας Α, όλα τα διαμερίσματα πωλήθηκαν (πιθανόν σε άτομα που αιτούνταν πολιτογράφησης-ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στον φάκελο του Υπουργείου Οικονομικών υπήρχε αναφορά σε άλλο αιτητή κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης, ο οποίος επίσης αγόρασε διαμερίσματα στο ίδιο συγκρότημα στις 28.1.2019). Ο Μέτοχος Α είχε εγκριθεί πολιτογράφησης από το ΥΣ στις 13.9.2018. Σύμφωνα με το ΚΕΠ, οι αιτητές οι οποίοι αποκτούν την Κυπριακή υπηκοότητα με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, θα πρέπει να διατηρούν την επένδυση που έχουν πραγματοποιήσει για περίοδο τουλάχιστον τριών ετών από την ημερομηνία πολιτογράφησης τους. Σημειώνουμε ότι από στοιχεία που λήφθηκαν από τον Έφορο Εταιρειών φαίνεται ότι ο Μέτοχος Α πώλησε όλες τις μετοχές που κατείχε στην εταιρεία Α, πριν την παρέλευση 3 ετών από την πολιτογράφησης του, στις 13.4.2021.

Εγείρονται επίσης ερωτήματα (α) κατά πόσο η επένδυση στη γη (και συνεπώς και στα διαμερίσματα) μπορούσε να πωληθεί από τον Μέτοχο Α πριν τη διέλευση τριών ετών που πρέπει να διατηρούνται οι επενδύσεις και (β) κατά πόσο η επένδυση της ΙΒ μπορούσε να γίνει αποδεκτή, αφού αφορά σε οικιστικές μονάδες που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο του ΚΕΠ.

Επισημαίνουμε επίσης ότι σύμφωνα με το κριτήριο Β3, για αιτήσεις που υποβάλλονται μετά τις 15.5.2019 και αφορούν σε περιπτώσεις οικιστικών μονάδων που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί για το ΚΕΠ, θα ισχύει η εν λόγω πρόνοια, νοουμένου ότι οι συνολικές επενδύσεις, περιλαμβανομένης της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, ανέρχονται, τουλάχιστον, στα €2,5 εκ. Η αίτηση της επενδύτριας υποβλήθηκε στις 12.11.2019, συνεπώς φαίνεται ότι οι επενδύσεις θα έπρεπε να ανέρχονταν σε €2,5 εκ και όχι σε €2 εκ. Ανάλογη πρόνοια για αξία τουλάχιστον ίση με €2,5 εκ. προβλέπει επίσης ο Κανονισμός 7(5) της ΚΔΠ 379/2020.

(iii) Επισημαίνουμε επίσης ότι, με την αγορά ακινήτων μέσω εταιρειών, ουσιαστικά οι επενδυτές επωφελούνται από τη μη επιβολή ΦΠΑ στα συγκεκριμένα ακίνητα, ενώ επιπρόσθετα οι μεταβιβάσεις μετοχών δεν επιβαρύνονται με μεταβιβαστικά τέλη. Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με τον περί Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών (Σύσταση, Σκοποί, Αρμοδιότητες και Άλλα Συναφή Θέματα) (Τροποποιητικός) Νόμο Ν.12(Ι)/2021, ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 22.2.2021, ο πωλητής ακίνητης περιουσίας καταβάλλει ποσοστό 0,40% επί του εισπραχθησομένου τιμήματος πώλησης της ιδιοκτησίας στον Κεντρικό Φορέα, ενώ το ίδιο ποσοστό εισπράττεται και σε περίπτωση μεταβίβασης μετοχών εταιρείας, η οποία είναι ιδιοκτήτρια ακίνητης περιουσίας, νοουμένου ότι η μεταβίβαση έχει ως αποτέλεσμα την απόκτηση ελέγχου της εταιρείας από τον αγοραστή των μετοχών, το οποίο δεν ισχύει στην πιο πάνω περίπτωση.

β. Έρευνα δέουσας επιμέλειας: Από την έρευνα που διενεργήθηκε από την εταιρεία LexisNexis για τον σύζυγο της αιτήτριας στις 6.11.2019, εντοπίστηκαν 6 πρόσωπα με το ίδιο όνομα, οι οποίοι κατηγορήθηκαν για τρομοκρατία ή μετακίνηση ναρκωτικών μεταξύ των ετών 2010-2012. Δεν γίνεται αναφορά εάν αφορούν στον ίδιο αιτητή.

Το ΥΠΕΣ ανέθεσε τη διεξαγωγή ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας σε μία εκ των εξειδικευμένων εταιρειών δέουσας επιμέλειας, με τις οποίες έχει συμβληθεί το ΥΠΕΣ. Σύμφωνα με την έκθεση εξειδικευμένης εταιρείας, δεν εντοπίστηκαν σημαντικά θέματα στις έρευνες που διενεργήθηκαν. Αναφέρουμε, ωστόσο, ότι δεν ήταν διαθέσιμες αστικές και ποινικές δικαστικές υποθέσεις στο διαδίκτυο για τη χώρα καταγωγής τους.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι από τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία, που να καταδεικνύουν ότι η αιτήτρια ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019, δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του ΚΕΠ. Ακόμη, η αιτήτρια προσκόμισε πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα καταγωγής της.

Αιτητής ΙΓ

Στις 14.4.2019, ο αιτητής υπέγραψε συμβόλαιο με δύο πρόσωπα, για αγορά όλων των μετοχών εταιρείας έναντι ποσού ύψους €2.000.000. Η εταιρεία ήταν η μοναδική ιδιοκτήτρια συγκεκριμένης ακίνητης ιδιοκτησίας στη Λάρνακα και είχε εξασφαλίσει Πολεοδομική Άδεια για την ανέγερση κτηρίου, το οποίο αποτελείται από 12 διαμερίσματα (4 όροφοι με 3 διαμερίσματα σε κάθε όροφο). Σχετικά με τα πιο πάνω αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί η αξία της αγοράς της εταιρείας κατά την πώλησή της, καθώς δεν υποβλήθηκαν οικονομικές καταστάσεις μέχρι την ημερομηνία πώλησης της εταιρείας το 2018, ούτε εντοπίστηκε καταχώρηση ΗΕ32 στον Έφορο Εταιρειών για τις οικονομικές καταστάσεις του 2019. Κατά την αίτηση υποβλήθηκαν οικονομικές καταστάσεις για τα έτη 2017-2018, όπου στις 31.12.2018 παρουσιάζεται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία ως “investment property” μόνο η αξία γης (€216.615) και προσθήκες (€5.040).

Ο αιτητής δεν προέβη σε πρόσθετη αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας. Δεν αναφέρεται στην επιστολή του παρόχου, ημερ. 15.7.2019 ή στη συμφωνία εάν κάποιο εκ των υπό ανέγερση διαμερισμάτων θα ήταν η μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία του αιτητή και ποια θα ήταν αυτή, ενώ δεν υπάρχει ένδειξη ότι κάποιο διαμέρισμα έχει αγοραία αξία τουλάχιστον €500.000.

Επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με το ΚΕΠ σε όλες τις περιπτώσεις ο αιτητής πρέπει να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ.

Αιτητής ΙΔ

Η αίτηση της επενδύτριας είχε αρχικά απορριφθεί, λόγω καταδίκης του συζύγου της για απάτη και για διερεύνηση ποινικής υπόθεσης που αφορούσε σε κατάχρηση εξουσίας, ενώ υπηρετούσε ως υψηλόβαθμο στέλεχος τράπεζας, η οποία είχε υποστεί κυρώσεις από την ΕΕ και από τρίτες

χώρες. Ο δικηγόρος είχε ενημερώσει ότι η αιτήτρια βρισκόταν σε διάσταση. Η αίτηση της επενδύτριας εγκρίθηκε τελικά μετά την έκδοση του διαζυγίου της.

Σύμφωνα με το σημείωμα λειτουργού του ΥΠΕΣ, υπήρχαν ερωτήματα αναφορικά με τον τόπο μόνιμης διαμονής της αιτήτριας, αφού στην επιστολή παρόχου αναφέρεται ότι η αιτήτρια από το 2016 ζούσε σε μία χώρα, ενώ στην αίτησή της ανέφερε ότι διέμενε μόνιμα σε άλλη χώρα (χώρα καταγωγής της). Επίσης, αναφέρει ότι η αιτήτρια από το 2018 και εντεύθεν εργάζεται σε εταιρεία στην πρώτη χώρα, ενώ στο βιογραφικό της αναφέρει ότι από το 2012 είναι διευθύνων σύμβουλος σε εταιρεία στη δεύτερη χώρα (χωρίς οποιαδήποτε αναφορά για εργασία στην πρώτη χώρα).

Επισημαίνουμε ότι δεν εντοπίστηκε στον φάκελο του ΥΠΕΣ πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα διαμονής την τελευταία περίοδο.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι, από την έρευνα δέουσας επιμέλειας δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι η αιτήτρια ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019.

Αιτητής ΙΕ

Επενδύσεις. Ο αιτητής αγόρασε 2 κατοικίες από την ίδια εταιρεία προς €1.000.000 πλέον ΦΠΑ η κάθε μία (Συνολικές Επενδύσεις: €2.000.000 + €380.000 ΦΠΑ = €2.380.000). Σχετικά με τις επενδύσεις αναφέρουμε τα ακόλουθα:

- ◆ Εντοπίστηκαν εμβάσματα και αποδείξεις είσπραξης του πωλητή μόνο για το ποσό των €2.336.141,93 αντί για το ποσό των €2.380.000. Δεν εντοπίστηκαν εμβάσματα και αποδείξεις για ποσό ύψους €43.858,07. Σύμφωνα με στοιχεία που λήφθηκαν από το Τμήμα Φορολογίας, ο αιτητής δεν αιτήθηκε επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ.
- ◆ Για την εξόφληση των ακινήτων εντοπίστηκαν τα ακόλουθα έγγραφα:
 - α. Έμβασμα, ημερ. 26.3.2019, €1.000.000: Αντίγραφο εμβάσματος από τον αιτητή, από τραπεζικό ίδρυμα στο εξωτερικό, προς τον πωλητή, με κατάθεση σε τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο.
 - β. Έμβασμα, ημερ. 2.4.2019, €1.000.000: Αντίγραφο «Εντολής Μεταφοράς Ευρώ» από τον αιτητή, από τραπεζικό ίδρυμα στο εξωτερικό, προς τον πωλητή, με κατάθεση σε τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο.
 - γ. Έμβασμα, ημερ. 28.3.2019, €336.141.93: Αντίγραφο “Notification (transmission) of original sent to swift”.

Το αντίγραφο της πιο πάνω πληρωμής αφορά σε αντίγραφο swift δηλαδή εντολής για πληρωμή και όχι βεβαίωση πραγματικής πληρωμής ή έμβασμα.

Επισημαίνουμε επίσης ότι, σύμφωνα με το swift, φαίνεται ότι η πληρωμή έγινε από τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο, με πληρωμή σε τραπεζικό ίδρυμα στο εξωτερικό, σε αντίθεση με το ΚΕΠ, στο οποίο αναφέρεται ότι απαιτείται έμβασμα από το εξωτερικό σε Κυπριακό πιστωτικό ίδρυμα.

Η πιο πάνω πληρωμή θα πρέπει να επιβεβαιωθεί από την Κεντρική Τράπεζα τόσο σχετικά με τη χώρα προέλευσης των χρημάτων, όσο και για τη χώρα τελικής παραλαβής τους.

Προκαλεί επίσης εντύπωση το γεγονός ότι οι τρεις πληρωμές έγιναν από τρεις διαφορετικές τράπεζες.

Έλεγχος δέουσας επιμέλειας, ΜΟΚΑΣ και Αστυνομίας.

(i) Έλεγχος Αστυνομίας και ΜΟΚΑΣ. Σύμφωνα με επιστολή της αστυνομίας, ημερ. 28.12.2019, πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη βάση δεδομένων της INTERPOL, με αρνητικό αποτέλεσμα. Όμως υπήρξαν αναφορές για τον αιτητή που λήφθηκαν από το Μηχανογραφικό Σύστημα της Αστυνομίας και από τη ΜΟΚΑΣ.

(ii) Σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένου ελέγχου, ημερ. 9.4.2020, εντοπίστηκαν τα ακόλουθα σημαντικά θέματα στην έρευνα:

- ◆ Το αντίγραφο του διαβατηρίου του που επισυνάφθηκε δεν πιστοποιήθηκε για την αυθεντικότητά του.
- ◆ Τα εταιρικά στοιχεία της χώρας καταγωγής του δείχνουν τον αιτητή ως ιδρυτή, μέτοχο και διευθυντή δύο εταιρειών εγγεγραμμένων σε τρίτη χώρα, στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις (OFAC) από το 2007. Οι κυρώσεις αφορούν σε άτομα που σχετίζονται με τρομοκρατική οργάνωση και με άλλες ομάδες. Δεν υπήρχε ένδειξη ότι ο αιτητής έχει αποκλειστεί λόγω κυρώσεων, ούτε εντοπίστηκε οποιαδήποτε κατηγορία σχετικά με τον ίδιο ή με τις επιχειρήσεις του.
- ◆ Τα Panama Papers αναφέρουν ότι ο αιτητής είναι ο μέτοχος και δικαιούχος τριών εταιρειών, οι οποίες βρίσκονται στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους. επίσης, το Barbados Corporate Registry παρουσιάζει τον ενενδυτή ως διευθυντή (director) εταιρείας με έδρα το Barbados (Barbados domiciled).

(iii) Ο λειτουργός του Υπουργείου Εσωτερικών σε σημείωμα του, ημερ. 29.6.2020, αναφέρεται στα θέματα που εντόπισε η έκθεση ενισχυμένου ελέγχου και η ΜΟΚΑΣ και αναφέρει ότι ο αιτητής εμπίπτει στις διατάξεις οικονομικής φύσεως που έθεσε το ΥΣ, όμως θα έπρεπε να ληφθεί ιδιαίτερως υπόψη το γεγονός της έρευνας για τα θέματα που είχαν υποδειχθεί από την Αστυνομία και τη ΜΟΚΑΣ.

Το σημείωμα ενέκρινε ο Υπουργός Εσωτερικών, ενώ δεν υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τα πιο πάνω θέματα για τον αιτητή στην Πρόταση προς το ΥΣ, η οποία διαβιβάστηκε και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι, σχετικά με τον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, ΜΟΚΑΣ και Αστυνομίας, οι πληροφορίες που λήφθηκαν από την Αστυνομία, τη ΜΟΚΑΣ και τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας κρίθηκαν από το ΥΠΕΣ ως επαρκείς.

Όσον αφορά στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, στο περιεχόμενο της Πρότασης προς το ΥΣ και στην ενημέρωση προς την Βουλή των Αντιπροσώπων, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ επανέλαβε όσα ανέφερε σχετικά με τον αιτητή Η πιο πάνω.

Αιτητής ΙΣτ

Έλεγχος δέουσας επιμέλειας: Το ΥΠΕΣ ανέθεσε τη διεξαγωγή ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας, σε μία εκ των εξειδικευμένων εταιρειών με τις οποίες έχει συμβληθεί το ΥΠΕΣ. Σύμφωνα με την έκθεση της εταιρείας, έγινε έρευνα σε εταιρεία του αιτητή και επέβαλε πρόστιμο €1.245 περίπου για παραπλάνηση των καταναλωτών. Η εταιρεία, αντί να κατασκευάζει δικά της προϊόντα αγόραζε έτοιμα προϊόντα από άλλες χώρες και τα παρουσίαζε με τη δική της επωνυμία, αναγράφοντας ότι κατασκευάζονται σε ευρωπαϊκή χώρα (χώρα εγγραφής της μητρικής εταιρείας). Εκτός από το πρόστιμο, η εταιρεία συμφώνησε να σταματήσει την τοποθέτηση λανθασμένων ετικετών στα προϊόντα. Δεν έγινε αναφορά στον ίδιο τον αιτητή στα πιο πάνω.

Προσφυγή στο Διοικητικό Δικαστήριο. Ο αιτητής, μαζί με δύο τέκνα του κατέθεσε τον Ιανουάριο του 2021 προσφυγή εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσω του ΥΣ (α) σχετικά με την απόφασή της για κατάργηση του ΚΕΠ και κατ' επέκταση την πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και/ή μελών της οικογένειάς τους και (β) σχετικά με την απόφαση ότι για να τύχουν εξέτασης υφιστάμενες αιτήσεις και νέες αιτήσεις πολιτογράφησης που θα υποβληθούν μέχρι τις 31.10.2020, θα πρέπει να είναι πλήρως συμπληρωμένες. Τις πιο πάνω αποφάσεις θεωρούσαν ως άκυρες και/ή παράνομες. Η υπόθεση είχε οριστεί ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου τον Μάρτιο του 2021.

Επενδύσεις. Ο αιτητής είχε αρχικά υπογράψει στις 10.5.2019 τρία συμβόλαια για αγορά ακινήτων από συγκεκριμένη κατασκευαστική εταιρεία (property developer) προς €2.407.000 πλέον ΦΠΑ.

Σύμφωνα με τα συμβόλαια, τα ακίνητα θα παραδινόταν στις 31.3.2021 και η αποπληρωμή τους θα γινόταν ως ακολούθως:

- ♦ €2.000.000 (€650.015+€699.970+€650.015)πλέον 19% ΦΠΑ είχε ήδη πληρωθεί από τον αγοραστή και
- ♦ €407.000 (€135.666+€135.666 +135668)πλέον 19% ΦΠΑ όχι αργότερα από 10 εργάσιμες μέρες από τη μέρα υπογραφής του Compliance Act, το οποίο θα υπογραφεί μεταξύ πωλητή και αγοραστή μετά την παράδοση και την επιθεώρηση του ακινήτου από τον αγοραστή.

Σημειώνουμε ότι μέχρι την υποβολή της αίτησης είχε πληρωθεί το ποσό των €2.380.000 (στις 22.4.2019) (€2 εκ. πλέον 19% ΦΠΑ). Παρόλο ότι το ακίνητο, με βάση τη συμφωνία, δεν θα έπρεπε να είχε εξοφληθεί μέχρι την ημερομηνία αίτησης, εντούτοις, δεν απαιτήθηκε με την έγκριση της πολιτογράφησης η υποβολή εγγράφων που να επιβεβαιώνουν την πλήρη εξόφληση του ακινήτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αιτητής θα έπρεπε να κατείχε την ιδιοκτησία κατά την αίτηση.

Στις 25.5.2021, ο δικηγόρος του αιτητή απέστειλε επιστολή στο Υπουργείο Οικονομικών, με την οποία ζητούσε έγκριση για αντικατάσταση των ακινήτων του με 3 άλλα ακίνητα ίδιας συνολικής αξίας (€2.407.000 πλέον ΦΠΑ) από τον ίδιο πωλητή. Το Υπουργείο Οικονομικών με επιστολή του ημερ. 4.6.2021 ενημέρωσε ότι το αίτημά τους μπορούσε να γίνει αποδεκτό, νοουμένου ότι του

αποσταλούν όλα τα απαραίτητα/αναγκαία έγγραφα που αναφέρονται στο ΚΕΠ. Στις 11.6.2021 τα συμβόλαια που είχαν αρχικά υπογραφεί ακυρώθηκαν. Το Υπουργείο Οικονομικών θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι τα νέα συμβόλαια έχουν κατατεθεί στο ΤΚΧ, ότι βρίσκονται σε ισχύ και ότι αποστάληκαν όλα τα απαραίτητα έγγραφα.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι, όσον αφορά στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι ο αιτητής ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019 δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του ΚΕΠ.

Αιτητής ΙΖ

Επενδύσεις. Στις 28.3.2019 υπογράφηκαν 5 συμβόλαια, μεταξύ εταιρείας Α (πωλητής) και της εταιρείας Β (αγοραστής), για αγορά 5 διαμερισμάτων στην Πάφο συνολικής αξίας €1.500.000 πλέον 19% ΦΠΑ, σύνολο €1.785.000.

Κατά την υπογραφή των συμβολαίων, μέτοχοι της εταιρείας Β ήταν οι εταιρείες Γ (Nominees) και Δ (TRUSTEES), οι οποίες υπέγραψαν στις 14.3.2019 δύο Declarations of Trust, για 750 μετοχές της εταιρείας Β η κάθε μία (σύνολο 1500 μετοχές), με τον αιτητή.

Από έρευνα που διενεργήσαμε στον Έφορο Εταιρειών, φαίνεται ότι στις 9.12.2020 όλες οι μετοχές της εταιρείας Β μεταβιβάστηκαν από την εταιρεία Γ (Nominees) και την Δ (TRUSTEES) σε πρόσωπο, ο οποίος είναι σήμερα ο μόνος μέτοχος και Διευθυντής της εταιρείας Β. Καθότι τα ακίνητα είναι στο όνομα της εταιρείας Β, θα πρέπει να επιβεβαιωθεί κατά πόσο τελικός ιδιοκτήτης των μετοχών της εταιρείας εξακολουθεί να είναι ο αιτητής για τουλάχιστον τρία χρόνια μετά την πολιτογράφηση του.

Για την πληρωμή των πιο πάνω ακινήτων, ο αιτητής κατέβαλε το ποσό των €1.785.000 από τραπεζικό του λογαριασμό στο εξωτερικό προς την εταιρεία Β. Δεν εντοπίστηκε το έμβασμα από τον λογαριασμό της εταιρείας του αιτητή προς τον πωλητή, εντοπίστηκε όμως αντίγραφο κίνησης λογαριασμού της πωλήτριας εταιρείας, στην οποία φαίνεται ότι το ποσό μεταφέρθηκε από την εταιρεία Β σε λογαριασμό του πωλητή. Σύμφωνα με το ΚΕΠ, τα εμβάσματα από το εξωτερικό πρέπει να γίνονται σε Κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα στο όνομα του πωλητή. Αναφέρουμε επίσης ότι απόδειξη είσπραξης εκδόθηκε από τη μητρική εταιρεία του πωλητή για το ποσό των €1.785.000, και όχι από τον πωλητή.

Μόνιμη Κατοικία. Ο αιτητής είχε αρχικά αγοράσει στις 28.3.2019 από εταιρεία Ε (συγγενική της εταιρείας Α) έπαυλη προς €500.000, την οποία κατείχε κατά την αίτησή του (14.5.2019). Το συμβόλαιο ακυρώθηκε και στις 21.10.2019 υπογράφηκε νέο συμβόλαιο για την αγορά έπαυλης από την ίδια εταιρεία για ποσό €940.000 πλέον ΦΠΑ.

Από έρευνα στην πύλη του ΤΚΧ, φαίνεται ότι η πρώτη κατοικία η οποία είχε αγοραστεί προς €500.000, ανεγέρθηκε το 2005 και την 1.1.2013 είχε Αξία Γενικής Εκτίμησης €181.600 και την 1.1.2018 €168.700. Σύμφωνα με το συμβόλαιο, το ακίνητο πωλήθηκε στην υφιστάμενη του

κατάσταση και επιπρόσθετα θα κατασκευαζόταν πίσινα. Τούτο ενδεχομένως να υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή.

Έκθεση ενισχυμένου ελέγχου. Σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας εξειδικευμένης εταιρείας, ο αιτητής υπήρξε διευθύνων σύμβουλος κρατικής εταιρείας (θυγατρικής Υπουργείου Άμυνας της χώρας καταγωγής του) από το 2009 έως το 2016, στην οποία, σύμφωνα με άρθρα, το 2017 άρχισε έρευνα στα ανώτερα στελέχη για διαφθορά και καταχρήσεις που έγιναν την περίοδο 2010 μέχρι το 2015. Σύμφωνα με το άρθρο, ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος και ο αιτητής απολύθηκαν το 2016. Ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος συνελήφθη ως ύποπτος για κατάχρηση €26,5 εκ., υπερχρεώνοντας κρατική εταιρεία και διοχετεύοντας τα κέρδη στο εξωτερικό. Η υπερχρέωση κρατικής εταιρείας γινόταν μέσω ενδιάμεσης εταιρείας, η οποία ανήκε σε διευθυντικά στελέχη της εταιρείας που εργάζονταν. Στη συγκεκριμένη εταιρεία εργαζόταν και η σύζυγος του αιτητή, η οποία αποχώρησε από την εταιρεία κατά την περίοδο απόλυσης του συζύγου της. Ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος αθώωθηκε λόγω έλλειψης στοιχείων, ενώ η έκθεση αναφέρει ότι δεν υπήρχε ένδειξη για έρευνα εναντίον του αιτητή.

Η έκθεση εντοπίζει τον αιτητή ως ΠΕΠ, λόγω της πιο πάνω θέσης που κατείχε. Αναφέρει επίσης ότι επένδυσε τα χρήματα που καταχράστηκε σε εταιρεία στην οποία ήταν μέτοχος και της οποίας μέτοχοι ήταν επίσης η πρώην σύζυγος του Προέδρου της χώρας, καθώς και πρόσωπο το οποίο ήταν ιδιοκτήτης τράπεζας, η οποία το 2006 έχασε την άδεια λειτουργίας της λόγω ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες.

Τέλος, η έκθεση αναφέρει ότι το όνομα του αιτητή αναφέρεται στα Panama Papers ως δικαιούχος εταιρείας με έδρα τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους από το 2003.

Ο λειτουργός του ΥΠΕΣ αναφέρει, στο σημειώμά του ότι ήταν της γνώμης ότι θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι αρνητικές αναφορές της έκθεσης περί ρίσκου πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων, αρνητικής φημολογίας, νομιμότητας των πηγών πλουτισμού και αναφοράς στα Panama Papers.

Ο Υπουργός Εσωτερικών στις 17.8.2020 ενέκρινε προσχέδιο Πρότασης προς το ΥΣ για έγκριση της πολιτογράφησης του αιτητή και της συζύγου του. Το σημείωμα του λειτουργού δεν φέρει την υπογραφή του ΓΔ, μέσω του οποίου το σημείωμα και το προσχέδιο Πρότασης προς το ΥΣ υποβλήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών. Αναφέρεται επίσης ότι στην Πρόταση προς το ΥΣ, η οποία διαβιβάστηκε και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δεν υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τα πιο πάνω.

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι, όσον αφορά στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι ο αιτητής ενέπιπτε σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ, ημερ. 25.7.2019, δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του ΚΕΠ.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο της Πρότασης προς το ΥΣ και στην ενημέρωση προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ επανέλαβε όσα ανέφερε για τον αιτητή Η πιο πάνω.

Αιτητής ΙΗ

Ο Αιτητής ΙΗ αγόρασε μετοχές συνολικής αξίας €2.000.000 και διαμέρισμα αξίας €500.000 ως μόνιμη κατοικία. Σχετικά με τις επενδύσεις που πραγματοποίησε, παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

- ♦ Στον φάκελο του ΥΠΕΣ εντοπίστηκε τιμολόγιο της μητρικής εταιρείας που αφορούσε στην αγορά μετοχών θυγατρικής της εταιρείας και δύο συμβόλαια για αγορά 10.000 Preference Redeemable shares και 10.000 Preference Convertible shares της θυγατρικής εταιρείας. Δεν εντοπίστηκε όμως απόδειξη καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς της επένδυσης ύψους €2 εκ.
- ♦ Επίσης, στις 6.2.2019 υπογράφηκε συμβόλαιο μεταξύ της εταιρείας/πωλητής και του αιτητή, με την οποία ο πωλητής θα προχωρούσε στην ανέγερση συγκροτήματος κτηρίων και ο αιτητής θα αγόραζε διαμέρισμα (στούντιο) στη Λάρνακα για το συνολικό ποσό των €500.000. Σύμφωνα με το συμβόλαιο, το στούντιο δεν υπόκειται σε ΦΠΑ. Συνεπώς δεν χρεώθηκε και δεν καταβλήθηκε ΦΠΑ για την κατοικία. Τούτο θα πρέπει να διερευνηθεί από το Τμήμα Φορολογίας.

Σημειώνουμε επίσης ότι, σύμφωνα με την έκθεση ενισχυμένου ελέγχου δέουσας επιμέλειας εξειδικευμένης εταιρείας, δεν εντοπίστηκαν οι πηγές πλουτισμού του αιτητή.

Θέση ΥΠΕΣ

Ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι στον φάκελο του Υπουργείου Οικονομικών υπάρχει απόδειξη καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς της επένδυσης ύψους €2.000.000 από τη μητρική εταιρεία ημερομηνίας 18 Μαρτίου 2019.

Όσον αφορά στην αναφορά στον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας ότι δεν εντοπίστηκαν οι πηγές πλουτισμού (source of funds) του επενδυτή, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ μας ανέφερε ότι σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και συγκεκριμένα με τον περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμο του 2007 (Ν.188(Ι)/2007 – Νόμος AML), καθώς και τις οδηγίες της ΕΕ σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (AML Directive), το ΥΠΕΣ δεν ανήκει στις «υπόχρεες οντότητες» (obliged entities) και συνεπώς δεν υπάγεται στην εν λόγω νομοθεσία και στην εφαρμογή αυτών των ελέγχων. Το γεγονός αυτό αναγνωρίζεται και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς στην Έκθεση της Επιτροπής για τα «Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση», ημερ. 23.1.2019, αναφέρεται ρητώς:

«Η πέμπτη οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, που τέθηκε σε ισχύ στις 9 Ιουλίου 2018 και πρέπει να μεταφερθεί από τα κράτη μέλη έως τις 10 Ιανουαρίου 2020, εισάγει τροποποίηση σύμφωνα με την οποία χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου και απαιτείται η εφαρμογή ενισχυμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη για τους πολίτες τρίτων χωρών που υποβάλλουν «αίτηση για χορήγηση δικαιώματος διαμονής ή ιθαγένειας στο κράτος μέλος με αντάλλαγμα μεταφορές κεφαλαίων, αγορά ιδιοκτησίας ή κρατικών ομολόγων, ή επενδύσεις σε εταιρείες στο εν λόγω κράτος μέλος».
Ωστόσο, η οδηγία προβλέπει τις υποχρεώσεις αυτές μόνο σε σχέση με τους οικονομικούς φορείς και δεν καλύπτει τις κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς που δεν αποτελούν υπόχρεες οντότητες

σύμφωνα με την οδηγία. Αυτό σημαίνει ότι οι αρχές που είναι αρμόδιες για τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές δεν καλύπτονται». (σελίδα 17 Έκθεσης ΕΕ).

Ως εκ τούτου, το ΥΠΕΣ βασίστηκε στους ελέγχους που εφαρμόζαν οι «υπόχρεες οντότητες» που είναι σε πρώτη φάση οι πάροχοι υπηρεσιών (δικηγόροι, λογιστές) και σε δεύτερη οι Κυπριακές τράπεζες, μέσω των οποίων λάμβανε χώρα η διακίνηση των κεφαλαίων που απαιτούνταν για τη διεκπεραίωση της επένδυσης. Μάλιστα, το ΚΕΠ εμπεριέχει τον όρο ότι όλες οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές που απαιτούνται για την πραγματοποίηση των επενδύσεων, θα πρέπει να διενεργούνται μέσω των Κυπριακών τραπεζικών ιδρυμάτων. Στόχος αυτής της υποχρέωσης είναι να διασφαλιστεί ότι όλα τα εισερχόμενα κεφάλαια, καθώς και τα ενδιαφερόμενα μέρη περνούν τους ελέγχους για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που εφαρμόζονται από τις Κυπριακές τράπεζες. Οι εν λόγω ελέγχοι βασίζονται στις σχετικές οδηγίες που εκδίδονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή αυτής της διάταξης, οι αιτούντες/αιτούσες ήταν υποχρεωμένοι/ες να περιλαμβάνουν στην αίτηση τους αντίγραφα των εμβασμάτων των συναλλαγών. Το γεγονός ότι η εν λόγω πρόνοια αποτελεί μέτρο ελέγχου των κεφαλαίων, αναγνωρίζεται και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς στην Έκθεση της Επιτροπής «Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση», ημερ. 23.1.2019, αναφέρεται ρητώς:

«Το κυπριακό νομικό πλαίσιο σχετικά με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές περιέχει άμεση παραπομπή στην κυπριακή νομοθεσία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτό απαιτεί την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας από τα τμήματα συμμόρφωσης των κυπριακών τραπεζών με σκοπό την επαλήθευση και την επικύρωση της προέλευσης των κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται στην επένδυση». (σελίδες 17-18 Έκθεσης ΕΕ).

Συνεπώς, εκ των ανωτέρω διαφαίνεται ότι το ΥΠΕΣ βασίστηκε στο γεγονός ότι οι υπόχρεες οντότητες θα εφαρμόζαν το ισχύον νομικό πλαίσιο και τις κατευθυντήριες οδηγίες των εποπτικών τους οργάνων. Σύμφωνα με τον Νόμο AML το ΥΠΕΣ δεν εντάσσεται στις «εποπτικές αρχές» των «υπόχρεων οντοτήτων». Οι εν λόγω «εποπτικές αρχές» είναι η Κεντρική Τράπεζα για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος για τους δικηγόρους και ο Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ) για τους εγκεκριμένους λογιστές. Συνεπώς, δυνάμει του Νόμου AML, οι «υπόχρεες οντότητες» (δικηγόροι, λογιστές, τράπεζες) είχαν την υποχρέωση να ελέγχουν διεξοδικά τους πελάτες τους περιλαμβανομένων και των πηγών εισοδημάτων (source of funds) τους και οι «εποπτικές αρχές» να ελέγχουν ότι οι εποπτευόμενοι τους εφαρμόζαν τους απαιτούμενους ελέγχους. Την εφαρμογή του Νόμου AML δεν θεωρούσε μόνο το ΥΠΕΣ ως εκ των ων ου άνευ αλλά και η ΕΕ, ως φαίνεται ανωτέρω από τα παραθέματα της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τέλος, δέον να σημειωθεί ότι με τους περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμούς (ΚΔΠ 379/2020), το ΚΕΠ συνδέθηκε με τον Νόμο AML της Δημοκρατίας, ακριβώς για ενίσχυση των ελέγχων. Η διασύνδεση εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στις διατάξεις των Κανονισμών 12 και 15.

Συγκεκριμένα, ο Κανονισμός 12(1) προβλέπει ότι μόνο συγκεκριμένες νομικές οντότητες, οι οποίες θεωρούνται ως «υπόχρεες οντότητες» στη βάση του Νόμου AML, μπορούν να εγγραφούν στο Μητρώο Παρόχων που τηρείται από την Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου και να παρέχουν υπηρεσίες στο πλαίσιο του ΚΕΠ. Ακόμη, ο Κανονισμός 15 προβλέπει ότι κατά την παροχή υπηρεσιών πολιτογράφησης, ο πάροχος υπηρεσιών οφείλει να συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Νόμου AML και να εφαρμόζει διαδικασίες προσδιορισμού ταυτότητας και μέτρα δέουσας επιμέλειας ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας ως προς τους πελάτες του, όπως καθορίζεται στις σχετικές διατάξεις του εν λόγω Νόμου. Επίσης, ο ίδιος Κανονισμός προβλέπει ότι οι εποπτικές αρχές, που καθορίζονται στο άρθρο 59 του Νόμου AML, ενεργούν ως αντίστοιχες εποπτικές αρχές και αναφορικά με υπηρεσίες πολιτογράφησης που παρέχονται από υπόχρεες οντότητες που τελούν υπό την εποπτεία τους και ενεργούν ως πάροχοι υπηρεσιών, σε σχέση με τις υποχρεώσεις των πρόχων υπηρεσιών που απορρέουν από τις διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

Θέση Ελεγκτικής Υπηρεσίας

Η Υπηρεσία μας θα ανέμενε ότι, εφόσον υπήρχαν έστω και ενδείξεις ως προς τη μη νομιμότητα των εσόδων του επενδυτή, θα έπρεπε το ΥΠΕΣ να είχε ενημερώσει την ΜΟΚΑΣ και την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου. Είναι άποψή μας πως δεν είναι δυνατό ένα Υπουργείο να αποποιείται των δικών του ευθυνών και να ισχυρίζεται πως μπορεί να παραμένει αδρανές μπροστά σε τέτοια φαινόμενα, επειδή αυτά είναι δήθεν ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών.

Η αναφορά μας αυτή δεν σημαίνει ότι οι υπόχρεες οντότητες απαλλάσσονται των δικών τους ευθυνών. Αυτές, είτε ποινικής, είτε πειθαρχικής, είτε άλλης μορφής, προφανώς και θα πρέπει να αναζητηθούν. Άλλωστε, είναι γνωστό ότι πολλοί εξ αυτών αποκόμισαν τεράστια κέρδη από τις υπηρεσίες αυτές. Σε μία περίπτωση, εντοπίσαμε σε φάκελο πολιτογράφησης εμπιστευτική επιστολή, στην οποία γινόταν αναφορά σε έμβασμα €200.000, με δικαιολογία “SUCCESS FEE” προς τον πάροχο για παροχή νομικών συμβουλών στην προσπάθεια αποστέρησης της υπηκοότητας.

Αιτητής ΙΘ

Ο Αιτητής ΙΘ είχε προβεί στις ακόλουθες επενδύσεις συνολικού ύψους €2.559.200:

- α.** Αγορά γραφείων από εταιρεία Α προς €1.400.000 μέσω εταιρείας
- β.** Αγορά διαμερίσματος από εταιρεία Β προς €726.800 πλέον 5% ΦΠΑ
- γ.** Αγορά διαμερίσματος από εταιρεία Β προς €432.400 πλέον 19% ΦΠΑ

Αγορά Γραφείων: Στις 14.5.2019 υπογράφηκε συμβόλαιο μεταξύ εταιρείας Α/πωλητής και εταιρείας της οποίας τελικός ιδιοκτήτης ήταν ο αιτητής, για αγορά γραφείων προς €1.400.000. Σημειώνουμε ότι η αξία των γραφείων την 1.1.2013 ανερχόταν σε €601.900 και την 1.1.2018 σε €340.500. Τα γραφεία μεταβιβάστηκαν στην εταιρεία του αιτητή στις 12.6.2019, με καταβολή τελών μεταβίβασης ύψους €52.600.

Σύμφωνα με το συμβόλαιο, η αποπληρωμή του ακινήτου θα γινόταν με προπληρωμή ύψους €100.000 με την υπογραφή του συμβολαίου και €1.300.000 με τη μεταφορά του τίτλου ή ένα

μήνα από την υπογραφή του συμβολαίου. Για το ποσό των €100.000, το έγγραφο που εντοπίστηκε στον φάκελο του ΥΠΕΣ αφορούσε σε αντίγραφο μηνύματος Swift (Swift Message), με το οποίο δόθηκε η εντολή για την πληρωμή προς τον τραπεζικό οργανισμό και όχι σε αντίγραφο εμβάσματος. Δεν επιβεβαιώνει δηλαδή την τελική μεταφορά του ποσού στον πωλητή. Επίσης, δεν εντοπίστηκε στον φάκελο απόδειξη είσπραξης για το ποσό αυτό.

Επισημαίνουμε ότι στις 14.5.2019 υπογράφηκε δεύτερη συμφωνία, με την οποία τα ίδια γραφεία ενοικιάστηκαν από την εταιρεία του αιτητή προς τον πωλητή (εταιρεία Α) για την περίοδο 14.5.2019-13.5.2023, με μηνιαίο ενοίκιο ύψους €4.960. Εάν δεν τερματιστεί, η συμφωνία ανανεώνεται αυτόματα για ακόμα τέσσερα χρόνια (ανά δύο έτη). Η ενοίκιαση ακινήτου πίσω στον πωλητή (sale and leaseback) θεωρείται και ως μέθοδος χρηματοδότησης εταιρειών για αύξηση της ρευστότητάς τους στη θέση αντίστοιχου δανεισμού. Με τον τρόπο αυτό, η εταιρεία εξακολουθεί να χρησιμοποιεί το ακίνητο που έχει πωλήσει. Καθώς η αξία πώλησης του ακινήτου, σύμφωνα με το αγοραπωλητήριο έγγραφο (€1.400.000), διαφέρει σημαντικά από την εκτίμηση του ΤΚΧ (1.1.2018 €340.500), οι πιο πάνω συναλλαγές πιθανόν να αποτελούν έμμεση χρηματοδότηση της εταιρείας. Θα πρέπει να διερευνηθεί κατά πόσο το είδος αυτής της επένδυσης εμπίπτει στα οικονομικά κριτήρια του ΚΕΠ.

Αγορά δύο διαμερισμάτων: Στις 2.5.2019, υπογράφηκαν συμφωνίες μεταξύ της εταιρείας Β και του αιτητή, για την αγορά δύο διαμερισμάτων προς €726.800 πλέον ΦΠΑ και €432.400 πλέον ΦΠΑ. Σύμφωνα με τα συμβόλαια τα ακίνητα θα παραδίνονταν στον αγοραστή στις 28.2.2021 (με 60 μέρες περιθώριο). Η συνολική αξία συμπεριλαμβανομένου 5% ΦΠΑ για το πρώτο διαμέρισμα (για το οποίο αιτήθηκε και εγκρίθηκε επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%) και 19% ΦΠΑ για το δεύτερο, ανερχόταν σε €1.277.696.

Σημειώνουμε ότι στον φάκελο του ΥΠΕΣ εντοπίστηκαν εμβάσματα και αποδείξεις ύψους €1.279.931 αντί για €1.277.696. Σημειώνουμε επίσης ότι στον φάκελο του Υπουργείου Οικονομικών εντοπίστηκαν πρόσθετες αποδείξεις είσπραξης ύψους €20.000 (10.5.2019) και €6.000 (18.8.2020) της εταιρείας Β, καθώς και αντίγραφο του εμβάσματος των €6.000 (18.8.2020), όχι όμως των €20.000. Το Υπουργείο Οικονομικών είχε λάβει τα πιο πάνω, αφότου ζήτησε στοιχεία για τυχόν πρόσθετες πληρωμές. Η πληρωμή των €20.000 αφορούσε σε προκαταβολή για κράτηση των δύο διαμερισμάτων.

Σχετικά με τα συμβόλαια αναφέρουμε επίσης ότι, παρόλο που η γη στην οποία θα ανεγείρονταν τα διαμερίσματα της εταιρείας Β είχε τίτλο ιδιοκτησίας, εντούτοις ήταν υποθηκευμένη σε τραπεζικό ίδρυμα. Δεν εντοπίστηκε βεβαίωση από τον ενυπόθηκο δανειστή, προς όφελος του οποίου το εν λόγω ακίνητο ήταν υποθηκευμένο, ότι αναλαμβάνει να προβεί σε πλήρη άρση της αντίστοιχης υποθήκης, νοουμένου ότι ο αιτητής ή ο πωλητής θα καταβάλουν στον δανειστή το ποσό το οποίο θα αναγράφεται στην εν λόγω βεβαίωση (bank waiver), όπως προνοεί το ΚΕΠ για αιτήσεις που θα υποβάλλονται από τις 15.5.2019 και εντεύθεν (η αίτηση είχε υποβληθεί στις 11.7.2019).

Αιτητής Κ

Επενδύσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο ΥΠΕΣ, ο Αιτητής Κ στις 12.10.2019 υπέγραψε συμβόλαια για αγορά 5 διαμερισμάτων συνολικής αξίας €2.102.700 πλέον ισχύον ΦΠΑ

από την ίδια εταιρεία. Για το ακίνητο αξίας €977.900 αιτήθηκε και εγκρίθηκε (στις 16.9.2020) επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%. Σχετικά με τις πιο πάνω αγορές παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

(i) Στις 18.10.2019, εκδόθηκε από τον πωλητή τιμολόγιο για το ποσό των €2.058.823,53 πλέον ΦΠΑ19% €391.176,47 = €2.450.000. Οι τιμές που χρεώθηκαν τα διαμερίσματα στο τιμολόγιο δεν συμφωνούσαν σε όλες τις περιπτώσεις με τις αξίες τους σύμφωνα με τα συμβόλαια:

	<u>Τιμολόγιο</u>	<u>Συμβόλαια</u>
Διαμ. Α	€274.355	€274.355
Διαμ. Β	€255.000	€188.700
Διαμ. Γ	€377.400	€377.400
Διαμ. Δ	€284.345	€284.345
Διαμ. Ε	<u>€867.723,53</u>	<u>€977.900</u>
Σύνολο	€2.058.823,53	€2.102.700

Συμβόλαιο: €1.124.800 * 1,19 + €977.900 * 1,05% = €2.365.307

(Συμβόλαιο: €2.102.700 * 1,19 = €2.502.215)

Τιμολόγιο: €2.058.823,53 * 1,19 = €2.450.000

(ii) Για την εξόφληση των ακινήτων έγιναν οι πιο κάτω πληρωμές:

- ◆ Έμβασμα ύψους €1.480.000 στις 19.9.2019 από λογαριασμό του αιτητή στο εξωτερικό προς προσωπικό του λογαριασμό σε Κυπριακό τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο.
- ◆ Έμβασμα ύψους €1.020.000 στις 19.9.2019 από λογαριασμό της συζύγου του αιτητή στο εξωτερικό προς τον ίδιο προσωπικό λογαριασμό του αιτητή σε Κυπριακό τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο.
- ◆ Μεταφορά ποσού €2.450.000 στις 18.10.2019 από τον λογαριασμό του αιτητή στην Κύπρο στον λογαριασμό του πωλητή (ποσό ίσο με το τιμολόγιο).

(iii) Για την πληρωμή εκδόθηκε στις 18.10.2019 μία απόδειξη είσπραξης της εταιρείας προς τον αιτητή για το ποσό των €2.450.000 προς εξόφληση του τιμολογίου.

Σχετικά με τα πιο πάνω, αναφέρουμε ότι τα πιο πάνω αγοραπωλητήρια εξακολουθούν να διατηρούνται στο ΤΚΧ με τις αξίες των συμβολαίων. Επίσης, αναφέρουμε ότι στις 3.9.2020 με την Υπεύθυνη Δήλωση για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας υποβλήθηκε και εγκρίθηκε συμβόλαιο αξίας €977.900 (και όχι €867.723,53 το οποίο αναγραφόταν στο τιμολόγιο). Δεν εντοπίστηκε αναφορά στους λόγους που προκύπτουν διαφορές μεταξύ αξίας τιμολόγησης και συμβολαίου για τα δύο ακίνητα.

Καθώς πρόκειται για μεταφορά ιδίων κεφαλαίων από το εξωτερικό σε προσωπικούς λογαριασμούς του αιτητή στην Κύπρο, ενδεχομένως να μην διενεργήθηκε ενδελεχής έλεγχος των ποσών αυτών κατά τη μεταφορά τους στην Κύπρο. Αναφέρουμε όμως ότι στο αντίγραφο του εμβάσματος των €1.480.000 μεταξύ των λογαριασμών του αιτητή υπάρχει αναφορά ότι αφορά σε αγορά ακινήτου από τον πωλητή.

4.4.5 Έλεγχος 5 προσώπων που εγκρίθηκαν για πολιτογράφηση μετά την 18η Αυγούστου 2020 και σχετίζονται με τη μαρίνα Αγίας Νάπας

α. Γενικά στοιχεία

Δεδομένου ότι, στην Ειδική Έκθεση για το Υφυπουργείο Τουρισμού με αρ. ΥΦΤ/01/2021, ημερ. 26.2.2021, υπήρχε κεφάλαιο σχετικό με την παραχώρηση της Κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του ΚΕΠ σε οκτώ πρόσωπα που σχετίζονται με τη μαρίνα Αγίας Νάπας, αποφασίσαμε να εξετάσουμε τους φακέλους των 5 προσώπων που είχαν εγκριθεί για πολιτογράφηση μετά τις 18.8.2020.

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο ΚΕΠ το οποίο εγκρίθηκε από το ΥΣ στις 13.2.2019, αίτηση για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση δύναται να υποβάλει υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος εταιρείας, νοουμένου ότι έχει τέτοια αμοιβή στην εν λόγω εταιρεία που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100.000 τουλάχιστον για περίοδο τριετίας και νοουμένου ότι αυτή η φορολογία έχει ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί. Η εταιρεία όπου εργάζεται το διευθυντικό στέλεχος θα πρέπει να προβεί σε επένδυση που πληροί ένα από τα οικονομικά κριτήρια. Πρέπει επίσης να έχει προβεί σε αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000.

Για τα πέντε υπό αναφορά πρόσωπα, η Απόφαση του ΥΣ, ημερ. 21.8.2020, αναφέρει ότι επιτράπηκε η κατ' εξαίρεση πολιτογράφησή τους ως Κύπριοι πολίτες «λαμβάνοντας υπόψη τις επενδυτικές τους δραστηριότητες στην Κυπριακή Δημοκρατία καθώς και τους σχετικούς φακέλους και το σύνολο των εγγράφων των Υπουργείων Οικονομικών και Εσωτερικών, όπως έχουν κοινοποιηθεί στο ΥΣ από τον Υπουργό Εσωτερικών και το γεγονός ότι εμπίπτουν στο πνεύμα των κριτηρίων και των όρων που το Συμβούλιο έχει καθορίσει με την Απόφαση του με αρ. 86.879, ημερ. 13.2.2019, σύμφωνα με το εδάφιο (2) του άρθρου 111Α των περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμων του 2002 έως 2019».

β. Ευρήματα σχετικά με την πολιτογράφηση των πέντε προσώπων

Σχετικά με τις περιπτώσεις αυτές αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Οι πέντε αιτητές υπέβαλαν αιτήσεις κατά την περίοδο 19.4.2019–13.5.2019. Στις επιστολές του δικηγορικού γραφείου, μέσω των οποίων υποβλήθηκαν οι αιτήσεις δεν αναφέρεται εάν υποβάλλεται αίτημα ως επενδυτής ή ως διευθυντικό στέλεχος εταιρείας η οποία είχε επενδύσει. Στην επιστολή του δικηγορικού γραφείου αναφερόταν ότι οι διορισμοί των αιτητών ως διευθύνων σύμβουλοι εταιρείας βρίσκονταν σε εξέλιξη και ότι η συγκεκριμένη εταιρεία είχε επενδύσει ποσό ύψους USD53 εκ. στο υπό ανάπτυξη έργο της μαρίνας στην Αγία Νάπα και κατείχε το 80% των μετοχών της εταιρείας η οποία, μέσω θυγατρικής της, ανέλαβε την ανέγερση συγκροτημάτων και οικιστικών μονάδων στη μαρίνα Αγίας Νάπας. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διορισμού τους και έκδοσης σχετικού πιστοποιητικού θα μεριμνούσαν, ώστε το εν λόγω πιστοποιητικό να προσκομιστεί στο ΥΠΕΣ.

Επενδύσεις. Οι πέντε αιτητές υπέγραψαν Συμβάσεις Υπομίσθωσης ακινήτου με συγκεκριμένη εταιρεία για περίοδο που έληγε στις 27.4.2067 και Συμβάσεις μακροχρόνιας μίσθωσης ακινήτου

με την Κυπριακή Δημοκρατία για συνέχιση των μισθώσεων για επιπρόσθετη περίοδο 72 ετών, δηλαδή μέχρι τις 27.4.2139, για τη μίσθωση διαμερισμάτων στη μαρίνα Αγίας Νάπας. Σύμφωνα με τις συμβάσεις, η ανέγερση των διαμερισμάτων άρχισε γύρω στις 31.12.2017 και θα παραδιδόταν στις ή πριν τις 30.10.2020. Στον πιο κάτω πίνακα φαίνονται οι επενδύσεις των πέντε αιτητών:

ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	Αξία Υπομίσθωσης €	ΦΠΑ Υπομίσθωσης €	Αξία Μίσθωσης €	ΦΠΑ Μίσθωσης €	Συνολικό Ποσό €
ΑΑ	621.000	117.990	54.000	10.260	803.250
ΑΒ	1.476.600	-	128.400	-	1.605.000
ΑΓ	602.600	-	52.400	-	655.000
ΑΔ	489.440	-	42.560	-	532.000
ΑΕ	489.440	-	42.560	-	532.000

Σχετικά με τις πιο πάνω συμβάσεις αναφέρουμε τα ακόλουθα:

- (i) Η μία σύμβαση αφορούσε στη μίσθωση διαμερίσματος αξίας €1.596.000 από δύο αδελφές αιτήτριες (Επενδυτές ΑΔ και ΑΕ) και τη μητέρα τους (η οποία υπέβαλε αίτηση στις 29.10.2020 αλλά δεν φαίνεται να έχει ακόμη πολιτογραφηθεί).
- (ii) Μόνο στη μία εκ των τεσσάρων περιπτώσεων υπομίσθωσης και μίσθωσης χρεώθηκε και καταβλήθηκε Φ.Π.Α. στο μίσθωμα (Αιτητής ΑΑ).
- (iii) Παρόλο που τα ακίνητα βρίσκονταν υπό ανέγερση δεν υπήρξε κατά την έγκριση της πολιτογράφησης τους αναφορά για απαίτηση από το Υπουργείο Οικονομικών και κατά συνέπεια από το ΥΣ για υποβολή από τον πάροχο μέσω του οποίου υποβλήθηκαν οι αιτήσεις, πιστοποιητικών προόδου ανέγερσης των ακινήτων, τα οποία κατά την αίτηση βρίσκονταν υπό κατασκευή, και μετά την αποπεράτωσή τους βεβαίωση παράδοσης τους στους αιτητές.
- (iv) Καθώς τα διαμερίσματα βρίσκονταν υπό ανέγερση, οι αιτητές δεν κατείχαν ιδιοκτησία μόνιμης κατοικίας.
- (v) Με βάση τις συμβάσεις που υπογράφηκαν, σε δύο περιπτώσεις το ποσό της μίσθωσης έπρεπε να εξοφληθεί με την υπογραφή των συμβάσεων (ΑΓ, ΑΔ-ΑΕ), ενώ στις άλλες δύο περιπτώσεις (ΑΑ και ΑΒ) οι πληρωμές θα έπρεπε να γίνουν σταδιακά με τις τελευταίες δόσεις να πρέπει να καταβληθούν μέχρι την ημερομηνία παράδοσης των ακινήτων (30.10.2020). Παρόλο που τα δύο ακίνητα δεν είχαν εξοφληθεί, εντούτοις δεν ζητήθηκε από τους αιτητές να υποβάλουν αντίγραφα των πληρωμών εξόφλησης των ακινήτων.
- (vi) Σε όλες τις περιπτώσεις τα εμβάσματα γίνονταν από λογαριασμούς των αιτητών στο εξωτερικό προς την εταιρεία/μισθωτή από την οποία γινόταν η υπομίσθωση. Δεν διενεργήθηκε έμβασμα από το εξωτερικό προς την Κυπριακή Δημοκρατία για τις μισθώσεις, αλλά φαίνεται ότι τα ποσά προς την Κυπριακή Δημοκρατία καταβάλλονταν από τα εμβάσματα που λάμβανε η εταιρεία/μισθωτής.

Διορισμός Διευθυντών. Σύμφωνα με κατάσταση που εξάχθηκε από το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας, οι πέντε αιτητές διορίστηκαν ως διευθυντές στην εταιρεία στις 29.12.2019. Διορίστηκαν δηλαδή ως διευθυντές πολύ μετά την υποβολή της αίτησής τους (19.4.2019–13.5.2019). Επίσης, όπως διαπιστώθηκε, οι υπηρεσίες των τεσσάρων εκ των πέντε αιτητών τερματίστηκαν από διευθυντές την 1.12.2020 και επαναδιορίστηκαν στις 11.2.2021 (μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου που περιλαμβάνεται στην Ειδική Έκθεση αρ. ΥΦΤ/01/2021), ενώ ο πέμπτος (ΑΒ) εξακολουθούσε μέχρι την ημερομηνία ετοιμασίας της έκθεσης μας να είναι διευθυντής. Σημειώνουμε ότι ο πάροχος απέστειλε κατάσταση διευθυντών της εταιρείας στο Υπουργείο Εσωτερικών μόλις στις 4.6.2020.

Σύμφωνα με σημειώματα λειτουργιών του Υπουργείου Οικονομικών προς τον Υπουργό Οικονομικών, μέσω Οικονομικού Διευθυντή και μέσω Γενικού Διευθυντή, ημερ. 29.11.2019 και 3.2.2020, οι αιτήσεις υποβλήθηκαν με τους αιτητές ως επενδυτές και όχι ως υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη για να μην υπάρχει η υποχρέωση καταβολής/προπληρωμής φόρου εισοδήματος τουλάχιστον για περίοδο τριετίας, σύμφωνα με τα οικονομικά κριτήρια του σχεδίου.

Εισηγήθηκαν όπως, λόγω του γενικότερου οφέλους προς την Κυπριακή οικονομία από το ύψος της επένδυσης της εταιρείας στην οποία είναι διευθυντές, το ΥΠΕΣ ενημερωθεί σχετικά με τη συγκατάθεση του Υπουργού Οικονομικών, εάν και ο ίδιος συμφωνεί, για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση. Σημειώνουμε ότι, ο ΓΔ του Υπουργείου Οικονομικών στο σημείωμα, ημερ. 3.2.2020, προς τον Υπουργό σχετικά με την πολιτογράφηση των 4 αιτητών (ΑΑ, ΑΒ, ΑΔ, ΑΕ) είχε σημειώσει ότι «εφόσον τα οικονομικά κριτήρια δεν ικανοποιούνται πλήρως δεν θα πρέπει να συστήσουμε την κατ' εξαίρεση πολιτογράφησή τους στη βάση των οικονομικών κριτηρίων αλλά στη βάση του ευρύτερου δημόσιου συμφέροντος της οικονομίας».

Ο Υπουργός Οικονομικών στην απαντητική επιστολή του, ημερ. 27.7.2020, προς το ΥΠΕΣ κατά πόσο πληρούνται τα οικονομικά κριτήρια που τέθηκαν με τη σχετική απόφαση του ΥΣ, ημερ. 13.9.2016, στην περίπτωση των 4 αιτητών αναφέρει ότι «παρόλο που τα στοιχεία τα οποία παρέθεσαν οι υπό αναφορά αιτητές δεν ικανοποιούν πλήρως τα οικονομικά κριτήρια που καθόριζε η απόφαση του ΥΣ, ημερ. 13.2.2019, για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, εισηγείται όπως, δεδομένου του ευρύτερου δημόσιου συμφέροντος της οικονομίας από τις επενδύσεις των πιο πάνω επενδυτών, υποβληθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών σχετική Πρόταση προς το ΥΣ για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, με την οποία θα συμφωνήσει».

Στην αντίστοιχη επιστολή προς το ΥΠΕΣ για τον αιτητή ΑΓ (ίδιας ημερομηνίας), ο Υπουργός Οικονομικών αναφέρει ότι παρόλο που τα στοιχεία τα οποία παρέθεσε ο αιτητής δεν ικανοποιούσαν πλήρως τα οικονομικά κριτήρια που καθόριζε η απόφαση του ΥΣ, ημερ. 13.9.2016, για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, εντούτοις εισηγείται όπως, δεδομένου του γενικότερου άμεσου οφέλους προς την Κυπριακή οικονομία από το ύψος της επένδυσης της εταιρείας στην οποία ο διευθυντής είναι αιτητής, υποβληθεί Πρόταση προς το ΥΣ για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, με την οποία θα συμφωνήσει.

Σημειώνουμε ότι στην Πρόταση προς το ΥΣ, η οποία υποβλήθηκε για τους πέντε αιτητές ταυτόχρονα περιλαμβάνεται η αναφορά του Υπουργού Οικονομικών για τους τέσσερις αιτητές.

Από τα πιο πάνω, διαπιστώσαμε ότι οι πέντε αιτητές δεν πληρούσαν τα οικονομικά κριτήρια που είχαν τεθεί στο ΚΕΠ και συνεπώς η έγκριση των αιτήσεών τους δεν ήταν σύμφωνη με τη νομοθεσία, δεδομένου ότι:

- ◆ Δεν επένδυσαν οι ίδιοι ή εταιρεία στην οποία συμμετέχουν ως μέτοχοι οι ίδιοι ή οι σύζυγοί τους ποσά τουλάχιστον €2 εκ.
- ◆ Δεν ήταν διευθυντές εταιρείας κατά την ημερομηνία αίτησής τους, αλλά έγιναν πολύ αργότερα στις 29.12.2019. Επίσης, δεν προσκόμισαν συμβόλαιο εργοδότησής τους και Βεβαίωση Είσπραξης φόρου, όπως προνοείται στους Όρους και Προϋποθέσεις του ΚΕΠ στην περίπτωση πολιτογράφησης υψηλόβαθμου διευθυντικού στελέχους εταιρείας. Σύμφωνα με τους όρους του ΚΕΠ η αμοιβή του αιτητή σε εταιρεία όπου είναι διευθυντικό στέλεχος θα πρέπει να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100.000 τουλάχιστον για περίοδο τριετίας και η φορολογία να έχει ήδη πληρωθεί ή προσπληρωθεί, κάτι που δεν ήταν δυνατό, αφού οι αιτητές δεν είχαν ακόμη διοριστεί ως διευθυντές κατά την αίτησή τους.

Με το αιτιολογικό πως υπέβαλαν αίτηση πριν τις 15.5.2019, δεν κατέβαλαν οποιοδήποτε ποσό στο Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και στον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, όπως προβλέπουν οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020.

Εκθέσεις δέουσας επιμέλειας. Ένας εκ των όρων για πολιτογράφηση επενδυτών είναι η κατοχή λευκού ποινικού μητρώου. Προς επιβεβαίωση του πιο πάνω ζητείται όπως με την αίτηση κάθε αιτητή υποβληθούν τα ακόλουθα:

- α.** Πιστοποιητικό Λευκού Ποινικού Μητρώου από τη χώρα καταγωγής και από τη χώρα συνήθους διαμονής του (εάν διαφέρει).
- β.** Έκθεση αποτελεσμάτων δέουσας επιμέλειας από διεθνώς αποδεκτή ηλεκτρονική βάση δεδομένων.
- γ.** Δήλωση αιτητή αναφορικά με αιτήσεις απόκτησης υπηκοότητας που τυχόν υπέβαλε σε άλλο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σχετικά με τα πιο πάνω αναφέρουμε τα ακόλουθα:

- ◆ Υποβλήθηκαν σε όλες τις περιπτώσεις πιστοποιητικά Λευκού Ποινικού Μητρώου από τη χώρα καταγωγής τους και σε μία περίπτωση (ΑΓ) υποβλήθηκε επιπρόσθετα πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου της χώρας διαμονής του. Δεν υποβλήθηκε πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου της χώρας όπου, σύμφωνα με τα βιογραφικά τους, φαίνεται να διέμεναν και να εργοδοτούνταν, δύο από τους αιτητές (ΑΔ και ΑΕ).
- ◆ Από τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας που διενήργησε το Υπουργείο Εσωτερικών μέσω διεθνών εξειδικευμένων εταιρειών εντοπίστηκαν:
 - για το ένα πρόσωπο σημαντικό ρίσκο σε θέματα διασύνδεσης με πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα (ΠΕΠ) και κίνδυνο διαφθοράς,

- για δεύτερο πρόσωπο δεν εντοπίστηκε κάτι σημαντικό. Στην έκθεση γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι υπήρχε κενό στο βιογραφικό του για περίοδο 10 ετών μεταξύ της αποφοίτησής του και εργασίας του.
- για τα υπόλοιπα τρία πρόσωπα, εντοπίστηκαν θέματα που δεν αφορούσαν στους ίδιους αλλά μέλη της οικογένειάς τους. Μεταξύ άλλων εντοπίζονται πιθανό ρίσκο σε θέματα πηγών πλουτισμού λόγω συγγένειας με πρόσωπα που κατείχαν πολιτικές θέσεις στη χώρα του και έχουν πολιτικές σχέσεις με την εξουσία.

Επισημαίνουμε ότι τα θέματα που αναφέρθηκαν στις εκθέσεις καταγράφηκαν σε σημείωμα λειτουργού του Υπουργείου Εσωτερικών, όμως δεν τέθηκαν ενώπιον του ΥΣ και της Βουλής των Αντιπροσώπων.

- ◆ Σε κάποιες εκ των εκθέσεων των εξειδικευμένων εταιρειών αναφέρεται ότι η χώρα καταγωγής τους θεωρείται χώρα υψηλού κινδύνου για θέματα διαφθοράς και ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Αναφέρεται ότι παρατηρείται ευνοιοκρατία, δωροδοκίες και κατάχρηση εξουσίας, τα οποία επηρεάζουν την οικονομία. Ακόμα υπάρχει έλλειψη διαφάνειας, ιδιαίτερα όσον αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και υπάρχει πολιτική παρέμβαση στην απονομή δικαιουσύνης.
- ◆ Παρόλο που υποβλήθηκαν από τους αιτητές εκθέσεις αποτελεσμάτων δέουσας επιμέλειας από διεθνώς αποδεκτή ηλεκτρονική βάση δεδομένων World Check, από τις εκθέσεις φαίνεται ότι ο έλεγχος περιορίζεται σε έλεγχο εγκυρότητας του διαβατηρίου του κάθε αιτητή. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι δεν υπήρξε σε καμία από τις έρευνες του World Check οποιαδήποτε αναφορά στα σημαντικά θέματα που εντοπίστηκαν στον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας που διενήργησε το Υπουργείο Εσωτερικών μέσω διεθνών εξειδικευμένων εταιρειών.

Σχετικά με τα πιο πάνω ο ΓΔ του ΥΠΕΣ στην επιστολή του, ημερ. 29.6.2022, μας ανέφερε ότι οι αιτήσεις υποβλήθηκαν κατά τον Απρίλιο και Μάιο του 2019 (ήτοι μία αίτηση στις 19.4.2019, μία αίτηση στις 9.5.2019, μία αίτηση στις 10.5.2019 και δύο αιτήσεις στις 13.5.2019), ήταν συμπληρωμένες, τεκμηριωμένες και έτοιμες για εξέταση μεταξύ 7.5.2019 και 28.5.2019 (ήτοι μία αίτηση στις 7.5.2019, μία αίτηση στις 22.5.2019, μία αίτηση στις 28.5.2019 και δύο αιτήσεις στις 30.5.2019) και εγκρίθηκαν από το ΥΣ στις 21.8.2020. Μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποία ήταν συμπληρωμένη, τεκμηριωμένη και έτοιμη για εξέταση και μέχρι την εξέταση της μεσολάβησε χρονικό διάστημα διάρκειας πέραν των έξι μηνών. Υπό τις περιστάσεις κρίθηκε ότι παρήλθε το εύλογο χρονικό διάστημα και, συνεπώς, εξετάστηκε στη βάση των Αποφάσεων του ΥΣ με ημερ. 13.2.2019, 6.5.2019, 18.6.2019, 25.7.2019 και 25.7.2019.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει το ανυπόστατο της θέσης του ΓΔ του ΥΠΕΣ αφού, όχι μόνο οι αιτήσεις δεν ήταν συμπληρωμένες, τεκμηριωμένες και έτοιμες για εξέταση, αλλά στην πραγματικότητα δεν πληρούσαν τα κριτήρια που ίσχυαν είτε πριν, είτε μετά τεθούν σε ισχύ οι Κανονισμοί ΚΔΠ 379/2020.

Όσον αφορά στο σχόλιο, σχετικά με την προσκόμιση πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα διαμονής των δύο αιτητών, ο ΓΔ του ΥΠΕΣ ανέφερε ότι και τα δύο πρόσωπα στο έντυπο M127 δήλωσαν διεύθυνση διαμονής τη χώρα καταγωγής τους. Αμφότερα τα πρόσωπα προσκόμισαν πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα αυτή. Ακόμη, σύμφωνα με τον ενισχυμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας, κατά τις έρευνες των εξειδικευμένων εταιρειών δέουσας επιμέλειας που τον διεξήγαγαν, δεν εντοπίστηκαν οποιεσδήποτε αστικές ή ποινικές διαδικασίες ή έρευνες εναντίον τους. Όσον αφορά στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας, ανέφερε ότι δεν προέκυψαν οποιαδήποτε στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι οι αιτητές ενέπιπταν σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες προσώπων υψηλού ρίσκου, που σύμφωνα με την Απόφαση του ΥΣ με ημερ. 25.7.2019 δεν θα επιτρεπόταν η παραχώρηση Κυπριακής υπηκοότητας, μέσω του ΚΕΠ. Τέλος, όσον αφορά στον έλεγχο δέουσας επιμέλειας που πραγματοποίησε ο πάροχος μέσω της βάσης δεδομένων δέουσας επιμέλειας World-Check από τα έγγραφα που περιλήφθηκαν στις αιτήσεις διαφαίνεται ότι ο έλεγχος δεν περιορίστηκε μόνο στον έλεγχο εγκυρότητας των διαβατηρίων. Στις αιτήσεις περιλαμβάνονται εκτυπώσεις από την πλατφόρμα World-Check που καταδεικνύουν ότι έγιναν έλεγχοι, καθώς και τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών.

4.5 Διερεύνηση των μέτρων που έλαβε το ΥΠΕΣ, ώστε να διασφαλίσει ότι τα πρόσωπα στα οποία παραχωρήθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα συνέχισαν να πληρούν τα σχετικά κριτήρια, για όσο χρόνο αυτό προβλεπόταν

α. Εισαγωγή

Με βάση τα εκάστοτε εν ισχύ κριτήρια, οι πολιτογραφηθέντες είχαν υποχρέωση να διατηρούν εφ' όρου ζωής τη μόνιμη κατοικία και για διάστημα τριών ετών τις υπόλοιπες επενδύσεις.

Έχουμε διαπιστώσει ότι, με εξαίρεση επιστολές που έστειλε τον Δεκέμβριο του 2019 το Υπουργείο Οικονομικών στα μέλη του Μητρώου Παρόχων Υπηρεσιών, όπως υποβάλουν στοιχεία για τους πελάτες τους που είχαν πολιτογραφηθεί από την 1η Μαΐου 2013 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2018, δεν έχουν γίνει ουσιαστικοί έλεγχοι για το θέμα αυτό.

Επί της πτυχής, την οποία θεωρούμε πολύ σημαντική, αφού άπτεται της ουσίας του ΚΕΠ και του κατά πόσο το ΚΕΠ συνείσφερε ή όχι στα δημόσια οικονομικά, η Υπηρεσία μας διενήργησε πλήρεις ελέγχους με μηχανογραφική διαδικασία ανάλυσης μαζικών δεδομένων των επενδυτών.

β. Γενικά στοιχεία

Από το ΥΠΕΣ μάς είχαν αρχικά δοθεί 3361 ονόματα προσώπων που έχουν λάβει υπηκοότητα. Προσπαθήσαμε, σε συνεργασία με το ΥΠΕΣ, να εντοπίσουμε για τα εν λόγω πρόσωπα την ημερομηνία γέννησής τους και αν έχουν προχωρήσει στην έκδοση δελτίου ταυτότητας, μέσω στοιχείων που λάβαμε από το σύστημα του Αρχείου Πληθυσμού (ΑΠ). Ζητήθηκε από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού να μας δοθούν και τυχόν προηγούμενα ονόματα των επενδυτών, εφόσον ορισμένοι είχαν αλλάξει το όνομά τους στο ΑΠ (μετονομασίες).

Εντοπίστηκαν 116 περιπτώσεις επενδυτών που είχαν αλλάξει το όνομά τους εκ των οποίων οι 10 είχαν αλλάξει δύο φορές το όνομά τους. Για το θέμα αυτό, ζητήσαμε τα σχόλια του ΥΠΕΣ ως προς τις δικλίδες που εφαρμόστηκαν για την αποτροπή φαινομένων απάτης από πρόσωπα που,

με νέο διαβατήριο και νέο όνομα, θα μπορούσαν να αποφύγουν τον εντοπισμό τους σε περίπτωση κατάταξής τους σε καταλόγους απαγορευμένων προσώπων (stop list). Το ΥΠΕΣ δεν υπέβαλε οποιαδήποτε σχόλια.

Πέραν των εν λόγω προσώπων, έγινε προσπάθεια μέσα από το Αρχείο Πληθυσμού να εντοπιστούν οι σύζυγοι των εν λόγω προσώπων που έχουν εξασφαλίσει δελτίο ταυτότητας. Σημειώνουμε ότι ουσιαστικά ο μόνος τρόπος για να εντοπιστεί σύζυγος κάποιου στο σύστημα του Αρχείου Πληθυσμού, είναι να υπάρχει τέκνο με αριθμό ταυτότητας, το οποίο να συνδέει τους δύο συζύγους. Παρά τον εν λόγω περιορισμό εντοπίστηκαν 1.531 σύζυγοι επενδυτών.

Για τους 3.361 επενδυτές και τους συζύγους που εντοπίστηκαν, έγινε προσπάθεια να εντοπιστούν, από τα στοιχεία του ΤΚΧ τα οποία μεταφέρονται καθημερινά στο μηχανογραφικό σύστημα της Κυβερνητικής Αποθήκης Πληροφοριών (ΚΑΠ), τα αγοραπωλητήρια συμβόλαια ακινήτων (ΠΩΕ), οι μεταβιβάσεις που έγιναν από τα εν λόγω πρόσωπα είτε ατομικά, είτε μέσω εταιρειών στις οποίες συμμετείχαν ως μέτοχοι.

Για τους λόγους που εξηγούνται πιο κάτω, οι κατάλογοι ΠΩΕ και οι κατάλογοι μεταβιβάσεων δεν είναι αξιόπιστοι. Αυτό δημιουργεί αμφιβολία ως προς την πληρότητα (completeness) των προβληματικών περιπτώσεων που έχουμε εντοπίσει. Αυτό σημαίνει ότι ενδεχομένως να υπάρχουν και άλλες προβληματικές περιπτώσεις που να μην τις έχουμε εντοπίσει. Τούτο δεν επηρεάζει την ορθότητα των ευρημάτων μας για όσες προβληματικές περιπτώσεις έχουμε εντοπίσει, αφού για αυτές τα ευρήματά μας είναι ουσιαστικά αξιόπιστα.

γ. Κατάλογος ΠΩΕ.

Έγινε εξαγωγή των ΠΩΕ με τη λεγόμενη ψευδοταυτότητα για την περίοδο από 1.1.2006 μέχρι 31.1.2022 (γενικά και όχι μόνο για πολιτογραφηθέντες μέσω του ΚΕΠ). Εξήχθησαν 108.412 εγγραφές. Στις 63.789 εγγραφές υπάρχει καταχωρισμένη ημερομηνία γέννησης, ενώ στις υπόλοιπες 44.623 ή σε ποσοστό 41,16%, δεν έχει καταχωριστεί ημερομηνία γέννησης. Το γεγονός αυτό καθιστά πολύ δύσκολο το έργο ταυτοποίησης προσώπων και συνεπώς μη αξιόπιστη τη βάση δεδομένων σχετικά με την προστασία του δικαιώματος περιουσίας και ως προς τον εντοπισμό της συνολικής περιουσίας που είναι εγγεγραμμένη στο όνομα ενός προσώπου.

Επιπλέον, σχετικά με το έργο ταυτοποίησης, ένας ακόμη προβληματικός παράγοντας είναι ο τρόπος καταχώρισης των ονομάτων εφόσον αυτά καταχωρούνταν κατά το δοκούν. Δηλαδή, για παράδειγμα ένα όνομα όπως «NICK» μπορεί να καταχωρείται αρχικά με ελληνικούς χαρακτήρες, μέχρι το γράμμα «C» και μετά με λατινικούς. Συγκεκριμένα ενώ στην πρώτη περίπτωση το όνομα NICK είναι γραμμένο όλο με λατινικούς χαρακτήρες, στη δεύτερη είναι γραμμένο με τον τρόπο που αναφέρθηκε πιο πάνω.

Ψευδοταυτότητα	Όνομα Αγοραστή	Αρ. Φακ. ΠΩΕ
90434353	XXXXXXXXXX NICK	1 ΠΩΕ 2857 2011
90446024	XXXXXXXXXX NICK	3 ΠΩΕ 153 2013

Είναι σημαντικό ότι στο ίδιο πρόσωπο έχουν δοθεί δύο διαφορετικοί αριθμοί ψευδοταυτότητας.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι ο διαφορετικός τρόπος γραφής ονομάτων στα ελληνικά που είναι συνήθως προϊόν ελεύθερης μετάφρασης.

Συνοπτικά, για τους επενδυτές που δεν έχουν εξασφαλίσει αριθμό ταυτότητας, παρατηρήσαμε ότι στα δεδομένα του ΤΚΧ για κάθε ΠΩΕ καταχωρείται ένας προσωρινός αριθμός (ψευδοταυτότητα) ο οποίος μπορεί να διαφέρει από εγγραφή σε εγγραφή για τον ίδιο αιτητή, το όνομά του και σε κάποιες εγγραφές και η ημερομηνία γέννησής του.

Το αποτέλεσμα των πιο πάνω είναι η πολύ δύσκολη και μη αξιόπιστη ταυτοποίηση της περιουσίας κάποιου προσώπου και αυτό ισχύει φυσικά και για τα πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν μέσω του ΚΕΠ.

Αντίστοιχη δυσκολία υπήρξε και στον εντοπισμό των επενδυτών ή/και των συζύγων τους στο σύστημα του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη ως μέτοχοι εταιρειών, εφόσον και σε αυτό το σύστημα, είτε δεν υπάρχει ημερομηνία γέννησης είτε το όνομα είναι γραμμένο με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που είναι γραμμένο στο Αρχείο Πληθυσμού.

Τονίζουμε επίσης ότι τα ονόματα που μας δόθηκαν από το ΥΠΕΣ σε πολλές περιπτώσεις επενδυτών δεν ταιριάζουν επακριβώς με το όνομα στο Αρχείο Πληθυσμού.

δ. Κατάλογος μεταβιβάσεων. Σχετικά με τις μεταβιβάσεις περιουσίας έγινε εξαγωγή των πωλητήριων εγγράφων με ψευδοταυτότητα για την περίοδο από 1.1.2006 μέχρι 31.1.2022 (γενικά και όχι μόνο για πολιτογραφηθέντες μέσω του ΚΕΠ). Εξήχθησαν 65.683 εγγραφές. Στις 51.105 εγγραφές υπάρχει καταχωρισμένη ημερομηνία γέννησης ενώ στις υπόλοιπες 14.578 ή σε ποσοστό 22,19%, δεν έχει καταχωριστεί ημερομηνία γέννησης. Το γεγονός αυτό καθιστά ακόμη πιο δύσκολο το έργο της ταυτοποίησης προσώπων.

Το σύνολο της αποδεχθείσας αξίας όλων των εγγραφών ανέρχεται σε €12.968.448.814, ήτοι €12,97 δις (ενώ το σύνολο της δηλωθείσας αξίας είναι €12.348.395.647 ήτοι €12,35 δις). Σύμφωνα με πληροφόρηση από το ΤΚΧ, όλες οι μεταβιβάσεις με ψευδοταυτότητα μέχρι τον Μάρτιο του 2022 ήταν περίπου €17 δις.

ε. Παραδείγματα επιπλέον προβλημάτων ταυτοποίησης επενδυτών.

Στα ΠΩΕ εντοπίσαμε περιπτώσεις όπου για το ίδιο όνομα έχουμε τα ακόλουθα:

- (i) διαφορετική ψευδοταυτότητα, ή/και
- (ii) διαφορετική ημερομηνία γέννησης ανεξαρτήτως ψευδοταυτότητας.

Για το (i) εντοπίσαμε πολλές περιπτώσεις, όπου για το ίδιο άτομο είχαμε αριθμό διαφορετικών ψευδοταυτοτήτων.

Για το (ii) εντοπίσαμε πολλές περιπτώσεις, όπου για το ίδιο άτομο είχαμε εγγραφές ΠΩΕ χωρίς ημερομηνία γέννησης, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εντοπιστούν με βεβαιότητα οι εγγραφές του εφόσον μπορεί να έχουμε συνωνυμίες.

Επιπλέον, εντοπίσαμε εγγραφές ΠΩΕ/μεταβιβάσεων, όπου η καταχώρηση της ημερομηνίας γέννησης του αιτητή είχε γίνει λανθασμένα.

Πιο κάτω παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα (με αλλοίωση στοιχείων για σκοπούς προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) για τα πιο πάνω.

Όνομα	Ψευδοταυτότητα	Ημερ. γέννησης	Έτος ΠΩΕ
XXXXXXXXX OLGA	90435158	05/09/69	2012
XXXXXXXXX OLGA	90435158	05/09/69	2017
XXXXXXXXX OLGA	90474167	19/11/69	2017
ΨΨΨΨΨΨΨΨ OLGA	90437465	2/10/68	2016
ΨΨΨΨΨΨΨΨ OLGA	90426484		

Η εγγραφή με έτος ΠΩΕ 2012 ακυρώθηκε στις 12/5/2015, πριν την πολιτογράφηση. Όμως η εγγραφή μπορεί να αφορά στη συνώνυμη της ΟΛΓΑ ΨΨΨΨΨΨΨΨ (με άλλη ημερ. γέννησης (9/11/1982)).

στ. ΠΩΕ που έχουν ακυρωθεί χωρίς μεταβίβαση στον ίδιο αιτητή.

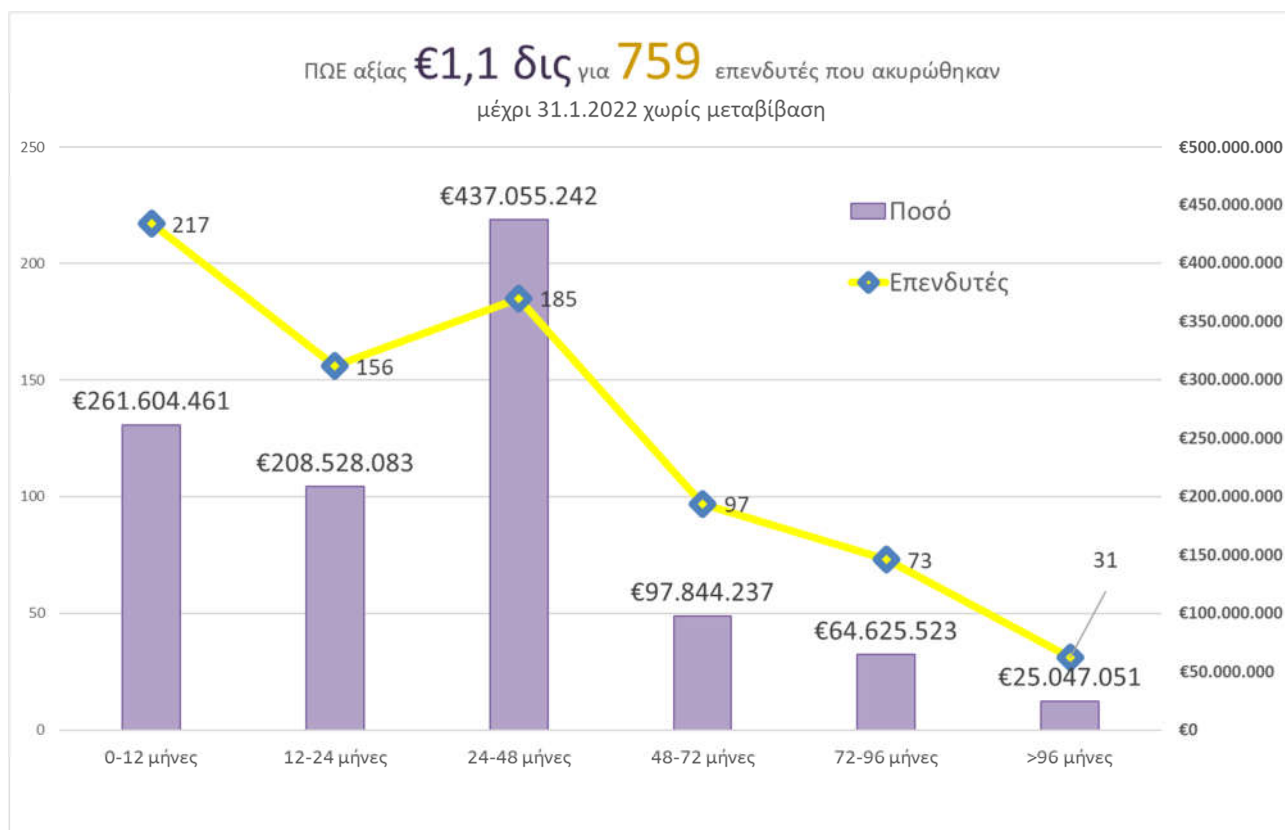
Έχουμε εντοπίσει ακυρωμένα ΠΩΕ επενδυτών, τα οποία δεν μεταβιβάστηκαν στον ίδιο αιτητή, μέχρι τις 31.1.2022.

Έχουν χρησιμοποιηθεί οι βασικοί κατάλογοι των παραγράφων γ. και δ. πιο πάνω, αλλά και επιπλέον κατάλογοι δεδομένων που είχαν εξαχθεί από την ΚΑΠ αναφορικά με τα ΠΩΕ και τις μεταβιβάσεις που έγιναν στους επενδυτές μέσω του αριθμού ταυτότητάς τους ή μέσω των εταιρειών στις οποίες εντοπίστηκε ότι είχαν συμμετοχή οι επενδυτές. Όσα άκυρα ΠΩΕ είχαν ημερομηνία τερματισμού ίδια με την ημερομηνία αποδοχής μιας μεταβίβασης που αφορούσε στον ίδιο αιτητή, θεωρήσαμε ότι στην περίπτωση αυτή έγινε μεταβίβαση στον αιτητή, ενώ όπου σε ένα άκυρο ΠΩΕ η ημερομηνία τερματισμού δεν ήταν η ίδια με την ημερομηνία αποδοχής μιας μεταβίβασης, τότε η εγγραφή αυτή περιλήφθηκε στο αποτέλεσμα της συγκεκριμένης έρευνας. Διευκρινίζεται ότι η προσπάθεια ταυτοποίησης των επενδυτών στους καταλόγους των στοιχείων έγινε πρωτίστως με την ημερομηνία γέννησης του αιτητή, όμως με βάση τις πιο πάνω επιφυλάξεις που αναφέρθηκαν για την ποιότητα των δεδομένων, ενδεχομένως κάποια στοιχεία να αφορούν σε διαφορετικά άτομα από τους επενδυτές. Θεωρούμε όμως ότι το αποτέλεσμα είναι ουσιαδώς αντικειμενικό.

Το αποτέλεσμα της πιο πάνω έρευνας περιλαμβάνει 1.125 άκυρα ΠΩΕ τα οποία αφορούσαν σε συνολικά 664 επενδυτές με ένα ή περισσότερα ΠΩΕ. Στον πιο κάτω Πίνακα και στο σχετικό γράφημα, η διάρκεια ΠΩΕ είναι η διαφορά μεταξύ της ημερομηνίας τερματισμού και της ημερομηνίας αποδοχής του ΠΩΕ, με ορισμένους επενδυτές να εμπίπτουν σε περισσότερες από μια κατηγορίες και έτσι προσμετρούνται συνολικά στον αριθμό 759.

ΠΩΕ τα οποία ακυρώθηκαν μέχρι 31.1.2022, χωρίς κατά την ακύρωση να έχουν μεταβιβαστεί στον ίδιο αιτητή		
Διάρκεια ΠΩΕ	Επενδυτές	Συνολικό Ποσό (€)
0-12 μήνες	217	261.604.461
12-24 μήνες	156	208.528.083
24-48 μήνες	185	437.055.242
48-72 μήνες	97	97.844.237
72-96 μήνες	73	64.625.523
>96 μήνες	31	25.047.051
ΣΥΝΟΛΟ	759	1.094.704.598

Σημείωση: Λαμβάνοντας υπόψη πως, όπως διαπιστώσαμε, ορισμένες φορές το ΤΚΧ καταγράφει ως αξία ΠΩΕ την αξία όλης της ανάπτυξης, διενεργήσαμε ανάλυση ευαισθησίας (sensitivity analysis) και διαπιστώσαμε ότι τα πιο πάνω μεγέθη θα μπορούσαν να είναι μειωμένα μέχρι και ποσοστό της τάξης του 20%.

Αυτό σημαίνει ότι αγορές ακινήτων της τάξης των €1,09 δις, που θεωρητικά θα αποτελούσαν επενδύσεις στο πλαίσιο του ΚΕΠ, έχουν ακυρωθεί. Αυτό υποδηλοί την ανάγκη πλήρους ελέγχου ως προς το κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες διατηρούν την επένδυσή τους.

ζ. ΠΩΕ μη ακυρωμένα (σε ισχύ) μέχρι 31.1.2022.

Έχουμε εντοπίσει ΠΩΕ επενδυτών, τα οποία δεν ακυρώθηκαν αλλά βρίσκονταν σε ισχύ στις 31.1.2022.

Έχει χρησιμοποιηθεί ο βασικός κατάλογος της παραγράφου γ. πιο πάνω αλλά και επιπλέον κατάλογοι δεδομένων που είχαν εξαχθεί από την ΚΑΠ αναφορικά με τα ΠΩΕ που αφορούν στους

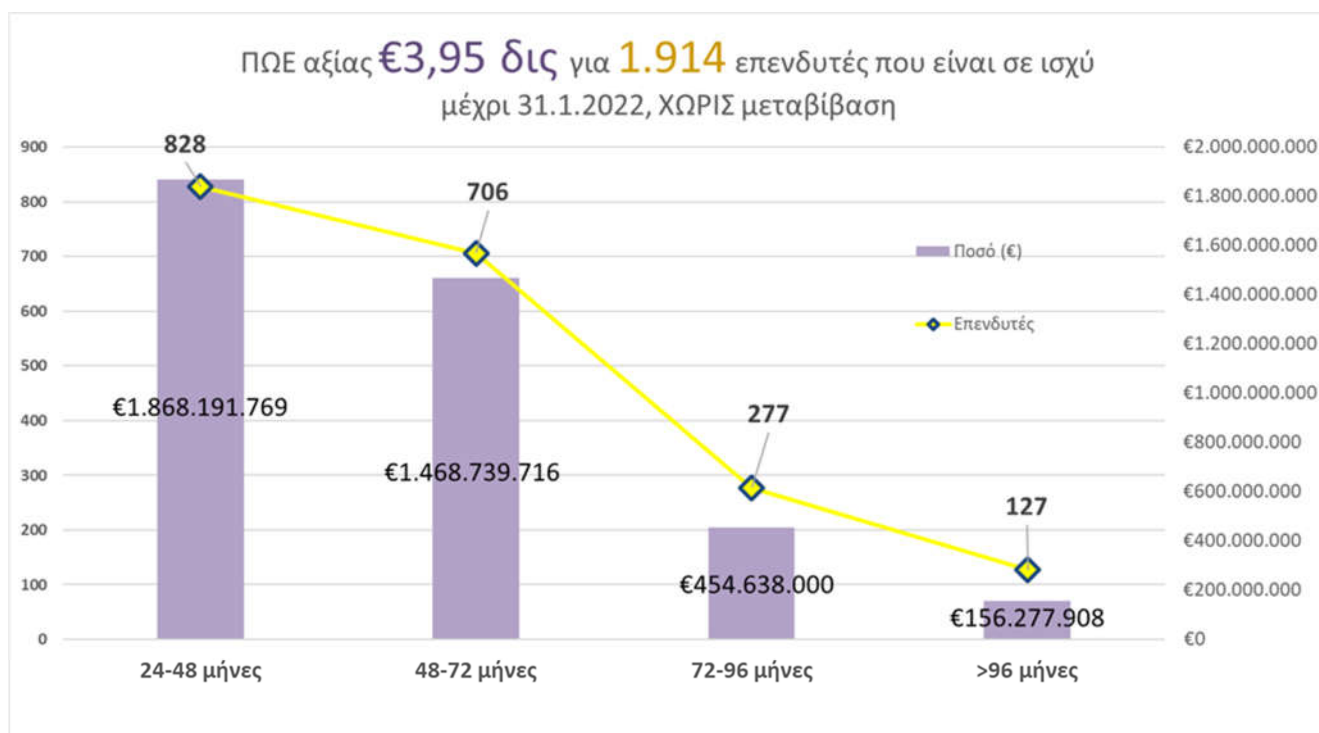
επενδυτές μέσω του αριθμού ταυτότητάς τους ή μέσω των εταιρειών στις οποίες εντοπίστηκε ότι είχαν συμμετοχή οι επενδυτές.

Στο αποτέλεσμα της συγκεκριμένης έρευνας έγινε διαχωρισμός των ΠΩΕ σε ισχύ, με βάση τη διάρκειά τους από την ημερομηνία αποδοχής μέχρι τις 31.1.2022. Διευκρινίζεται ότι η προσπάθεια ταυτοποίησης των επενδυτών στους καταλόγους των στοιχείων έγινε πρωτίστως με την ημερομηνία γέννησης του αιτητή, όμως με βάση τις πιο πάνω επιφυλάξεις που αναφέρθηκαν για την ποιότητα των δεδομένων, ενδεχομένως κάποια στοιχεία να αφορούν σε διαφορετικά άτομα από τους επενδυτές. Θεωρούμε όμως ότι το αποτέλεσμα είναι ουσιαστικά αντικειμενικό.

Το αποτέλεσμα της πιο πάνω έρευνας περιλαμβάνει τελικά 3.745 ΠΩΕ σε ισχύ τα οποία αφορούσαν σε συνολικά 1.914 επενδυτές. Στον πιο κάτω Πίνακα και στο σχετικό γράφημα, η διάρκεια ΠΩΕ είναι η διαφορά μεταξύ της ημερομηνίας αποδοχής του ΠΩΕ και της ημερομηνίας 31.1.2022.

Διάρκεια ισχύος ΠΩΕ που παρέμεναν σε ισχύ μέχρι 31.1.2022		
Διάρκεια ΠΩΕ	Επενδυτές	Συνολικό Ποσό (€)
24-48 μήνες	828	1.868.191.769
48-72 μήνες	706	1.468.739.716
72-96 μήνες	277	454.638.000
>96 μήνες	127	156.277.908
ΣΥΝΟΛΟ	1938	3.947.847.393

Σημείωση: Λαμβάνοντας υπόψη πως, όπως διαπιστώσαμε, ορισμένες φορές το ΤΚΧ καταγράφει ως αξία ΠΩΕ την αξία όλης της ανάπτυξης, διενεργήσαμε ανάλυση ευαισθησίας (sensitivity analysis) και διαπιστώσαμε ότι τα πιο πάνω μεγέθη θα μπορούσαν να είναι μειωμένα μέχρι και ποσοστό της τάξης του 20%.

Αυτό σημαίνει ότι αγορές ακινήτων της τάξης των €3,5 δις ενδεχομένως να μην έχουν υλοποιηθεί και είναι υψηλού κινδύνου να ήταν εικονικές. Αυτό υποδηλοί την ανάγκη πλήρους ελέγχου ως προς το κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες διατηρούν την επένδυσή τους.

η. Συστάσεις για περαιτέρω βήματα

Είναι άποψή μας ότι το πρόβλημα ακύρωσης ή μη υλοποίησης συμβολαίων αγοράς ακινήτων είναι τόσο εκτεταμένο, ώστε να χρήζει πλήρους ελέγχου από το ΥΠΕΣ. Θεωρούμε πως μόνη αξιόπιστη μέθοδος, είναι να απευθυνθεί το ΥΠΕΣ (ή το Υπουργείο Οικονομικών) στο σύνολο των πολιτογραφηθέντων (απευθείας ή μέσω των παρόχων) και να τους ζητήσει να υποβάλουν, σε τακτή προθεσμία, αποδεικτικά στοιχεία ότι διατηρούν και έχουν υλοποιήσει τις επενδύσεις που είχαν περιλάβει στην αίτηση, και εάν όχι τότε τις αποξένωσαν, ώστε να προχωρήσει σε διαδικασίες ανάκλησης της πολιτογράφησης, όπου τούτο ενδείκνυται.

Εισήγηση για θεσμοθέτηση Πρωταρχικού Αριθμού Ταυτοποίησης (ΠΑΤ)

Για να είναι εφικτό για την Κυβέρνηση να μπορεί να εντοπίζει τις συναλλαγές ενός αιτητή με το Κράτος, είτε του ιδίου είτε μέσω εταιρείας στην οποία συμμετέχει ως μέτοχος, για σκοπούς διασφάλισης των συμφερόντων του δημοσίου ή για τις διωκτικές αρχές, λχ για την εξέταση ενδεχομένου ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, γίνεται η εισήγηση για θέσπιση ενός Πρωταρχικού Αριθμού Ταυτοποίησης (Preliminary Identification Number (PIN) – as a pre-official unique identification number for the use in the transactions with Government). Ο ΠΑΤ θα είναι μοναδικός και θα πρέπει να παραχωρείται με συνοπτικές διαδικασίες από το Αρχείο Πληθυσμού και να λειτουργεί λχ όπως το safe pass στην πανδημία Covid19, δηλαδή να δίνεται και μέσω διαδικτύου. Για την παραχώρηση θα πρέπει να καταχωρούνται τα έγγραφα του αιτητή (διαβατήριο ή άλλα έγγραφα ταυτοποίησης του από τη χώρα καταγωγής του). Ο ΠΑΤ θα καταχωρείται στα πιο πάνω συστήματα και θα παραμένει σε ισχύ και μετά την εξασφάλιση Κυπριακής ταυτότητας ώστε να μπορεί να γίνεται εντοπισμός των συναλλαγών του αιτητή, είτε με τον αριθμό ταυτότητας είτε με τον ΠΑΤ.

Με τον ΠΑΤ θα μπορούν να εντοπίζονται και εγγραφές περιουσίας οι οποίες με τον υφιστάμενο μηχανισμό αναζήτησης τεμαχίων είναι δύσκολο να εντοπιστούν. Δηλαδή, σήμερα, όταν ένας αιτητής έχει εξασφαλίσει Κυπριακή ταυτότητα και προχωρήσει σε μια συναλλαγή στο ΤΚΧ για τεμάχιο για το οποίο είχε πωλητήριο έγγραφο με ψευδοταυτότητα, τότε το σχετικό πωλητήριο ακυρώνεται και το τεμάχιο μπορεί να εντοπιστεί με τον αριθμό της Κυπριακής ταυτότητας, όμως τα άλλα τεμάχια που είχε εξασφαλίσει με πωλητήρια μέσω ψευδοταυτότητας δεν εντοπίζονται με τον αριθμό της Κυπριακής ταυτότητας.

Με την επιστολή του, ημερ. 19.7.2022, ο Διευθυντής ΤΚΧ μας πληροφόρησε ότι, σε σύσκεψη που έγινε στις 17.6.2022 στο γραφείο του ΓΔ του ΥΠΕΣ, καταδείχθηκε η ανάγκη ρύθμισης του θέματος και αποφασίστηκε να εξεταστεί το ενδεχόμενο, η ταυτοποίηση αλλοδαπών φυσικών προσώπων να γίνεται από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και όσον αφορά τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα η ταυτοποίηση να γίνεται από τον Έφορο Εταιρειών, και να δημιουργείται σχετικό μητρώο.

4.6 Διερεύνηση κατά πόσο υπήρξε απώλεια φορολογικών ή άλλων εσόδων

4.6.1 Γενικά στοιχεία για την απώλεια εσόδων λόγω μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ

Κατά τη διενέργεια της έρευνάς μας ζητήσαμε και λάβαμε από το Τμήμα Φορολογίας κατάσταση με τα πρόσωπα που εγκρίθηκαν επιβολής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας.

Όπως αναφέρουμε στην παράγραφο 3.3.2 πιο πάνω, το αρχείο το οποίο τηρεί ανά επαρχία η Υπηρεσία ΦΠΑ του Τμήματος Φορολογίας είναι πρόχειρο, ελλιπές και μη αξιόπιστο, κυρίως όσον αφορά στα κτηματολογικά δεδομένα, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και ως προς τα δηλωθέντα ποσά. Τα δεδομένα των διαφόρων επαρχιών δεν είναι διασυνδεδεμένα μεταξύ τους. Επίσης, το Τμήμα Φορολογίας δεν τηρούσε οποιοδήποτε ξεχωριστό αρχείο, ούτε έθετε κάποιου άλλου είδους διακριτικό ώστε να ξεχωρίζει ποιες περιπτώσεις μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ αφορούσαν στο ΚΕΠ.

Πέραν τούτου, τα ονόματα των αιτητών μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, όπως είναι καταχωρισμένα στα Μητρώα ΦΠΑ, δεν συνάδουν με τα ονόματα στο αρχείο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης Πληθυσμού, αλλά και τα στοιχεία των τεμαχίων στις αιτήσεις δεν συνάδουν με τα στοιχεία του ΤΚΧ (πχ γίνεται αναφορά σε συγκροτήματα XXXXX SEA VILLAS αντί σε χωρομετρική αναφορά). Επίσης, ενώ στα στοιχεία του ΤΚΧ περιλαμβανόταν, έστω σε κάποιο ποσοστό, ημερομηνία γέννησης του προσώπου, στα Μητρώα ΦΠΑ αυτό το στοιχείο δεν καταγραφόταν. Ως εκ τούτου, ο εντοπισμός των περιπτώσεων που επενδυτές του ΚΕΠ επωφελήθηκαν, παράνομα κατά την άποψή μας, του ωφελήματος του μειωμένου ΦΠΑ, ήταν πολύ δυσχερής.

Με επιφύλαξη των δυσκολιών που αναφέρονται πιο πάνω, μπορέσαμε να εντοπίσουμε αιτήσεις για μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ (5% για τα πρώτα 200 τ.μ. της κατοικίας) που είχαν γίνει από συνολικά 1.298 επενδυτές. Είναι πολύ πιθανό να υπάρχουν και άλλες που δεν έχουμε εντοπίσει, θεωρούμε όμως χρήσιμη έστω και αυτή την πληροφόρηση που οριοθετεί προς τα κάτω των αριθμό των αιτήσεων, αφού συσχετίζεται με περιουσία αξίας της τάξης του €1,6 δις και με απώλεια εσόδων της τάξης των €204 εκ.

	Αρ. κατοικιών	Συνολική Αξία (€)	Κανονικό ΦΠΑ (19%) (€)	Μειωμένο ΦΠΑ (5%) (€)	Απώλεια εσόδων (€)
Ε < 200 τ.μ.	950	1.019.536.462	193.711.928	50.976.823	142.735.105
200τμ < Ε < 225τμ	87	134.385.245	25.533.196	7.864.929	17.668.268
225τμ < Ε < 250τμ	86	146.880.068	27.907.213	10.420.701	17.486.512
250τμ < Ε < 275τμ	44	67.878.975	12.897.005	5.662.847	7.234.158
275τμ < Ε < 300τμ	50	87.268.318	16.580.981	8.117.650	8.463.330
300τμ < Ε < 400τμ	68	104.033.803	19.766.423	10.995.955	8.770.467
Ε > 400τμ	13	35.542.523	6.753.079	4.784.046	1.969.034
ΣΥΝΟΛΟ	1.298	1.595.525.395	303.149.825	98.822.952	204.326.874

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι περιπτώσεις που αφορούν στις 10 υψηλότερης αξίας κατοικίες, για τις οποίες εξαιρετικά εύποροι επενδυτές επωφελήθηκαν ενός ωφελήματος που θα έπρεπε να δίνεται μόνο στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής. Αυτό σημαίνει ότι, μόνο για αυτές τις 10 περιπτώσεις, υπήρξε απώλεια εσόδων της τάξης των €5εκ.

	Ποσό Αντιπαροχής χωρίς ΦΠΑ (€)	ΦΠΑ (€)	Απώλεια για τα δημόσια έσοδα (€)	Εμβαδό (τ.μ.)	Περιγραφή
1	14.500.000	2.023.000	732.000	555	Οροφωδιαμέρισμα σε πύργο
2	5.000.000	590.000	360.000	389	Διαμέρισμα*
3	4.753.125	237.656	665.438	169	Διαμέρισμα σε πύργο
4	4.556.562	311.034	554.713	230	Έπαυλη στη μαρίνα Λεμεσού
5	4.523.147	286.330	573.068	221	Έπαυλη στη μαρίνα Λεμεσού
6	4.070.000	203.500	569.800	88	Διαμέρισμα
7	4.000.000	200.000	560.000	144	Διαμέρισμα σε πύργο
8	3.808.500	342.765	380.850	280	Διαμέρισμα
9	3.700.000	185.000	518.000	199	Έπαυλη
10	3.691.500	332.235	369.150	280	Διαμέρισμα
ΣΥΝΟΛΟ	52.602.834	4.711.520	4.914.238		

* Το διαμέρισμα πωλήθηκε πρόσφατα και το όφελος από το μειωμένο ΦΠΑ επιστράφηκε στη Δημοκρατία. Αυτή ήταν η τρίτη φορά που ο επενδυτής αιτήθηκε και έτυχε έγκρισης για μειωμένο ΦΠΑ, και τις τρεις εκ των υστέρων ακύρωνε την πράξη

Σημειώνουμε ότι η πτυχή της απώλειας εσόδων από εισπράξεις ΦΠΑ επηρεάζει και τα έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού ο ετήσιος προϋπολογισμός της χρηματοδοτείται από τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, με την εφαρμογή ενιαίου συντελεστή στην εναρμονισμένη βάση ΦΠΑ κάθε κράτους μέλους, που περιορίζεται σε καθορισμένο ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματός του.

Πάντως, από δείγμα αιτήσεων μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ από 100 επενδυτές, διαπιστώσαμε ότι για 33 επενδυτές (δηλ. για ποσοστό 33%) η αίτηση στο ΦΠΑ αφορά σε ΠΩΕ τα οποία μέχρι 31.1.2022 είναι ακόμη σε ισχύ. Τα εν λόγω ΠΩΕ έχουν ημερομηνία από τον Νοέμβριο του 2013 μέχρι τον Ιούλιο του 2020. Αυτό σημαίνει ότι, είτε το ακίνητο δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί (κάτι που είναι πολύ πιθανό για σχετικά πρόσφατα ΠΩΕ), είτε ουσιαστικά η επένδυση δεν προχώρησε, είτε για κάποιο λόγο δεν έχει ακόμη εκδοθεί τίτλος ιδιοκτησίας στον επενδυτή. Η αξία των εν λόγω ΠΩΕ ανέρχεται σε €46.154.770.

Επιπρόσθετα, από τον έλεγχο της κατάστασης που λάβαμε από το Τμήμα Φορολογίας με τα πρόσωπα που εγκρίθηκαν επιβολής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας, εντοπίσαμε 115 περιπτώσεις για τις οποίες η καταγραφείσα αξία της κατοικίας ήταν κάτω των €500.000 που απαιτείται από το ΚΕΠ ως ελάχιστη αξία μόνιμης κατοικίας. Από έλεγχο

κάποιων υποθέσεων φαίνεται ότι σε κάποιες περιπτώσεις (λίγες σε αριθμό) αυτό μπορεί να οφείλεται σε τυπογραφικά λάθη των καταστάσεων ΦΠΑ ή σε συνωνυμία, σε άλλες όντως υπάρχει θέμα μη ικανοποίησης του σχετικού κριτηρίου, ενώ σε κάποιες φαίνεται να προκύπτει ζήτημα ενδεχόμενης διαφορετικής δήλωσης στο ΥΠΕΣ και στο Τμήμα Φορολογίας. Για παράδειγμα, σε μία περίπτωση ο επενδυτής αγόρασε γη (αξίας €70.000), υπέγραψε συμβόλαιο για ανέγερση κατοικίας σε αυτήν (ύψους €122.500) και επιπρόσθετα αγόρασε διαμέρισμα αξίας €300.000, τα οποία υποβλήθηκαν ως μόνιμη κατοικία για σκοπούς πολιτογράφησης. Στην κατάσταση του ΦΠΑ περιλαμβανόταν το κόστος ανέγερσης της κατοικίας (€122.500). Σε αυτή την περίπτωση διαφαίνεται μη συμμόρφωση του επενδυτή με τα καθορισμένα κριτήρια αφού η δηλωθείσα μόνιμη κατοικία του θα ήταν αξίας γύρω στις €200.000. Σε δεύτερη περίπτωση, ο επενδυτής φαίνεται στους φακέλους του ΥΠΕΣ να αγόρασε το 2017 έπαυλη αξίας €2εκ. μέσω εταιρείας, ενώ στο ΦΠΑ παρουσιάζεται αγορά ακινήτου και αίτημα από το 2012 για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ σε κατοικία αξίας €95.000. Σε τρίτη περίπτωση, η δηλωθείσα αξία στο ΦΠΑ ήταν €95.727, ενώ στον φάκελο του ΥΠΕΣ εντοπίστηκαν, μεταξύ άλλων, συμβόλαια αγοράς δύο διαμερισμάτων και μίας έπαυλης με αξία €267.226, €268.907 και €290.598. Ο πάροχος στην επιστολή υποβολής της αίτησης του επενδυτή ανέφερε ότι ο επενδυτής είχε κατοικία αξίας άνω των €500.000. Η περίπτωση αυτή επίσης χρήζει διερεύνησης.

Το ΥΠΕΣ θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι σε κάθε περίπτωση οι επενδυτές κατείχαν και εξακολουθούν να διατηρούν κατοικία αξίας τουλάχιστον €500.000 (με εξαίρεση τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν τις 10.10.2011 όπου θα πρέπει να επιβεβαιώνεται απλά η κατοχή κατοικίας) και ότι οι δηλώσεις τους στο πλαίσιο του ΚΕΠ, πως η συγκεκριμένη κατοικία προορίζεται ως η μόνιμη κατοικία τους, δεν συγκρούεται με τις δηλώσεις που τα ίδια πρόσωπα έκαναν στο Τμήμα Φορολογίας.

Σχετικά με το θέμα αυτό, προκύπτει ακόμη ένα ζήτημα. Με βάση τους όρους του ΚΕΠ (όπως είχαν διευκρινιστεί από το ΥΠΕΣ σε έγγραφο ερωτήσεων-απαντήσεων), είναι επιτρεπτή η ενοικίαση της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, ενώ με βάση τη νομοθεσία του ΦΠΑ όπως εφαρμοζόταν, ο μειωμένος συντελεστής δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αν η κατοικία ενοικιαζόταν σε τρίτους. Αυτό επιβάλλει περαιτέρω ελέγχους από το Τμήμα Φορολογίας και στις 1.298 περιπτώσεις που εντοπίστηκαν.

4.6.2 Ειδικές περιπτώσεις

(i) Κατάχρηση του «ωφελήματος» με διπλή αξιοποίησή του από επενδυτές.

Από τις περιπτώσεις μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ που συσχετίστηκαν με το ΚΕΠ, εντοπίστηκαν 88 εγγραφές που αφορούσαν στο ίδιο όνομα επενδυτή (44 επενδυτές), οι οποίοι αιτήθηκαν και εγκρίθηκαν δύο φορές. Επίσης εντοπίστηκαν 28 εγγραφές (14 επενδυτές) όπου υποβλήθηκαν αιτήσεις τόσο από τον επενδυτή όσο και από πρόσωπα με ίδιο όνομα με τη/τον σύζυγό του/της.

Από έρευνα που διενεργήσαμε στους φακέλους του Τμήματος Φορολογίας, για τις πιο πάνω περιπτώσεις (συνολικά 116 φάκελοι – 58 περιπτώσεις), διαπιστώσαμε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, είτε υποβλήθηκε δεύτερη αίτηση του ιδίου προσώπου, ή συζύγου, μετά από ακύρωση του πρώτου συμβολαίου και της σχετικής αίτησης, είτε καταβλήθηκε το ποσό της διαφοράς του ΦΠΑ

που θα έπρεπε να είχε καταβληθεί εάν είχε χρησιμοποιηθεί ο κανονικός συντελεστής που ίσχυε τη συγκεκριμένη περίοδο αγοράς του ακινήτου, είτε διαπιστώθηκε από τα αντίγραφα των διαβατηρίων τους ότι ήταν συνωνυμία και οι αιτήσεις αφορούσαν σε διαφορετικά πρόσωπα, με εξαίρεση τρεις περιπτώσεις οι οποίες αναφέρονται πιο κάτω. Σε κάθε περίπτωση, τα πιο πάνω, δεικνύουν την απουσία κατάλληλων μηχανισμού ελέγχου και αποτροπής τυχόν κατάχρησης του ωφελήματος αυτού.

α. Σε φάκελο του Τμήματος Φορολογίας της Επαρχίας Λευκωσίας εντοπίστηκε αίτηση επενδύτριας για καταβολή μειωμένου συντελεστή στην αγορά διαμερίσματος στη Λευκωσία αξίας €505.000 συν ΦΠΑ. Η αίτηση εγκρίθηκε στις 21.9.2015. Στον φάκελο εντοπίστηκε επίσης αντίγραφο του διαβατηρίου της αιτήτριας, το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί για την αγορά του ακινήτου, με ημερομηνία έκδοσης τις 27.4.2012 και ημερομηνία λήξης τις 18.12.2029.

Σε σχετικό φάκελο του Τμήματος Φορολογίας της Επαρχίας Λεμεσού εντοπίστηκε δεύτερη αίτηση της ίδιας για καταβολή μειωμένου συντελεστή στην αγορά διαμερίσματος στη Λεμεσό αξίας €657.400 συν ΦΠΑ. Η δεύτερη αίτηση εγκρίθηκε στις 17.9.2021. Στον φάκελο εντοπίστηκε επίσης αντίγραφο Κυπριακού διαβατηρίου το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί για την αγορά του ακινήτου, καθώς και αντίγραφο διαβατηρίου της χώρας καταγωγής της (ημερομηνία έκδοσης 17.6.2017 και λήξης 7.6.2027). Από στοιχεία που λάβαμε από το ΤΚΧ φαίνεται ότι το πρώτο συμβόλαιο ακυρώθηκε στις 26.10.2021 ενώ το δεύτερο ακίνητο μεταβιβάστηκε στην ίδια στις 19.10.2021. Δεν εντοπίστηκαν όμως σε κανένα εκ των δύο φακέλων αποδεικτικά στοιχεία που να δηλώνουν ακύρωση του πρώτου συμβολαίου ή καταβολή της διαφοράς του ΦΠΑ.

Σημειώνουμε ότι η συγκεκριμένη επενδύτρια είχε πολιτογραφηθεί ως διευθυντικό στέλεχος εταιρείας η οποία είχε επενδύσει στην Κύπρο. Αναφέρεται ότι στον δεύτερο φάκελο εντοπίστηκε αντίγραφο ενοικιαστηρίου συμβολαίου σύμφωνα με το οποίο η επενδύτρια ενοικίαζε κατοικία για την περίοδο 21.11.2020-20.11.2022 μαζί με τον σύζυγο της και άλλα δύο πρόσωπα.

β. Η περίπτωση αυτή αφορούσε σε επενδυτή, ο οποίος είχε πολιτογραφηθεί στις 25.11.2016 στη βάση του κριτηρίου Α.8(Ι) Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις μαζί με τέσσερις άλλους επενδυτές. Σε φάκελο του Τμήματος Φορολογίας του Επαρχιακού Γραφείου Λάρνακας εντοπίστηκε αίτηση του για καταβολή μειωμένου συντελεστή στην αγορά διαμερίσματος στη Λάρνακα αξίας €200.000 συν ΦΠΑ. Η αίτηση υποβλήθηκε στις 12.1.2017 και εγκρίθηκε στις 6.2.2017. Στον φάκελο εντοπίστηκε επίσης αντίγραφο ξένου διαβατηρίου του αιτητή, το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί για την αγορά του ακινήτου.

Σε φάκελο του Τμήματος Φορολογίας της επαρχίας Πάφου εντοπίστηκε δεύτερη αίτηση του ιδίου (με ίδιο αριθμό διαβατηρίου), για καταβολή μειωμένου συντελεστή στην αγορά έπαυλης στην Πάφο αξίας €1.500.000 συν ΦΠΑ. Η δεύτερη αίτηση υποβλήθηκε στις 14.5.2018 και εγκρίθηκε στις 11.6.2018 για καταβολή μειωμένου συντελεστή στα 200 τ.μ. εμβαδόν (από τα 203,56 τ.μ.). Δεν εντοπίστηκε αντίγραφο επιστροφής ΦΠΑ ή ακύρωση συμβολαίου σε κανένα εκ των δύο φακέλων του ΦΠΑ.

Σημειώνουμε ότι στον φάκελο του Επαρχιακού Γραφείου Λάρνακας εντοπίστηκε σημείωμα λειτουργού του τμήματος φορολογίας, ημερ. 9.11.2018, στο οποίο αναφερόταν ότι σύμφωνα με την κίνηση του λογαριασμού της ΑΗΚ για την περίοδο 13/7/2016-28/9/2018, οι λογαριασμοί έδειχναν

μεγάλη κατανάλωση και καθώς ο αιτητής ήταν αλλοδαπός θα έπρεπε με επίσκεψη επί τόπου να εξακριβωθεί εάν διαμένει ο ίδιος και δεν ενοικιάζει το ακίνητο. Επισημαίνεται ότι η κατάσταση της ΑΗΚ είχε εκδοθεί στο όνομα του πωλητή του ακινήτου. Στο σημείωμα του λειτουργού υπήρξε αναφορά ότι η πιο πάνω καταχωρήθηκε στις περιπτώσεις υψηλού κινδύνου. Δεν εντοπίστηκε στον φάκελο μεταγενέστερη αναφορά για το θέμα.

Για τις πιο πάνω περιπτώσεις αναφέρεται ότι, σύμφωνα με το Πέμπτο Παράρτημα του του περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμου (Ν.95(Ι)/2000):

“Πρόσωπο που άσκησε το δικαίωμα για απόκτηση κατοικίας με μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ, δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Πίνακα, ή καταργηθέντων διατάξεων του παρόντος Νόμου, δύναται να ασκήσει το εν λόγω δικαίωμα για σκοπούς απόκτησης άλλης κατοικίας πριν την πάροδο των δέκα (10) ετών, μόνο εάν έχει παύσει να χρησιμοποιεί την κατοικία ως χώρο διαμονής πριν την πάροδο των δέκα (10) ετών, έχει ειδοποιήσει σχετικά τον Έφορο και έχει καταβάλει ολόκληρο το ποσό του φόρου που έχει προκύψει από την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή και του κανονικού συντελεστή, όπως αυτοί ίσχυαν κατά την παράδοση ή ανέγερση της κατοικίας.

Νοείται ότι, σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, το δικαίωμα για απόκτηση κατοικίας με μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ, μπορεί να ασκηθεί μόνο αφού έχουν παρέλθει τα δέκα (10) έτη.

Νοείται περαιτέρω ότι, σε περίπτωση που διαπιστώνεται μεταγενέστερα ότι πρόσωπο δεν είναι δικαιούχο μειωμένου συντελεστή, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Πίνακα, οφείλει να καταβάλει το πλήρες ποσό του φόρου.”

Παρατηρείται ότι οι δύο περιπτώσεις στις οποίες εντοπίστηκαν δύο εγκρίσεις για το ίδιο πρόσωπο, χωρίς ακύρωση ή επιστροφή ΦΠΑ, αφορούσαν σε ακίνητα που βρίσκονται σε διαφορετικές Επαρχίες.

γ. Επενδύτρια είχε αγοράσει αρχικά κατοικία αξίας €264.957 συν ΦΠΑ το 2013, για την οποία στις 5.4.2013 αιτήθηκε επιβολή μειωμένου συντελεστή. Στις 16.11.2020 υπέβαλε νέα αίτηση για επιβολή μειωμένου συντελεστή σε δεύτερη κατοικία αξίας €1.600.000 συν ΦΠΑ την οποία απέκτησε μαζί με τον πατέρα της. Η περίπτωση αυτή φαίνεται να επιτρέπεται, καθώς η δεύτερη κατοικία μπορεί να χρησιμοποιείται από τον πατέρα της.

(ii) Κατάχρηση του «ωφελήματος» με τη μη χρήση του ακινήτου ως μόνιμη κατοικία

Κατά τη διερεύνηση από την Υπηρεσία μας του ενδεχομένου ζευγάρια πολιτογραφημένων να αιτήθηκαν ξεχωριστά για διαφορετικά ακίνητα, λειτουργοί επαρχιακού γραφείου του Τμήματος Φορολογίας διενήργησαν έρευνα και παρόλο που επιβεβαίωσαν ότι τα πρόσωπα που είχαν εντοπιστεί δεν αφορούσαν σε ζευγάρι αλλά υπήρξε συνωνυμία, εντούτοις διαπιστώθηκε ότι σε μία περίπτωση, το ένα εκ των δύο ακινήτων αξίας €920.000, είχε ενοικιαστεί σε τρίτο πρόσωπο στις 21.9.2021. Όπως αναφέρεται σε σημείωμα λειτουργού του Τμήματος Φορολογίας, ημερ. 6.6.2022, η κατοικία δεν χρησιμοποιείται για σκοπούς κύριας και μόνιμης ιδιοκατοίκησης στη Δημοκρατία. Θα πρέπει να αποδοθεί ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ (19%) επί της αξίας πώλησης και να καταβληθεί το ποσό των €103.040 στο Τμήμα Φορολογίας.

Σύμφωνα με την Ερμηνευτική Εγκύκλιο 167 (ημερ. 12.6.2012) του Τμήματος Τελωνείων, οι διατάξεις του περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμου για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% στις κατοικίες δεν καλύπτουν πρόσωπα που αγοράζουν κατοικία στη Δημοκρατία για επένδυση ή για σκοπούς μίσθωσης σε άλλα πρόσωπα.

Πέραν της περίπτωσης που αναφέρουμε σε προηγούμενη παράγραφο, εντοπίστηκε δεύτερη περίπτωση σε φάκελο του Επαρχιακού Γραφείου Λάρνακας, όπου σε σημείωμα λειτουργού, ημερ. 7.6.2021, αναφέρεται ότι διαπιστώθηκε υψηλή κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος από τους λογαριασμούς της ΑΗΚ και η υπόθεση θεωρήθηκε υψηλού κινδύνου για διερεύνηση περίπτωσης ενοικίασης.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως:

- α. για επιβεβαίωση μη ύπαρξης προηγούμενης έγκρισης αίτησης για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, εξεταστεί η περίπτωση δημιουργίας ενιαίας βάσης δεδομένων η οποία να χρησιμοποιείται από όλες τις επαρχίες κατά τη διαδικασία έγκρισης νέων αιτήσεων για ταυτοποίηση των αιτητών. Στη βάση αυτή θα μπορούν να καταχωρούνται τα στοιχεία των αιτητών τα οποία παραμένουν σταθερά όπως ημερομηνία γέννησης, καταγωγή, ονόματα γονέων ή και συζύγου κλπ., πέραν του διαβατηρίου και των στοιχείων της κατοικίας για όλες οι εγκεκριμένες αιτήσεις. Η σύσταση αυτή αφορά γενικά την επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για πρώτη κατοικία.**
- β. για τους πολιτογραφηθέντες μέσω του ΚΕΠ, ζητηθούν καταστάσεις κίνησης λογαριασμών της ΑΗΚ και να διερευνώνται οι περιπτώσεις όπου παρατηρείται υψηλή κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα ακίνητα χρησιμοποιούνται από τους αιτητές και δεν ενοικιάζονται.**

4.6.3 Εσωτερικοί συμψηφισμοί ΦΠΑ συγκεκριμένου προσώπου «Α»

Το συγκεκριμένο πρόσωπο «Α», εγγράφηκε εθελοντικά στο Μητρώο ΦΠΑ την 1.7.2020, με κύρια επιχειρηματική δραστηριότητα, σύμφωνα με στοιχεία στον φάκελο ΦΠΑ, την τουριστική εκμετάλλευση κατοικιών. Ο «Α», στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος, αγόρασε από την εταιρεία «Ν» και άλλους (άλλα φυσικά πρόσωπα) τρεις κατοικίες/επαύλεις με συμβόλαια αγοράς, ημερ. 26.3.2019 και με συνολική αγοραία αξία €1,4 εκ. χωρίς ΦΠΑ. Την ίδια ημέρα, δηλαδή στις 26.3.2019, υπέγραψε συμβόλαια ενοικίασης για τις κατοικίες αυτές με την εταιρεία «Ν» (από την οποία τις αγόρασε). Σημειώνουμε ότι το συνολικό μηνιαίο ύψος ενοικίου και για τις τρεις κατοικίες, με βάση τα συμβόλαια, ανέρχεται περίπου σε €6.667 ενώ, σύμφωνα με τις υποβληθείσες φορολογικές δηλώσεις ΦΠΑ του «Α», το συνολικό μηνιαίο ύψος ενοικίου φαίνεται να ανέρχεται περίπου σε €4.667 (για την περίοδο 1.10.2010 – 31.3.2022).

Σχετικά αναφέρουμε ότι τα συμβόλαια τόσο της αγοράς όσο και της ενοικίασης των κατοικιών, υπογράφηκαν από συγκεκριμένους εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους.

Σύμφωνα με την επιστολή Απαίτησης Εξόφλησης Χρέους (Εμμεσης Φορολογίας) του Τμήματος Φορολογίας, ημερ.4.2.2021, λόγω αλλαγής στον κύριο και μόνιμο χώρο διαμονής του «Α» στη Δημοκρατία πριν την πάροδο της χρονικής περιόδου των δέκα (10) ετών, προέκυψε οφειλόμενο

καταβλητέο ποσό ύψους €82.600. Αναφέρουμε σχετικά ότι ο «Α» είχε αιτηθεί (20.5.2019) και εγκριθεί (31.5.2019) παραχώρησης μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%, στο πλαίσιο απόκτησης πρώτης κατοικίας (αξίας €590.000). Στη συνέχεια, αιτήθηκε στις 15.1.2021 μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ στη νέα του κατοικία (αξίας €2,2 εκ.), αφού ήδη ενημέρωσε το Τμήμα (12.1.2021) για αλλαγή της κύριας και μόνιμης κατοικίας του. Σύμφωνα με τη νομοθεσία και την εν λόγω επιστολή του Τμήματος, ολόκληρο το ποσό του φόρου που έχει προκύψει από την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή στην πρώτη του κατοικία, ύψους €82.600 θα πρέπει να καταβληθεί στο Τμήμα. Σημειώνουμε ωστόσο ότι, σύμφωνα με την επιστολή του Τμήματος, ημερ. 4.2.2021, το οφειλόμενο ποσό ύψους €82.600 συμψηφίστηκε με πιστωτικό υπόλοιπο ΦΠΑ του «Α» που προέκυψε από την επιχειρηματική του δραστηριότητα (ενοικίαση κατοικιών), κατόπιν αιτήματος του, μέσω των φορολογικών του αντιπροσώπων, ημερ. 12.1.2021. Όπως αναφέρουμε στην επιστολή, ημερ. 12.1.2021, ο «Α» αποφάσισε στις 14.12.2020 την προσθήκη στις επιχειρηματικές του δραστηριότητες της κατοικίας που απέκτησε στις 31.5.2019 και ήταν αρχικά η πρώτη του κατοικία, δηλαδή αποφάσισε αλλαγή χρήσης της πρώτης κατοικίας.

Σε σχέση με τα πιο πάνω παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

(i) Σύμφωνα με την περί ΦΠΑ Νομοθεσία, Ν.95(Ι)/2000, η μίσθωση ή/και ενοικίαση ακίνητης ιδιοκτησίας σε υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο για σκοπούς άσκησης φορολογητέας επιχειρηματικής δραστηριότητας υπόκειται σε επιβολή ΦΠΑ, εξαιρουμένης της περίπτωσης μίσθωσης ακίνητης ιδιοκτησίας (κτιρίου) η οποία χρησιμοποιείται ως κατοικία. Με βάση την Ερμηνευτική Εγκύκλιο ΦΠΑ αρ. 220, ημερ. 2.1.2018, ο μισθωτής του ακινήτου, δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση η εταιρεία «Ν», θα πρέπει να είναι υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο που πραγματοποιεί φορολογητέες συναλλαγές για σκοπούς ΦΠΑ, και, όπως επιπρόσθετα αναφέρεται, για τους σκοπούς εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης της νομοθεσίας, το Τμήμα θα αποδέχεται ως φορολογητέα συναλλαγή τη μίσθωση ακίνητης ιδιοκτησίας όταν οι φορολογητέες συναλλαγές του μισθωτή ανέρχονται σε τουλάχιστον 90% των συνολικών του εκροών. Όπως αναφέρεται επίσης, ο εκμισθωτής έχει την υποχρέωση να λάβει τα απαραίτητα στοιχεία ή/και βεβαίωση από το μισθωτή αναφορικά με τη φύση των συναλλαγών που πραγματοποιεί και στην περίπτωση που αυτές περιλαμβάνουν και εξαιρούμενες συναλλαγές θα πρέπει να εξασφαλίσει στοιχεία αναφορικά με το ύψος τους.

Η Υπηρεσία μας ζήτησε να πληροφορηθεί κατά πόσο το Τμήμα έχει προβεί σε οποιονδήποτε έλεγχο του «Α» από την ημερομηνία εγγραφής του στο Μητρώο ΦΠΑ (1.7.2020) μέχρι και σήμερα, στο πλαίσιο επαλήθευσης της ορθής εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης της νομοθεσίας, της φύσης των συναλλαγών καθώς και στο πλαίσιο ελέγχου της ορθότητας των ποσών που δηλώνονται μέσω των φορολογικών δηλώσεων ΦΠΑ. Το θέμα εκκρεμεί.

(ii) Το οφειλόμενο ποσό ΦΠΑ ύψους €82.600 το οποίο προέκυψε από την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ στην πρώτη κατοικία που απέκτησε ο «Α» το 2019, αφορά οφειλή για καθαρά προσωπικούς του λόγους (ιδιοκατοίκηση) και δεν σχετίζεται, κατά την άποψή μας, με οποιονδήποτε τυχόν ποσό/υπόλοιπο προκύπτει από τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, τίθενται ερωτηματικά αναφορικά με τον συγκεκριμένο συμψηφισμό που έγινε από το Τμήμα.

Ζητήσαμε από το Τμήμα να μας ενημερώσει κατά πόσο ο συμψηφισμός προσωπικών οφειλών με οφειλές που απορρέουν από επιχειρηματικές οφειλές (και για τις οποίες διατηρείται εγγραφή στο Μητρώο ΦΠΑ) αποτελεί γενικά πρακτική/πολιτική του Τμήματος και κατά πόσον αυτό εφαρμόζεται και σε άλλες περιπτώσεις φορολογουμένων.

5. Γενικά συμπεράσματα

Με βάση τα ευρήματα της Έκθεσης, από τις 3.517 περιπτώσεις προσώπων που πολιτογραφήθηκαν ως επενδυτές, υπήρξε πολύ μεγάλος αριθμός πολιτογραφήσεων που δεν πληρούσε τα εν ισχύ κριτήρια. Επιπλέον, 3.810 τουλάχιστον πρόσωπα πολιτογραφήθηκαν ως συγγενείς των επενδυτών χωρίς να υπάρχει σχετική εξουσιοδότηση στον σχετικό Νόμο (εξαιρούνται αυτοί που πολιτογραφήθηκαν μετά τις 18.8.2020, αλλά αυτό μόνο για όσες περιπτώσεις εφαρμόστηκε το νομικό πλαίσιο που ίσχυσε μετά την ημερομηνία αυτή, αφού το ΥΣ συνέχισε επί μακρόν να εφαρμόζει το προηγούμενο νομικό καθεστώς).

Ο Υπουργός Εσωτερικών ενημερωνόταν, κατά κανόνα, με σχετικό σημείωμα, από τους αρμόδιους λειτουργούς του Υπουργείου του για τα θέματα που σχετίζονταν με τις αιτήσεις που καλείτο να προωθήσει στο ΥΣ. Επίσης, ενημερωνόταν από το Υπουργείο Οικονομικών για την ικανοποίηση ή μη των επενδυτικών κριτηρίων. Στα σημειώματα αυτά υπήρχαν, πάρα πολλές φορές, πολύ σημαντικά θέματα που, είτε πρόδηλα θα έπρεπε να οδηγήσουν στην άνευ ετέρου απόρριψη των αιτήσεων, είτε θα έπρεπε να προβληματίσουν το ΥΣ κατά τη λήψη απόφασης ως προς τον τρόπο άσκησης της διακριτικής του εξουσίας. Αυτά τα σημειώματα δεν επισυνάπτονταν στην Πρόταση προς το ΥΣ. Ορισμένες φορές περιλαμβανόταν μία γενική αναφορά στην Πρόταση προς το ΥΣ. Η μη κοινοποίηση στο ΥΣ των γεγονότων και πληροφοριών που περιλαμβάνονταν στο σημείωμα που ετοιμάζε ο αρμόδιος λειτουργός του ΥΠΕΣ, είτε με την επισύναψη αυτούσιου του σημειώματος είτε με την ετοιμασία άλλου με ανάλογο περιεχόμενο, είναι μεμπτή και παράνομη αφού στερούσε ουσιώδη πληροφόρηση από το όργανο που είχε την αποφασιστική αρμοδιότητα. Το πρόβλημα γίνεται σοβαρότερο εάν ληφθεί υπόψη ότι, με την πρακτική που ακολουθείτο, εκτός από το ΥΣ, στο σκοτάδι παρέμενε και η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Το ΥΣ ενέκρινε αριθμό αιτήσεων, ενώ γνώριζε ότι δεν πληρούνται τα σχετικά κριτήρια. Τούτο συνήθως αφορούσε στα επενδυτικά κριτήρια τα οποία το ΥΣ παραβίαζε, συνήθως με το αιτιολογικό ότι δήθεν η αίτηση ενέπιπτε στο πνεύμα των κριτηρίων αυτών.

Διαπιστώσαμε την απώλεια τεράστιου ύψους δημοσίων εσόδων, μεταξύ άλλων, από την παράνομη χρήση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, από τη μη εφαρμογή των Κανονισμών ΚΔΠ 379/2020 όταν αυτοί τέθηκαν σε ισχύ και από την παράνομη πολιτογράφηση των χιλιάδων προσώπων στα οποία δόθηκε η Κυπριακή υπηκοότητα ως μέλη της οικογένειας επενδυτών, χωρίς τα πρόσωπα αυτά να προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση.

Διαπιστώσαμε επίσης ότι επενδύσεις ύψους ορισμένων δισεκατομμυρίων ευρώ, είτε ήδη ακυρώθηκαν, είτε είναι υψηλού κινδύνου να μην έχουν υλοποιηθεί και να παραμένουν στο χαρτί.

Πέραν της ενδεχόμενης ανάκλησης πολιτογραφήσεων, που θα πρέπει να εξετάσει η Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας και των ενδεχόμενων ποινικών αδικημάτων, προκύπτουν θέματα που θα πρέπει να εξετάσει το Τμήμα Φορολογίας. Επίσης, έχουμε διαπιστώσει τη σχεδόν παντελή απουσία ικανοποιητικών μηχανισμών ελέγχου που θα μείωναν το ενδεχόμενο εικονικών επενδύσεων ή πρόωρης εγκατάλειψής τους και τη συναφή απουσία εκ των υστέρων παρακολούθησης των επενδύσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι αγορές ακινήτων της τάξης του €1,1 δις που θεωρητικά θα αποτελούσαν επενδύσεις στο πλαίσιο του ΚΕΠ έχουν

ακυρωθεί. Επίσης, αγορές ακινήτων της τάξης των €3,5 δις ενδεχομένως να μην έχουν υλοποιηθεί και είναι υψηλού κινδύνου να ήταν εικονικές. Αυτό υποδηλοί την ανάγκη πλήρους ελέγχου ως προς το κατά πόσο οι πολιτογραφηθέντες διατηρούν την επένδυσή τους.

Κατά την άποψή μας, η εντύπωση που δημιουργείται είναι πως, πέραν από τα κενά και αδυναμίες που υπήρξαν, κάποιοι από τους ασκούντες δημόσια εξουσία ουδόλως λάμβαναν υπόψη το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και ουσιαστικά θεωρούσαν ότι θα μπορούσαν να ενεργούν κατά το δοκούν.

Συνεπώς, διαφαίνεται το ενδεχόμενο κατάχρησης εξουσίας από πρόσωπα που ασκούσαν δημόσια εξουσία και το πρόβλημα δεν περιορίζεται μόνο στους επιτήδειους που καταχράστηκαν το ΚΕΠ εκμεταλλευόμενοι τα κενά, τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του.

Δυστυχώς, φαίνεται ότι η εξόχως αρνητική εικόνα που έχει δημιουργηθεί, εντός και εκτός Κύπρου, ως προς την εφαρμογή του Προγράμματος, ήταν το αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας σαθρής κατάστασης, ενδεχομένως μη απαλλαγμένης ακόμη και φαινομένων διαφθοράς και άλλων ποινικών αδικημάτων.

Θεωρούμε αξιοσημείωτο ότι, ουσιαστικά, η σαθρότητα του Προγράμματος παρέμεινε σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι την κατάργησή του.

Η Υπηρεσία μας επισημαίνει την αρνητική εικόνα που έχει δημιουργηθεί, εντός και εκτός Κύπρου, ως προς την εφαρμογή του Προγράμματος, εικόνα που επιδεινώθηκε μετά τα δημοσιεύματα και το βίντεο του ξένου τηλεοπτικού δικτύου Al Jazeera. Οι πολύ αρνητικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση, όπως και οι εξίσου αρνητικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στο πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής που διορίστηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα στις 7.9.2020, μπορούν να βοηθήσουν στην άρση της αρνητικής αυτής εικόνας μόνο αν υπάρξει η αναγκαία λογοδοσία.

Θεωρούμε ότι η παρούσα Έκθεση αποδεικνύει τη σημασία της απρόσκοπτης διεξαγωγής ελέγχου από το Ανώτατο Ελεγκτικό Ίδρυμα της χώρας μας και επιβεβαιώνει τη θέση, που εξ αρχής εκφράσαμε ότι το έργο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και της Ερευνητικής Επιτροπής δεν ήταν αμοιβαίως αποκλειόμενα, αλλά αντίθετα θα μπορούσε να είναι συμπληρωματικά και να γίνονται χωρίς κανένα πρόβλημα, παράλληλα και ταυτόχρονα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 – Το θεσμικό πλαίσιο του ΚΕΠ

ΚΕΦ.2. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΥΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΓΙΑ ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ

1. Στις παραγράφους 14-22 της Εισαγωγής στην παρούσα Ενδιάμεση Έκθεση έχει σκιαγραφηθεί, ο τρόπος διαμόρφωσης ενός θεσμοποιημένου πλαισίου κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών. Ο τρόπος αυτός θεσπίστηκε και εφαρμόστηκε από την Απόφαση (Αρ. Απόφασης 65.824) του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 11 Ιουλίου 2007. Κύρια συστατικά στοιχεία της εν λόγω απόφασης είναι:

(α) Η αξιοποίηση του εξουσιοδοτικού Νόμου, δηλαδή του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2002 (ως ίσχυε κατά την ημερομηνία της πιο πάνω απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου), που επέτρεπε, εξαιτίας της υποπαραγράφου (στ) της παραγράφου 2 του Τρίτου Πίνακα του Νόμου², κατ' εξαίρεση συγκεκριμένου προσόντος που προϋποθέτει ο εν λόγω Νόμος (Τρίτος Πίνακας, του Νόμου), τί θα πρέπει να διαθέτει ο αιτούμενος πολιτογράφηση αλλοδαπός προκειμένου να πολιτογραφηθεί. Πρόκειται για το προσόν σχετικά με τη χρονική διάρκεια διαμονής του στην Κύπρο, πριν από την ημερομηνία υποβολής αίτησης για πολιτογράφηση, όπως καθορίζεται στις υποπαραγράφους (α) και (β) της παραγράφου 1 του Τρίτου Πίνακα³.

(β) Ο καθορισμός, ύστερα από Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, συγκεκριμένων κριτηρίων που πρέπει να ικανοποιεί ο αιτούμενος πολιτογράφηση αλλοδαπός επενδυτής ή επιχειρηματίας, προκειμένου το Υπουργικό Συμβούλιο να αποφασίσει εξαίρεσή του από τα κριτήρια

² Σχετική συνοπτική του περιεχομένου της εν λόγω απόφασης στις παραγράφους 16-19, της Εισαγωγής στην παρούσα Ενδιάμεση Έκθεση

³ Παράγραφο 15 στην Εισαγωγή, πιο πάνω

χρονικής διάρκειας παραμονής στη Δημοκρατία, πριν από την υποβολή αίτησης πολιτογράφησης, εφαρμόζοντας την υποπαράγραφο 2(στ) της παραγράφου 2 του Τρίτου Πίνακα, όπως ίσχυε πριν από τις τροποποιήσεις της 30^{ης} Απριλίου, 2013.

2. Από την πιο πάνω ανάλυση, προκύπτει ότι το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο εφαρμοζόταν για σκοπούς πολιτογραφήσεων, συνίστατο από τη συνέργεια του κατάλληλου εξουσιοδοτικού νόμου, ως εκάστοτε τροποποιείται και αντικαθίσταται, με τα εκάστοτε ισχύοντα εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου κριτήρια κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών. Ο εξουσιοδοτικός νόμος, προφανώς είναι ο περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμος του 2002, ως εκάστοτε τροποποιείται (σε ό,τι ακολουθεί στο παρόν κεφάλαιο της Ενδιάμεσης Έκθεσης θα αναφέρεται ως ο «Νόμος»). Τα δε εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου κριτήρια κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών, είναι τα εκάστοτε ισχύοντα κριτήρια, ανάλογα με το πώς μεταβάλλονται από αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου.

3. Η υπό αναφορά και διερεύνηση περίοδος, άρχεται από την ημερομηνία έκδοσης των πρώτων εξ αποφάσεων κριτηρίων του Υπουργικού Συμβουλίου, δηλαδή από την 11^η Ιουλίου, 2007 και ολοκληρώνεται στις 17 Αυγούστου, 2020, όπως προνοείται στο άρθρο 4(1) του περί του Διορισμού από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας Ερευνητικής Επιτροπής των Κατ' εξαίρεση Πολιτογραφήσεων Αλλοδαπών Επενδυτών και Επιχειρηματιών Διάταγμα του 2020. Στη διάρκεια της υπό αναφορά και διερεύνηση περιόδου, πραγματοποιήθηκαν τροποποιήσεις του εξουσιοδοτικού Νόμου που αφορούν στο Έβδομο Κεφάλαιο, το οποίο σχετίζεται με τα θέματα πολιτογραφήσεων. Εκδόθηκαν 6 εξ αποφάσεων Υπουργικών Συμβουλίων συστήματα κριτηρίων για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών.

Ο εξουσιοδοτικός Νόμος: Πώς εξελίχθηκε στην υπό αναφορά περίοδο

4. Ο περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμος είναι καταργητικός Νόμος. Συγκεκριμένα το άρθρο 124(1) αναφέρει το εξής:

«Με τον Νόμο αυτό οι ακόλουθοι Νόμοι καταργούνται:

(α) Ο περί Καταχωρήσεως Γεννήσεων και Θανάτων Νόμος.

(β) Ο περί Εγγραφής των Κατοίκων Νόμος.

(γ) Ο περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμος.

(δ) Ο περί Εγγραφής Εκλογέων και Εκλογικού Καταλόγου Νόμος.»

5. Επιπρόσθετα ιδιαίτερη σημασία για τους σκοπούς της Ερευνητικής Επιτροπής ενέχει το εδάφιο (2) του πιο πάνω άρθρου το οποίο προνοεί ότι:

«Οι Κανονισμοί που εκδόθηκαν δυνάμει των διατάξεων των πιο πάνω Νόμων που καταργούνται, μέχρι να τροποποιηθούν ή ανακληθούν με Κανονισμούς που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου αυτού, εφαρμόζονται σαν να εκδόθηκαν δυνάμει των διατάξεων του Νόμου αυτού.»

Η διακριτική ευχέρεια του Υπουργικού Συμβουλίου

6. Σημειώνεται ότι η ευρύτατη διακριτική ευχέρεια για κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο παρέχεται από τον εξουσιοδοτικό νόμο, τον περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο N.141(I)/2002 ως τροποποιήθηκε.

Κανονισμοί και θεσμοί

7. Κατά τη διάρκεια της υπό αναφορά και διερεύνηση περιόδου δεν εκδόθηκαν Κανονισμοί σύμφωνα με το άρθρο 124 του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2002. Επομένως, ενόψει των ανωτέρω ισχύουν και

εφαρμόζονται οι Κανονισμοί που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του καταργηθέντος περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμου του 1967.

8. Το άρθρο 6 του περί του Πολίτου της *Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμου* του 1967 (Ν. 43/1967), προνοεί ότι η υποβαλλόμενη στον Υπουργό Εσωτερικών αίτηση πολιτογράφησης οφείλει να υποβάλλεται **«επί τούτω κατά τον καθορισμένον τρόπον»**. Προφανώς, η αίτηση για πολιτογράφηση στο πλαίσιο του υπό συζήτηση Νόμου, οφείλει να υποβάλλεται με συγκεκριμένο τύπο αίτησης, εξαιτίας της απαίτησης για υποβολή της κατά τον καθορισμένο τρόπο. Το άρθρο 2 του περί ερμηνείας Νόμου ορίζει την έννοια «καθωρισμένος», ότι σημαίνει «καθοριζόμενος από το Νόμο στον οποίο η λέξη συναντάται ή από οποιοδήποτε δημόσιο έγγραφο που εκδίδεται με βάση το Νόμο αυτό⁴». Ο βασικός Νόμος του 1967, δεν καθορίζει τον τρόπο υποβολής της αίτησης. Ωστόσο, το άρθρο 12(1) του εν λόγω Νόμου, προνοεί για τη δυνατότητα του Υπουργικού Συμβουλίου για έκδοση Κανονισμών για πραγμάτωση των σκοπών του περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμου του 1967. Στο πλαίσιο πραγμάτωσης των σκοπών του εν λόγω Νόμου, οι σχετικοί Κανονισμοί προνοούν και τον τύπο αίτησης πολιτογράφησης, στα πλαίσια του άρθρου 6 του Νόμου. Πράγματι, στις 10 Ιανουαρίου 1969, δημοσιεύτηκαν στην επίσημη εφημερίδα της Κυβερνήσεως οι περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Κανονισμοί του 1969. Στους εν λόγω Κανονισμούς, περιλαμβάνεται και πρόνοια για τον «καθωρισμένον τρόπο» υποβολής της αίτησης από οποιοδήποτε ενήλικο αλλοδαπό για πολιτογράφηση, δυνάμει του άρθρου 6 του περί του Πολίτου της *Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμου* του 1967 (Ν. 43/1967). Οι Κανονισμοί αυτοί, γνωστοί ως «οι περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Κανονισμοί του 1969» περιγράφουν στον Κανονισμό 11 τον εν λόγω τύπο και αναφέρουν τα εξής:

⁴ Το άρθρο 2(1) του περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμου του 1967 (Ν. 43/1967), αναφέρει τα εξής:

“καθωρισμένος” σημαίνει τον καθωρισμένον διά Κανονισμών εκδοθέντων δυνάμει του παρόντος Νόμου.

«(1) Πάσα αίτησις προς χορήγησιν πιστοποιητικού πολιτογραφήσεως, γενομένη δυνάμει του άρθρου 6 του Νόμου και του συνημμένου αύτω Δευτέρου Πίνακος, θέλει υποβάλλεται έν τω Τύπω 1, τώ έκτιθεμένω έν τω συνημμένω τοις παρουσι Κανονισμοις Δευτέρω Πίνακι.»

Ο καθορισμένος τύπος για υποβολή αίτησης πολιτογράφησης

9. Επομένως, σύμφωνα με τους πιο πάνω Κανονισμούς ο καθορισμένος πλέον τρόπος υποβολής της αίτησης, παρουσιάζεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ, όπου συνάπτεται ο τύπος αίτησης M127. Επισημαίνεται ότι οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις των υπό συζήτηση Κανονισμών, δεν επέφεραν οποιεσδήποτε τροποποιήσεις του εν λόγω κανονισμού ήτοι του Κανονισμού 11, ο οποίος καθορίζει τον τρόπο υποβολής της αίτησης για πολιτογράφηση. Σημειώνεται επίσης, ότι επειδή ουδέποτε εκδόθηκαν Κανονισμοί για τον Περί Αρχείου Πληθυσμό Νόμου του 2002, ο οποίος κατήργησε τον περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμο του 1967 (N. 43/1967), στην περίοδο που εξετάζεται από την Επιτροπή εφαρμόζονται και οι περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Κανονισμοί του 1969. Κατά συνέπεια, εξακολουθεί να ισχύει το έντυπο M127. Στην πραγματικότητα αυτό ισχύει ακόμα και μετά την τελευταία τροποποίηση⁵ του περί του Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2020 και τη θεσμοποίηση σχετικών Κανονισμών. Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 111 του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2002, ρητώς απαιτεί υποβολή αίτησης κατά τον καθορισμένο «τύπο και τρόπο».

Το αποτέλεσμα της παράτυπης χρήσης του τύπου M127, παρεμπόδιζε την επαρκή διαπίστωση του μοναδικού προσόντος σε οποιαδήποτε μορφή νομίμου πολιτογράφησης, ουδέν μπορεί «να εξαιρεθεί», δηλαδή του προσόντος του «καλού χαρακτήρα», στο στάδιο αξιολόγησης της αίτησης. Όπως σημειώθηκε πιο πάνω, σχετίζεται με σοβαρές θεσμικές αδυναμίες που προκύπτουν από το γεγονός ότι **για δεκατρία συναπτά έτη** από την έναρξη του προγράμματος των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αλλοδαπών

⁵ Πρόκειται για τους περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμούς του 2020.

επενδυτών και επιχειρηματιών, η Πολιτεία απέτυχε να αντικαταστήσει τους Κανονισμούς που συνδέονται με τον περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμο του 1967, με κατάλληλους Κανονισμούς που να συνάδουν με τις νέες αναγκαιότητες που επέφερε το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα. Ο τύπος αίτησης M127, δεν είναι μόνο απηρχαιωμένος, αλλά και εντελώς άσχετος με το αντικείμενο της αίτησης πολιτογράφησης των αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών. Η κατάσταση αυτή, ουδόλως συμβάλλει στην ορθότητα της εξέτασης της αίτησης προς ανίχνευση της νομιμότητας και πληρότητας των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών και ούτε ενθαρρύνει τη διασφάλιση μιας τέτοιας αξιολόγησης ιδιαίτερα του Καλού χαρακτήρα του επενδυτή. Δυστυχώς, ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει, διότι τα κενά αυτά φαίνεται να έτυχαν εκμετάλλευσης από διάφορους παρόχους, πιθανόν δε, η ίδια η παράτυπη αίτηση να παρέσυρε σε δυστοπίες και ή παρανομίες τους εν λόγω παρόχους. Η αίτηση M127, δυστυχώς, ήταν εγγενώς παραπλανητική για χρήση στις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις, όπως προκύπτει από απλή ανάγνωση των διατυπώσεων που περιλαμβάνει.

Οι δυνατότητες για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών από το 2007 μέχρι τις 29 Απριλίου 2013

10. Στη διάρκεια της πιο πάνω περιόδου, όπως επεξηγήθηκε ήδη, το Υπουργικό Συμβούλιο είχε, σύμφωνα με την παράγραφο 2(στ), τη διακριτική εξουσία, αν το έκρινε ορθό, από τις ειδικές περιστάσεις συγκεκριμένης περίπτωσης, να επιτρέψει όπως, σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία, (οι οποίες θα πρέπει να αναφέρονται στη σχετική απόφαση του), για λόγους δημοσίου συμφέροντος, πολιτογραφηθεί αλλοδαπός ανεξάρτητα από τον χρόνο διαμονής ο οποίος προβλέπεται στην παράγραφο 1 του Τρίτου Πίνακα του Νόμου, νοουμένου ότι θα ενημερώνεται εκ των προτέρων η Βουλή των Αντιπροσώπων.

11. Σχετικά με την πιο πάνω αναφερόμενη διακριτική εξουσία, η Ερευνητική Επιτροπή έχει διαμορφώσει την άποψη, ύστερα από προσεχτική μελέτη του

ζητήματος, ότι η εξουσία αυτή επιτρέπει στο Υπουργικό Συμβούλιο, υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, να εγκρίνει κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπού προσώπου. Αναλυτικότερα, οι προϋποθέσεις είναι:

- (α) Η σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις, παροχή υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία
- (β) Οι πιο πάνω υψίστου επιπέδου υπηρεσίες να παρέχονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος
- (γ) Η παροχή υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία, θα πρέπει να αναφέρονται ρητώς (συγκεκριμενοποιούνται) στη σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου
- (δ) Ο αιτητής να είναι «καλού χαρακτήρα» και
- (ε) Απαραιτήτως θα πρέπει να ενημερώνεται εκ των προτέρων, (δηλαδή προτού ληφθεί απόφαση για πολιτογράφηση), η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Περίοδος από το 2007 μέχρι τις 17 Αυγούστου 2020. Δυνατότητα πολιτογράφησης συζύγων και ενηλίκων εξαρτωμένων τέκνων

12. Το ζήτημα της πολιτογράφησης συζύγων, ενηλίκων εξαρτωμένων τέκνων των πολιτογραφούμενων αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών, απασχόλησε ιδιαίτερα την Ερευνητική Επιτροπή. Αναμφίβολα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δυνάμει του άρθρου 110(3) του Νόμου, ο αρμόδιος Υπουργός, δηλαδή ο Υπουργός Εσωτερικών, έχει την εξουσία **«να μεριμνήσει όπως το ανήλικο παιδί οποιουδήποτε πολίτη της Δημοκρατίας εγγραφεί ως πολίτης της Δημοκρατίας κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται κατά τον καθορισμένο τρόπο από το γονέα ή τον κηδεμόνα του παιδιού»**. Κατά συνέπεια, και τα ανήλικα παιδιά πολιτογραφηθέντων αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών μπορούν να πολιτογραφηθούν. Σε ό,τι αφορά, ωστόσο, τις συζύγους και άλλα εξαρτώμενα ενήλικα τέκνα πολιτογραφηθέντων αλλοδαπών, στο πλαίσιο του Νόμου, η Επιτροπή ύστερα από πολύ

προσεκτική εξέταση του όλου ζητήματος, έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτό δεν αντίκειται προς τον εξουσιοδοτικό Νόμο, νοουμένου όμως ότι μια τέτοια πολιτογράφηση δεν γίνεται αυτόματα με την πολιτογράφηση του συζύγου, αλλά πραγματοποιείται αυτόνομα. Δηλαδή, ακολουθείται η προβλεπόμενη από το νόμο διαδικασία και η εφαρμογή της παραγράφου 2(στ) του Τρίτου Πίνακα. Απαιτείται, προφανώς, να ισχύουν και πάλιν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 11 πιο πάνω τόσο για τις συζύγους όσο και για τα άλλα εξαρτώμενα τέκνα:

- (α) παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία
- (β) οι υψίστου επιπέδου υπηρεσίες να παρέχονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος,
- (γ) Η παροχή υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία, θα πρέπει να αναφέρονται ρητώς (συγκεκριμενοποιούνται) στη σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου
- (δ) Ο αιτητής να είναι «καλού χαρακτήρα» και
- (ε) Απαραιτήτως θα πρέπει να ενημερώνεται εκ των προτέρων, (δηλαδή προτού ληφθεί απόφαση για πολιτογράφηση), η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Επομένως οποιαδήποτε άλλη μορφή πολιτογράφησης συζύγου και άλλων εξαρτώμενων τέκνων (εκτός από ανήλικα) δεν συνάδει με το Νόμο.

Οι δυνατότητες κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών επιχειρηματιών από την 30^η Απριλίου 2013 μέχρι τη 14^η Φεβρουαρίου 2019

13. Η θεμελιώδης πρόνοια που επέτρεπε, κατά τα ανωτέρω, την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών προσώπων, δηλαδή η παράγραφος 2(στ) του τρίτου πίνακα, καταργήθηκε και ενσωματώθηκε στο άρθρο 111Α

(Τροποποιητικός) Νόμος του 2013 (Ν. 36(Ι)/2013), της 30^{ης} Απριλίου, 2013.

Το άρθρο 111Α αναφέρει τα εξής:

«111Α (1) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία, οι οποίες αναφέρονται στη σχετική απόφαση, να επιτρέψει, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως τιμητικά πολιτογραφηθεί αλλοδαπός χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.

(2) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί, υπό όρους ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει, να επιτρέψει την πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.

(3) Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα ως άνω εδάφια (1) και (2) απαιτείται όπως ενημερώνεται εκ των προτέρων η Βουλή των Αντιπροσώπων.».

14. Οι σημαντικότερες διαφοροποιήσεις που επέρχονται με την τροποποίηση του νόμου 36(Ι)/2013 της 30^{ης} Απριλίου 2013 στη διαδικασία κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών, είναι οι ακόλουθες:

- (α) Η εισαγωγή της έννοιας κατ' εξαίρεση «τιμητικής πολιτογράφησης αλλοδαπών», και καθορισμός του τρόπου και προϋποθέσεων υλοποίησής της.
- (β) Η ρητή πρόνοια για δυνατότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να επιτρέπει κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών. Η κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αυτής της κατηγορίας αλλοδαπών, αντιδιαστέλλεται σαφώς με την τιμητικήν κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση.

(γ) Η ρητή πρόνοια για δυνατότητα του Υπουργικό Συμβούλιο να **«καθορίζει ως ήθελε κατά περίπτωση»** τους όρους τους οποίους θα πρέπει να πληρούν οι κατ' εξαίρεση πολιτογραφούμενοι επιχειρηματίες και επενδυτές.

(δ) Σε κάθε μορφή κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης, παραμένει η υποχρέωση της εκτελεστικής εξουσίας να ενημερώνει εκ των προτέρων τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

15. Επισημαίνεται ότι η διαφοροποίηση που επέφερε ο Τροποποιητικός Νόμος 36(Ι)/2013, της 30^{ης} Απριλίου 2013, επηρεάζει και τον Τρίτο Πίνακα του άρθρου 111 του Νόμου, αφού με την εν λόγω τροποποίηση διαγράφεται η παράγραφος 2(στ) η οποία ουσιαστικά ενσωματώθηκε στο άρθρο 111Α(1).

Επιπτώσεις στο περιεχόμενο της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών

16. Η προϋπόθεση για **«πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία»** οι οποίες θα πρέπει να αναφέρονται στην απόφαση του Υπουργικό Συμβούλιο και οι λόγοι «δημοσίου συμφέροντος», δεν υφίστανται πλέον στο άρθρο 111Α(2). Για κατ' εξαίρεση, λοιπόν, πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών, αρκεί να ικανοποιούνται οι όροι **«ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει»** το Υπουργικό Συμβούλιο και το προσόν (1)(γ) του Τρίτου Πίνακα. Δηλαδή, ο πολιτογραφημένος αλλοδαπός επιχειρηματίας και ή επενδυτής να είναι **«καλού χαρακτήρα»**. Δεν υπάρχει πλέον οποιαδήποτε απαίτηση του Νόμου για λόγους δημοσίου συμφέροντος και για αναφορά στην απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ή σε υψίστου επιπέδου υπηρεσίες προς τη Δημοκρατία. Αναγκαία προϋπόθεση η οποία τίθεται από το άρθρο 111Α(2), όμως, είναι όπως ο αιτητής είναι αλλοδαπός επιχειρηματίας και/ή επενδυτής.

Η τροποποίηση του άρθρου 111Α του Νόμου με το Ν.9(Ι)/2019

17. Στις 15 Φεβρουαρίου 2019, δημοσιεύτηκε η τροποποίηση του άρθρου 111Α του Νόμου με τον Ν.9(Ι)/2019. Με την τροποποίηση αυτή, το εν λόγω άρθρο διαμορφώθηκε όπως πιο κάτω:

«111Α(1) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία, οι οποίες αναφέρονται στη σχετική απόφαση, να επιτρέψει, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως τιμητικά πολιτογραφηθεί αλλοδαπός χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.

(2) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί, να επιτρέψει την πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.

(3) Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα ως άνω εδάφια (1) και (2) απαιτείται όπως ενημερώνεται εκ των προτέρων η Βουλή των Αντιπροσώπων.

(4) Για τους σκοπούς των διατάξεων των εδαφίων (1) και (2), το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει Κανονισμούς δυνάμει του εδαφίου (1) του άρθρου 117 στους οποίους καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις υπό τα οποία επιτρέπεται η τιμητική πολιτογράφηση για λόγους δημοσίου συμφέροντος και η πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών, χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.».

18. Ωστόσο, η τροποποίηση αυτή δεν είχε άμεση ισχύ. Το άρθρο 3 του Ν.9(Ι)/2019, προνοούσε τα εξής:

«3(1) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου (2), ο παρών Νόμος τίθεται σε ισχύ την 31η Ιανουαρίου 2020.

(2) Οι όροι υπό τους οποίους διενεργείται η πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών, όπως αυτοί έχουν καθοριστεί δυνάμει των διατάξεων του εδαφίου (2) του άρθρου 111Α του βασικού νόμου από το Υπουργικό Συμβούλιο πριν από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση των προβλεπόμενων στο εν λόγω άρθρο Κανονισμών.».

Ο ισχύων εξουσιοδοτικός νόμος για την περίοδο από 15 Φεβρουαρίου 2019 μέχρι την 31^η Ιανουαρίου 2020

19. Ενόψει των πιο πάνω, για την περίοδο από 15 Φεβρουαρίου 2019 μέχρι την 31^η Ιανουαρίου 2020, ο ισχύων εξουσιοδοτικός νόμος για κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις, είναι ο βασικός περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμος του 2002, όπως διαμορφώθηκε μετά από την τροποποίηση με τον Ν36(Ι)/2013 της 30^{ης} Απριλίου 2013. Κατά συνέπεια, εξακολουθούν να ισχύουν τα αναφερόμενα στις παραγράφους 16 έως 17 πιο πάνω.

Ο ισχύων εξουσιοδοτικός νόμος για την περίοδο από 1^η Φεβρουαρίου 2020 μέχρι 17 Αυγούστου 2020

20. Την 1^η Φεβρουαρίου 2020 τέθηκε σε ισχύ η τροποποίηση του βασικού Νόμου που επήλθε με τον Ν9(Ι)/2019, για τους λόγους που επεξηγήθηκαν στην παράγραφο 16. Επομένως, τίθεται σε ισχύ και το τροποποιημένο άρθρο 111Α. Αυτό δεν αναστέλλει καθ' οιονδήποτε τρόπο τη δυνατότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να επιτρέψει την πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών. Ωστόσο, η δυνατότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να καθορίσει **«όρους ως ήθελε κατά περίπτωση»** προκειμένου να επιτρέψει την εν λόγω πολιτογράφηση, διαγράφεται και μεταφέρεται σε Κανονισμούς που εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και εγκρίνεται από τη Βουλή, δυνάμει του εδαφίου (1) του άρθρου 117 του Νόμου.

Οι προβλεπόμενοι κανονισμοί

21. Πλέον σύμφωνα με τα ανωτέρω, οι όροι θα καθορίζονται από τους προβλεπόμενους κανονισμούς οι οποίοι εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και εγκρίνονται από τη Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 111Α(4) του Νόμου. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι το άρθρο 117(1) του Νόμου κάτω από τον τίτλο «Κανονισμοί και θεσμοί», προνοεί ότι το Υπουργικό Συμβούλιο: **«μπορεί με Κανονισμούς που κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας να προνοήσει γενικά μεν για την πραγμάτωση των σκοπών του Νόμου αυτού και ειδικά-**

(α) (α) Για τον καθορισμό οποιουδήποτε θέματος το οποίο σύμφωνα με το Νόμο αυτό χρειάζεται να καθορισθεί». Επομένως, δηλαδή και τους όρους και τις προϋποθέσεις υπό τους οποίους επιτρέπει πολιτογράφηση αλλοδαπών **«χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους 1(α), 1(β) και 1(δ) του Τρίτου Πίνακα».** Και ναι μεν οι εν λόγω **«όροι και προϋποθέσεις»** εμπεριέχονται σε Κανονισμούς που είναι στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να τους συντάξει, αλλά πλέον είναι αρμοδιότητα της Βουλής να τους εγκρίνει.

22. Έτσι, η τροποποίηση αυτή του Νόμου, καθιστά τη Βουλή, εκ του ρόλου της εμπλεκόμενη στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου. Πέραν και ουσιαστικότερα από τη μέχρι τότε συμμετοχή της, εξαιτίας της απαίτησης του Νόμου **«όπως ενημερώνεται εκ των προτέρων η Βουλή των Αντιπροσώπων»** για κάθε κατ'εξαίρεση πολιτογράφηση.

Η καθυστέρηση των εκάστοτε Κανονισμών. Ποιες οι επιπτώσεις στα εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου κριτήρια

23. Παρά το γεγονός ότι η τροποποίηση του Νόμου προέβλεπε εκ νέου τη ψήφιση Κανονισμών από τις 15 Φεβρουαρίου 2019, εντούτοις αυτό έγινε στις 18 Αυγούστου του 2020 με τους περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών και

Επενδυτών Κανονισμούς του 2020. Ο Νόμος προνόησε, όπως επεξηγήθηκε πιο πάνω, για το ενδεχόμενο αυτό, με το άρθρο 3(2) του Ν9(Ι)/2019. Αυτό επιτρέπει τη συνέχιση της ισχύος των όρων, υπό τους οποίους διενεργείται η κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση πριν από την έκδοση Κανονισμών. Προφανώς, βέβαια, δεν επιτρέπει την έκδοση αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου με νέους όρους κατά την περίοδο αυτή. Από προσεχτικό έλεγχο που διεξήγαγε η Επιτροπή, στους όρους που εφαρμόζονταν για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση από την 1^η Ιανουαρίου, 2020 μέχρι την 17^η Αυγούστου, 2020, διαφάνηκε ότι όλοι είχαν καθοριστεί πριν από την έναρξη της ισχύος του τροποποιητικού Νόμου. Από την άποψη αυτή, επομένως, η σχετική διαδικασία ήταν σε ότι αφορά τους όρους για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση που σχετίζεται με εκδοθείσες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, καθόλα σύννομη.

Η συνάφεια του Νόμου με τους εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου όρους για σκοπούς κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων: 11 Ιουλίου 2007- 9 Οκτωβρίου 2011

24. Ο Πίνακας Α πιο κάτω, παρουσιάζει τη συνάφεια του ισχύοντος εξουσιοδοτικού Νόμου στη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου και συγκεκριμένων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου που καθόριζαν τα κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και ή επιχειρηματιών, στην ίδια περίοδο. Η νομική βάση ήταν η παράγραφος 2(στ) του Τρίτου Πίνακα του Νόμου. Τα κριτήρια πολιτογράφησης καθορίζονταν από δύο αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως πιο κάτω. Υπενθυμίζεται ότι η νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά μόνο από τη συνάφεια του περιεχόμενου τους με τον εξουσιοδοτικό νόμο. Οι εν λόγω αποφάσεις διαμορφώνουν το Πρόγραμμα (Ι), το οποίο αποτελείται από δύο περιόδους, όπως πιο κάτω:

- (i) Περίοδος (Α): Αρ. Απόφασης 65.824, ημερ. 11.7.2007 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 3.1.2011.

- (ii) Περίοδος (B): Αρ. Απόφασης 71.546, ημερ. 4.1.2011 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 9.10.2011.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α					
«Πρόγραμμα πολιτογράφησης από 11/7/2007-23/5/2011»					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α	ΟΝΟΜΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΡ. ΑΠ. ΥΣ	Αριθμός Πολιτογραφήσε ων
(i)	Σχέδιο για την κατ' εξαίρεση Πολιτογράφηση Αλλοδαπών Επενδυτών Επιχειρηματιών με βάση την παρ. 2 (στ) του τρίτου Πίνακα του Ν.141 (Ι) 2002	11.07.2007	09.10.2011		
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α	11.07.2007	03.01.2011	65.824	63
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β	04.01.2011	09.10.2011	71.546	28
ΣΥΝΟΛΟ					91

25. Τα ισχύοντα κριτήρια στην περίοδο του Προγράμματος (I) ήταν :

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (I) – Περίοδος Α: 11.07.2007 - Αρ. Απόφασης 65.824

Κριτήρια:

- 1) α) Άμεσες επενδύσεις, τουλάχιστον Λ.Κ. 15 εκ. ή
- β) Επιχειρηματικές δραστηριότητες: σύσταση Εταιρείας το έτος που προηγείται του έτους της αίτησης - τουλάχιστον Λ.Κ 50 εκ. ή
- γ) Απόδειξη εισαγωγής καινοτόμων τεχνολογιών μεγάλης κλίμακας ή

- δ) Καταθέσεις σε Τράπεζες προσωπικές ή εταιρείας στην Κύπρο, υπό τον έλεγχο του αιτούμενου πολιτογράφηση, Κύπρο τουλάχιστον Λ.Κ 10 εκ. τακτικής προθεσμίας πέντε ετών ή
 - ε) Συνδυασμός των πιο πάνω αξίας Λ.Κ 15 εκ.
- 2) 30 ετών και άνω
 - 3) Λευκό Ποινικό Μητρώο
 - 4) Διαθέτει μόνιμη κατοικία στην Κύπρο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (I) – Περίοδος Β: 04.01.2011 - Αρ. Απόφασης 71.546

Κριτήρια:

- 1) Σύζυγος και οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα αλλοδαπού επενδυτή, άνω των 18 ετών, αποκτούν επίσης κυπριακή υπηκοότητα, νοουμένου ότι έχει υποβληθεί αίτηση (M127) στον Υπουργό.
- 2) Οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα περιλαμβάνουν:
 - α) φοιτητές μέχρι 28 ετών που φοιτούν σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με παρακολούθηση προγράμματος (πιστοποιητικό / δίπλωμα / Bachelor / Master).

Δεν συμπεριλαμβάνονται: επαγγελματικοί τίτλοι σπουδών και φοιτητές απόκτησης δεύτερου πιστοποιητικού/δίπλωματος/Bachelor/Master.
 - β) πρόσωπα με βαριά σωματική ή διανοητική αναπηρία, η οποία τους καθιστά ανίκανους να εργαστούν.

Η συνάφεια του Νόμου με τους εξ αποφάσεων του ΥΣ όρους για σκοπούς κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων: 10.10.2011-23.5.2013

26. Ο Πίνακας Β πιο κάτω, παρουσιάζει τη συνάφεια του ισχύοντος εξουσιοδοτικού Νόμου στη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου και συγκεκριμένων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου που καθόριζαν τα κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και ή επιχειρηματιών, στην ίδια περίοδο. Η νομική βάση ήταν η παράγραφος 2(στ) του Τρίτου Πίνακα του Νόμου. Τα κριτήρια πολιτογράφησης καθορίζονταν από δύο αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως πιο κάτω. Υπενθυμίζεται ότι η νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά μόνο από τη συνάφεια του περιεχομένου τους με τον εξουσιοδοτικό νόμο. Οι εν λόγω αποφάσεις διαμορφώνουν το Πρόγραμμα (II), το οποίο αποτελείται από δύο περιόδους, όπως πιο κάτω:

- (i) Περίοδος (Α): Αρ. Απόφασης 72.676, ημερ. 10.10.2011 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 15.4.2013.
- (ii) Περίοδος (Β): Αρ. Απόφασης 74.912, ημερ. 16.4.2013 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 23.5.2013.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β					
«Πρόγραμμα πολιτογράφησης από 10/10/2011-23/5/2013»					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΡ. ΑΠ. ΥΣ	Αριθμός Πολιτογραφήσεων
(ii)	Σχέδιο για την κατ' εξάιρεση Πολιτογράφηση Αλλοδαπών Επενδυτών Επιχειρηματιών με βάση την παρ. 2 (στ) του τρίτου Πίνακα του Ν.141 (I) 2002	10.10.2011	23.05.2013		
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α	10.10.2011	15.04.2013	72.676	154
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β	16.04.2013	23.05.2013	74.912	13
ΣΥΝΟΛΟ					167

27. Τα ισχύοντα κριτήρια στην περίοδο του Προγράμματος (II) ήταν :

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ II – Περίοδος Α: 10.10.2011 - Αρ. Απόφασης 72.676

Κριτήρια: Οικονομικά:

- 1) α) Άμεσες επενδύσεις τουλάχιστον €10 εκ. (i,ii,iii,iv) (ακίνητα, αξιόγραφα κλπ) ή
- β) Επιχειρηματικές δραστηριότητες: σύσταση Εταιρείας τα τελευταία 3 έτη που προηγούνται του έτους της αίτησης - τουλάχιστον €10 εκ. ή/και τουλάχιστον το 1/3 των εργοδοτούμενων να είναι πολίτες της Κ.Δ (i,ii,iii,iv) ή
- γ) Απόδειξη εισαγωγής καινοτόμων τεχνολογιών μεγάλης κλίμακας (i),
ή

- δ) Καταθέσεις σε Τράπεζες προσωπικές ή εταιρείας που ο αιτητής είναι μέτοχος στην Κύπρο, τουλάχιστον €15 εκ., τακτής προθεσμίας πέντε ετών. Νοείται ότι οι καταθέσεις πρέπει να είναι δεσμευμένες για τουλάχιστον 5 έτη σε τραπεζικό ίδρυμα της Κ.Δ, αλλιώς δύναται να ανακληθεί η πολιτογράφηση. (i), ή
- ε) Συνδυασμός των πιο πάνω αξίας €15 εκ (i), ή
- στ) Άμεσα έσοδα/ Αμοιβές υπηρεσιών: σύσταση εταιρείας/εταιρειών, η διαχείριση των οποίων να είναι στην Κ.Δ. και τα τελευταία 3 έτη που προηγούνται του έτους αίτησης να είχαν καταβάλει φορολογία ή/και αμοιβές υπηρεσιών, τουλάχιστον €500.000 κατά μέσο όρο το έτος. (i)
- 2) 30 ετών και άνω
- 3) Λευκό Ποινικό Μητρώο από τη χώρα προέλευσης ή την αστυνομία Κύπρου. Επίσης, βεβαίωση ότι δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της ΕΕ.
- 4) Διαμονή στη Δημοκρατία, να διαθέτει μόνιμη κατοικία που υπερβαίνει τις €500.000.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ II – Περίοδος Β: 16.4.2013 - Αρ. Απόφασης 74.912

- 1) α) Καταθέσεις €3 εκ. (€2 εκ. Ταμείο Ανάπτυξης Επενδύσεων, €0,5 εκ. Ταμείο Τεχνολογίας, €0,5 εκ. Ταμείο Αλληλεγγύης) 5 έτη δέσμευσης, αλλιώς δυνατόν να ανακληθεί ή
- β) Άμεσες επενδύσεις τουλάχιστον €5 εκ.
- i) αγορά οικοδομών (που βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ανάπτυξης)
- ii) αγορά επιχειρήσεων ή εταιρειών

- iii) αγορά μετοχών δημοσίων εταιρειών
 - iv) αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων
 - v) συμμετοχή σε εταιρεία, με ανάληψη δημοσίου έργου, ή
- γ) Επιχειρηματικές δραστηριότητες: Θα πρέπει να είναι μέτοχος σε συσταθείσα εταιρεία στην Κύπρο με κεντρικά γραφεία. Επίσης, πέντε χρόνια πριν από την αίτησή του να κατέβαλε έσοδα €500.000 και να απασχολεί 10 Κύπριους εργαζόμενους. Από κάθε εταιρεία να είναι μόνο δύο μέτοχοι, ή
- δ) Ο αιτών να έχει υποστεί απομείωση από Τράπεζα Κύπρου ή Λαϊκή, μετά τις 15 Μαρτίου 2013, τουλάχιστον €3 εκ.
- 2) Λευκό Ποινικό Μητρώο, να υποβάλει βεβαίωση ότι δεσμεύεται η περιουσία του εντός ΕΕ.
- 3) Διαμονή στη Δημοκρατία, κατοχή ιδιόκτητης κατοικίας αγοραίας αξίας, τουλάχιστον €500.000.

Η συνάφεια του Νόμου με τους εξ αποφάσεων του ΥΣ όρους για σκοπούς κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης: 24.5.2013-18.3.2014

28. Ο Πίνακας Γ πιο κάτω, παρουσιάζει τη συνάφεια του ισχύοντος εξουσιοδοτικού Νόμου στη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου και συγκεκριμένων αποφάσεων του ΥΣ που καθόριζαν τα κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και ή επιχειρηματιών, στην ίδια περίοδο. Τα κριτήρια πολιτογράφησης καθορίζονταν στην απόφαση του ΥΣ, όπως πιο κάτω. Υπενθυμίζεται ότι η νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά μόνο από τη συμβατότητα του περιεχομένου τους με τον εξουσιοδοτικό νόμο. Η εν λόγω απόφαση διαμορφώνει το Πρόγραμμα (III), το οποίο αποτελείται από μια περίοδο, όπως πιο κάτω:

- (i) Περίοδος (Α): Αρ. Απόφασης 75.148, ημερ. 24.5.2013 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 18.3.2014.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ					
«Πρόγραμμα πολιτογράφησης από 24/5/2013-18/3/2014»					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΡ. ΑΠ. ΥΣ	Αριθμός Πολιτογραφήσεων
(iii)	Σχέδιο για την κατ' εξαίρεση Πολιτογράφηση Αλλοδαπών Επενδυτών Επιχειρηματιών με βάση την παρ. 2 (στ) του τρίτου Πίνακα του Ν.141 (I) 2002	24.05.2013	18.03.2014		
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α	24.05.2013	18.03.2014	75.148	114

2. Τα ισχύοντα κριτήρια στην περίοδο του Προγράμματος (III) ήταν:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ III – Περίοδος Α: 24.5.2013- Αρ. Απόφασης 75.148

Κριτήρια: Οικονομικά:

1) α) Μικτές επενδύσεις και/ή δωρεές σε κρατικά ταμεία: ποσό 2 εκ(+), μετοχές/ομόλογα στην υπό ίδρυση επενδυτική εταιρεία του Κράτους (δυνατή η κατάθεση Γεν. Λογιστήριο) €500.000 ως δωρεά στο Ταμείο Έρευνας Τεχνολογίας, ή

β) Άμεσες επενδύσεις:

(i) Ύψους 5εκ(+), σε οικοδομές, καταστήματα κλπ., όχι αναξιοποίητη γη

(ii) Αγορά εταιρειών/επιχειρήσεων με έδρα και δραστηριότητα την Κύπρο.

(iii) Αγορά μετοχών εγγεγραμμένων στην Κύπρο.

(iv) Αγορά χρηματοοικονομικών στοιχείων (ομόλογα, χρεόγραφα) όπως και του Ταμείου Αλληλεγγύης

(v) Συμμετοχή σε εταιρεία Κοινοπραξία δημοσίου έργου

Νοείται (i)-(iv) κατοχή για τρία χρόνια. Διασφάλιση ποσού χαρτοφυλακίου. Νοείται ότι το Υπουργείο Εσωτερικών, δύναται μέχρι τις 30/6/2014 να μειώσει ποσό άμεσων ενδύσεων σε €2εκ., σε πολίτες τρίτων χωρών που μετέχουν σε ειδικό σχέδιο αγοράς ακινήτων ως 10 δισ., ή

γ) Καταθέσεις προσωπικές σε τράπεζες, ή εταιρείες, καταπιστεύματα, €5εκ., τακτής προθεσμίας 3 ετών, ή

δ) Συνδυασμός μεικτών επενδύσεων, δωρεών, άμεσων, καταθέσεων ύψους €5 εκ., ή

ε) Επιχειρηματικές δραστηριότητες:

Αιτών, μέτοχος ή δικαιούχος - εταιρείας, διαχείριση στη Δημοκρατία τρία έτη ΦΠΑ, αμοιβές €500.000 ετησίως, ή

- σε εταιρεία που δραστηριοποιείται στη Δημοκρατία, να εργοδοτεί 5(+) Κυπρίους, να έχει καταβάλει €350.000 ετησίως, ή
- σε εταιρεία που δραστηριοποιείται στη Δημοκρατία να εργοδοτεί 10(+) Κυπρίους, να έχει καταβάλει €200.000 ετησίως.

Υποβολή από κάθε εταιρεία, δύο άτομα κατά προτίμηση οι πλειοψηφούντες

- καταβολή στη Δημοκρατία μικρότερου μεγέθους ποσών, δύναται συνδυασμό με μειχτές επενδύσεις, δωρεές ή καταθέσεις.
- Σύνολο πληρωμών στα ταμεία για υπηρεσίες, αφαιρείται από την επένδυση.

στ) Απομείωση σε Τράπεζα Κύπρου και Λαϊκή (μετά τις 15.3.2013) ύψος απομείωσης €3εκ.(+). Απομείωση μικρότερη των €3εκ. μπορεί να ικανοποιηθεί το κριτήριο με άμεση ή μειχτή επένδυση ή δωρεά. "

- 2) Λευκό Ποινικό Μητρώο, δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 3) Διαμονή στη Δημοκρατία, σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις να διαθέτει μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία που υπερβαίνει τις €500.000.

Σύζυγος και οικονομικά εξαρτώμενοι άνω των 18

- α) επενδυτής ο οποίος πολιτογραφήθηκε Κύπριος, σύμφωνα με το άρθρο 111^A, νοουμένου ότι θα υποβληθεί αίτηση στον Υπουργό Εσωτερικών (M127) .

- β) έγκριση της δυνατότητας ταυτόχρονης υποβολής και έγκρισης αίτησης επιχειρηματία και συζύγου. Τέκνα άνω των 18 δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση στον Υπουργό Εσωτερικών (Μ127), μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των γονέων.
- γ) φοιτητές μέχρι 28 ετών που φοιτούν σε τριτοβάθμια εκπαίδευση με κύρια δραστηριότητα τις σπουδές (bachelor, master). Δεν περιλαμβάνονται σπουδές για απόκτηση επαγγελματικού τίτλου (accountant, barrister), εξαιρούνται οι αιτητές απόκτησης δεύτερου πτυχίου.
- δ) άτομα με βαριά σωματική αναπηρία, ανίκανοι να εργαστούν.

Η συνάφεια του Νόμου με τους εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου όρους για σκοπούς κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης: 19.3.2014-12.9.2016

30. Ο Πίνακας Δ πιο κάτω, παρουσιάζει τη συνάφεια του ισχύοντος εξουσιοδοτικού Νόμου στη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου και συγκεκριμένων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου που καθόριζαν τα κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και ή επιχειρηματιών, στην ίδια περίοδο. Τα κριτήρια πολιτογράφησης καθορίζονταν από τρεις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως πιο κάτω. Υπενθυμίζεται ότι η νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά μόνο από τη συνάφεια του περιεχομένου τους με τον εξουσιοδοτικό νόμο. Οι εν λόγω αποφάσεις διαμορφώνουν το Πρόγραμμα (iv), το οποίο αποτελείται από τρεις περιόδους, όπως πιο κάτω:

- (i) Περίοδος (Α): Αρ. Απόφασης 76.668 και 76.973, ημερ. 19.3.2014 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 24.6.2014.
- (ii) Περίοδος (Β): Αρ. Απόφασης 77.131(παρ.β), ημερ. 25.6.2014 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 31.7.2014.

(iii) Περίοδος (Γ): Αρ. Απόφασης 77.131(παρ.α), ημερ. 1.8.2014 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 12.9.2016.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ					
«Πρόγραμμα πολιτογράφησης από 19/3/2014-12/9/2016»					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΡ. ΑΠ. ΥΣ	Αριθμός Πολιτογραφήσεων
(iv)	Σχέδιο για την κατ' εξαίρεση Πολιτογράφηση Αλλοδαπών Επενδυτών Επιχειρηματιών με βάση την παρ. 2 (στ) του τρίτου Πίνακα του Ν.141 (I) 2002	19.03.2014	12.09.2016		
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α	19.03.2014	24.06.2014	76.668 & 76.973	70
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β	25.06.2014	31.07.2014	77.131 (παρ.β)	31
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ	01.08.2014	12.09.2016	77.131 (παρ.α)	1586
ΣΥΝΟΛΟ					1687

31. Τα ισχύοντα κριτήρια στην περίοδο του Προγράμματος (IV) ήταν:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ IV – Περίοδος Α: 19.3.2014 - Αρ. Απόφασης 76.668 και 76.973

Περίοδος Β: 25.6.2014 - Αρ. Απόφασης 77.131(παρ. α)

Περίοδος Γ: 01.08.2014- Αρ. Απόφασης 77.131 (παρ. β)

Γενικά:

- α) Μη Κύπριος πολίτης που πληροί 1 εκ των οικονομικών κριτηρίων (Α) είτε προσωπικά είτε μέσω της εταιρείας ως μέτοχος είτε υψηλόμισθο διευθυντικό στέλεχος, δύναται να υποβάλει αίτηση.
- β) Διευθυντικό στέλεχος του οποίου η αμοιβή δημιουργεί φορολογικά έσοδα της τάξεως των €100.000, τουλάχιστον για περίοδο 3ετίας που πληρώθηκε.
- γ) Να προβεί σε απαιτούμενες επενδύσεις 3 χρόνια πριν από την αίτηση και να τα διατηρεί τουλάχιστον για 3 χρόνια από την ημερομηνία της αίτησης.
- δ) Να πληροί τους όρους και τις προϋποθέσεις (Β)
- ε) Καταστρατήγηση κριτηρίων ή όρων δυνατόν να επιφέρει ανάκληση.

A) Οικονομικά Κριτήρια:

- 1) Επένδυση σε κρατικά ομόλογα ύψους €5εκ.(+), ή
- 2) Αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (ομόλογα, αξιόγραφα, χρεόγραφα) εκδοθέντα από τη Δημοκρατία ύψους €5εκ.(+)

Νοείται χρηματοοικονομικά είτε κατά την αγορά είτε μεταγενέστερα της αγοράς, ή
- 3) Επένδυση σε ακίνητα ή έργα ανάπτυξης (οικιστικά, εμπορικά, τουριστικά κλπ.) ύψους €5εκ., ή
- 4) Αγορά ή σύσταση ή συμμετοχή σε κυπριακές επιχειρήσεις και εταιρείες, ύψους €5εκ.(+). Απαραίτητη η φυσική παρουσία στην Κύπρο και η εργοδότηση 5(+) Κυπρίων. Νοείται ότι περιλαμβάνεται η υποχρεωτική μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές, ή

- 5) Προσωπικές καταθέσεις σε τράπεζες του αιτητή ή των εταιρειών του, ή καταπίστευμα €5εκ.(+) προθεσμίας 3 ετών ή
- 6) Συνδυασμός του 1, 2, 3 και 4, συνδυασμός ύψους €5εκ.(+), ή
- 7) Απομείωση από Λαϊκή Τράπεζα, μετά τις 15.3.2013, €3εκ(+). Απομείωση λιγότερη των €3εκ. μπορεί να συμπληρωθεί με βάση τα κριτήρια 1, 2, 3, 4, και 5 για το υπόλοιπο, ή
- 8) Συλλογικές μεγάλες επενδύσεις. Το Υπουργικό Συμβούλιο, δύναται σε ειδικές περιπτώσεις να μειώσει τα κριτήρια 1, 2, 3 και 4 σε (i) €2,5εκ. για επενδυτές που συμμετέχουν σε σχέδιο επενδύσεων €12,5 εκ(+), (ii) σε €2εκ. για επενδυτές που συμμετέχουν σε σχέδιο επενδύσεων €12,5(+).

Νοείται ότι η (ii) θα ισχύσει μέχρι την 1/6/2014. Επιπρόσθετα, για τις επενδύσεις (i) και (ii) για τα κριτήρια 1 με 4, μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω διαφορετικού πωλητή/παρόχου.

Β) Λευκό Ποινικό Μητρώο. Δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της Ευρωπαϊκή Ένωση.

Γ) Διαμονή στη Δημοκρατία. Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις να διαθέτει μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία που να υπερβαίνει τις €500.000". Σε όλες τις περιπτώσεις των κριτηρίων Α αιτητής, κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στη Δημοκρατία, αγοραίας αξίας €500.000 και πλέον Φ.Π.Α

Νοείται ότι μέλη της ίδιας οικογένειας που υποβάλλουν ξεχωριστές αιτήσεις ως επενδυτές, μπορούν να αγοράσουν κατοικία συνολικής αξίας που να καλύπτει τις €500.000 για κάθε ένα αιτούμενο.

Νοείται ότι

- (i) σύζυγος και οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα, άνω των 18 ετών, του πολιτογραφηθέντος επενδυτή, αποκτούν υπηκοότητα δυνάμει του

άρθρου 111Α(2), μετά από αίτηση στον Υπουργό Εσωτερικών (Μ127).

- (ii) για διευκόλυνση, επιτρέπεται η ταυτόχρονη υποβολή και έγκριση αίτησης επενδυτή και συζύγου. Τέκνα άνω των 18 ετών δύνανται να υποβάλουν στον Υπουργό Εσωτερικών (Μ127), αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία των γονέων.

Δ) Φοιτητές μέχρι 28 ετών

Ε) Πρόσωπα με βαριά σωματική ή διανοητική αναπηρία

Η συνάφεια του Νόμου με τους εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου όρους για σκοπούς κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης: 13.9.2016-12.2.2019

32. Ο Πίνακας Ε πιο κάτω, παρουσιάζει τη συνάφεια του ισχύοντος εξουσιοδοτικού Νόμου στη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου και συγκεκριμένων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου που καθόριζαν τα κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και ή επιχειρηματιών, στην ίδια περίοδο. Τα κριτήρια πολιτογράφησης καθορίζονταν από δύο αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως πιο κάτω. Υπενθυμίζεται ότι η νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά μόνο από τη συνάφεια του περιεχόμενου τους με τον εξουσιοδοτικό νόμο. Οι εν λόγω αποφάσεις διαμορφώνουν το Πρόγραμμα (V), το οποίο αποτελείται από δύο περιόδους, όπως πιο κάτω:

- (i) Περίοδος (Α): Αρ. Απόφασης 81.292, ημερ. 13.9.2016 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 08.01.2018.
- (ii) Περίοδος (Β): Αρ. Απόφασης 84.068 & 84.957, ημερ. 09.01.2018 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 12.2.2019.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε					
«Πρόγραμμα πολιτογράφησης από 13/9/2016-12/2/2019»					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΡ. ΑΠ. ΥΣ	Αριθμός Πολιτογραφήσεων
(V)	Σχέδιο για την κατ' εξαίρεση Πολιτογράφηση Αλλοδαπών Επενδυτών Επιχειρηματιών με βάση την παρ. 2 (στ) του τρίτου Πίνακα του Ν.141 (Ι) 2002	13.09.2016	12.02.2019		
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α	13.09.2016	08.01.2018	81.292	1387
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β	09.01.2018	12.02.2019	84.068 & 84.957	1488
ΣΥΝΟΛΟ					2875

33. Τα ισχύοντα κριτήρια στην περίοδο του Προγράμματος (V) ήταν:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ V – Περίοδος Α: 13.9.2016 - Αρ. Απόφασης 81.292

Περίοδος Β: 09.1.2018 - Αρ. Απόφασης 84.068 και 84.957

Γενικά :

- α) Μη Κύπριος πολίτης που πληροί ένα εκ των οικονομικών κριτηρίων (Α) είτε προσωπικά ή ο σύζυγος ή από κοινού είτε μέσω της εταιρείας ως μέτοχος είτε υψηλόμισθο διευθυντικό στέλεχος, δύναται να υποβάλει αίτηση.
- β) Υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος του οποίου η αμοιβή δημιουργεί φορολογικά έσοδα της τάξεως των €100.000, τουλάχιστον για περίοδο 3ετίας που πληρώθηκε.

- γ) Να προβεί σε απαιτούμενες επενδύσεις 3 χρόνια πριν από την αίτηση και να τα διατηρεί τουλάχιστον για 3 χρόνια από την ημερομηνία της αίτησης.
- δ) Να πληροί τους όρους και τις προϋποθέσεις (B)
- ε) Καταστρατήγηση κριτηρίων ή όρων δυνατόν να επιφέρει ανάκληση.

A) Οικονομικά Κριτήρια:

- 1) Επένδυση σε ακίνητα ή έργα ανάπτυξης (οικιστικά, εμπορικά, τουριστικά κλπ.) ύψους €2εκ(+), περιλαμβάνεται και επένδυση σε οικοδομήσιμη γη, ή
- 2) Αγορά ή σύσταση ή συμμετοχή σε κυπριακές επιχειρήσεις και εταιρείες ύψους €2εκ.(+), τα κεφάλαια να διοχετεύονται για χρηματοδότηση επενδυτικών σκοπών στην Κύπρο. Απαραίτητη η φυσική παρουσία στην Κύπρο και η εργοδότηση 5(+) Κυπρίων ή πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης 5ετή συνεχή παραμονή στην Κύπρο των εργαζομένων ή
- 3) Επένδυση σε Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΟΕΕ), χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κυπριακών επιχειρήσεων ή οργανισμών που είναι αδειοδοτημένοι από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς: αγορά μονάδων αξίας €2εκ.(+), από ΟΕΕ ιδρυμένων στη Δημοκρατία, αδειοδοτούμενων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, των οποίων οι επενδύσεις διενεργούνται στη Δημοκρατία, που πληρούν τα κριτήρια του παρόντος σχεδίου ή εγκρίνονται από το Υπουργείο Οικονομικών. Βεβαίωση επένδυσης για 3 χρόνια από διαχειριστή ή ελεγκτή του ταμείου προς το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Οικονομικών.

Αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (ομόλογα, αξιόγραφα, χρεόγραφα εκδοθέντα από τη Δημοκρατία €2εκ(+)) μετά

από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς από εταιρείες με φυσική παρουσία και δραστηριότητα στην Κύπρο.

Νοείται ότι η αγορά από ΟΕΕ μονάδων άλλων ΟΕΕ δεν ικανοποιεί το κριτήριο 3.

- 4) Συνδυασμός των ανωτέρω, ύψους €2εκ.(+). Στο πλαίσιο του συνδυασμού, είναι εφικτή η αγορά ειδικών κρατικών ομολόγων της Δημοκρατίας, ύψους €500.000, τα οποία εκδίδονται από το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους του Υπουργείου Οικονομικών. Απαραίτητο να διατηρηθούν για 3(+) χρόνια. Όροι ομολόγων από τους γενικούς και ειδικούς όρους. Κρατικά ομόλογα μέσω δευτερογενούς αγοράς δεν γίνονται αποδεκτά.

Β) Λευκό Ποινικό Μητρώο. Δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της Ευρωπα.

Γ) Μόνιμη Ιδιόκτητη κατοικία στην Κύπρο. Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις, πρέπει να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας που υπερβαίνει τις €500.000, πλέον Φ.Π.Α.

Σε όλες τις περιπτώσεις των κριτηρίων Α, ο αιτητής πρέπει να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στη Δημοκρατία, αγοραίας αξίας €500.000, πλέον Φ.Π.Α.

Νοείται μέλη της ίδιας οικογένειας που υποβάλλουν ξεχωριστές αιτήσεις, μπορούν να αγοράσουν συλλογικά κατοικία, συνολικής αξίας που να καλύπτει €500.000 έκαστος. Αγοραία αξία κατοικίας πέραν των €500.000. Το επιπρόσθετο ποσό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επένδυση του μέρους.

Επιπρόσθετα, επένδυση του μέρους Α.1 δεν απαιτείται η αγορά άλλης μόνιμης ιδιόκτητης διαμονής εάν μια από τις οικιστικές μονάδες είναι €500.000(+) και διατηρείται από τον επενδυτή εφ' όρου ζωής.

Δ) Διαμονή στην Κύπρο: ο αιτών να είναι κάτοχος άδειας παραμονής στη Δημοκρατία. Μη κάτοχος άδειας απαιτείται να υποβάλει αίτηση για άδεια μετανάστευσης στη βάση του Καν. 6(2) των Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμων, ταυτόχρονα, με την αίτηση πολιτογράφησης. Μόνη προϋπόθεση είναι η τήρηση των προϋποθέσεων του μέρους Α και Β του σχεδίου.

Νοείται ότι τα πιο πάνω ισχύουν και για τα ενήλικα μέλη της οικογένειας του επενδυτή. Απόρριψη αίτησης για πολιτογράφηση ακυρώνει και την άδεια μετανάστευσης.

Η συνάφεια του Νόμου με τους εξ αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου όρους για σκοπούς κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων: 13.2.2019-17.8.2020

34. Ο Πίνακας Ζ πιο κάτω, παρουσιάζει τη συνάφεια του ισχύοντος εξουσιοδοτικού Νόμου στη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου και συγκεκριμένων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου που καθόριζαν τα κριτήρια για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών και ή επιχειρηματιών, στην ίδια περίοδο. Τα κριτήρια πολιτογράφησης καθορίζονταν από πέντε αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως πιο κάτω. Υπενθυμίζεται ότι η νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων δεν καθορίζεται από το γεγονός ότι εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά μόνο από τη συνάφεια του περιεχόμενου τους με τον εξουσιοδοτικό νόμο. Οι εν λόγω αποφάσεις διαμορφώνουν το Πρόγραμμα (VI), το οποίο αποτελείται από δύο περιόδους, όπως πιο κάτω:

- (i) Περίοδος (Α): Αρ. Απόφασης 86.879 & 87.429 & 87.713, ημερ. 13.2.2019 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 24.7.2019.
- (ii) Περίοδος (Β): Αρ. Απόφασης 87.926 & 87.927, ημερ. 25.07.2019 που εφαρμόστηκε μέχρι τις 17.8.2020

ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ					
«Πρόγραμμα πολιτογράφησης από 13/2/2019-17/8/2020»					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΡ. ΑΠ. ΥΣ	Αριθμός Πολιτογραφησώνων
(vi)	Σχέδιο για την κατ' εξαίρεση Πολιτογράφηση Αλλοδαπών Επενδυτών Επιχειρηματιών με βάση την παρ. 2 (στ) του τρίτου Πίνακα του Ν.141 (Ι) 2002	13.02.2019	17.08.2020		
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α	13.02.2019	24.07.2019	86.879 & 87.429 & 87.713	489
	ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β	25.07.2019	17.08.2020	87.926 & 87.927	1356
ΣΥΝΟΛΟ					1845

35. Τα ισχύοντα κριτήρια στην περίοδο του Προγράμματος (VI) ήταν:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ VI – Περίοδος Α: 13.2.2019 - Αρ. Απόφασης 86.879 & 87.429 & 87.713

Περίοδος: Β: 25.7.2019 – Αρ. Απόφασης 87.926 και 87.927

Α. Οικονομικά Κριτήρια

1.1) Δωρεά προς το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και τον Κυπριακό Οργανισμό Ανάπτυξης Γης (ΚΟΑΓ) (ισχύει για αιτήσεις που υποβάλλονται από τις 15/5/2019 και εντεύθεν).

α) Ο αιτών θα πρέπει να έχει προβεί σε δωρεά ύψους τουλάχιστον €75.000 προς το Ίδρυμα Προώθησης

Έρευνας. Σε περίπτωση δωρεάς υψηλότερου ποσού από τις €75.000, το επιπλέον ποσό θα συνυπολογίζεται στο συνολικό ποσό της επένδυσης των κριτηρίων A2-A5.

Η συγκεκριμένη υποχρέωση αίρεται σε περίπτωση που ο αιτών επένδυσε τουλάχιστον €75.000 σε πιστοποιημένη καινοτόμο επιχείρηση ή πιστοποιημένη κοινωνική επιχείρηση. Επίσης, στην περίπτωση που έχει επενδύσει στο πλαίσιο του κριτηρίου A3, συνολικού ύψους ισόποσου με τουλάχιστον το 20% του απαιτούμενου κόστους επένδυσης (δηλαδή €400.000) του αναφερόμενου κριτηρίου A3 σε εταιρεία που δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας ή στο δευτερογενή τομέα της οικονομίας (εξαιρείται ο τομέας των κατασκευών) ή στους τομείς έρευνας και τεχνολογίας, εκπαίδευσης, υγείας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

β) Ο αιτών θα πρέπει να έχει προβεί σε δωρεά ύψους τουλάχιστον €75.000 προς τον Κυπριακό Οργανισμό Ανάπτυξης Γης (ΚΟΑΓ), για προώθηση στεγαστικών σχεδίων για προσιτή κατοικία, αλλά και για την υλοποίηση άλλων στεγαστικών σχεδίων/μέτρων. Σε περίπτωση δωρεάς υψηλότερου ποσού από τις €75.000, το επιπλέον ποσό θα συνυπολογίζεται στο συνολικό ποσό της επένδυσης των κριτηρίων A2-A5.

1.2) Επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής (οικιστικά, εμπορικά, τουριστικά κλπ.) ύψους €2εκ(+). Περιλαμβάνεται και επένδυση σε οικοδομήσιμη γη, η οποία εμπεριέχει επενδυτικό πλάνο ανάπτυξης.

1.3) Αγορά ή σύσταση ή συμμετοχή σε κυπριακές επιχειρήσεις και εταιρείες ύψους €2εκ(+), τα κεφάλαια να διοχετεύονται για χρηματοδότηση επενδυτικών σκοπών στην Κύπρο. Οι επενδύσεις

στον τομέα της ναυτιλίας είναι αποδεκτές στη βάση κριτηρίων που καθορίζονται από κοινού από το Υπουργείο Οικονομικών και το Υφυπουργείο Ναυτιλίας. Απαραίτητη η φυσική παρουσία επιχειρήσεων στην Κύπρο και η εργοδότηση 5(+) Κυπρίων ή πολιτών της ΕΕ. Ο ελάχιστος αριθμός των εργαζομένων θα αυξάνεται σε περίπτωση που πέραν του ενός αιτούντος επενδύσουν ταυτόχρονα ή σχεδόν ταυτόχρονα στην ίδια επιχείρηση ή εταιρεία.

1.4) Επένδυση σε Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΟΕΕ) ή Καταχωρημένους Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΚΟΕΕ), χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κυπριακών επιχειρήσεων ή οργανισμών που είναι αδειοδοτημένοι από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς: αγορά μονάδων αξίας €2εκ(+), από ΟΕΕ ή ΚΟΕΕ ιδρυομένων στην Δημοκρατία, αδειοδοτούμενων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, των οποίων οι επενδύσεις διενεργούνται αποκλειστικά στη Δημοκρατία, που πληρούν τα κριτήρια του παρόντος Προγράμματος ή εγκρίνονται από το Υπουργείο Οικονομικών. Οι ΟΕΕ και οι ΚΟΕΕ έχουν τη δυνατότητα να επενδύουν και σε χρηματιστηριακές αξίες της δευτερογενούς αγοράς του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), ύψους μέχρι €200.000.

Βεβαίωση επένδυσης για τουλάχιστον 5 χρόνια από τον διαχειριστή/ ελεγκτή του ταμείου σε ετήσια βάση προς το Υπουργείο Οικονομικών.

Αγορά χρηματοοικονομικών κυπριακών περιουσιακών στοιχείων (π.χ. ομόλογα, αξιόγραφα, χρεόγραφα) εκδοθέντα από τη Δημοκρατία €2εκ(+), μετά από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς από εταιρείες με φυσική παρουσία και δραστηριότητα την Κύπρο. Αφορούν χρηματοδότηση αποκλειστικά στην Κύπρο βάσει επενδυτικού πλάνου.

Νοείται ότι η αγορά από ΟΕΕ και ΚΟΕΕ μονάδων άλλων ΟΕΕ, δεν ικανοποιεί το κριτήριο Α4.

1.5) Συνδυασμός των ανωτέρω, ύψους €2εκ.(+).

- Β) Λευκό Ποινικό Μητρώο. Δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αιτών ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση για απόκτηση υπηκοότητας σε άλλο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει απορριφθεί, δεν δικαιούται να αποκτήσει την κυπριακή υπηκοότητα στα πλαίσια του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος .
- Γ) Θεώρηση Schengen (ισχύει για αιτήσεις που θα υποβάλλονται από τις 15/5/2019 κι εντεύθεν). Ο αιτών πρέπει να είναι κάτοχος θεώρησης Schengen, η οποία είναι σε ισχύ. Εξαιρούνται πολίτες τρίτων χωρών, για τις οποίες δεν απαιτείται θεώρηση εισόδου στα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αιτούντες που είναι υπήκοοι Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Νοείται ότι τα Β1 και Β2 ανωτέρω ισχύουν και για τα ενήλικα μέλη της οικογένειας του επενδυτή τα οποία θα αιτηθούν πολιτογράφησης. "

- Δ) Μόνιμη Ιδιόκτητη κατοικία στην Κύπρο. Σε όλες τις περιπτώσεις του Μέρους Α, αιτητής πρέπει να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στη Δημοκρατία, αγοραίας αξίας €500.000, πλέον Φ.Π.Α

Νοείται μέλη της ίδιας οικογένειας που υποβάλλουν ξεχωριστές αιτήσεις μπορούν να αγοράσουν, συλλογικά, κατοικία συνολικής αξίας που να καλύπτει €500.000 έκαστος. Αγοραία αξία κατοικίας πέραν των €500.000, Το επιπρόσθετο ποσό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επένδυση των κριτηρίων Α2 έως Α5 του μέρους Α.

Επιπρόσθετα, επένδυση του μέρους Α.2 δεν απαιτείται η αγορά άλλης μόνιμης ιδιόκτητης διαμονής εάν μια από τις οικιστικές μονάδες είναι

€500.000(+) και διατηρείται από τον επενδυτή εφ' όρου ζωής, ως μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία.

Για αιτήσεις που υποβάλλονται μετά τις 15.5.2019 για οικιστικές μονάδες που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί για το Επενδυτικό Πρόγραμμα, θα ισχύει η εν λόγω πρόνοια νοουμένου ότι οι συνολικές επενδύσεις, περιλαμβανομένης της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, ανέρχονται στα €2,5εκ (+).

Ε) Διαμονή στην Κύπρο. Ο αιτών να είναι κάτοχος άδειας παραμονής στη Δημοκρατία, για περίοδο τουλάχιστον 6 μηνών. Μη κάτοχος άδειας απαιτείται να υποβάλει αίτηση για άδεια μετανάστευσης στη βάση του Καν. 6(2) των περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμων ταυτόχρονα με την αίτηση πολιτογράφησης. Πριν από την πολιτογράφησή του, θα πρέπει να είναι κάτοχος άδειας μετανάστευσης για τουλάχιστον 6 μήνες. Μόνη προϋπόθεση είναι η τήρηση των προϋποθέσεων του μέρους Α και Β του Προγράμματος, για τη χορήγηση άδειας μετανάστευσης.

Νοείται ότι τα πιο πάνω ισχύουν και για τα ενήλικα μέλη της οικογένειας του επενδυτή. Απόρριψη της αίτησης για πολιτογράφηση, ακυρώνει και την άδεια μετανάστευσης.

Κατά την εξέταση των υποθέσεων κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων, λάβαμε υπόψη τον περί Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων Νόμου 188(I)/2007.

Παράρτημα 2 - Κατάσταση υποβληθέντων φορολογικών τιμολογίων και αποδείξεων είσπραξης (σχετικά με παρ. 4.4.4)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΩΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ (ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡ. 4.4.4)

ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	ΠΩΛΗΤΗΣ	ΑΞΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ (χωρίς ΦΠΑ)	ΕΚΔΟΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ	ΕΚΔΟΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ	ΠΩΛΗΤΗΣ ΕΓΚΕΓΡΑΜΜΕΝΟΣ ΣΤΟ ΦΠΑ	ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Α	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€548.800	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€355.000	X	X	✓	Βεβαίωση πληρωμής για ακίνητα 2 και 3 €833.000 Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης
	ΑΚΙΝΗΤΟ 3	€345.000	X	X	✓	
	ΑΚΙΝΗΤΟ 4	€405.000	X	✓	✓	
	ΑΚΙΝΗΤΟ 5	€375.000	X	✓	✓	
		€2.028.800				
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Β	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€2.100.000	Request for payment	✓	✓	Φορολογικές Αποδείξεις από GROUP Πωλητή
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Γ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 742.500	X	X	✓	Μια Βεβαίωση Είσπραξης για τα τρία ακίνητα
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€ 742.500	X	X	✓	
	ΑΚΙΝΗΤΟ 3	€ 675.000	X	X	✓	
		€ 2.160.000				
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Δ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 2.000.000	n/a	n/a	n/a	Βεβαίωση Είσπραξης Προσώπου
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Ε	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 850.000	X	X	✓	Βεβαίωση Είσπραξης €1.011.500
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€ 1.469.900	X	X	✓	Βεβαίωση Είσπραξης €1.749.191
		€ 2.319.900				
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Στ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 2.350.000	X	X	✓	Βεβαίωση Είσπραξης €2.576.500
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Ζ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 1.000.000	X	✓	✓	Αποδείξεις Είσπραξης χωρίς αριθμό ΦΠΑ
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€ 1.000.000	X	✓	✓	Αποδείξεις Είσπραξης χωρίς αριθμό ΦΠΑ
		€ 2.000.000				
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Η	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 2.500.000	X	✓		Εκδόθηκαν 14 Φορολογικές Αποδείξεις Είσπραξης
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Θ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 650.000	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€ 880.000	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης €1.045.200
	ΑΚΙΝΗΤΟ 3	€ 250.000	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης €295.500
	ΑΚΙΝΗΤΟ 4	€ 269.800	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης €295.501
		€ 2.049.800				
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Ι	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 2.040.000	X	✓	✓	Εκδόθηκαν 9 φορολογικές αποδείξεις εισπραξης για €2.124.928
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΑ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 1.641.500	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη €1.953.385
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€ 868.500	X	✓	✓	Φορολογική Απόδειξη €1.033.515
		€ 2.510.000				
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΒ	Αγορά μετοχών Εταιρείας Ακινήτων	€ 2.006.880	n/a	X	n/a	Βεβαίωση μεταφοράς μετοχών
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΓ	Αγορά μετοχών Εταιρείας Ακινήτων	€ 2.000.000	n/a	n/a	n/a	Βεβαιώσεις Είσπραξης €1.000.000 και €1.000.000 από μετόχους εταιρείας
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΔ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ	€ 585.000	X	X	✓	Βεβαίωση Είσπραξης €614.250

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ (ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡ. 4.4.4)

ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	ΠΩΛΗΤΗΣ	ΑΞΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ (χωρίς ΦΠΑ)	ΕΚΔΟΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ	ΕΚΔΟΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ	ΠΩΛΗΤΗΣ ΕΓΚΕΓΡΑΜΜΕΝΟΣ ΣΤΟ ΦΠΑ	ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ
	ΑΚΙΝΗΤΟ 2 ΑΚΙΝΗΤΟ 3 ΑΚΙΝΗΤΟ 4	€ 585.000 € 418.000 € 412.000 € 2.000.000	X X X	X X X	√ √ √	Βεβαίωση Είσπραξης €696.150 Βεβαίωση Είσπραξης €497.420 Βεβαίωση Είσπραξης €490.280
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΕ	ΕΠΕΝΔΥΣΗ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟ 2	€ 1.000.000 € 1.000.000 € 2.000.000	X X	X X	√ √	Απόδειξη €1.000.000 Απόδειξη €1.000.000 Απόδειξη €336.137
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΣτ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟ 2 ΑΚΙΝΗΤΟ 3	€ 785.681 € 835.638 € 785.681 € 2.407.000	X X X	√ √ √	√ √ √	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης ΗΥ €2.380.000
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΖ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟ 2 ΑΚΙΝΗΤΟ 3 ΑΚΙΝΗΤΟ 4 ΑΚΙΝΗΤΟ 5 ΑΚΙΝΗΤΟ 6	€ 500.000 € 205.000 € 365.000 € 220.000 € 360.000 € 350.000 € 2.000.000	√ √ √ √ √ √	√ √ √ √ √ √	√ √ √ √ √ √	Receipt vouchers/proforma invoices από X GROUP OF COMPANIES
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΗ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ Αγορά μετοχών	€ 500.000 € 2.000.000	√ n/a	√ X	√ n/a	Φορολογική Απόδειξη Είσπραξης
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ ΙΘ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟ 2 ΑΚΙΝΗΤΟ 3	€ 726.800 € 1.400.000 € 432.400 € 2.559.200	X X X	√ √ √	√ √ √	Φορολογική Απόδειξη €775.375 Φορολογική Απόδειξη €1.300.000 Φορολογική Απόδειξη €504.556
ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ Κ	ΑΚΙΝΗΤΟ 1 - ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟ 2 ΑΚΙΝΗΤΟ 3 ΑΚΙΝΗΤΟ 4 ΑΚΙΝΗΤΟ 5	€ 977.900 € 274.355 € 284.345 € 377.400 € 188.700 € 2.102.700	Τμ.3 €867.724 Τμ.3 €274.355 Τμ.3 €284.345 Τμ.3 €377.400 Τμ.3 €255.000	√ √ √ √ √	√ √ √ √ √	Απόδειξη εισπραξης €2.450.000